

การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน
กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
Creating a network of community partnerships to develop the vocational skills
of students of Hin Lek Fai School Group Hua Hin District, Prachuap Khiri Khan
Province

ธิดา จันทรอ่ำ
Tatida Janam

วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
Master of Education in Educational Administration
Phetchaburi Rajabhat University
2566
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ชื่อวิทยานิพนธ์ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน

กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ผู้วิจัย นางสาวธิดา จันทร์อ่ำ

สาขาวิชา การบริหารการศึกษา

ปี พ.ศ. 2566

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

.....ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐกานต์ ภาคพรต)

.....ที่ปรึกษาร่วม
(ดร.ไพรัช มณีโชติ)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา บุญส่ง)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐกานต์ ภาคพรต)

.....กรรมการ
(ดร.ไพรัช มณีโชติ)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
(รองศาสตราจารย์นิภา เพชรสม)

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา บุญส่ง)
คณบดีคณะครุศาสตร์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสนาะ กลิ่นงาม)
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ชื่อวิทยานิพนธ์ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน
กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ **ผู้วิจัย** นางสาวธิดา จันทรอำ
สาขาวิชา การบริหารการศึกษา พ.ศ. 2566 **อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐกานต์ ภาค
พรต **อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม** ดร.ไพรัช มณีโชติ

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน ในการพัฒนา
ทักษะอาชีพของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 2) ศึกษา
ผลของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนตำบล
หินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหาร 6 คน ครู 6 คน
เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนฯ 3 คน ประชาชนชาวบ้าน 3 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
จากโรงเรียนกลุ่มเครือข่าย 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง
ได้แก่ คู่มือการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน และ
2) เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินทักษะอาชีพของนักเรียน เครื่องมือวิจัยทั้งสอง
ประเภทมีค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60 -1.00 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน
กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า มีขั้นตอนการสร้างเครือข่าย
ความร่วมมือของชุมชน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นรับรู้จุดประสงค์ของ
การสร้างเครือข่าย 2) ขั้นประสานชุมชน/หน่วยงานเครือข่าย 3) ขั้นสร้างข้อตกลงร่วมกัน 4) ขั้นบริหาร
จัดการเครือข่าย 5) ขั้นพัฒนาความสัมพันธ์ และ 6) ขั้นรักษาความสัมพันธ์ของเครือข่ายอย่างยั่งยืน

2. การศึกษาผลของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของ
นักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ หลังดำเนินการตามคู่มือ
พบว่านักเรียนมีทักษะอาชีพสูงขึ้น โดยภาพรวมมีคะแนนร้อยละความก้าวหน้าเพิ่มขึ้น 63.26

คำสำคัญ : การสร้างเครือข่าย ความร่วมมือของชุมชน การพัฒนาทักษะอาชีพ

Thesis Title: Creation of a Community Cooperation Network in Developing Vocational Skills of Students of Hin Lek Fai School Group in Hua Hin District in Prachuap Khiri Khan Province
Researcher: Ms. Tatida Janam **Major:** Educational Administration **Year:** 2023 **Advisor:** Asst. Prof. Dr.Natthakarn Phakprot **Co advisor:** Dr. Pairat Maneechod

Abstract

The objectives of the research were to: 1) create a network of community cooperation in developing vocational skills of students in Hin Lek Fai Subdistrict School Group, Hua Hin District, Prachuap Khiri Khan Province, and 2) study the results of creating a cooperation network in developing vocational skills of students in Hin Lek Fai Subdistrict School Group, Hua Hin District, Prachuap Khiri Khan Province. The target group included 6 administrators, 6 teachers, 3 Children and Youth Council officials, 3 local scholars, and 40 Grade 5 students from network schools. Research tools included: 1) The tool used in the experiment included guidelines for creating community cooperation network to develop students' vocational skills, and 2) The tool for collecting data was a form for assessing the students' vocational skills. The IOC of both research instruments were between 0.60 - 1.00. The statistics used in the analysis were percentage, mean, standard deviation and content analysis.

The research results were as follows

1. In creating a community cooperation network to develop students' vocational skills in Hin Lek Fai Subdistrict School Group, Hua Hin District, Prachuap Khiri Khan Province, it was found that there were 6 steps as follows: 1) Recognizing the purpose of network creation, 2) Coordinating between the community and participating units, 3) Establishing mutual agreements, 4) Managing the network, 5) Developing strong relationships within the network, 6) Maintaining sustainable network relationships.

2. The results of creating a community cooperation network to develop students' vocational skills in Hin Lek Fai Subdistrict School Group, Hua Hin District, Prachuap Khiri Khan Province after implementing the manual revealed that students had higher vocational skills. The overall progress score increased for 63.26.

Keywords: Creation Network, Community Cooperation, Developing Vocational Skills

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างดียิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐกานต์ ภาคพรต ประธานกรรมการที่ปรึกษาหลัก และอาจารย์ ดร.ไพรัช มณีโชติ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่า เพื่อให้คำปรึกษาแนะนำในการทำงานวิจัยนี้ทุกขั้นตอน อีกทั้งผู้วิจัยยังได้รับแนวคิดประสบการณ์ในการทำงานวิจัยและรู้ถึงคุณค่าของการทำงานวิจัย และท่านยังเป็นแบบฉบับของอาจารย์ที่ทุ่มเทให้กับศิษย์และงานด้านวิชาการอย่างไม่เหน็ดเหนื่อยและเอาใจใส่มาโดยตลอด รวมทั้ง รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา บุญส่ง และรองศาสตราจารย์นิภา เพชรสม ที่ได้อนุเคราะห์เป็นประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิสอบวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่าน ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอขอบคุณอาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษาทุกท่านที่ให้ความรู้ คำแนะนำในการศึกษาตามหลักสูตรการบริหารการศึกษา และให้ข้อเสนอแนะด้านวิชาการที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้ซึมซับเอากระบวนการเรียนรู้ที่ผ่านมามาจนเกิดเป็นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและไม่สิ้นสุดรวมทั้งจะนำเอากระบวนการเรียนรู้นั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่นต่อไป

ขอขอบคุณองค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่ให้ความอนุเคราะห์ สนับสนุนสถานที่ และช่วยเหลือในการทำวิจัยในครั้งนี้ให้สำเร็จ

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.ปราโมทย์ ตงฉิน ว่าที่ร้อยตรีฤชดา หาญเม่ง นางศิรินุช ชูกุศล นางสาวธัญลักษณ์ ตั้งถาวรการ คณะศึกษานิเทศศาสตร์สำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 และนางสาวรักชนก เทียนสมบูรณ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านทับใต้ ผู้เชี่ยวชาญที่ได้กรุณาตรวจสอบคุณภาพและให้คำแนะนำ เพื่อปรับปรุงคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลวิจัย

ขอขอบพระคุณ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนฯ และปราชญ์ชาวบ้าน ตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลและกรุณาให้ข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ด้วย

นอกจากนี้ขอขอบพระคุณ นายพงษ์บุลิน พันธุ์สังข์ นายเดชา จันทร์อำ นางสาวธนิดา แดงขาว นางสาววิภาภรณ์ สร้อยกล้า ผู้สนับสนุนและให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์

คุณค่าของงานวิจัยฉบับนี้ขอบแต่ นางอนงค์ ลอยพโยม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

นางสาวธิดา จันทร์อำ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	(2)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	(3)
กิตติกรรมประกาศ.....	(4)
สารบัญ.....	(5)
สารบัญตาราง.....	(9)
สารบัญภาพ.....	(10)
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย.....	1
คำถามการวิจัย.....	3
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ขอบเขตการวิจัย.....	3
คำนิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
แนวคิดเกี่ยวกับทักษะอาชีพ.....	10
ความหมายของทักษะอาชีพ.....	10
ความสำคัญของทักษะอาชีพ.....	11
แนวคิดด้านทักษะอาชีพ.....	13
แนวทางในการพัฒนาทักษะอาชีพ.....	23
กระบวนการพัฒนาทักษะอาชีพโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC).....	25
แนวคิดเกี่ยวกับความร่วมมือ.....	33
ความหมายของความร่วมมือ.....	33
หลักการของความร่วมมือ.....	34
ขั้นตอนการมีส่วนร่วม/ความร่วมมือ (Participatory).....	35
ปัจจัยที่ทำให้ความร่วมมือประสบความสำเร็จ.....	38
แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่าย.....	39

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ความหมายของเครือข่าย.....	39
ประเภทของเครือข่าย.....	40
องค์ประกอบของเครือข่าย.....	45
การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน.....	46
บริบทของกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายตำบลหินเหล็กไฟฯ.....	61
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	67
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	70
กลุ่มเป้าหมาย.....	70
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	70
วิธีการดำเนินการวิจัย.....	71
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	74
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้.....	76
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	78
ตอนที่ 1 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์.....	79
ตอนที่ 2 ผลการศึกษาผลของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาทักษะอาชีพ ของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์.....	81
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	84
สรุปผลการวิจัย.....	85
การอภิปรายผล.....	87
ข้อเสนอแนะ.....	90
บรรณานุกรม.....	91
ภาคผนวก.....	97
ภาคผนวก ก.....	98

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
- หนังสือขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย.....	99
- คู่มือการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของ นักเรียนกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอดงหลวง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์.....	104
- แบบตอบรับการเข้าร่วมประชุมสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนา ทักษะอาชีพของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอดงหลวง จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์.....	162
- หนังสือขอความอนุเคราะห์ส่งเด็กและเยาวชนเข้าร่วมโครงการสร้างเครือข่าย ความร่วมมือเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอดงหลวง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์.....	168
- รายชื่อนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนกลุ่ม โรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอดงหลวง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์.....	174
- แบบประเมินก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะ อาชีพของนักเรียน.....	176
ภาคผนวก ข.....	178
- ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย สำหรับผู้เชี่ยวชาญเครื่องมือ : แบบสอบถามการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของ ชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอดงหลวง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์.....	179
- ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย สำหรับผู้เชี่ยวชาญเครื่องมือ : แบบประเมินทักษะอาชีพของนักเรียน เพื่อพัฒนา ทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอดงหลวง จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์.....	180
- ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิเครื่องมือ : แบบสอบถาม การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของ ชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอดงหลวง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์.....	181

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก ค.....	182
- ผลการแบบประเมินความสามารถการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนก่อน และหลังการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์.....	183
ภาคผนวก ง.....	185
- ภาพการศึกษาสภาพปัญหาและวางแผนในการพัฒนา.....	186
- ภาพการดำเนินการพัฒนา.....	187
- ภาพการติดตามผลหลังการพัฒนา.....	188
- หนังสือลงนามพันธสัญญา (MOU).....	189
ประวัติผู้วิจัย.....	191

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	การสังเคราะห์ทักษะอาชีพ.....	26
2	การสังเคราะห์ขั้นตอนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ.....	27
3	แสดงผลการเปรียบเทียบผลการประเมินทักษะอาชีพของนักเรียนก่อนและหลัง การเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพของเครือข่ายความร่วมมือ.....	185

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดการวิจัย	9
2	แผนภาพขั้นตอนการทำวิจัย	89

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย

ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 ได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนา และเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ในช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น ปลุกฝังความเป็นคนดี มีวินัย พัฒนาทักษะ ความสามารถในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความยืดหยุ่นทางความคิด รวมถึงทักษะด้านภาษา ศิลปะ และความสามารถ ในการใช้เทคโนโลยี และได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพสอดคล้องความสามารถ ความถนัด ความสนใจ รวมถึงการวางพื้นฐานการเรียนรู้เพื่อการวางแผนชีวิต การวางแผนทางการเงินที่เหมาะสมในแต่ละช่วงวัย และนำไปปฏิบัติได้ ตลอดจนการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่เชื่อมต่อกับโลกการทำงาน ทักษะอาชีพที่ สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ มีทักษะชีวิต สามารถอยู่ร่วมทำงานกับผู้อื่นได้ภายใต้สังคมที่เป็น พหุวัฒนธรรม นอกจากนี้แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่สอดคล้อง กับยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561- 2580 ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและ การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญประการหนึ่ง คือ เพื่อให้คนทุกช่วงวัยได้รับการ พัฒนาและเสริมศักยภาพที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัย โดยนักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพทั้ง ความรู้ ทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต ทักษะการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561 : 8)

จากข้อความดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ทักษะอาชีพ เป็นหนึ่งในทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่ สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง แนวคิดและหลักการนี้ เน้นที่ทักษะในการให้บุคคลสามารถวิเคราะห์อาชีพที่ ตอบสนองความต้องการของตนเอง การพินิจพิจารณาอาชีพที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพของบุคคล สิ่งแวดล้อม ค่านิยม และภูมิหลังของบุคคลนั้น หากบุคคลมีทักษะอาชีพที่เหมาะสม บุคคลนั้นจะมี ความพึงพอใจ มีความมั่นคง และประสบความสำเร็จในการดำรงชีพในอนาคต ดังนั้นการพัฒนาทักษะ อาชีพ จึงเป็นการพัฒนาความสามารถของบุคคลเพื่อประกอบอาชีพ พัฒนาศักยภาพในตัวบุคคลให้ สามารถวิเคราะห์ตนเองและดำเนินชีวิตได้อย่างเป็นสุข ซึ่งในการประเมินทักษะนี้ นักเรียนจะได้รับรู้ และเข้าใจตนเองในด้านความถนัด ความสนใจ ความสามารถ ความคาดหวังของตนเอง ตลอดจน การเรียนรู้งานเข้าใจลักษณะงาน (Super, 2562 : 18)

การพัฒนาคุณภาพในปัจจุบันทุกหน่วยงาน ทุกองค์กรต้องเปลี่ยนทัศนคติการดำเนินงาน ในรูปแบบเดิมที่ยึดองค์กรตนเองเป็นหลัก ไม่เข้าร่วมรับรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับองค์กรอื่น โดยเริ่ม จากการปรับเปลี่ยนทัศนคติให้เห็นถึงความสำคัญของการดำเนินงานในรูปแบบของเครือข่าย เนื่องจาก เครือข่ายเป็นระบบความร่วมมือของบุคคล กลุ่มบุคคลหรือหน่วยงานที่มีจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ เดียวกัน มีการบริหารจัดการกระบวนการต่างๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน (Agrnoff Robert, 2006)

กล่าวว่า เครือข่ายถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดการสร้างความร่วมมือ ทั้งนี้เป็นการเปิดโอกาสให้องค์กรและภาคส่วนต่างๆ มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการร่วมกัน ตลอดจนเป็นการแบ่งปันทรัพยากรและความรู้ด้านต่างๆ รวมถึงการค้นพบแนวทางการปฏิบัติงานร่วมกัน จากลักษณะที่ได้กล่าวมาข้างต้น เครือข่ายความร่วมมือจึงเป็นการพัฒนาที่ตรงกับความต้องการ การส่งเสริมประสานสัมพันธ์ที่ดีก่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้และสังคมแห่งบรรยากาศสมานฉันท์ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีมาตรฐาน จำเป็นต้องพัฒนาโรงเรียนและบุคลากรให้มีศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ที่เป็นระบบอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานศึกษาจึงเป็นส่วนที่สำคัญในการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ โดยอาศัยความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายต่างๆ ในการผลักดันการศึกษาตามความสามารถที่จะกระทำได้ (ศักดิ์นิพนธ์ สว่างวงศ์, 2557 : 64)

จากงานวิจัยของภัทรวรรณ นิลแก้วบรรวิชัย (2559 : บทคัดย่อ) เรื่อง รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ศึกษาผลการดำเนินการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากบองครักษ์และหน่วยงานอื่น ทำให้ทราบว่ายังไม่มีรูปแบบที่ชัดเจนและเกิดประสิทธิภาพต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน อีกทั้งการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในปัจจุบัน พบว่า คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาส่วนใหญ่ ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน โดยที่โรงเรียนเหล่านี้ตั้งอยู่กระจัดกระจายในชนบทและนับวันจะเพิ่มขึ้น (สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ, 2550 : 13) จากข้อมูลข้างต้น สถานศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนและวางแผนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้บริการทางวิชาการแก่ท้องถิ่น ชุมชน ครอบครัวยุทธศาสตร์ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้จบการศึกษาตามเกณฑ์ที่หลักสูตรกำหนด และมีภูมิคุ้มกันที่ดีเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพในสังคม โดยใช้หลักการบริหารแบบเครือข่ายความร่วมมือ ให้บุคคล องค์กร หน่วยงานและชุมชนที่เกี่ยวข้องโดยรอบโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสริมพลังกาย พลังใจให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาการเรียนรู้และทักษะพื้นฐานทางอาชีพที่สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น ได้เรียนรู้อย่างมีความสุขสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิต

ผู้วิจัยจึงลงพื้นที่เก็บข้อมูลจากการสอบถามผู้บริหารและคณะครูทั้ง 6 โรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนอนุบาลหัวหิน(บ้านหนองซอน) 2) โรงเรียนบ้านหนองตะเภา 3) โรงเรียนบ้านหนองซอ 4) โรงเรียนบ้านหนองคร้า 5) โรงเรียนบ้านวังโบสถ์ และ 6) โรงเรียนบ้านหนองเหียง ในพื้นที่ตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า มีการจัดทำหลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่นขึ้น 5 โรงเรียน และไม่ได้จัดทำหลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่น 1 โรงเรียน โดยการจัดทำหลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ประวัติความเป็นมาและอาชีพที่มีอยู่ในท้องถิ่นตำบลหินเหล็กไฟ เมื่อสอบถามด้านเนื้อหาของหลักสูตร พบว่า เป็นการเรียนเพื่อให้ได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเบื้องต้นของชุมชนตำบลหินเหล็กไฟ ขาดการมุ่งเน้นกระบวนการที่ส่งเสริมให้เกิดทักษะที่จำเป็นต่อการพัฒนาทักษะด้านอาชีพให้แก่นักเรียน และนอกจากนี้ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลจากการสอบถามหน่วยงานสภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ถึงบทบาทให้การเข้ามามี

ส่วนร่วมในการพัฒนานักเรียน พบว่า ใน 1 ปีการศึกษาจะมีการเชิญโรงเรียนในเขตพื้นที่บริการเข้ามาประชุมคัดเลือกตัวแทนสภาเด็กและเยาวชนของตำบลหินเหล็กไฟฯ และมีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับทักษะชีวิต ผู้วิจัยจึงได้เสนอประเด็นปัญหาเรื่องทักษะอาชีพของนักเรียน เนื่องจากเด็กนักเรียนส่วนใหญ่มีฐานะยากจน อีกทั้งบริบทโดยรอบของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายตำบลหินเหล็กไฟฯ มีอาณาเขตติดต่อกับตำบลหัวหิน ซึ่งถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ดังนั้นการพัฒนาทักษะอาชีพให้กับนักเรียนจึงเป็นกุญแจสำคัญในการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และมีทักษะอาชีพเบื้องต้นสามารถนำไปเป็นทางเลือกในการประกอบอาชีพได้

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความสำคัญในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งคาดว่าจะผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตรงตามความถนัด ความสนใจ ก่อให้เกิดทัศนคติที่ดี มีทักษะอาชีพที่จำเป็นในการทำงาน รู้จักการหาโอกาสและช่องทางในการประกอบอาชีพในอนาคต อีกทั้งเป็นการส่งเสริมศักยภาพความเข้มแข็งให้กับท้องถิ่นและประเทศชาติ ให้มีทรัพยากรที่มีคุณค่ามีความสามารถตามทักษะอาชีพและเป็นฐานในการพัฒนาประเทศด้านเศรษฐกิจต่อไป

คำถามการวิจัย

1. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นอย่างไร
2. ผลการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. เพื่อศึกษาผลของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือและพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประกอบด้วย 1) โรงเรียนอนุบาลหัวหิน(บ้านหนองขอน) 2) โรงเรียนบ้านหนองตะเภา 3) โรงเรียนบ้านหนองขอ 4) โรงเรียนบ้านหนองคร้า 5) โรงเรียนบ้านวังโบสถ์ และ 6) โรงเรียนบ้านหนองเหียง ผลงานวิจัยในครั้งนี้จะได้คู่มือการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

กลุ่มเป้าหมาย

1) ผู้บริหารสถานศึกษา	จำนวน 6 คน
2) ครูโรงเรียนอนุบาลหัวหิน (บ้านหนองซอน)	จำนวน 1 คน
3) ครูโรงเรียนบ้านหนองตะเภา	จำนวน 1 คน
4) ครูโรงเรียนบ้านหนองซอ	จำนวน 1 คน
5) ครูโรงเรียนบ้านหนองเหียง	จำนวน 1 คน
6) ครูโรงเรียนบ้านหนองคร้า	จำนวน 1 คน
7) ครูโรงเรียนบ้านวังโบสถ์	จำนวน 1 คน
8) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลหัวหิน (บ้านหนองซอน)	จำนวน 9 คน
9) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านหนองตะเภา	จำนวน 9 คน
10) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านหนองซอ	จำนวน 5 คน
11) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านหนองเหียง	จำนวน 7 คน
12) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านหนองคร้า	จำนวน 4 คน
13) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านวังโบสถ์	จำนวน 6 คน
14) ปราชญ์ชาวบ้าน	จำนวน 3 คน
15) เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ	จำนวน 3 คน

ตัวแปรต้น

1. ตัวแปรต้น ได้แก่
  - 1.1 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน ประกอบด้วย
    - 1) ขึ้นรับรู้จุดประสงค์ของการสร้างเครือข่าย
    - 2) ขึ้นประสานชุมชน/หน่วยงานเครือข่าย
    - 3) ขึ้นสร้างข้อตกลงร่วมกัน
    - 4) ขึ้นบริหารจัดการเครือข่าย
    - 5) ขึ้นพัฒนาความสัมพันธ์
    - 6) ขึ้นรักษาความสัมพันธ์ของเครือข่ายอย่างยั่งยืน
  - 1.2 กระบวนการพัฒนาทักษะอาชีพแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

ประกอบด้วย

- 1) ขึ้นวางแผน (Plan)
- 2) ขึ้นลงมือปฏิบัติ (Action)
- 3) ขึ้นสังเกตผลการปฏิบัติ (Observation)
- 4) ขึ้นสะท้อนผล (Reflection)

ตัวแปรตาม

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะอาชีพ ประกอบด้วย

- 1) ทักษะการแก้ปัญหา
- 2) ทักษะการจัดการ
- 3) ทักษะการสื่อสาร
- 4) ทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน หมายถึง การมีส่วนร่วมของกลุ่มโรงเรียน ชุมชนและหน่วยงานสภาเด็กและเยาวชน ตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในการแก้ไข พัฒนางาน ให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ได้ตกลงไว้ร่วมกัน โดยใช้คู่มือการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน 6 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 ขั้นรับรู้จุดประสงค์ของการสร้างเครือข่าย หมายถึง ผู้บริหาร ครูเครือข่าย ปราชญ์ชาวบ้าน เจ้าที่สภาเด็กและเยาวชน ในกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีความตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อที่จะดำเนิน กิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ให้ประสบความสำเร็จ บรรลุจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้ร่วมกัน รวมถึงการวินิจฉัย พิจารณาองค์ประกอบต่างๆ ที่เห็นว่าเหมาะสมกับเครือข่ายความร่วมมือในการทำงาน

1.2 ขั้นประสานชุมชน/หน่วยงานเครือข่าย หมายถึง การติดต่อสร้างสัมพันธภาพอันดี กับผู้บริหาร ครูเครือข่าย ปราชญ์ชาวบ้าน เจ้าที่สภาเด็กและเยาวชน ในกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในการเข้าร่วมเครือข่ายความร่วมมือ ซึ่งมีคุณสมบัติที่ตรงกับ จุดมุ่งหมาย หรือความต้องการที่จะแก้ไขดำเนินการพัฒนาทักษะอาชีพให้กับนักเรียน ไปในทิศทาง เดียวกัน ซึ่งในขั้นตอนนี้เป็นการเตรียมความพร้อมของเครือข่ายความร่วมมือ ให้มีความคุ้นเคย ยอมรับ ไว้วางใจ ระหว่างกัน

1.3 ขั้นสร้างข้อตกลงร่วมกัน หมายถึง การสร้างความผูกพันร่วมกันของผู้บริหาร ครู เครือข่าย ปราชญ์ชาวบ้าน เจ้าที่สภาเด็กและเยาวชน ในกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่ศึกษากลุ่มเครือข่ายความร่วมมือ โดยการแสดงออกทาง ความคิด เจตจำนงในจุดมุ่งหมาย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ ของนักเรียนให้ประสบความสำเร็จ

1.4 ขั้นบริหารจัดการเครือข่าย หมายถึง การวางหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บริหาร ครูเครือข่าย ปราชญ์ชาวบ้าน เจ้าที่สภาเด็กและเยาวชน ในกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในการดำเนินงานตามข้อตกลงให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งในขั้นตอนนี้ จะเกิด ความชัดเจน ในการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน ซึ่งจะส่งผลให้เครือข่าย

ความร่วมมือ เกิดแรงจูงใจที่จะสร้าง แบ่งปันความรู้ ทรัพยากร ให้การสนับสนุนซึ่งกันและกันและ พร้อมเผชิญความสำเร็จหรือล้มเหลวร่วมกัน

1.5 ขั้นพัฒนาความสัมพันธ์ หมายถึง การสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่มีผลแสดงออก อย่างเป็นรูปธรรม โดยผู้บริหาร ครูเครือข่าย ปราชญ์ชาวบ้าน เจ้าที่สภาเด็กและเยาวชนในกลุ่มโรงเรียน ตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เริ่มดำเนินกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพ ของนักเรียนร่วมกัน ตามหน้าที่ความรับผิดชอบที่ระบุไว้ในขั้นการบริหารจัดการเครือข่าย จนมีผลงาน ปรากฏอย่างชัดเจนที่เครือข่ายความร่วมมือรู้สึกได้ว่าตนได้รับผลประโยชน์ และบรรลุจุดมุ่งหมายที่ได้ ตกลงไว้ร่วมกัน

1.6 ขั้นรักษาความสัมพันธ์ของเครือข่ายอย่างยั่งยืน หมายถึง เป็นการดำรงไว้ซึ่ง สัมพันธภาพอันดีระหว่างผู้บริหาร ครูเครือข่าย ปราชญ์ชาวบ้าน เจ้าที่สภาเด็กและเยาวชน ในกลุ่ม โรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่ได้เข้าร่วมกลุ่มเครือข่ายใน การดำเนินงานจนสำเร็จจุล่งไปแล้ว ให้มีการผูกความสัมพันธ์กันไว้ในลักษณะเครือข่ายความร่วมมือ ที่พร้อมจะรวมกลุ่มเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนางานด้านอื่นๆต่อไป

2. กระบวนการพัฒนาทักษะอาชีพ หมายถึง ขั้นตอนที่ส่งเสริมให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ จนพัฒนาเป็นความเชี่ยวชาญในการประกอบอาชีพซึ่งได้แก่ การประเมินศักยภาพของบุคคล กำหนด เป้าหมาย วางแผน และฝึกฝน เพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาและความก้าวหน้าในอาชีพ โดยมีกระบวนการพัฒนาอาชีพ ดังนี้

2.1 ขั้นวางแผน (Plan) หมายถึง นักเรียนใช้กระบวนการคิดไตร่ตรอง กำหนดและวาง แผนการดำเนินกิจกรรม ก่อนการลงมือปฏิบัติเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

2.2 ขั้นลงมือปฏิบัติ (Action) หมายถึง นักเรียนได้กระทำการต่างๆด้วยตนเอง ผ่านการปฏิบัติจริง ได้ฝึกคิดและลงมือทำสิ่งต่างๆตามสภาพแวดล้อมจริงด้วยตนเอง

2.3 ขั้นสังเกตผลการปฏิบัติ (Observation) นักเรียนนำผลการปฏิบัติมาประเมิน ผลลัพธ์ที่ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่

2.4 ขั้นสะท้อนผล (Reflection) นักเรียนนำความรู้ ประสบการณ์ที่ได้รับ นำมา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน นำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไขเพื่อพัฒนาตนเอง พัฒนา การทำงาน นำไปสู่การพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเกิดองค์ความรู้ใหม่ในอนาคต

3. ทักษะอาชีพ (Professional skills) หมายถึง การศึกษาและร่วมกิจกรรมใน การประกอบอาชีพ จนเกิดความชำนาญ สามารถเป็นส่วนหนึ่งในการตัดสินใจเลือกอาชีพเพื่อหาเลี้ยงชีพ และครอบครัวได้ในอนาคต โดยมีทักษะพื้นฐานจำเป็นที่ใช้ในการประกอบอาชีพเบื้องต้น ดังนี้

3.1 ทักษะการแก้ปัญหา (Problem solving skills) หมายถึง ความสามารถในการ จัดการปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยความเข้าใจ คิดวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา แนวทางในการแก้ไขปัญหา อย่างเป็นระบบ เพื่อจัดอุปสรรคและสามารถดำเนินงานต่อไปได้อย่างราบรื่น

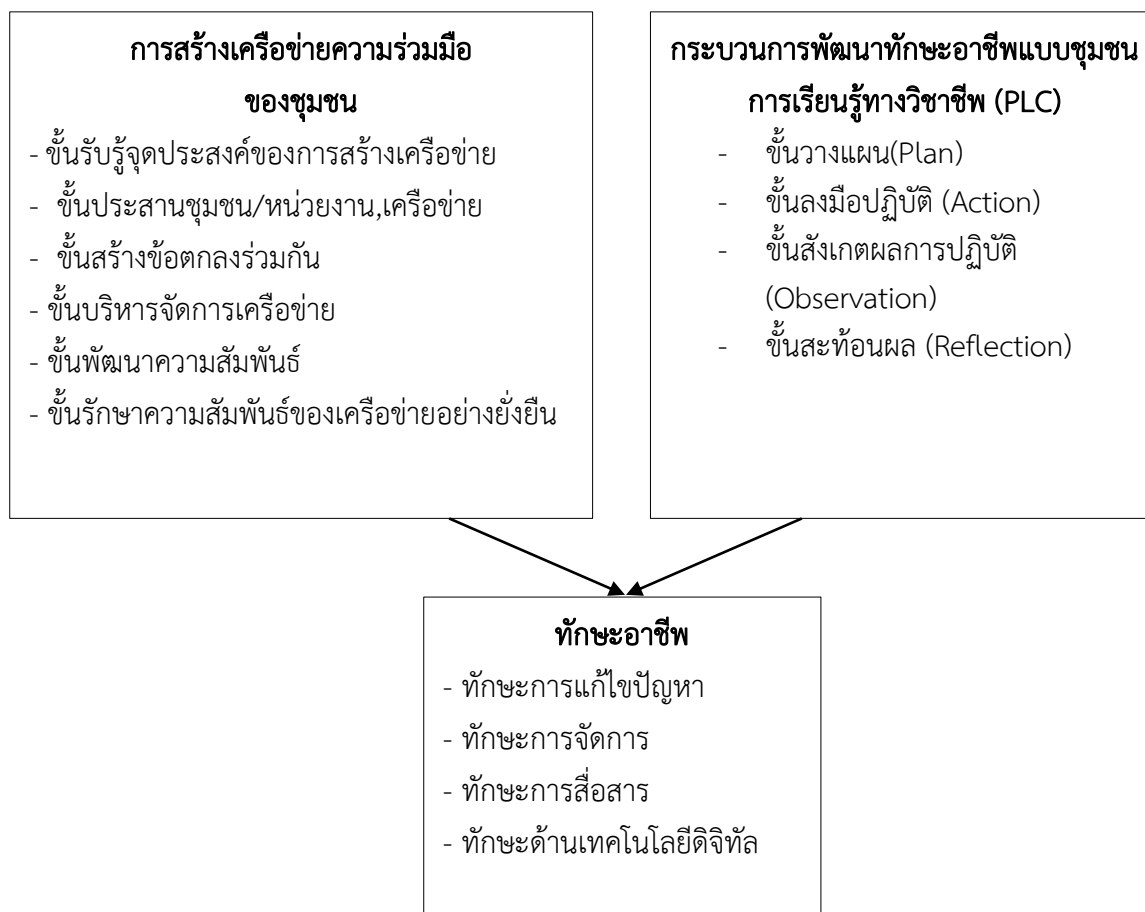
3.2 ทักษะการจัดการ (Management skills) หมายถึง ความสามารถในการบริหารเวลา จัดสรรคนให้เหมาะสมกับงาน และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างคล่องแคล่ว รวดเร็ว ถูกต้อง แม่นยำ ในรายละเอียดของงานนั้นๆ มีการวางแผนงาน ขั้นตอนในการทำงานอย่างชัดเจน เพื่อให้ผลลัพธ์ของงานเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

3.3 ทักษะการสื่อสาร (Communication skills) หมายถึง การใช้วัจนภาษาในการส่งสารและรับสารของปัจเจกต่อปัจเจก (คนต่อคน) เพื่อให้เกิดความเข้าใจในสารนั้นส่งผลให้การดำเนินงานต่างๆบรรลุจุดประสงค์และเกิดความเชื่อมโยงความสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆที่เอื้อประโยชน์ต่อกัน

3.4 ทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital technology skills) หมายถึง ความสามารถในการนำเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนช่วยในการทำงานให้มีความทันสมัย สะดวก รวดเร็ว ทนต่อความเปลี่ยนแปลงของโลก และเป็นช่องทางในการแสวงหาความรู้ เพื่อนำความรู้มาใช้ในการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จและบรรลุเป้าหมายของงาน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร งานวิจัย และสังเคราะห์ตามแนวคิดของนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน ได้แก่ ปาริชาติ วลัยเสถียร (2543 : 30), พิสิฐ เทพไกรวัล (2554 : บทคัดย่อ), ภัทรวรรณ นิลแก้วบรรวิชัย (2559 : 101) และการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนจากการสังเคราะห์ตามแนวคิดนักวิชาการ ได้แก่ รัตนศรี พรหมใจรักษ์ (2555 : 8-9), จันทรเพ็ญ สุวรรณคร (2558 : 135), Manpower Group (2556) อ้างถึงใน จันทรเพ็ญ สุวรรณคร (2558: 138), สำนักงานแรงงานจังหวัดสมุทรสาคร (2560 : 32) มาแสดงเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยสามารถแสดงได้ดังที่ปรากฏในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ของการวิจัย

1. นักเรียนได้รับการพัฒนาทักษะอาชีพและสามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพในอนาคต
2. ครูได้ร่วมพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
3. โรงเรียนได้คู่มือการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะที่จำเป็นด้านอื่นๆของสถานศึกษาต่อไป
4. ชุมชนได้เข้ามีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทำให้เกิดความสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 2) เพื่อศึกษาผลของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นฐานและแนวทางการวิจัย ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับทักษะอาชีพ

- 1.1 ความหมายทักษะอาชีพ
- 1.2 ความสำคัญของทักษะอาชีพ
- 1.3 แนวคิดด้านทักษะอาชีพ
- 1.4 แนวทางในการพัฒนาทักษะอาชีพ
- 1.5 กระบวนการพัฒนาทักษะอาชีพแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

2. แนวคิดเกี่ยวกับความร่วมมือ

- 2.1 ความหมายของความร่วมมือ
- 2.2 หลักการของความร่วมมือ
- 2.3 ขั้นตอนการมีส่วนร่วม/ความร่วมมือ (Participatory)
- 2.4 ปัจจัยที่ทำให้ความร่วมมือประสบความสำเร็จ

3. แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่าย

- 3.1 ความหมายของเครือข่าย
- 3.2 แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่าย
- 3.3 ประเภทของเครือข่าย
- 3.4 องค์ประกอบของเครือข่าย

4. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน

5. บริบทของกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายตำบลหินเหล็กไฟ

- 5.1 โรงเรียนอนุบาลหัวหิน (บ้านหนองขอน)
- 5.2 โรงเรียนบ้านหนองตะเภา
- 5.3 โรงเรียนบ้านหนองซอ
- 5.4 โรงเรียนบ้านหนองเหียง

5.5 โรงเรียนบ้านหนองคร้า

5.6 โรงเรียนบ้านวังโบสถ์

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดที่เกี่ยวกับทักษะอาชีพ

1. ความหมายของทักษะอาชีพ

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2554 : 19) กล่าวว่า ทักษะ หมายถึง ความชัดเจน ความชำนาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งบุคคลสามารถสร้างขึ้นจากการฝึก การเรียนรู้จากสิ่งต่างๆที่อยู่รอบตนเอง

นันทวัน จันทร์กลั่น (2557 : 27) กล่าวว่า การเรียนรู้เพื่อให้เกิดทักษะการทำงานสำหรับเด็ก และบุคคลรุ่นใหม่เป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งทำให้ครูจำเป็นต้องได้รับพัฒนาในด้านทักษะชีวิตเพื่อให้มีคุณภาพ ชีวิตที่ดีมีความสุข ทักษะชีวิตสามารถช่วยให้มนุษย์รู้จัก เจตคติ และทักษะการจัดการกับปัญหารอบๆตัว ให้สามารถอยู่รอดได้ในสภาพสังคมและวัฒนธรรมยุคปัจจุบันที่มีความเปลี่ยนแปลง โดยการเริ่มต้นเรียน ตามพัฒนาการของสมอง ครูจะต้องเรียนรู้วิธีการและฝึกออกแบบการเรียนรู้แบบ PBL ให้แก่ศิษย์ แต่ละ กลุ่มอายุ พัฒนาการ ความแตกต่างด้านการเรียนรู้ เกิดทักษะที่สำคัญ ประกอบด้วย ความยืดหยุ่น การปรับตัว การริเริ่มสร้างสรรค์ ความเป็นตัวของตัวเอง การเป็นผู้สร้างหรือผู้ผลิต ภาวะผู้นำ และความ รับผิดชอบ

จินดารัตน์ โพธิ์นอก (2557 : 17) ทักษะ หมายถึง ความสามารถในการกระทำหรือ การปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง จนเกิดความชำนาญ ซึ่งอาจเป็นทักษะด้านร่างกาย ทักษะด้านสติปัญญา หรือทักษะการเข้าสังคมที่เกิดขึ้นได้จากการฝึกฝนหรือกระทำบ่อยๆ

คลังความรู้ออนไลน์ (2560 : ออนไลน์) ได้ให้ความหมาย ทักษะ และ อาชีพ ไว้ดังนี้ ทักษะ หมายถึง ความชัดเจน และความชำนาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งบุคคลสามารถสร้างขึ้นได้จากการได้ เรียนรู้ ได้แก่ ทักษะการอาชีพ ทักษะด้านกีฬา ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะการอ่าน ทักษะ การสอน ทักษะการจัดการ ทักษะทางคณิตศาสตร์ ทักษะทางภาษา ทักษะทางการใช้งานเทคโนโลยี เป็นต้น

อาชีพ หมายถึง การทำงานซึ่งมีผลตอบแทนออกมาในรูปแบบของรายได้ ที่บุคคลนั้น สามารถนำไปเลี้ยงชีพทั้งของตนเองและครอบครัว งานที่ทำนั้นต้องเป็นงานที่สุจริต เกิดประโยชน์กับส่วน ร่วม โดยผลของการกระทำนั้นต้องไม่ทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน

อาชีพ หมายถึง ธุรกิจ งานหรือการทำมาหากิน ตามความชอบ ความถนัด ได้ค่าตอบแทน เป็นค่าจ้างหรือเงินเดือน เช่น อาชีพค้าขาย อาชีพเกษตร พนักงานทั่วไป ลูกจ้างรายวัน เจ้าของธุรกิจที่ ไม่ได้เกี่ยวกับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ไม่ต้องสอบเพื่อขอรับใบอนุญาต หรือใบประกอบตามที่กฎหมาย รองรับ

สหพัฒน์ ทิพย์มาศ (2561 : ออนไลน์) กล่าวว่า ทักษะ หมายถึง ความชัดเจนหรือ ความสามารถของบุคคล ซึ่งอาจเป็นทักษะทางด้านร่างกาย สติปัญญาและสังคม เกิดขึ้นได้จากการเรียนรู้

การฝึกฝน การทำงานร่วมกับผู้อื่น การสอนและการจัดการ ตัวอย่างการใช้ทักษะ เช่น ครูมีทักษะการใช้คำถาม การนำเข้าสู่บทเรียน การใช้สื่อการสอน นักเรียนมีทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน การคิดคำนวณ หรือทักษะทางสังคม

สรุปได้ว่า ทักษะอาชีพ คือ การดำเนินการด้านอาชีพใดอาชีพหนึ่ง แล้วเกิดความชำนาญในงานนั้นจนสามารถนำมาประกอบอาชีพ เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ตนเองและสามารถถ่ายทอดการสร้างรายได้ให้ผู้อื่นได้ ซึ่งผู้ที่จะมีทักษะอาชีพเฉพาะด้านนั้นๆ จะต้องเป็นผู้รอบรู้ในเรื่องนั้นอย่างถ่องแท้ สามารถคิดวิเคราะห์ วางแผน ลงมือทำ ควบคุมดูแล แก้ไขปัญหา ติดตามผลการผลิต ประเมินผลหลังการบริการลูกค้า อีกทั้งต้องสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

2. ความสำคัญของทักษะอาชีพ

วิจารณ์ พานิช (2555 : 23) ได้กล่าวว่า ทักษะอาชีพนั้นจะต้องเริ่มจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษา (หรืออนุบาล) ไปจนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และมหาวิทยาลัย โดยเรียนตามพัฒนาการของสมองแต่ละช่วงวัย ครูจะต้องเรียนรู้วิธีการออกแบบการเรียนรู้แบบ PBL ให้แก่ศิษย์ คำนึงถึงกลุ่มอายุและตามพัฒนาการสมองของเด็กแต่ละคน เพราะทักษะไม่ได้เกิดจากการสอนเด็กต้องเรียนรู้ ฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง ฉะนั้นครูยังต้องทำงานหนักขึ้นในการคิด ค้นหาวิธีออกแบบการเรียนรู้ วิธีกระตุ้น และอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของทีมและศิษย์ รวมถึงวิธีร่วมมือกันถอดบทเรียนหลังงานสำเร็จ เพื่อให้การเรียนรู้มีความลึกซึ้งและกว้างขวางขึ้น การทำงานของครู เพื่อศิษย์ในรูปแบบนี้จะยิ่งน่าสนใจและท้าทายยิ่งขึ้น

จริลักษ์ณ์ รัตนพันธ์ (2557 : ออนไลน์) ได้กล่าวว่า การมีอาชีพเป็นสิ่งสำคัญในวิถีชีวิตและการดำรงชีพในปัจจุบัน เพราะอาชีพเป็นการสร้างรายได้เพื่อเลี้ยงชีพตนเองและครอบครัว อาชีพก่อให้เกิดผลผลิตและการบริการซึ่งตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภค และที่สำคัญอาชีพมีผลต่อเศรษฐกิจของประเทศชาติ ดังนั้น อาชีพจึงเป็นฟันเฟืองสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ ชุมชน ส่งผลถึงความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติ

การจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับ “อาชีพ” จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการเรียนรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นช่วงเวลาในการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียน เพื่อเป็นส่วนประกอบกระตุ้นใจเลือกอาชีพของตนเองในอนาคต ในที่นี้จะกล่าวถึงความสำคัญของการจัดการเรียนรู้การอาชีพใน 2 ประเด็น คือ ความสำคัญของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้านทักษะอาชีพในระดับบุคคล และความสำคัญของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้านทักษะอาชีพในระดับครอบครัวและชุมชน ซึ่งจะเสนอไว้ตามลำดับ ดังนี้

1. ความสำคัญของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้านทักษะอาชีพในระดับบุคคล ประกอบด้วย

1.1 ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้การอาชีพที่มีต่อผู้เรียนมีความสำคัญ ดังนี้

1) ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของอาชีพ ทำให้ผู้เรียนรู้จักอาชีพต่างๆ ที่มีในชุมชน

2) ทำให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถและความสนใจของตนเองในการประกอบอาชีพในอนาคต

3) ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะพื้นฐานในการทำงาน ได้แก่ มีทักษะในการทำงาน มีทักษะในการจัดการ มีทักษะการแก้ปัญหา มีทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

4) ทำให้ผู้เรียนเป็นผู้มีคุณธรรมที่จำเป็นต้องใช้ในการประกอบอาชีพ ได้แก่ มีความซื่อสัตย์ มีความขยันอดทน มีความยุติธรรม และมีความรับผิดชอบ

1.2 ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพที่มีผลต่อผู้ปกครองของนักเรียน ดังนี้

1) ทำให้ผู้ปกครองได้ทราบถึงพัฒนาการด้านความสามารถในการทำงาน และความสนใจในการประกอบอาชีพในอนาคตของบุตรหลานที่อยู่ในความปกครอง ซึ่งเป็นข้อมูลสำคัญที่จะนำไปใช้ในการตัดสินใจเพื่อวางแผนการศึกษา รวมถึงการประกอบอาชีพของบุตรหลานในอนาคต

2) ผู้ปกครองได้รับความรู้ทางอ้อมเกี่ยวกับเรื่องทักษะอาชีพ จากการมีส่วนร่วมในการส่งเสริม ช่วยเหลือ และประเมินผลการเรียนรู้ของบุตรหลานตามที่โรงเรียนกำหนด เช่น การประเมินการปฏิบัติงานและประเมินชิ้นงานของนักเรียน การรายงานพฤติกรรม การปฏิบัติตนในช่วงที่นักเรียนอยู่ที่บ้าน เป็นต้น

3) การจัดการเรียนรู้ทักษะอาชีพของสถานศึกษาส่วนใหญ่จะมีการขยายผลโดยจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองและชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วม ได้แก่ การจัดการฝึกอาชีพในวันหยุดวันเสาร์ และวันอาทิตย์ ซึ่งเป็นการให้บริการแก่ผู้ปกครอง ชุมชน และบุคคลทั่วไปที่อยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบหรือพื้นที่ใกล้เคียงมีความรู้และมีทักษะในการประกอบอาชีพ สามารถนำไปต่อยอดในการประกอบอาชีพ ก่อให้เกิดรายได้เสริม ซึ่งจะส่งผลให้สถานภาพทางเศรษฐกิจของคนในชุมชนดีขึ้นได้อีกทางหนึ่ง

4) การจัดการเรียนรู้ทักษะอาชีพที่สถานศึกษาจัดขึ้นนั้น จะมีการให้ผู้เรียนได้เยี่ยมชมสังเกตการปฏิบัติงานจากผู้รู้ ผู้ชำนาญในแต่ละสาขาอาชีพที่กำหนดไว้ในหลักสูตร การจัดประสบการณ์ในลักษณะนี้ นิยมเชิญปราชญ์ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นที่อยู่ในชุมชนมาเป็นวิทยากรพิเศษให้ความรู้แก่ผู้เรียน ซึ่งอาจเป็นผู้ปกครองนักเรียนหรือบุคคลในชุมชนนั้นๆ การจัดประสบการณ์เรียนรู้ลักษณะนี้จะก่อให้เกิดสัมพันธภาพอันดีระหว่างผู้ปกครองกับครูและผู้บริหารโรงเรียน

2. ความสำคัญของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้านทักษะอาชีพในระดับประถมศึกษา มีความสำคัญต่อครอบครัวและชุมชน ดังนี้

1) ช่วยส่งเสริมสัมพันธภาพที่ดีระหว่างสมาชิกในครอบครัว การที่สถานศึกษาจัดให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ด้านทักษะอาชีพ จะต้องมีการจัดเตรียมอุปกรณ์ ฝึกปฏิบัติกิจกรรม ตลอดจนลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาในการปฏิบัติงานเป็นเวลานาน งานบางอย่างต้องฝึกปฏิบัติต่อที่บ้าน เช่น อาชีพด้านการถักทอ การทำเครื่องประดับ ผู้ปกครองสามารถมีส่วนร่วมในการฝึกหัดให้

บุตรหลานของคนที่บ้าน ส่งผลดีทำให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างบุคคลในครอบครัวกับนักเรียนให้มีมากยิ่งขึ้นได้

2) ช่วยให้บุคคลในชุมชนมีความรู้ เกิดทักษะใหม่ๆที่สามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ ซึ่งก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ ส่งผลดีต่อสภาพทางเศรษฐกิจในชุมชนได้อีกด้วย

3) ก่อให้เกิดความเข้มแข็งทางสังคมระหว่างบุคคลที่อาศัยในชุมชน การเปิดโอกาสให้บุคคลมาร่วมรับความรู้และฝึกประสบการณ์ด้านอาชีพร่วมกัน จะก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีความรัก ความสามัคคีกันระหว่างบุคคลกับชุมชน

สรุปได้ว่า ทักษะอาชีพ มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับเด็กไทยซึ่งควรเริ่มให้มีการเรียนรู้ที่เสริมทักษะอาชีพตั้งแต่วัยประถมศึกษาประถมศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกฝน พัฒนาตนเอง เพื่อเตรียมความพร้อม และเป็นส่วนช่วยในการตัดสินใจที่จะเลือกสายการศึกษาที่ผู้เรียนจะศึกษาต่อในอนาคต อีกทั้งสามารถนำไปประกอบอาชีพเสริม เพื่อหารายได้พิเศษระหว่างการศึกษา โดยสถานศึกษาควรเป็นหลักในการจัดการสอนที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะอาชีพ ด้วยการนำปราชญ์ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาให้ความรู้แก่ผู้เรียน การจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพที่ส่งเสริมด้านสัมพันธภาพอันดีระหว่างผู้เรียนกับผู้ปกครอง ผู้ปกครองกับโรงเรียน และโรงเรียนกับชุมชน อีกทั้งการจัดการกิจกรรมที่บุคคลในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมฝึกปฏิบัติด้านทักษะอาชีพด้วยนั้น เป็นการเพิ่มพูนความรู้ ก่อให้เกิดทักษะ และสามารถนำไปประกอบสัมมาอาชีพทำให้มีการสร้างงาน สร้างรายได้ ส่งผลดีต่อสภาพเศรษฐกิจในครัวเรือน ชุมชน สังคมและประเทศชาติอีกด้วย

3. แนวคิดด้านทักษะอาชีพ

หลักการของแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566– 2570) มีจุดหมายให้ประเทศไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตอบสนองโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 รวมทั้งนโยบายและแผนต่างๆที่เกี่ยวข้อง โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนทุกช่วงวัยจะได้รับการพัฒนาในทุกมิติ ทั้งในด้านโอกาส ความเท่าเทียม ความเสมอภาค ความปลอดภัย และมีสมรรถนะที่สำคัญจำเป็นในศตวรรษที่ 21 และมีความพร้อมร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืนกระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดหลักการสำคัญในการประกาศนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ไว้ดังนี้

1. การจัดการศึกษาเพื่อความปลอดภัย

1.1 เร่งสร้างความปลอดภัยในสถานศึกษาเพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นของสังคม และป้องกันจากภัยคุกคามในชีวิตรูปแบบใหม่ และภัยอื่นๆ โดยมีการดำเนินการตามแผนและมาตรการด้านความปลอดภัยให้แก่ผู้เรียน ครู และบุคลากรในรูปแบบต่างๆ อย่างเข้มข้น รวมทั้งดำเนินการศึกษาวิเคราะห์ วิจัย ติดตามประเมินผลการดำเนินการ และแสวงหาสถานศึกษาที่ดำเนินการได้ดีเยี่ยม (Best Practice) เพื่อปรับปรุง พัฒนาและขยายผลต่อไป

1.2 เร่งปลูกฝังทัศนคติ พฤติกรรม และองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง โดยบูรณาการอยู่ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อสร้างโอกาสในการเรียนรู้และสร้างภูมิคุ้มกันควบคู่กับการใช้สื่อสังคม

ออนไลน์ในเชิงบวกและสร้างสรรค์ พร้อมทั้งหาแนวทางวิธีการปกป้องคุ้มครองต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา

1.3 เสริมสร้างการรับรู้ ความเข้าใจ ความตระหนัก และส่งเสริมคุณลักษณะ และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการปรับตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

1.4 เร่งพัฒนาบทบาทและภารกิจของหน่วยงานด้านความปลอดภัยที่มีอยู่ในทุกหน่วยงาน ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการให้ดำเนินการอย่างคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ

2. การยกระดับคุณภาพการศึกษา

2.1 ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษานำหลักสูตรฐานสมรรถนะไปสู่การปฏิบัติอย่างเต็มรูปแบบ เพื่อสร้างสมรรถนะที่สำคัญจำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ให้กับผู้เรียน

2.2 จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ค้นพบพหุสัจจะ ความสนใจ ความถนัดในอาชีพของตนเอง ด้วยการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) ทั้งในห้องเรียน สถานประกอบการ รวมทั้งการเรียนรู้ ผ่านแพลตฟอร์มและห้องดิจิทัลให้คำปรึกษาแนะนำ

2.3 พัฒนาและบูรณาการกระบวนการจัดการเรียนรู้และการวัดประเมินผลฐานสมรรถนะสู่การปฏิบัติในชั้นเรียน เพื่อสร้างความฉลาดรู้ด้านการอ่าน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สร้างตรรกะความคิดแบบเป็นเหตุเป็นผลให้นักเรียนไทยสามารถแข่งขันได้กับนานาชาติ

2.4 พัฒนาทักษะดิจิทัลและภาษาคอมพิวเตอร์ (Coding) สำหรับผู้เรียนทุกช่วงวัย เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสู่สังคมดิจิทัลในโลกยุคใหม่

2.5 พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมืองและศีลธรรม ให้มีความทันสมัย น่าสนใจ เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ควบคู่ไปกับการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น และการเสริมสร้างวิถีชีวิตของความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

2.6 จัดการเรียนรู้ตามความสนใจรายบุคคลของผู้เรียนผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์มหลากหลายและแพลตฟอร์มการเรียนรู้อัจฉริยะที่รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ สื่อการสอนคุณภาพสูงรวมทั้งมีการประเมินและพัฒนาผู้เรียน

2.7 ส่งเสริมการให้ความรู้และทักษะด้านการเงินและการออม (Financial Literacy) ให้กับผู้เรียน โดยบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงการคลัง กองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ธนาคารออมสิน สหกรณ์ ฯลฯ ผ่านกระบวนการเรียนรู้ โครงการ และกิจกรรมต่าง ๆ และการเผยแพร่สื่อแอนิเมชันรอบรู้เรื่องเงิน รวมทั้งส่งเสริมให้เกิดการลงทุนเชิงพาณิชย์ เพื่อให้เกิดผลตอบแทนที่สูงขึ้น

2.8 ปรับโฉมศูนย์วิทยาศาสตร์และศูนย์การเรียนรู้ ให้มีรูปลักษณ์ที่ทันสมัย สวยงาม รมรื่น จูงใจ ให้เข้าไปใช้บริการ โดยมีมุมค้นหาความรู้ด้วยเทคโนโลยีทันสมัย มุมจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ของผู้เรียน หรือกลุ่มผู้เรียน และการร่วมกิจกรรมกับครอบครัว หรือจัดเป็นฐานการเรียนรู้ด้านต่างๆ ที่ผู้เรียนและประชาชนสามารถมาลงทะเบียนเข้าร่วมกิจกรรม และได้รับเอกสารรับรองการเข้า

ร่วมกิจกรรม เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในส่วนที่เกี่ยวข้องหรือสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank) ได้ รวมทั้งมีบริเวณพักผ่อนที่มีบริการลักษณะบ้านสวนกาแฟเพื่อการเรียนรู้ เป็นต้น

2.9 ส่งเสริมสนับสนุนสถานศึกษาให้มีการนำผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติไปใช้ในการวางแผนการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

2.10 พัฒนาระบบการประเมินคุณภาพสถานศึกษาที่เน้นสมรรถนะและผลลัพธ์ที่ตัวผู้เรียน

3. การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษาทุกช่วงวัย

3.1 พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศของนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการส่งต่อไปยังสถานศึกษาในระดับที่สูงขึ้น โดยเฉพาะระดับการศึกษาภาคบังคับ เพื่อป้องกันเด็กตกหล่น และเด็กออกกลางคัน

3.2 ส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กปฐมวัยที่มีอายุตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไปทุกคน เข้าสู่ระบบการศึกษา เพื่อรับการพัฒนารอบด้าน มีคุณภาพ ตามศักยภาพ ตามวัยและต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ โดยใช้วิธีการบูรณาการร่วมงานกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.3 พัฒนาข้อมูลและทางเลือกที่หลากหลายให้กับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายพิเศษ และกลุ่มเปราะบาง รวมทั้งกลุ่ม NEETS ในการเข้าถึงการศึกษา การเรียนรู้ และการฝึกอาชีพอย่างเท่าเทียม

3.4 พัฒนาระบบสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยครอบครัว (Home School) และการเรียนรู้ที่บ้านเป็นหลัก (Home-based Learning)

4. การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

4.1 พัฒนาหลักสูตรอาชีวศึกษา และหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น แบบโมดูล (Modular System) มีการบูรณาการวิชาสามัญและวิชาชีพในชุดวิชาชีพเดียวกัน เชื่อมโยงการจัดการอาชีวศึกษาทั้งในระบบ นอกบบและระบบทวิภาคี รวมทั้งการจัดการเรียนรู้แบบต่อเนื่อง (Block Course) เพื่อสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank) ร่วมมือกับสถานประกอบการในการจัดการอาชีวศึกษาอย่างเข้มข้น เพื่อการมีงานทำ

4.2 ขับเคลื่อนการผลิตและพัฒนากำลังคนตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ และยกระดับสมรรถนะกำลังคนตามกรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียนและมาตรฐานสากล รวมทั้งขับเคลื่อนความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษา (Excellent Center) โดยความร่วมมือกับภาคเอกชนและสถานประกอบการในการผลิตกำลังคนที่ตอบโจทย์การพัฒนาประเทศ

4.3 พัฒนาสมรรถนะอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ โดยการ Re-skill Up-skill และ New skill เพื่อให้ทุกกลุ่มเป้าหมายมีการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น พร้อมทั้งสร้างช่องทางอาชีพในรูปแบบหลากหลายให้ครอบคลุมผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งผู้สูงอายุ โดยมีการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4.4 ส่งเสริมการพัฒนาแบบทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) ตามสมรรถนะที่จำเป็นในการเข้าสู่อาชีพ และการนำผลการทดสอบไปใช้คัดเลือกเข้าทำงาน ศึกษาต่อ

ขอรับประกาศนียบัตรมาตรฐานสมรรถนะการใช้ดิจิทัล (Digital Literacy) การขอรับวุฒิบัตรสมรรถนะภาษาอังกฤษ (English Competency)

4.5 จัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาการจัดตั้งธุรกิจ (ศูนย์ Start up) ภายใต้อำเภอพัฒนาอาชีพ และการเป็นผู้ประกอบการ และพัฒนาศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา เพื่อการส่งเสริมและพัฒนาผู้ประกอบการด้านอาชีพทั้งผู้เรียนอาชีวศึกษาและประชาชนทั่วไป โดยเชื่อมโยงกับ กศน. และสถานประกอบการ ทั้งภาครัฐและเอกชนที่สอดคล้องกับการประกอบอาชีพในวิถีชีวิตรูปแบบใหม่

4.6 เพิ่มบทบาทการอาชีวศึกษาในการสร้างและพัฒนาผู้ประกอบการและกำลังแรงงาน ในภาคเกษตร โดยเฉพาะกลุ่มเกษตรกรอัจฉริยะ (Smart Farmer) และกลุ่มยุวเกษตรกรอัจฉริยะ (Young Smart Farmer) ที่สามารถรองรับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ได้

4.7 ส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตและพัฒนาากำลังคนทุกช่วงวัยเพื่อการมีงานทำ โดยบูรณาการความร่วมมือในการจัดการศึกษาร่วมกับหน่วยงาน องค์กรทั้งภาครัฐ เอกชน ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถาบันสังคมอื่น

4.8 พัฒนาหลักสูตรอาชีพสำหรับกลุ่มเป้าหมายผู้อยู่นอกระบบโรงเรียนและประชาชน ที่สอดคล้องมาตรฐานอาชีพ เพื่อการเข้าสู่การรับรองสมรรถนะและได้รับคุณวุฒิวิชาชีพตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ รวมทั้งสามารถนำผลการเรียนรู้และมวลประสบการณ์เทียบโอนเข้าสู่การสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank) ได้

5. การส่งเสริมสนับสนุนวิชาชีพครู บุคลากรทางการศึกษา และบุคลากรสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

5.1 ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการตามหลักเกณฑ์การประเมินวิทยฐานะแนวใหม่ Performance Appraisal (PA) โดยใช้ระบบการประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ระบบ Digital Performance Appraisal (DPA)

5.2 ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการ พัฒนาสมรรถนะทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ตามกรอบระดับสมรรถนะดิจิทัล (Digital Competency) สำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษาระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับอาชีวศึกษา

5.3 พัฒนาครูให้มีความพร้อมด้านวิชาการและทักษะการจัดการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ต่างๆ รวมทั้งให้เป็นผู้วางแผนเส้นทางการเรียนรู้ การประกอบอาชีพ และการดำเนินชีวิตของผู้เรียนได้ตามความสนใจและความถนัดของแต่ละบุคคล

5.4 พัฒนาขีดความสามารถของข้าราชการพลเรือนในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ให้มีสมรรถนะที่สอดคล้องและเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคต

5.5 เร่งรัดการดำเนินการแก้ไขปัญหาหนี้สินครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบ ควบคู่กับการให้ความรู้ด้านการวางแผนและการสร้างวินัยด้านการเงินและการออม

6. การพัฒนาระบบราชการ และการบริการภาครัฐยุคดิจิทัล

6.1 ขับเคลื่อนการพัฒนากระบวนการ 4.0 ด้วยนวัตกรรม และการนำเทคโนโลยีดิจิทัล มาเป็นกลไกหลักในการดำเนินงาน (Digitalize Process) การเชื่อมโยงและแบ่งปันข้อมูล (Sharing Data) การส่งเสริมความร่วมมือ บูรณาการกับภาคส่วนต่างๆทั้งภายในและภายนอก

6.2 ปรับปรุงประสิทธิภาพของเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศให้สามารถใช้งาน เครือข่ายสื่อสารข้อมูลเชื่อมโยงหน่วยงานภาครัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อรองรับระบบราชการ 4.0 สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ในทุกเวลา ทุกสถานที่ ทุกอุปกรณ์และทุกช่องทาง

6.3 ปรับปรุงระบบการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษา โดยยึดหลัก ความจำเป็นและใช้พื้นที่เป็นฐาน ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ

6.4 นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการคัดเลือกข้าราชการครูและบุคลากรทาง การศึกษาในตำแหน่งและสายงานต่างๆ

6.5 ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของส่วนราชการให้เป็นไปตามกลไกการประเมิน คุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ

7. การขับเคลื่อนกฎหมายการศึกษาและแผนการศึกษาแห่งชาติ เร่งรัดการดำเนิน การจัดทำกฎหมายลำดับรองและแผนการศึกษาแห่งชาติเพื่อรองรับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ควบคู่กับการสร้างการรับรู้ให้กับประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง (กระทรวงศึกษาธิการ : 2565)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรที่พัฒนาผู้เรียนให้ สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 ซึ่งกำหนดให้การจัดการเรียนรู้เป็นไป เพื่อการพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพและความถนัดของ ตนเอง ทั้งผู้เรียนที่มุ่งความเป็นเลิศด้านวิชาการ และผู้เรียนที่ต้องเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นต่อ การประกอบอาชีพและดำรงชีวิตในสังคม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดมาตรฐาน และตัวชี้วัด สมรรถนะที่สำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในโลกปัจจุบัน รวมถึงทักษะในการวางแผน ทักษะการทำงาน ทักษะการแก้ไขปัญหา ทักษะการแสวงหาความรู้ ทักษะ การจัดการ ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานในการประกอบอาชีพต่างๆ การจัดการเรียนรู้พื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ในอนาคต เป็นการวางฐานเรื่องการทำมาหากิน หรือการทำงาน กิจกรรมใดๆ ที่ก่อให้เกิดรายได้ และ ผลผลิต เป็นงานที่ไม่ผิดกฎหมาย ไม่ผิดศีลธรรมอันดี เป็นที่ยอมรับของสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ : 2555)

รัตนศรี พรหมใจรักษ์ (2555 : 8-9) ได้กล่าวถึง ทักษะที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพว่าเป็น ความสามารถพื้นฐานที่ผู้ประกอบอาชีพต้องมีไว้ ดังนี้

1. ทักษะกระบวนการทำงาน เป็นกระบวนการทำงานทั้งรายบุคคล และการทำงานเป็น กลุ่มเพื่อให้ทำงานได้สำเร็จและบรรลุตามเป้าหมาย

2. ทักษะการทำงานร่วมกัน เป็นการมุ่งเน้นให้ผู้เรียนทำงานอย่างมีกระบวนการตาม ขั้นตอนการทำงาน และทำงานร่วมกันกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

3. ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา เป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้มีกระบวนการในการคิดแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอนและเป็นระบบ

4. ทักษะแสวงหาความรู้ เป็นการเน้นให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ต่างๆ เกี่ยวกับเรื่องที่ผู้เรียนสนใจ

5. ทักษะการจัดการ เป็นการจัดการระบบงาน (ทำงานเป็นรายบุคคล) และระบบคน (ทำงานเป็นกลุ่ม) ให้สามารถดำเนินงานได้บรรลุตามเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จันทร์เพ็ญ สุวรรณคร (2558 : 135) ได้กล่าวถึงทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพ ซึ่งประกอบด้วย

1. ทักษะกระบวนการทำงาน เป็นการลงมือทำงานด้วยตนเอง ทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม โดยเน้นการฝึกฝนวิธีการทำงานอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ทำงานได้สำเร็จและบรรลุตามเป้าหมาย โดยมีขั้นตอนดังนี้

1.1 การวิเคราะห์งาน เป็นการมองภาพรวมของงานเมื่อได้รับมอบหมายว่าเป้าหมายของงานคืออะไร จะมีวิธีการอย่างไรให้บรรลุเป้าหมาย

1.2 การวางแผนในการทำงาน เป็นการกำหนดเป้าหมายของงาน วางแผนระยะเวลาดำเนินงาน กำลังคนที่ใช้ รวมถึงค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน

1.3 การลงมือทำงาน เป็นการดำเนินงานตามที่ได้วางแผนไว้ ด้วยความมุ่งมั่นอดทน และรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

1.4 การประเมินผลการทำงาน เป็นกระบวนการตรวจสอบว่าการวางแผน การดำเนินงาน และการดำเนินงานสามารถปฏิบัติได้ตามแผนหรือไม่ รวมถึงงานที่ออกมามีคุณภาพหรือไม่

2. ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา เป็นกระบวนการที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกแก้ปัญหาตามขั้นตอน โดยมีขั้นตอน ดังนี้

2.1 การสังเกต โดยการฝึกฝนนักเรียนให้เป็นคนที่เป็นคนช่างสังเกต

2.2 วิเคราะห์ เป็นการนำปัญหาที่เกิดขึ้นมาวิเคราะห์และลำดับความสำคัญ รวมถึงวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น

2.3 สร้างทางเลือก นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ลำดับความสำคัญ และสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นมาสร้างทางเลือก

2.4 ประเมินทางเลือก เป็นการประเมินเพื่อเลือกทางเลือกที่ได้สร้างไว้ โดยเลือกทางเลือกที่เหมาะสมกับการนำไปใช้ในการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด

3. ทักษะการทำงานร่วมกัน เป็นการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น มีความสุข ปราศจากความขัดแย้ง เน้นการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ โดยมีหลักการ ดังนี้

3.1 รู้จักบทบาทหน้าที่ในกลุ่ม โดยการฝึกฝนในการทำงานร่วมกันภายในกลุ่ม รู้จักหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเอง

3.2 มีทักษะในการฟัง พูด โดยการฝึกฝนให้รู้จักการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และฝึกฝนการพูดให้เหมาะสม

3.3 มีคุณธรรมในการทำงานร่วมกัน โดยการฝึกให้มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้การทำงานเกิดความราบรื่น ไม่มีอุปสรรคในการทำงาน

3.4 สรุปผลโดยการทำรายงาน โดยการสรุปผลออกมาให้เป็นรูปธรรมในรูปแบบของการจัดทำรายงาน

3.5 นำเสนอรายงาน โดยการฝึกฝนทักษะในการนำเสนอรายงานการปฏิบัติงานของกลุ่มในรูปแบบต่าง ๆ

4. ทักษะแสวงหาความรู้ เป็นการค้นคว้าหาความรู้ เพื่อนำความรู้ที่ได้มาสร้างองค์ความรู้ใหม่โดยอาจมาจากการคิด การศึกษา การทดลอง หรือจากประสบการณ์ตรง โดยปฏิบัติ ดังนี้

4.1 กำหนดปัญหา ตั้งหัวข้อหรือประเด็นในการศึกษาค้นคว้า

4.2 การวางแผนในการสืบค้นข้อมูล โดยการกำหนดเป้าหมายว่าจะสืบค้นข้อมูลอะไรจากที่ไหน ด้วยวิธีการอย่างไร

4.3 การดำเนินการ เป็นการดำเนินการสืบค้นข้อมูลตามแผนที่ได้วางไว้ เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสืบค้น โดยการนำข้อมูลมาพิจารณาถึงองค์ประกอบและความสัมพันธ์ของข้อมูล

4.5 การสรุปผลจากการสืบค้นและจดบันทึก เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มาสรุปผลและจดบันทึกเก็บไว้ เพื่อให้ง่ายต่อการค้นหา

5. ทักษะการจัดการ เป็นการจัดการระบบงานและระบบคนให้สามารถดำเนินงานได้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพ โดยสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

5.1 การจัดการระบบงาน (การทำงานเดี่ยว) เป็นการจัดการงานที่รับผิดชอบ โดยการจัดสรรเวลาและงานให้เป็นระบบ

5.2 การจัดการระบบคน (การทำงานกลุ่ม) โดยนำมาใช้ในการคัดเลือกคนเข้ามาทำงาน จัดสรรคนให้เหมาะสมกับงาน จัดการบรรยากาศในการทำงาน เพื่อสร้างทีมในการทำงานร่วมกันจนสำเร็จ

แมนพาวเวอร์กรุ๊ป (Manpower Group 2556 อ้างถึงใน จันทรเพ็ญ สุวรรณคร, 2558 : 138) ยังได้สรุปทักษะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ ดังนี้

1. ทักษะในด้านการสื่อสารและมนุษยสัมพันธ์ (Communication & Relation skills) เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกัน เพื่อสร้างความรักใคร่ ความนับถือ ความจงรักภักดี และความร่วมมือในการทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยเป็นการประสานงานกับบุคคลอื่นๆ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ

2. ทักษะในการวางแผน (Organizing and Planning skills) เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการดำเนินการ เพราะการวางแผนจะทำให้การดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ทำให้งานที่ออกมามีคุณภาพและประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ทักษะในการแก้ปัญหา (Problem solving skills) เป็นความสามารถในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ โดยการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างมีหลักการและวิธีการที่เป็นระบบตั้งแต่สาเหตุของปัญหา กำหนดวิธีการดำเนินการแก้ไขปัญหา วิเคราะห์ผลการดำเนินการ รวมถึงการวัดผลการดำเนินการแก้ไขปัญหา เพื่อสร้างมาตรฐานในการป้องกันการเกิดปัญหาเดิมอีกครั้ง

4. ทักษะในด้านเทคโนโลยีและคอมพิวเตอร์ (Technology and Computer skills) เป็นสิ่งสำคัญในตลาดแรงงานปัจจุบัน ที่มีการนำเทคโนโลยีและคอมพิวเตอร์เข้ามามีบทบาทในการกำหนดความต้องการของตลาดแรงงาน เพื่อให้การทำงานมีความรวดเร็วตามยุคสมัยปัจจุบัน และมีประสิทธิภาพมากขึ้น

5. ทักษะและความสามารถทางด้านภาษา (Linguistic skills) การสื่อสารมีความสำคัญมากขึ้นในการทำงาน ด้วยความก้าวหน้าของการสื่อสารที่ไม่ได้มีแต่เพียงประเทศไทย แต่มีการสื่อสารระหว่างต่างประเทศ

การศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 ต้องมีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ (perspectives) จากกระบวนทัศน์แบบดั้งเดิม (tradition paradigm) ไปสู่กระบวนทัศน์ใหม่ (new paradigm) ที่ให้โลกของผู้เรียนและโลกความจริง เป็นศูนย์กลางของกระบวนการเรียนรู้ ที่สามารถได้รับความรู้แบบง่ายๆ และเรียนรู้ได้ไวกว่า เน้นพัฒนาทักษะและทัศนคติ ทักษะความคิด ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะองค์กร ทัศนคติเชิงบวก ความเคารพตนเอง นวัตกรรม ความสร้างสรรค์ ทักษะการสื่อสาร ทักษะค่านิยมทางเทคโนโลยี ความเชื่อมั่นตนเอง ความยืดหยุ่น การจงใจตนเอง และความตระหนักในสภาพแวดล้อม และความสามารถใช้ความรู้อย่างสร้างสรรค์ (the ability to handle knowledge effectively in order to use it creatively) ถือเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับการเป็นผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เป็นสิ่งท้าทายในการพัฒนาการเรียนเพื่ออนาคต ให้ผู้เรียนมีทักษะทัศนคติ ค่านิยม และบุคลิกภาพ เพื่อเผชิญกับอนาคตด้วยภาพทางบวก (optimism) ที่มีทั้งความสำเร็จและความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ : 2559)

สำนักงานแรงงานจังหวัดสมุทรสาคร (2560 : 32) ได้กล่าวถึง ทักษะของแรงงานที่สถานประกอบการมีความคาดหวัง มีดังนี้

1. ทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ
2. ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์
3. ทักษะการใช้คณิตศาสตร์และการคำนวณ
4. ทักษะในการสื่อสาร
5. ทักษะในการบริหารจัดการ
6. ทักษะความสามารถเฉพาะในวิชาชีพ

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดการด้านทักษะอาชีพจากแนวคิดนักวิชาการ ที่ได้กล่าวถึงทักษะอาชีพ มาทำการสังเคราะห์ทักษะอาชีพไว้ ดังตารางที่ 1. การสังเคราะห์ทักษะอาชีพ

ตารางที่ 1. การสังเคราะห์ทักษะอาชีพ

ทักษะอาชีพ	รัตนศรี พรหมใจรักษ์(2555: 8-9)	จันทร์เพ็ญ สุวรรณคร (2558 :135)	Manpower Group (2556) อ้างถึงใน จันทร์เพ็ญ สุวรรณคร (2558: 138)	สำนักงานแรงงานจังหวัดสมุทรสาคร (2560 : 32)	ความถี่
1. ทักษะกระบวนการทำงาน	✓	✓			2
2. ทักษะการทำงานร่วมกัน	✓	✓			2
3. ทักษะการแก้ปัญหา	✓	✓	✓		4
4. ทักษะแสวงหาความรู้	✓	✓			2
5. ทักษะการจัดการ	✓	✓		✓	3
6. ทักษะการสื่อสาร			✓	✓	3
7. ทักษะในการวางแผน			✓		1
8. ทักษะในด้านเทคโนโลยีดิจิทัล			✓	✓	3
9. ทักษะและความสามารถทางด้านภาษา			✓	✓	2
10. ทักษะการใช้คณิตศาสตร์และการ คำนวณ				✓	1
11. ทักษะความสามารถเฉพาะวิชาชีพ			✓	✓	2

จากตารางที่ 1 การสังเคราะห์ทักษะอาชีพ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ตามแนวคิดนักวิชาการและเลือกแนวคิดที่มีความสอดคล้องกันนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ได้แก่ รัตนศรี พรหมใจรักษ์ (2555: 8-9), จันทร์เพ็ญ สุวรรณคร (2558 : 135), Manpower Group (2556) อ้างถึงในจันทร์เพ็ญ สุวรรณคร (2558 : 138), สำนักงานแรงงานจังหวัดสมุทรสาคร (2560 : 32) โดยเลือกความถี่ตั้งแต่ 3 ขึ้นไป ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า ทักษะอาชีพที่เป็นทักษะพื้นฐานและมีความจำเป็นที่ใช้ใน การประกอบอาชีพเบื้องต้น ประกอบด้วยทักษะ 4 ทักษะ ดังต่อไปนี้

1. ทักษะการแก้ปัญหา (Problem solving skills) เป็นความสามารถในการจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยความเข้าใจ คิดวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา แนวทางในการแก้ไขปัญหอย่างเป็นระบบ เพื่อจัดอุปสรรคและสามารถดำเนินงานต่อไปได้อย่างราบรื่น โดยแบ่งปัญหาออกเป็น 2 แบบ ดังนี้

1.1 ปัญหาระยะสั้น คือ ปัญหาที่เกิดเฉพาะหน้าต้องเน้นความสามารถ ไหวพริบ และการตัดสินใจที่แน่วแน่

1.2 ปัญหาระยะยาว คือ ปัญหาที่ต้องอาศัยรูปแบบ แบบแผน และแนวทางขององค์กร นั้นๆ ในการแก้ไขปัญหากล่าวโดยง่าย คือ ปัญหาระยะยาวเป็นปัญหาที่หลายฝ่ายต้องมีส่วนร่วมในการแก้ไข และต้องใช้เวลาตัดสินใจนานขึ้น ตามสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น

2. ทักษะการจัดการ (management skills) เป็นความสามารถในการบริหารเวลา จัดสรรคนให้เหมาะสมกับงาน และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างคล่องแคล่ว รวดเร็ว ถูกต้อง แม่นยำในรายละเอียดของงานนั้นๆ มีการวางแผนงาน ขั้นตอนในการทำงานอย่างชัดเจน เพื่อให้ผลลัพธ์ของงานเกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยแบ่งเป็น

2.1 การจัดการระบบงาน (การทำงานเดี่ยว)

2.2 การจัดการระบบคน (การทำงานกลุ่ม)

3. ทักษะการสื่อสาร (Communication skills) เป็นการใช้วัจนภาษาในการส่งสารและรับสารของปัจเจกต่อปัจเจก (คนต่อคน) เพื่อให้เกิดความเข้าใจในสารนั้นส่งผลให้การดำเนินงานต่างๆบรรลุจุดประสงค์และเกิดความเชื่อมโยงความสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆที่เอื้อประโยชน์ต่อกัน ซึ่งประกอบด้วย

3.1 การฟัง คือ การได้รับสารที่ส่งมาและทำความเข้าใจความหมายของสารที่รับมาได้อย่างเข้าใจตรงกัน ซึ่งเป็นส่วนช่วยให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันและช่วยให้พูดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 การอ่าน คือ การรู้ การสังเกต และทำความเข้าใจความหมายของทั้งวัจนภาษา และอวัจนภาษา

3.3 การพูด คือ การส่งสารโดยใช้วัจนภาษาและอวัจนภาษาเพื่อให้ผู้ฟังได้รับสารแล้วเกิดความเข้าใจในสารนั้นๆ

3.4 การเขียน คือ การใช้ภาษาเพื่อสื่อสารถึงความรู้ ความคิด ความรู้สึก และอารมณ์ต่างๆ จากผู้เขียนไปยังผู้อ่าน

4. ทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital technology skills) ความสามารถในการนำเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนช่วยในการทำงานให้มีความทันสมัย สะดวก รวดเร็ว ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของโลก และเป็นช่องทางในการแสวงหาความรู้ เพื่อนำความรู้มาใช้ในการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จและบรรลุเป้าหมายของงาน ซึ่งประกอบด้วย 4 มิติ ดังนี้

4.1 การใช้ (Use) คือ ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ เครื่องมือสื่อสาร และอินเทอร์เน็ต เพื่อให้เกิดรายได้หรือเกิดประโยชน์ด้านต่างๆได้

4.2 เข้าใจ (Understand) คือ ความรู้ความเข้าใจประโยชน์ในการใช้ อีกทั้งผลลัพธ์ที่ดี และผลเสียที่ได้จากใช้เทคโนโลยีดิจิทัล สามารถค้นหา วิเคราะห์หาค้นหาเกี่ยวกับข้อมูลที่ได้พบ และใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อติดต่อสื่อสาร ประสานงานร่วมมือและแก้ไขปัญหา

4.3 การสร้าง (create) คือ ความสามารถในการผลิตเนื้อหาและการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ

4.4 เข้าถึง (Access) คือ ความสามารถในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ ข้อมูลข่าวสารจากเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อการสร้าง การพัฒนา ด้านอาชีพในมีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

4. แนวทางในการพัฒนาทักษะอาชีพ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาด้านทักษะอาชีพ ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกของความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่ดีต่อการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 2) โดยได้กำหนดสาระการเรียนรู้สำหรับส่งเสริมด้านทักษะอาชีพไว้ในสาระการเรียนรู้การทำงานอาชีพและเทคโนโลยี สาระที่ 4 การอาชีพ มาตรฐาน 4.1 เข้าใจ มีทักษะที่จำเป็น มีประสบการณ์เห็นแนวทางในงานอาชีพ ใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาอาชีพ มีคุณธรรม และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 19)

สถานศึกษามีบทบาทในการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สู่การปฏิบัติทั้งในส่วนของจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดการเรียนรู้ หลักสูตรนั้นจะต้องสอดคล้องเหมาะสมกับบริบท ความพร้อมของสถานศึกษา ความต้องการ ความถนัดของผู้เรียน หลักสูตรที่จัดทำขึ้นจะต้องครอบคลุมส่วนที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดเอาไว้ เพราะเป็นความคาดหวังร่วมกันที่จะพัฒนาเยาวชนทุกคนในชาติ อีกทั้งความสอดคล้องกับสภาพความต้องการของชุมชน จุดเน้น รวมถึงความต้องการของสถานศึกษานั้นๆ ในการจัดทำหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถจัดทำได้หลากหลายรูปแบบ โดยผ่านองค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตร ได้แก่ รายวิชา พื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้การทำงานอาชีพและเทคโนโลยี รายวิชาเพิ่มเติม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โครงการ โครงงานต่างๆ โดยสถานศึกษาสามารถกำหนดโครงสร้างของหลักสูตร สัดส่วนน้ำหนักเวลาเรียน เนื้อหาสาระที่เหมาะสม ตรงกับจุดเน้น และความต้องการของสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่นนั้นๆ ได้ การจัดทำหลักสูตรที่เน้นทักษะอาชีพจะต้องคำนึงปัจจัยต่างๆรอบด้าน เช่น ความต้องการของผู้เรียน ความพร้อมด้านบุคลากร ทรัพยากร วัสดุ เครื่องมือ แหล่งการเรียนรู้ และประโยชน์ที่จะเกิดแก่ผู้เรียนอย่างแท้จริง การจัดทำหลักสูตร/แผนการจัดการเรียนการสอนต้องมีคุณภาพ มีการจัดการเรียนรู้ในภาคทฤษฎีและภาคฝึกทักษะด้านอาชีพ มีความยืดหยุ่นตามความเหมาะสม ไม่เป็นปัญหาหรือข้อจำกัดในกรณีที่มีการปรับเปลี่ยนแผนการศึกษาต่อของผู้เรียน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2555 : 4)

ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมและพัฒนาทักษะอาชีพมีเป้าหมายแตกต่างกันในระดับและช่วงวัย ดังนี้

ระดับประถมศึกษา เป็นการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียน รู้จักอาชีพ หรือรับรู้ รับทราบ เรื่อง อาชีพ (Career Awareness) เช่น รู้ว่าผู้ใหญ่ทุกคนต้องประกอบอาชีพ เพื่อให้มีรายได้ รวมทั้งการแนะนำ อาชีพหรือปฐมนิเทศอาชีพ (Career Orientation) ให้ผู้เรียนมีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการทำงาน เป็นการสร้างนิสัยในการทำงาน รู้จักใช้เครื่องมือต่างๆ ในการทำงาน และสามารถทำงานด้วยกระบวนการ ที่ไม่ซับซ้อนได้

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้สำรวจความถนัด ความสนใจ ตามความสามารถของตนเอง เรียกว่า ขั้นสำรวจความถนัด (Career Exploration) เพื่อให้ ผู้เรียนได้มีโอกาสเห็นภาพลักษณะของอาชีพในรูปแบบต่างๆ อีกทั้งช่วยให้ค้นพบความต้องการของตนเอง ในการเลือกอาชีพที่เหมาะสม การจัดทำหลักสูตรการเรียนรู้ยังไม่มี การจัดแบ่งเป็นแผนการสอนที่ชัดเจน เพียงแต่เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ ฝึกทักษะ เตรียมความพร้อม และคุณลักษณะ ด้านอาชีพ เพื่อนำไปประกอบการตัดสินใจกำหนดทิศทางการศึกษาหรือออกไปประกอบอาชีพในอนาคต

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นการจัดการหลักสูตรการเรียนรู้ เพื่อเตรียมผู้เรียนสู่ การประกอบอาชีพ (Career Preparation) หรือการศึกษาต่อในสาขาวิชาที่ตนเองถนัด สถานศึกษาจัดทำ หลักสูตรการเรียนรู้ที่ช่วยวางแผนขั้นพื้นฐานความรู้และทักษะอาชีพที่เฉพาะเจาะจงมากขึ้น โดยแผนการ เรียนรู้ต้องสะท้อนถึงจุดเน้น เป้าหมายให้ชัดเจน เพื่อผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความถนัดและความต้องการ

การจัดกระบวนการเรียนรู้เป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นส่วนช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนา ทั้งด้านความรู้ ทักษะ คุณลักษณะตามเป้าหมายของหลักสูตร ในการพัฒนาผู้เรียนด้านทักษะอาชีพต้อง อาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เครื่องมือ เทคนิค วิธีการต่างๆ การฝึกปฏิบัติ การวัดและ การประเมินผลตามสภาพจริง เพื่อเป็นเครื่องมือชี้ชัดและนำไปสู่คุณภาพที่ต้องการ ซึ่งสถานศึกษาสามารถ พิจารณา การจัดการเรียนรู้ได้ ดังนี้

ระดับประถมศึกษา ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เสริมสร้างนิสัยในการทำงาน การฝึกทักษะ กระบวนการ การทำงานร่วมกับผู้อื่น การใช้เครื่องมือเบื้องต้นในการทำงาน เช่น การซ่อมแซมเสื้อผ้า การทำความสะอาดบ้าน การปลูกพืชผักสวนครัว ฯลฯ เพื่อให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการประกอบ อาชีพ รู้ว่าผู้ปกครองประกอบอาชีพอะไรและเพราะเหตุผลใดจึงเลือกทำอาชีพนั้น เป็นการวางพื้นฐาน ให้ผู้เรียนรู้ลักษณะงาน ความสำคัญ มีความตระหนักถึงทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพ

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพต่างๆ เช่น อาชีพ เกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม ความคิดสร้างสรรค์ รวมถึงอาชีพบริหารจัดการและอาชีพงาน บริการ เพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นภาพลักษณะงาน คุณสมบัติที่พึงมีของผู้ประกอบการในอาชีพนั้นๆ การจัด การเรียนรู้ควรให้ความสำคัญด้านการฝึกปฏิบัติจริงของผู้เรียน การลองใช้เครื่องมือการทำงานที่มีความ ซับซ้อนมากขึ้น เช่น การแปรรูปอาหาร การซ่อมอุปกรณ์ไฟฟ้า ฯลฯ เปิดโอกาสให้ผู้ได้เรียนรู้อาชีพ ที่หลากหลาย ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนได้สำรวจความสนใจ ความถนัด ตามความสามารถของตนเองและสามารถ เลือกอาชีพที่ตนเองสนใจได้ก่อนจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ควรมีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นฝึกทักษะกระบวนการทำงาน ที่มีการวิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติงานตามขั้นตอน และการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างโอกาสการทำงานเป็นทีม เพื่อเสริมสร้างลักษณะนิสัยในการทำงาน ร่วมกับผู้อื่น การสร้างมนุษยสัมพันธ์ ทักษะการแก้ปัญหา การจัดการ และการสร้างทัศนคติ เจตคติที่ดี ในการทำงาน ซึ่งเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพทุกสาขาในอนาคต

สรุปได้ว่า แนวทางในการพัฒนาทักษะอาชีพสามารถทำได้หลากหลายรูปแบบ เช่น การจัดการเรียนในรายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี รายวิชาเพิ่มเติม กิจกรรมนักเรียน โครงการต่างๆ โดยพิจารณาจากปัจจัยต่างๆอย่างรอบด้าน รวมถึงความต้องการของผู้เรียน ทรัพยากรของชุมชน ท้องถิ่น ทรัพยากรด้านบุคคล และประโยชน์สูงสุดที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียน

5. กระบวนการพัฒนาทักษะอาชีพโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC

PLC เป็นคำย่อของ Professional Learning Community ในภาษาไทยมีชื่อเรียกอยู่หลาย คำ เช่น ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ชุมชนเชิงวิชาการ ชุมชนครูเพื่อศิษย์ ชุมชนกัลยาณมิตรเพื่อศิษย์ เป็นต้น แต่ในปัจจุบันชื่อที่ได้รับการยอมรับมากที่สุดคือ "ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ" ได้มีนักวิชาการให้ความหมายไว้ดังนี้

วิจารณ์ พานิช (2555 : 139) กล่าวว่า ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หมายถึง กระบวนการต่อเนื่องที่ครูและนักการศึกษาทำงานร่วมกัน ใช้วงจรของการร่วมกันตั้งคำถามและการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ผลการเรียนรู้พัฒนาไปในทิศทางที่ดีขึ้น โดยอาศัยการเรียนรู้ที่ฝังอยู่ในการทำงานของครูและนักการศึกษา

ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2560 : 34) กล่าวว่า ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หรือ PLC คือ วิธีการในการพัฒนาครูโดยการจัดบรรยากาศให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ส่งผลให้ครูไม่โดดเดี่ยว และมีเครือข่ายในการทำงานเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC เป็นการรวมกลุ่มกันของบุคคลทางวิชาชีพเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน โดยมีเครือข่ายในการทำงาน เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองและนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

ความสำคัญของกระบวนการ PLC (Professional Learning Community)

ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2560 : 36 - 37) กล่าวถึงความสำคัญของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC ก่อให้เกิดผลดีต่อครูผู้สอน และต่อนักเรียน ดังนี้ 1. PLC เป็นประโยชน์ต่อครู เพราะ 1) ช่วยลดความโดดเดี่ยวในการทำงานครู จากเดิมที่ครูแต่ละคนต่างคิดต่างทำ ต่างแก้ปัญหา ขาดการปรึกษารื้อกัน เปลี่ยนมาเป็นมิตรภาพเครือข่ายในการทำงานร่วมกัน โดยมีเป้าหมายเดียวกัน คือ พัฒนาคุณภาพของผู้เรียน 2) เพิ่มความรู้สึกร่วมกันต่อพันธกิจและเป้าหมายของสถานศึกษา เนื่องจากการมีเพื่อน มีเครือข่ายการทำงานร่วมกันก่อให้เกิดความผูกพันต่อกัน 3) เพิ่มความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานให้บรรลุภารกิจ เนื่องจากกระบวนการของ PLC เริ่มจากการสร้างวิสัยทัศน์ร่วม ค่านิยมร่วม และเป้าหมายร่วม ส่งผลให้ครูและบุคลากรเห็นเป้าหมายชัดเจนและยอมรับในเป้าหมายดังกล่าว 4) การเรียนการสอนในชั้น

เรียนได้ผลดียิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะครูและบุคลากรมีการเรียนรู้มากขึ้น ได้เห็นตัวอย่างที่ดีในการจัดการเรียน การสอนของเพื่อนครู สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชั้นเรียนของตนเองทำให้การเรียนการสอนได้ผลดียิ่งขึ้น 5) รับทราบข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็นต่อวิชาชีพได้กว้างขวาง รวดเร็วขึ้น เนื่องจาก PLC ช่วยให้เกิด เครือข่ายและการสื่อสารที่กว้างขวางทั่วถึงยิ่งขึ้น 6) ก่อให้เกิดแรงบันดาลใจที่จะพัฒนาและอุทิศตน เพื่อศิษย์ ซึ่งเป็นผลจากการมีค่านิยมร่วม วิสัยทัศน์ร่วมและการเห็นตัวอย่างที่ดีของเพื่อนครู 7) ช่วยให้ อัตราการลาหยุดงานน้อยลงเมื่อเทียบกับสถานศึกษาที่ไม่มี PLC ทั้งนี้เพราะโรงเรียนที่ใช้ PLC ช่วยให้ครู มีความเป็นกัลยาณมิตร เอื้ออาทรและช่วยเหลือเกื้อกูลต่อกัน และ8) ครูปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ ให้เหมาะสมกับผู้เรียนได้ดีกว่าสถานศึกษาที่ไม่มี PLC ซึ่งเป็นผลจากสภาพแวดล้อม บรรยากาศ และการเรียนรู้จากเพื่อนครูด้วยกัน 2. PLC เป็นประโยชน์ต่อนักเรียน จำแนกได้ 4 ประเด็น ดังนี้ 1) ช่วยลดอัตราการตกซ้ำชั้นของนักเรียน 2) อัตราการขาดเรียนของนักเรียนลดลง 3) นักเรียนมีความสุข ในการเรียนมากกว่าสถานศึกษาที่ไม่มี PLC และ4) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา วิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และการอ่านสูงขึ้นอย่างเด่นชัด เมื่อเทียบกับสถานศึกษาแบบเก่า ซึ่งผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียน ข้างต้นเป็นผลจากการที่ครูได้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการจัดการเรียนการสอนที่ดีต่อกันและ กระบวนการจัด PLC ในสถานศึกษาเริ่มต้นจากการสร้างวิสัยทัศน์ร่วม ที่ทำให้ครูได้นำเสนอปัญหา ความ ต้องการ และแนวทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนร่วมกัน ส่งผลให้ครูมีเป้าหมายในการพัฒนาเดียวกัน ย่อมส่งผลสะท้อนไปสู่บรรยากาศที่ดีในการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น

อมรา จำรูญศิริ (2555 : 8) กล่าวถึง ความสำคัญของชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) หาก สถานศึกษาต้องการให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น จำเป็นต้องหยุดการดำเนินงานใน รูปแบบของอุตสาหกรรม เปลี่ยนเป็นการสร้างสรรค์และนำรูปแบบการดำเนินงานใหม่มาใช้ เช่น ปรับองค์การแห่งการเรียนรู้ เป็น "ชุมชนแห่งการเรียนรู้" ด้วย คำว่า "องค์การ" (Organization) เกิดจาก ความเป็นหุ้นส่วนที่มีประสิทธิภาพ มีความเรียบง่าย และมีความสนใจร่วมกัน ส่วนคำว่า "ชุมชน" (community) ให้ความสำคัญมากกว่าในด้านความสัมพันธ์ การแลกเปลี่ยนวิสัยทัศน์ และส่งเสริมให้ เกิดวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง ซึ่งปัจจัยทั้งหมดที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาสถานศึกษา ความท้าทาย ของนักการศึกษา คือ การสร้างชุมชนที่มีพันธสัญญาที่เรียกว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PIC)

ชวลิต ชูกำแพง (2560 : 5) กล่าวถึงความสำคัญของชุมชนแห่งการเรียนรู้ของครู ว่าเป็น เครื่องมือสำคัญในการพัฒนาบุคลากรที่สร้างการเปลี่ยนแปลงและเห็นผลยั่งยืนในสถานศึกษา โดยอาศัย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การทำงานร่วมกันด้วยสัมพันธ์ภาพที่ดี โดยมีค่านิยมที่มีผู้เรียนเป็นเป้าหมายสำคัญ นอกจากผลที่เกิดขึ้นจะส่งผลที่ดีต่อผู้เรียนแล้ว ยังช่วยให้โรงเรียนมีความเข้มแข็งและสามารถทำงาน อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) มีความสำคัญทั้งต่อตัวครูผู้สอน และต่อผู้เรียน เป็นกระบวนการในการพัฒนา บุคลากรในสถานศึกษาเพื่อเพิ่มพูนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน โดยอาศัยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

ประเภทของกระบวนการ PLC (Professional Learning Community) ได้มีนักวิชาการแบ่งประเภทของกระบวนการ PLC ไว้ดังนี้

ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2560 : 38-39) กล่าวถึง ประเภทของกระบวนการ PLC สามารถแบ่งออกเป็น 4 ดังนี้

1. ชุมชนมุ่งเน้นการแก้ปัญหา (Problem Solving Communities) เป็นชุมชนที่มุ่งเน้นการแก้ปัญหาสำคัญขององค์กรด้วยสรรพวิธี เช่น โรงเรียนมีปัญหาเรื่องเด็กขาดเรียน ครูหาทางแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การใช้โทรศัพท์ติดตาม การเชิญผู้ปกครองมาพบ การเยี่ยมบ้านนักเรียน การสัมภาษณ์นักเรียนเพื่อค้นหาสาเหตุ เป็นต้น

2. ชุมชนมุ่งเน้นการแบ่งปันความรู้ (knowledge Sharing Communities) เป็นชุมชนที่เน้นการค้นหาคำรู้ใหม่มาพัฒนาในการปฏิบัติงาน โดยโรงเรียนจัดเวลาให้ครูได้นำความรู้และประสบการณ์ที่เกิดจากการปฏิบัติจริง การเข้าฝึกร่วม การค้นคว้าวิจัย ฯ มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน

3. ชุมชนมุ่งเน้นการค้นหาแนวปฏิบัติที่ดีกว่า (Better Practice Communities) เป็นชุมชนที่ค้นหาวิธีการ หรือแนวปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพดีกว่าเดิม และนำมาแบ่งปันให้สมาชิกนำไปใช้ปฏิบัติงาน เช่น โรงเรียนมีปัญหานักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ วิธีที่ครูใช้ในการแก้ปัญหา คือ การให้นักเรียนมาฝึกการอ่านแบบเรียนในช่วงพักกลางวันและฝึกเขียนคำตามคำบอก ซึ่งได้ผลดีในระดับหนึ่ง ต่อมาครูค้นพบว่า การดำเนินการตามขั้นตอนในหนังสือ "เด็กอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้แก้ด้วยนิทาน" ของศิวกานต์ ปทุมสูติ สามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพภายใน 4 เดือน ครูจึงนำแนวทางนี้มาแลกเปลี่ยนกับเพื่อนครู ส่งผลให้เพื่อนครูได้ใช้วิธีการที่ดีกว่าในการแก้ปัญหานักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้

4. ชุมชนมุ่งเน้นการใช้นวัตกรรม (Innovation Communities) ซึ่งนวัตกรรมอาจได้แก่ ผลิตภัณฑ์ เครื่องมือ อุปกรณ์ รูปแบบ วิธีการ เทคโนโลยี กระบวนการหรือระบบการทำงาน เพื่อให้สมาชิกนำมาใช้ปฏิบัติงานให้ สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ศักดิ์ชัย ภูเจริญ (2556 : ออนไลน์) ได้แบ่งประเภทของ PLC ออกเป็น 6 ประเภท ดังนี้

1. พันธมิตรครู (Teacher Partnership) เน้นการปรับปรุงยุทธศาสตร์การสอนที่เฉพาะเจาะจง

2. ทีมตามระดับชั้นเรียน (Grade- level teams) เน้นการร่วมมือในการวางแผนและการสอน

3. ทีมตามสาระการเรียนรู้ (Content area teams) เน้นการปรับปรุงหลักสูตร

4. ทีมระหว่างหลักสูตร (Vertical teams) เน้นการจัดเตรียมความคาดหวัง และประสบการณ์ของนักเรียน

5. ทีมทางโรงเรียน (Whole school) เน้นนวัตกรรมการสอนและการเรียนรู้

6. ทีมระหว่างเขตพื้นที่ (Cross district) เน้นประเด็นของการปฏิบัติและความเท่าเทียมกัน นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการได้แบ่งระดับของกระบวนการ PLC ในมิติใหญ่ๆ ไว้ 3 ระดับ ดังนี้

กระบวนการดำเนินการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) เป็นกระบวนการสร้างการเปลี่ยนแปลงโดยการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานของกลุ่มบุคคลที่มาร่วมตัวกันเพื่อทำงานร่วมกันและสนับสนุนซึ่งกันและกัน โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยร่วมกันวางแผนเป้าหมาย ตรวจสอบ สะท้อนผลการปฏิบัติงานทั้งในด้านของบุคคล ด้านผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น โดยผ่านการทำงานร่วมกัน วิพากษ์วิจารณ์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยมุ่งเน้นและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นองค์รวม โดยมีการดำเนินการ 5 ขั้นตอน ดังนี้ (กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา, 2562 : 1)

1. มีเป้าหมายร่วมกันในการจัดการเรียนรู้/การพัฒนาผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพ
2. มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากสถานการณ์จริงในชั้นเรียน
3. ทุกฝ่ายร่วมกันเรียนรู้ รวมพลัง สนับสนุนให้เกิดการสร้างการเปลี่ยนแปลงตามเป้าหมาย
4. มีการสะท้อนผลการทำงานพัฒนาผู้เรียน
5. มีการสร้าง HOPE ให้ทีมงาน ประกอบด้วย 1) honesty & humanity เป็นการยึดข้อมูลจริงที่เกิดขึ้นและให้การเคารพกันอย่างจริงจัง 2) option & openness เป็นการเลือกสรรสิ่งที่ดีที่สุดให้ผู้เรียนและพร้อมเปิดเผย/เปิดใจเรียนรู้จากผู้อื่น 3) patience & persistence เป็นการพัฒนาความอดทนและความมุ่งมั่นทุ่มเท พยายามจนเกิดผลชัดเจน และ 4) efficacy & enthusiasm เป็นการสร้างความเชื่อมั่นในผลของวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนจะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้และกระตือรือร้นที่จะพัฒนาตนเองอย่างเต็มที่

มิ่งขวัญ คงเจริญ (2553 : 22-23) ได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับรูปแบบและกระบวนการเพื่อเสริมสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. ร่วมมือกับชุมชนค้นหาความรู้หรือภูมิปัญญาที่มีอยู่ในชุมชนนำมาพัฒนาให้เกิดประโยชน์ เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน หน้าที่ของการศึกษาปัจจุบัน คือ การสร้างและการเพิ่มผลผลิต (Productivity)
2. ความร่วมมือกับชุมชนต้องมีรูปธรรม มีโครงสร้าง มีการแลกเปลี่ยนแบ่งปันความรู้ซึ่งกันและกัน (Commitment) โดยแต่ละหน่วยงานร่วมมือกันจะไม่ทิ้งเอกลักษณ์ของตนและในขณะเดียวกันก็สามารถเป็นเครือข่ายเดียวกันได้
3. กำหนดกรอบหรือทิศทางในการพัฒนาอย่างชัดเจน ทุกคนทราบถึงเป้าหมายในการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ไปสู่เป้าหมายใด
4. เนื่องจากแต่ละชุมชนมีความแตกต่างกัน การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้จึงมีทิศทางที่แตกต่างกัน
5. การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ อาจจะต้องประกอบด้วย
  - 1) ต้องมีทีมทำ (แกนนำ/ขาประจำ/ชาจร)
  - 2) มีแก่นของเรื่อง (Theme) หรือขอบเขตของความรู้ (Domain) ที่จะเรียนรู้

- 3) มีผู้ทำหน้าที่กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้
- 4) มีช่องทางที่จะเรียนรู้
- 5) อาจจะเป็นชุมชนที่มีความสนใจร่วมกัน/เป็นกลุ่ม มิใช่เฉพาะพื้นที่การปกครอง
6. นักการศึกษาต้องเป็นผู้กระตุ้นให้บุคคลเกิดความรู้สึกรักการเรียนรู้ โดยต้องสร้างช่องทางให้บุคคลสามารถเข้าถึงความรู้ได้อย่างสะดวก
7. นักการศึกษาต้องเปิดโลกทัศน์ให้กว้าง เปิดตัวให้กับหน่วยงานต่างๆ รู้จักและยอมรับต่อกันมากขึ้น

เยาวชนลักษณะ พิพัฒน์จำเริญกุล (2554 : 14) กล่าวถึง กระบวนการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ

1. ตระหนักในปัญหา หมายถึง เข้าใจว่าเรื่องใดเป็นปัญหาที่ต้องการแก้ไข
2. การหาทางเลือกที่หลากหลาย หมายถึง การกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหา
3. กำหนดทางเลือกที่เหมาะสม หมายถึง ตัดสินใจเลือกทางเลือกที่คาดว่าจะแก้ปัญหาได้
4. การเรียนรู้ปฏิบัติการ หมายถึง การดำเนินการตามทางเลือก
5. การปรับปรุงแก้ไข หมายถึง การรวบรวมข้อมูลและปรับปรุงแก้ไข
6. การประเมินผล หมายถึง การสรุปผลการปฏิบัติการ

ชูชาติ พวงสมจิตร (2560 : 39) กล่าวถึง การนำ PLC มาใช้ในสถานศึกษา มีกระบวนการในการดำเนินการที่เรียกว่า PAOR ได้แก่ ขั้นวางแผน (Planning) ขั้นลงมือปฏิบัติ (Action) ขั้นสังเกตผลการปฏิบัติ (Observation) และขั้นสะท้อนผล (Reflection) มาเป็นกรอบในการดำเนินงาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ขั้นวางแผน (Planning) มีขั้นตอนสำคัญ 2 ขั้นตอน คือ
  - 1.1 การสร้างวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายร่วมกัน เป็นขั้นตอนที่ผู้บริหาร ครู ในสถานศึกษาพูดคุย แลกเปลี่ยนประสบการณ์ เพื่อให้เห็นปัญหา ความต้องการ ความพร้อมในการดำเนินการซึ่งนำไปสู่การสร้างวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายร่วมกัน ซึ่งขั้นตอนนี้จะช่วยให้เกิดการมีส่วนร่วมในการกำหนด เป้าหมาย ก่อให้เกิดการยอมรับ เข้าใจในสถานะและเกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน
  - 1.2 การวางแผนพัฒนา เป็นขั้นตอนที่สมาชิกทุกคนร่วมกันแลกเปลี่ยน ให้เหตุผลว่ากลุ่มควรมุ่งเป้าหมาย PLC ไปที่เรื่องใด ปัญหาใด หรือนวัตกรรมใด โดยขั้นตอนนี้ กลุ่มจะต้องประคับประคองให้การทำ PLC เป็นกิจกรรมพัฒนาครูที่มุ่งสู่เป้าหมายสุดท้าย คือการพัฒนาผู้เรียนเป็นหลัก และเมื่อได้ประเด็นในการทำ PLC สำหรับรอบนี้แล้ว กลุ่มจึงช่วยกันวางแผนงานโดยละเอียดว่ากลุ่มจะดำเนินการอย่างไร จะแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันอย่างไร จะสร้างเครือข่ายอย่างไร ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ควรเป็นช่วงใด นวัตกรรมที่ใช้ควรเป็นอะไร และทรัพยากรที่ต้องการคืออะไรบ้าง
2. ขั้นลงมือปฏิบัติ (Action) เป็นขั้นตอนที่กลุ่มลงมือทำกิจกรรมตามแผนที่วางไว้ ที่สำคัญคือ การเข้าร่วมสนทนาในช่วงเวลาที่กำหนด นำประสบการณ์ของแต่ละคนมาแลกเปลี่ยนกัน ทำให้สมาชิกแต่ละคนได้เล่าความประทับใจ ความภาคภูมิใจ ปัญหาที่เกิด แนวปฏิบัติที่ดี แนวปฏิบัติที่ไม่ประสบ

ความสำเร็จ ฯลฯ ให้สมาชิกได้รับทราบ ทำให้สมาชิกรู้สึกไม่โดดเดี่ยวและสามารถเลือกแนวปฏิบัติที่ดีของเพื่อนไปประยุกต์ใช้ในงานของตนเองได้

3. ขั้นสังเกตผลการปฏิบัติงาน (Observation) เมื่อการดำเนินงานผ่านไประยะหนึ่ง สมาชิกแต่ละคนนำผลการปฏิบัติมาเสนอในวงสนทนา โดยนำข้อมูลที่ได้มาประเมินเทียบกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ว่า สิ่งใดบ้างที่ทำได้ดี สิ่งใดบ้างที่มีปัญหา ซึ่งขั้นตอนนี้นิยมใช้การทบทวนระหว่างการปฏิบัติงาน ที่เรียกว่า AAR (After Action Review) เป็นเครื่องมือในการสังเกตผลการปฏิบัติงาน

4. ขั้นสะท้อนผล (Reflection) เป็นขั้นของการสะท้อนผลการพัฒนาความรู้ ความสามารถของสมาชิกผ่านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ ตัวครูที่เป็นสมาชิกของชุมชน นักเรียน ผู้บริหาร ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา เป็นต้น ซึ่งผลที่ได้ คือ ข้อมูลย้อนกลับที่สมาชิกลำเอียงมาใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ชวลิต ชูกำแพง (2560 : 2-3) กล่าวว่ากระบวนการเริ่มต้นในการทำ PLC (Professional Learning Community) ไว้ดังนี้

1. การมีเป้าหมายหรือพันธกิจร่วมกันในด้านจัดการเรียนการสอนเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญของการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ของครู โดยผู้บริหารโรงเรียนจะมีบทบาทสำคัญในการให้ครู บุคลากรในโรงเรียน ร่วมกันทบทวน กำหนดทิศทางหรือเป้าหมายของงานอย่างแท้จริง ซึ่งสิ่งสำคัญของการเริ่มต้น PLC เน้นที่การเรียนรู้ของเด็กเป็นหลัก

2. การแสวงหาแนวทางแก้ปัญหาาร่วมกัน เริ่มต้นจากผู้บริหาร คณะครู บุคลากรในโรงเรียน ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากเป้าหมายขององค์กร โดยนำประสบการณ์ ความรู้จากการปฏิบัติงานหรือความรู้ที่ฝังอยู่จากการทำงานของครูแต่ละคน นำมาบูรณาการถ่ายทอดร่วมกันในองค์กร และลงมือปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ในกรณีของการแก้ปัญหาที่ไม่สามารถคลี่คลายอุปสรรคได้ จำเป็นต้องมีผู้ชี้แนะที่เป็นไปตามความต้องการของครู โดยการชี้แนะจะต้องสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่นั้นด้วย

3. ทบทวนผลการปฏิบัติงานที่ได้ร่วมกันวางแผนพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ ครูร่วมกัน ทบทวนวิธีที่จะปฏิบัติร่วมกันก่อนการจัดการเรียนการสอนจริง (Before Action Review : BAR) ในวง PLC แล้วมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำผลปฏิบัติมาทบทวนถึงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น สิ่งที่ได้พบและเรียนรู้คืออะไร หรือเรียกกิจกรรมนี้ว่า การทบทวนหลังการลงมือปฏิบัติ (After Action Review : AAR) โดยในวง AAR จะเป็นวงที่ทบทวนการปฏิบัติ โดยบอกเล่าถึงสิ่งที่ปฏิบัติ สิ่งที่ได้เรียนรู้ในงานนั้น และเปิดโอกาสให้เพื่อนครูท่านอื่นได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในสิ่งที่เห็นและสิ่งที่ได้รับจากเพื่อนครู วงนี้จึงเป็นวงที่กระทำอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอด้วยบรรยากาศที่ไม่เป็นทางการ

4. ร่วมเรียนรู้จากการลงปฏิบัติของเพื่อนครู เมื่อมีเป้าหมายร่วมกัน ความเชื่อใจและการมีสัมพันธภาพที่ดีในวงสนทนา PLC อาจรวมถึงการสังเกตการณ์สอนของเพื่อนครู การนำเสนออธิบายในวง PLC การสร้างแรงบันดาลใจจากผู้ประสบความสำเร็จ การสร้างความมั่นใจจากสิ่งที่ปฏิบัติไปสู่ทฤษฎี หรือการสร้างเครือข่ายกับครูต่างโรงเรียนที่มีเป้าหมายเดียวกัน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครูให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนอย่างแท้จริง

5. เผยแพร่สู่สาธารณะและสร้างเครือข่าย เมื่อกระบวนการในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนประสบความสำเร็จ วิธีที่จะก่อให้เกิดความยั่งยืนและแพร่ขยาย คือ การเผยแพร่เรื่องราวหรือกลไกนั้นสู่สาธารณชน เพื่อเปิดให้ชุมชนอื่นได้มาศึกษาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน การสร้างคู่คิดของชุมชน (Community Buddy) ข้อสำคัญการเปิดกว้างสู่สาธารณะ คือ การใช้พื้นที่ของสถานศึกษาโดยรอบมาเป็นแหล่งเรียนรู้และแลกเปลี่ยนในเวลาที่ไม่กระทบต่อการจัดกิจกรรมปกติของครู ซึ่งจะทำให้องค์กรมีความยั่งยืนและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

พิระพร รัตนเกียรติและกนกวรรณ ศรีวาปี (2563 : 4) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ PLC หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้เรียน โดยใช้กระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติ การถอดบทเรียน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่องในลักษณะการร่วมมือ ร่วมกลุ่มกันระหว่างผู้เรียน ครูผู้สอนและผู้ที่มีความเกี่ยวข้องด้านการศึกษา นักเรียนในระดับปฐมวัย ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ PLC ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นการสะท้อนปัญหา (Reflection Problem) หมายถึง ขั้นสะท้อนปัญหา วิเคราะห์ปัญหาที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนของตนเอง ถึงสาเหตุของปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อกำหนดปัญหาหรือสิ่งที่ต้องการพัฒนาร่วมกันภายในกลุ่ม PLC

2. ขั้นการวางแผนกำหนดแนวทางร่วมกัน (Planning) หมายถึง ขั้นคิดและวางแผนรวมกันในการกำหนดแนวทาง วิธีการแก้ปัญหาที่พบจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนักเรียนระดับปฐมวัย ศึกษาค้นคว้าข้อมูลต่าง ๆ แลกเปลี่ยนข้อมูล วิเคราะห์และสรุปข้อมูลเพื่อนำมาเป็นแนวทางสู่การแก้ปัญหา

3. ขั้นการลงมือปฏิบัติ (Action) หมายถึง ขั้นการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนักเรียนระดับปฐมวัยที่สอดคล้องกับวิธีการตามแผนที่วางไว้ และนำไปสู่การปฏิบัติจริงโดยมีผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาให้คำปรึกษา ติดตาม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ แบ่งปันข้อมูลประสบการณ์ในการกิจกรรมการเรียนรู้เป็นระยะ ๆ ถึงความเป็นไปได้ของวิธีการแก้ปัญหา

4. ขั้นการสะท้อนผล (Reflection results) หมายถึง ขั้นการพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นสะท้อนผลการปฏิบัติ สรุปผลจากวิธีการแก้ปัญหาของกลุ่มร่วมกัน เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาแก้ไขในครั้งต่อไป

สรุปได้ว่า กระบวนการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้กระบวนการพัฒนาทักษะอาชีพแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพให้กับนักเรียนกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 4 ขั้นตอน

1 ขั้นตอนการวางแผน (Plan)

1.1 คณะครูเครือข่ายหินเหล็กไฟ จัดเตรียมข้อมูล สื่อที่เกี่ยวข้องกับอาชีพที่มีอยู่ในท้องถิ่น เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้และเข้าใจในขอบเขตของการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ อีกทั้งเป็นการกระตุ้นความสนใจของนักเรียนและช่วยให้ครูได้ทราบถึงความรู้เดิมของนักเรียน

1.2 นักเรียนแต่ละคนเลือกหัวข้อที่สนใจจะศึกษา ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม จากนั้นให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม เพื่อที่จะเลือกหัวข้อที่นักเรียนสนใจ จากนั้นให้สมาชิกภายในกลุ่มช่วยกันศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับอาชีพที่นักเรียนสนใจในท้องถิ่นตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จากนั้นนำหัวข้อที่สนใจมานำเสนอต่อครู เพื่อช่วยกลั่นกรองข้อมูลและให้คำแนะนำเพิ่มเติม

1.3 ครูกลุ่มเครือข่ายหินเหล็กไฟ เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชน ตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประชุมหารือเกี่ยวกับหัวข้ออาชีพที่นักเรียนสนใจ นำมาวิเคราะห์หาข้อมูลจากปราชญ์ชาวบ้านในท้องถิ่น กำหนดขั้นตอน เนื้อหา ระยะเวลา และหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพให้กับนักเรียน

2. ขั้นลงมือปฏิบัติ (Action)

2.1 นักเรียนเข้ากลุ่มร่วมกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพ โดยเรียนรู้เนื้อหาภาคทฤษฎีจากครูกลุ่มเครือข่ายตำบลหินเหล็กไฟที่ได้รับหน้าที่เป็นครูที่ปรึกษาประชุมประจำกลุ่มตามหัวข้อที่นักเรียนสนใจ

2.2 นักเรียนเรียนภาคปฏิบัติกับปราชญ์ชาวบ้าน ตามกระบวนการของอาชีพที่นักเรียนสนใจ

2.3 นักเรียนลงมือปฏิบัติด้วยตนเองตามกระบวนการที่ได้เรียนรู้มา โดยจะมีครูที่ปรึกษาประจำกลุ่ม ปราชญ์ชาวบ้าน และเจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ คอยให้คำแนะนำ

3. ขั้นสังเกตผลการปฏิบัติงาน (Observation)

3.1 นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอและร่วมกันอภิปรายทักษะอาชีพที่นักเรียนได้ศึกษา ลงมือปฏิบัติ ว่ามีทักษะใดบ้างที่เกิดขึ้นและเกิดขึ้นในขั้นตอนใด มีปัญหาอุปสรรคใดบ้าง แก้ไขโดยวิธีใด และการต่อยอดอาชีพในมุมมองของนักเรียนเป็นไปในทิศทางใด

3.2 ครูกลุ่มเครือข่ายหินเหล็กไฟ เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และปราชญ์ชาวบ้านสรุปผลการดำเนินกิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพว่าเป็นไปตามข้อตกลงหรือไม่ นักเรียนเกิดทักษะอาชีพบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่

4. ขั้นสะท้อนผล (Reflection)

ครูในกลุ่มเครือข่ายหินเหล็กไฟ เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชน ตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และปราชญ์ชาวบ้านร่วมกันประชุมสรุปและประเมินผลทักษะอาชีพที่เกิดขึ้นกับนักเรียนตามสภาพจริง และข้อเสนอแนะความคิดเห็นสำหรับการดำเนินกิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพเพื่อนำข้อคิดเห็นมาปรับปรุงแก้ไขให้การดำเนินการพัฒนาทักษะอาชีพให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

แนวคิดเกี่ยวกับความร่วมมือ

1. ความหมายของความร่วมมือ

บริออนและไอร์แลนด์ (Dubrion, & Ireland, 1993 อ้างถึงในอมรรัตน์ ภิญญอนันตพงษ์, 2546 : 16) กล่าวว่า ความร่วมมือ หมายถึง บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป หรือสองหน่วยงาน สององค์กร มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ร่วมกันปฏิบัติการกิจ อาจจะเพื่อบรรลุเป้าหมายเดียวกัน หรือคนละเป้าหมายก็ได้ ด้วยการระดมทรัพยากร กำหนดแนวทาง และลงมือปฏิบัติร่วมกัน อีกทั้งการมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการปฏิบัติหรือร่วมรับผลประโยชน์จากการปฏิบัติภายใต้การปฏิบัติร่วมกันนั้นจะตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อตกลงและความอิสระโดยไม่ขึ้นต่อกัน

บาร์ดาค (Bardach, 1998 : 8) ให้ความหมายของคำว่า ความร่วมมือ หมายถึง การร่วมกันทำกิจกรรมตั้งแต่สองหน่วยงานขึ้นไป โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มมูลค่าของหน่วยงานภาครัฐ โดยการทำงานร่วมกันมากกว่าแยกกันทำงาน

แจ๊คสันและแมดดี (Jackson, & Maddy, 2008 : 69) กล่าวว่า ความร่วมมือช่วยให้เกิดการปรับปรุงคุณภาพของบุคลากร ให้มีความตื่นตัว เกิดแรงผลักดันให้มีการปรับปรุงวิธีการทำงานให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น การปรับปรุงคุณภาพ เกิดจากสื่อสารกันระหว่างองค์กร จะช่วยให้องค์กรสามารถแบ่งปันข้อมูลระหว่างกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างองค์กร อีกทั้งความร่วมมือยังก่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ มีความก้าวหน้าทางด้านนวัตกรรม การบริหารทักษะของบุคลากร การพัฒนาองค์ความรู้ การให้ความช่วยเหลือ และการจัดสร้างวัสดุอุปกรณ์และการบริการ โดยการเชื่อมโยงทรัพยากรระหว่างองค์กร ทำให้งานมีประสิทธิภาพมากขึ้นในขณะที่ใช้งบประมาณและทรัพยากรเท่าเดิม

นอกจากนี้ เทนนิสัน (Tennyson, 2008 : 29) กล่าวว่า ความร่วมมือยังก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงาน ดังนี้

1. การขยายวงกว้างของผลกระทบ (Greater Impact) กล่าวคือ เกิดการขยายวงกว้างขึ้นในการเพิ่มผลประโยชน์ต่อประชาชน ชุมชน หรือธุรกิจ รวมถึงเป็นตัวช่วยให้เข้าถึงประชาชนด้วยโอกาสได้มากขึ้น
2. แหล่งทรัพยากรที่เพิ่มขึ้น (More Resources) กล่าวคือ การหาทุนจากสาธารณชนที่มีนโยบายสอดคล้องกัน ร่วมมือดำเนินโครงการและเกิดอำนาจต่อรอง
3. มีวิธีใหม่และดีกว่า (New and Better Ways) กล่าวคือ มีวิธีการ นวัตกรรมใหม่ที่มีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน เกิดมุมมองใหม่ ความท้าทาย การเข้าถึงโอกาส และความต้องการความร่วมมือ
4. การกระจายความเสี่ยง (Spread Risks) คือ กลยุทธ์การลดความเสียหายจากการมีวิสัยทัศน์ใหม่ การระดมทรัพยากร ความแข็งแกร่งร่วมกันของหน่วยงาน
5. การลดหรือการร่วมกันลงทุน (Reduce/Share Costst) มีการใช้ทรัพยากรร่วมกัน

ศรเนตร อารีโสภณพิเชฐ (2550 : 67) กล่าวว่า ความร่วมมือ (Collaboration) ตามความหมายใน New Webster' s Dictionary of the English Language (2554) หมายถึง การลงมือทำงานร่วมกัน เพื่อผลประโยชน์ที่จะได้รับร่วมกัน ความร่วมมือเป็นกระบวนการในการมีส่วนร่วมของประชาชน กลุ่มและองค์กรดำเนินการทำงานร่วมกัน เพื่อให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ร่วมกัน การเริ่มต้นในการสร้างความร่วมมือขึ้น เกิดได้หลายปัจจัย อาทิ การเผชิญปัญหาร่วมกัน การแบ่งปันวิสัยทัศน์ การมุ่งหวังผลผลิตร่วมกัน เป็นต้น ปัจจัยต่างๆ เหล่านี้เป็นตัวกำหนดวิสัยทัศน์ และผลลัพธ์ในการสร้างความร่วมมือขององค์กรในด้านต่างๆ เช่น การกำหนดเป้าหมาย การบริหารจัดการบุคลากร การจัดสรรทรัพยากร เป็นต้น

สรุปได้ว่า ความร่วมมือ หมายถึง การดำเนินกิจกรรมร่วมกันของบุคคลสองบุคคล หน่วยงานสองหน่วยงาน หรือองค์กรสององค์กร มาร่วมมือกัน โดยการสร้างความเข้าใจ ทำข้อตกลง วางแผนการทำงาน ร่วมกันดำเนินงาน และประเมินผลลัพธ์ที่ได้จากงาน ซึ่งความร่วมมือนี้จะทำให้ผลของงานสำเร็จตามเป้าหมายที่ตกลงไว้ร่วมกัน

2. หลักการของความร่วมมือ

นักการศึกษาได้ให้หลักการสร้างความร่วมมือ หลักการเกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของความร่วมมือไว้ ดังนี้

ไคสเนอร์ (Kisner, 1997 : 23) ได้เสนอหลักการสร้างความร่วมมือ ดังนี้

1. การทบทวนพันธกิจของหน่วยงาน (Internal Revision of Mission) เป็นการทบทวนพันธกิจของหน่วยงานเป็นการภายใน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการสร้างและพัฒนาความสัมพันธ์อันจะนำไปสู่การบรรลุพันธกิจที่ตั้งไว้

2. การเลือกสรรผู้เป็นหุ้นส่วน (Selecting Strategic Partner) การเลือกสรรผู้เป็นหุ้นส่วนนั้น ไม่ใช่เลือกจากความสะดวกเป็นหลัก แต่ต้องมุ่งเลือกคู่ดำเนินงานที่เสริมแรงกันในการประกอบกิจกรรม เพื่อบรรลุเป้าหมายที่ทั้งสองฝ่ายต่างก็ชนะด้วยกันทั้งคู่ (Win-Win Situation) แต่ละฝ่ายควรรู้จักอ่อนน้อม จุดแข็ง ความต้องการ และทรัพยากรที่มีอยู่ ปัจจัยที่สำคัญต่อความสำเร็จของความร่วมมือขึ้นอยู่กับระดับความเชื่อถือ ศรัทธาระหว่างกัน เพราะทั้งสองฝ่ายจะต้องใช้ข้อมูลยุทธศาสตร์สำคัญร่วมกัน

3. การกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานร่วมกัน (Goal Setting) ควรเริ่มจากการวางแผนความร่วมมือ โดยกำหนดเป้าหมายร่วมกันให้มีความชัดเจนและเห็นชอบ ในการก้าวไปสู่วัตถุประสงค์ร่วมกันภายในกรอบเวลาที่กำหนด กิจกรรมในระยะเริ่มต้นของความสัมพันธ์ระหว่างกันควรเป็นโครงการเล็กๆ หรือมีจุดมุ่งหมายไม่ยุ่งยากสลับซับซ้อน ง่ายต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของทั้งสองฝ่าย และนำไปสู่ความเชื่อถือศรัทธา อีกทั้งยังเป็นการขจัดความรู้สึกแตกต่างของทั้งสองฝ่ายที่มีต่อกัน เพื่อสร้างความมุ่งมั่นที่จะทำงานอื่นๆตามแผนความร่วมมือให้สำเร็จต่อไป

เวลช์และทัลเบิร์ต (Weltch & Tulbert, 2000 : 366-376) ได้ทำการวิจัยและสรุปว่า องค์ประกอบของความร่วมมือมี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การประนีประนอมเพื่อให้เกิดการเคารพความคิดใหม่และการเปลี่ยนแปลง 2) การสื่อสารที่ประกอบด้วยการฟังและการเสนอความคิด ความรู้สึก

3) การแก้ปัญหาที่มีการระบุความต้องการ ความจำเป็น การระดมสมอง การปรับสิ่งที่ได้เพื่อใช้ในการสร้างแผนปฏิบัติการและการประเมิน และ4) การพัฒนาแผนปฏิบัติการและการประเมินผลปฏิบัติการ

โรงเรียนเทศบาลเมซา (Mesa Public School, 2003 : 10) กล่าวว่า ตัวบ่งชี้ของความร่วมมือประกอบด้วย 1) การค้นคว้าและรวบรวมสารสนเทศ 2) การตรงต่อเวลา 3) การปฏิบัติตามหน้าที่ 4) การมีส่วนร่วมในการประชุมกลุ่ม และ5) การร่วมมือกับทีม

มหาวิทยาลัยแห่งรัฐพลีมัธ (Plymouth State University, 2003 : 2-4) กล่าวว่า ความร่วมมือ เป็นความสามารถในการสนับสนุนเพื่อนร่วมงานและทำงานกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายร่วมกัน และตัวบ่งชี้ของความร่วมมือประกอบด้วย 1) ความมุ่งมั่นพยายามที่จะร่วมมือ 2) การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพและการสื่อสารที่แสดงการเคารพผู้อื่น 3) การแสวงหาและสนับสนุนความเห็นร่วมกันของกลุ่ม ความตระหนักและรับรู้งานของคนอื่น 4) การตั้งเป้าหมายและจัดลำดับความสำคัญร่วมกับผู้อื่น และ5) การทำตามสัญญาที่ได้ให้ไว้กับผู้อื่น

วิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยซานดิเอโกสเตท (San Diego State University's College of Education, 2003 : 63) ได้เสนอองค์ประกอบของความร่วมมือไว้ ดังนี้ 1) การมีส่วนช่วยแบ่งปัน (Contribution) 2) การรับผิดชอบ (Taking responsibility) 3) การมองเห็นคุณค่าความคิดเห็นของผู้อื่น (Valuing other's viewpoint) ด้วยการช่วยเหลือหรือแบ่งปัน การค้นหาและรวบรวมข้อมูลสารสนเทศ การแบ่งปันข่าวสาร การตรงต่อเวลา ในส่วนการรับผิดชอบ เป็นการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย การมีส่วนร่วมในการประชุม ส่วนการมองเห็นคุณค่าความคิดเห็นของผู้อื่นเป็นการรับฟังความเห็นของสมาชิกคนอื่น การร่วมมือกับสมาชิกในทีม และการตัดสินใจด้วยความยุติธรรม

สรุปได้ว่า ความร่วมมือจะเกิดขึ้นได้ โดยอาศัยหลักความร่วมมือ ดังนี้ 1) สมาชิกมีความเข้าใจในเป้าหมายและมีทัศนคติไปให้ทิศทางเดียวกัน 2) การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพสร้างความเชื่อมั่นและเคารพความคิดเห็นของสมาชิก 3) สมาชิกร่วมกันระดมความคิด วางแผน ลงมือปฏิบัติงานและร่วมประเมินผล 4) สมาชิกช่วยเหลือแบ่งปันและร่วมกันรับผิดชอบต่อกัน และ5) มีพันธสัญญาร่วมกันที่จะมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน

3. ขั้นตอนการมีส่วนร่วม/ความร่วมมือ (Participatory)

โคเฮนและอัฟฮอฟ (Cohen & Uphoff 1996) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมหรือความร่วมมือออกเป็น 4 แบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) เป็นการมีส่วนร่วมที่เป็นการแสดงออกด้านความคิด เกี่ยวกับการจัดระบบหรือกำหนดระบบโครงการ เป็นการประเมินปัญหาหรือทางเลือกที่สามารถเป็นไปได้ ที่จะนำไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนา โดยการประเมินสภาพที่เป็นอยู่และสาเหตุของปัญหา ซึ่งในขั้นตอนนี้ สามารถแบ่งย่อยออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1.1 การมีส่วนร่วมในขั้นต้น (Initial Decision) เป็นการค้นหาความต้องการที่แท้จริง ซึ่งเป็นวิธีการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมของโครงการ

1.2 การมีส่วนร่วมในขั้นเตรียมการ (Ongoing Decision) เป็นการหาโอกาสหรือช่องทางในการแก้ไขปัญหา รวมทั้งลำดับความสำคัญของโครงการที่จะต้องดำเนินการ

1.3 การมีส่วนร่วมในขั้นการตัดสินใจปฏิบัติการ (Operation Decision) เป็นการหาบุคลากรเข้ามาปฏิบัติการ ได้แก่ อาสาสมัคร ผู้ประสานงาน หรือกลุ่มที่รวมตัวกันตามประเพณี เช่น กลุ่มสตรี หรือกลุ่มหนุ่มสาว เพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม โดยการเป็นสมาชิกร่วมดำเนินการคัดเลือกผู้นำ และการสร้างพลังอำนาจให้แก่องค์กร

2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) เป็นการดำเนินงานตามโครงการและแผนงาน เป็นการก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมในการเป็นเจ้าของกิจกรรมและผลงานที่ปรากฏในขั้นตอนนี้ สามารถแบ่งย่อยได้เป็น 3 ส่วน คือ

2.1 การมีส่วนร่วมในการสละทรัพยากร (Resource Contribution) ได้แก่ การมีส่วนร่วม สละร่างกาย สละทรัพย์ การให้วัสดุอุปกรณ์ และการให้คำแนะนำ ซึ่งทรัพยากรเหล่านี้จะให้ความเต็มใจ

2.2 การมีส่วนร่วมในการบริหารและการประสานงาน (Administration and Coordination) จะมีส่วนร่วมโดยวิธีการจ้างบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการ การฝึกอบรม ผู้ที่จะเข้าปฏิบัติในโครงการนั้น หรือการให้คำปรึกษาในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ และเป็นผู้ประสานงานในโครงการอีกด้วย

2.3 การมีส่วนร่วมในการเข้าเป็นผู้ปฏิบัติในโครงการ มักพบว่ามีลักษณะเป็นการบังคับให้เข้าปฏิบัติโครงการมากที่สุด การมีส่วนร่วมโดยการบังคับให้ปฏิบัติต่างจากการให้ความร่วมมือ เพราะการบังคับให้ทำนั้น ผลประโยชน์ (Benefits) จะไม่ใช่เป็นสิ่งที่สำคัญ แต่ถ้าเป็นการมีส่วนร่วมด้วยความสมัครใจนั้น จะมีการคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับหลังจากการมีส่วนร่วม

3. การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ (Benefits) ยังแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน คือ

3.1 การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านวัตถุ (Material Benefits) ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการเพิ่มผลผลิต รายได้ หรือทรัพย์สิน

3.2 การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านสังคม (Social Benefits) ได้แก่ ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่สังคม เช่น โรงเรียน สถานที่สาธารณะ หรือส่วนกลางของชุมชน เช่น การเพิ่มคุณภาพชีวิต การเกิดระบบน้ำประปา

3.3 การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านบุคคล (Personal Benefits) ได้แก่ ความนับถือตนเอง (Self-esteem) พลังอำนาจทางการเมือง (Political Power) ความคุ้มค่าของผลประโยชน์ (Sense of Efficacy)

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การมีส่วนร่วมในการวัดผลและวิเคราะห์ผลของการดำเนินงาน รวมทั้งเป็นการค้นหาข้อดีและข้อบกพร่อง เพื่อหาแนวทางแก้ไขการทำงานให้มีประสิทธิภาพต่อไป แต่การมีส่วนร่วมในขั้นนี้ส่วนใหญ่ บทบาทดังกล่าวจะเป็นของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ โดยจะประเมินผลของงบประมาณที่จัดสรรนั้นนำไปใช้อย่างไร บางกรณีแม้แต่เจ้าหน้าที่

นั้น ยังไม่มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนดังกล่าว การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนี้ จะเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของพลังความคิดที่จะทำให้โครงการพัฒนาหรือสามารถนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป

สอดคล้องกับ ชัชวาลย์ ทัดศิวิธ (2551 : 31-32) ได้แบ่งขั้นตอนของการมีส่วนร่วมในมิติของการพัฒนาไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนแรกที่สำคัญ เนื่องจากหากชาวบ้านยังไม่เข้าใจถึงปัญหาสาเหตุด้วยตัวของเขาแล้ว กิจกรรมที่ตามมาก็ไร้ประโยชน์ เพราะประชาชนขาดความเข้าใจและมองไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรมนั้น นอกจากนี้ สิ่งที่แน่นอนที่สุดคือชาวบ้านย่อมเป็นผู้ที่อยู่กับปัญหา และรู้จักปัญหาของตนเองดีที่สุด แต่มนุษย์ก็จะมองเห็นปัญหาของตนเองได้ไม่ชัดเจน หากไม่มีบุคคลอื่นมาช่วยให้ตนสามารถวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุของปัญหาให้เห็นเด่นชัดขึ้นกว่าเดิม

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ เป็นขั้นตอนต่อมาที่มีความสำคัญ เนื่องจากหากเจ้าหน้าที่หรือนักพัฒนาต้องการแต่ผลงานด้วยการพัฒนา การพัฒนาด้านวัตถุจะได้รับการมุ่งเน้น โดยที่ประชาชนหรือชาวบ้านไม่ทราบวิธีการที่จัดทำให้ได้มาซึ่งผลนั้น เพราะเจ้าหน้าที่จะทำการวางแผนด้วยตนเอง ต่อมาเมื่อชาวบ้านไม่ได้มีส่วนร่วมในขั้นตอนนี้ ย่อมเป็นเรื่องยากที่ชาวบ้านจะได้รับการศึกษาหรือพัฒนาตนเองในการวางแผนการดำเนินงานได้ ในขั้นตอนนี้ นักพัฒนาหรือเจ้าหน้าที่จะต้องเข้าใจว่าต้องเริ่มต้นให้การศึกษาด้วยเรื่องง่าย ๆ เสียก่อน เพื่อให้ชาวบ้านสามารถกระทำได้ มิใช่เริ่มต้นโดยอาศัยความรู้ความสามารถของตนเป็นเกณฑ์

3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน แม้ว่าชาวบ้านจะยังยากจนและขาดแคลนทรัพยากร แต่ชาวบ้านทั่วไปก็มีทรัพยากรที่สามารถร่วมลงทุนในการพัฒนาได้หลายประเภท ซึ่งจะช่วยให้ชาวบ้านได้คิดค้นทุนให้กับตนเอง และจะระมัดระวังการทำกิจกรรมจากการที่ได้เข้าร่วมดำเนินงานและรู้สึกเป็นเจ้าของ นอกจากนี้การร่วมปฏิบัติงานยังทำให้ชาวบ้านเกิดการเรียนรู้ในการดำเนินกิจกรรมอย่างใกล้ชิด และเมื่อเขาเห็นประโยชน์ก็จะดำเนินกิจกรรมต่อไปด้วยตนเองได้

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่สำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากหากการติดตามผลและการประเมินผลการทำงานขาดการมีส่วนร่วมของชาวบ้าน โดยเป็นการดำเนินงานของบุคคลภายนอกชุมชนแล้ว ชาวบ้านย่อมไม่ได้ประเมินด้วยตนเองว่าสิ่งที่เขาทำมาได้รับผลดีหรือได้รับประโยชน์มากเพียงใด

สรุปได้ว่า ขั้นตอนการมีส่วนร่วม/ความร่วมมือ และปัจจัยที่ทำให้ความร่วมมือประสบความสำเร็จ คือ ความร่วมมือของบุคคลที่มีอยู่ในทุกๆ กิจกรรมของสังคม ขึ้นอยู่กับความสมัครใจ ความสนใจต่อประเด็นที่เกิดขึ้น โดยมีเงื่อนไขว่า ในการร่วมมือทำกิจกรรมจะต้องมีอิสระทางด้านความคิด ความเสมอภาคเท่าเทียมในด้านการเข้าร่วมกิจกรรม รวมถึงการกระจายโอกาส การบริหาร การตัดสินใจ การจัดสรรทรัพยากร ซึ่งส่งผลกระทบต่อดำรงชีวิต การให้ข้อมูล ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมปรึกษาวางแผน จนถึงร่วมลงมือปฏิบัติ

4. ปัจจัยที่ทำให้ความร่วมมือประสบความสำเร็จ

วิฑูรย์ สิมะโชคดี (2539 : 34) ได้กล่าวว่า ความร่วมมือเป็นกลไกทางการบริหารอย่างหนึ่ง ที่ก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการดำเนินงาน การระดมความคิด ระดมภารกิจ เพื่อจัดสรร นำทรัพยากรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ความร่วมมือเป็นช่องทางในการปรับตัวเข้าหากันระหว่างองค์กร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยทั้งสองฝ่ายจะต้องยอมรับสภาพความจริง ที่ว่าองค์กรหรือหน่วยงานใด ๆ ก็ตาม โดยธรรมชาติแล้วทรัพยากรและศักยภาพที่มีอยู่อาจจะไม่เพียงพอที่จะบรรลุเป้าหมายได้อย่างเต็มที่ จำเป็นต้องประสานงานและสร้างเครือข่ายการทำงาน อีกทั้งปัจจัยพื้นฐานที่ทำให้ความร่วมมือประสบความสำเร็จ คือ ความจริงใจ ความเชื่อใจ การให้เกียรติ และการเชื่อมั่นต่อกันทั้งสองฝ่าย

เรวัต ชาตวิศิษฐ์ (2539 : 116) กล่าวว่า ปัจจัยที่จะทำให้ความร่วมมือประสบความสำเร็จ ได้ จะต้องมีการประสานในเรื่องต่างๆ ดังนี้

1. การทำความเข้าใจและยอมรับเป้าหมายร่วมกัน
2. การกำหนดวิธีการวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไข รวมทั้งวางแผนปฏิบัติและอำนวยความสะดวกของทรัพยากรที่นำมาใช้ร่วมกัน
3. การจัดระบบการประสานงานที่มีประสิทธิภาพ
4. ผู้บริหารระดับสูงควรส่งเสริมการสร้างบรรยากาศในการประสานงาน และการทำงานร่วมกันของทั้งสองฝ่าย
5. การพัฒนาภายใต้ความร่วมมือ คือ การยอมรับความเป็นอิสระของแต่ละองค์การ ในการกำหนดกิจกรรมและส่วนความรับผิดชอบของตน การส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ โดยยึดเป้าหมายการทำงานมากกว่าวิธีการ

การดำเนินความร่วมมือ ทั้งสองฝ่ายควรจัดทำข้อตกลงร่วมกันอย่างเป็นทางการ กำหนด หรือระบุบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละฝ่ายอย่างชัดเจน และรับทราบร่วมกันทั้งสองฝ่าย รวมทั้งมีกรอบเวลาการปฏิบัติ มีตัวบ่งชี้ความก้าวหน้าและลักษณะผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโครงการความร่วมมือ ข้อตกลงนี้ควรกำหนดขึ้นให้ชัดเจน ไม่ซับซ้อน และคำนึงถึงผลประโยชน์ร่วมไม่ใช่เป็นการให้การอุดหนุนฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด

แจ๊คสันและแมดดี (Jackson & Maddy, 2550 : 69) กล่าวว่า การสร้างความร่วมมือมักจะประสบปัญหา ได้แก่ การตัดสินใจล่าช้า ข้อจำกัดในเรื่องทรัพยากร เมื่อเกิดความขัดแย้งขึ้น ความร่วมมือระหว่างองค์กรจะลดระดับลง ซึ่งการเป็นหุ้นส่วนกันนั้น หากขาดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ก็ไม่สามารถสร้างสรรค์แนวคิดใหม่ๆ หรือการแบ่งปันทรัพยากรได้ ด้านการตัดสินใจที่มีความร่วมมือระหว่างกัน เป็นอีกหนึ่งประเด็นที่ทำให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินการ เนื่องจากต้องใช้เวลาค่อนข้างมากจึงจะเกิดความเห็นพ้องต้องกันในกลุ่มสมาชิก ด้านข้อจำกัดในเรื่องทรัพยากรสมาชิกบางรายไม่สามารถสนับสนุนด้านทรัพยากรได้ ดังนั้น สมาชิกที่มีความพร้อมหรือศักยภาพสูงกว่าอาจต้องลงทุนด้านทรัพยากรมากกว่า ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดการถอนตัวออกจากกลุ่มได้ภายหลัง ตลอดจนเมื่อเกิดภาวะวิกฤต หรือปัญหาความขัดแย้งขึ้นภายในกลุ่ม ระดับความร่วมมือระหว่างสมาชิกอาจมีการลดระดับลงได้ เช่น การลด

งบประมาณ การเปลี่ยนแปลงกลุ่มบริหาร หรือการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการ เป็นต้น สาเหตุเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อ การสร้างความร่วมมือแบบหุ้นส่วนระหว่างกลุ่มสมาชิกได้ โดยเฉพาะการถอนตัวของสมาชิกที่เป็นแกนนำความร่วมมือ

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่ทำให้ความร่วมมือประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย ความเข้าใจ การแสดงความจริงใจ ความเชื่อถือไว้วางใจต่อกัน การวางแผน การทำข้อตกลงร่วมกัน การดำเนินงานตามเป้าหมายที่วางไว้ การยอมรับซึ่งกันและกัน และภาวะผู้นำขององค์กรที่ต้องให้ความสำคัญในการทำงานร่วมกันและลดความขัดแย้ง ดังนั้น การสร้างความร่วมมือจึงเป็นกลไกสำคัญหนึ่งในการขับเคลื่อนให้ความร่วมมือเกิดความสำเร็จ

แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่าย

1. ความหมายของเครือข่าย

จากการศึกษา พบว่า มีนักวิชาการให้ความหมายของเครือข่ายไว้หลากหลาย ดังนี้

สร้อยญา จุฑานิล (2556 : 15) เครือข่าย หมายถึง การทำงานกันของกลุ่มคนหรือองค์กรที่มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่ม และมีเป้าหมายหรือมีวัตถุประสงค์ร่วมกันเป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีโครงสร้างความสัมพันธ์ในลักษณะที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยมีการเชื่อมโยงและประสานงานร่วมกันในลักษณะพึ่งพาอาศัย ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อมูลข่าวสารต่างๆร่วมกัน โดยลักษณะการเชื่อมโยงเครือข่ายจะมีการเชื่อมโยงระหว่างปัจเจกบุคคล กลุ่มคน และองค์กร ทั้งนี้มีการติดต่อซึ่งกันและกันทั้งในระดับภายในองค์กรและภายนอกองค์กร

เจือจันทร์ จงสถิตอยู่ และอรุณศรี จิตต์แจ้ง (2556 : 23) กล่าวว่า เครือข่ายเป็น ความเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของบุคคล กลุ่ม หรือองค์กร และสถาบัน เพื่อทำกิจกรรมร่วมกันตามเป้าหมายหลัก โดยเป้าหมายย่อยของบุคคลหรือองค์กรอาจจะแตกต่างกันออกไป การดำเนินกิจกรรมรูปแบบเครือข่ายเป็นการรวมพลังที่นำไปสู่ผลลัพธ์ที่มีคุณค่าหรือเข้มแข็งมากกว่าการทำงานโดยลำพัง ซึ่งเครือข่ายประกอบด้วย สมาชิกที่มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน มีการทำหน้าที่อย่างมีจิตสำนึกต่อส่วนร่วม มีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมลงมือทำจนเกิดประโยชน์ร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้พึ่งพาอาศัยกัน และร่วมกันลงมือทำอย่างต่อเนื่อง ทำให้สมาชิกในเครือข่ายเกิดการเรียนรู้ ยอมรับในกระบวนการทำงาน และช่วยดูแลรักษาความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิก

วิสิทธิ์ ศักดิ์ ชัยเกิด (2559 : 45) เครือข่าย หมายถึง การเชื่อมโยงระหว่างระบบ การปฏิบัติงานหรือเชื่อมโยงบทบาทของกลุ่มบุคคล องค์กร หน่วยงานต่างๆที่เป็นหน่วยงานย่อยรวมตัวกันด้วยความสมัครใจ ภายใต้ความต้องการในเป้าประสงค์เดียวกัน จัดโครงสร้างและรูปแบบการทำงานด้วยระบบใหม่ในลักษณะสร้างความร่วมมือประสานงานกันในแนวราบ ระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องด้วยการระดมสมอง ระดมกำลัง โดยสมาชิกร่วมกันคิดกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนา ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมลงมือทำ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมติดตามประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์

ภัทรวรรณ นิลแก้วบรรวิษณ (2559 : 29) ให้ความหมายของเครือข่าย คือ การเชื่อมโยงระหว่างระบบการปฏิบัติงานหรือเชื่อมโยงบทบาทของกลุ่มบุคคล องค์กร/หน่วยงานต่างๆที่เป็นหน่วยย่อย

รวมตัวกันด้วยความสมัครใจภายใต้ความต้องการในวัตถุประสงค์ร่วมกัน จัดโครงสร้างและรูปแบบการทำงานด้วยระบบใหม่ในลักษณะสร้างความร่วมมือประสานงานกันในแนวราบระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องด้วยการระดมสรรพกำลังร่วมกัน กำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาด้วยการให้สมาชิกได้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมกันวางแผน ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมติดตามประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์การสร้างเครือข่าย

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (2560 : 9) ได้กล่าวว่า เครือข่าย คือ กลุ่มของคนหรือองค์กรที่สมัครใจแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลระหว่างกัน หรือทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีการจัดรูปหรือจัดระเบียบโครงสร้างที่คนหรือองค์กร สมาชิก ยังคงมีความเป็นอิสระในความหมายนี้ สำคัญ คือ ความสัมพันธ์ของสมาชิกในเครือข่ายต้องเป็นไปโดยสมัครใจ กิจกรรมที่ทำในเครือข่ายต้องมีลักษณะเท่าเทียมหรือแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน และการเป็นสมาชิกในเครือข่ายไม่มีผลกระทบต่อความเป็นอิสระหรือความเป็นตัวของตัวเองของคนหรือองค์กรนั้นๆ

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (2560 : 37) กล่าวว่า ตามแนวคิดทฤษฎีของ Starkey ได้ให้ความหมายเครือข่าย (Network) ไว้ว่า เครือข่าย หมายถึง การประสานงาน รูปแบบโยงใยการทำงานของบุคคล กลุ่มหรือองค์กรหลายองค์กร ซึ่งมีทรัพยากร มีเป้าหมาย มีสมาชิกที่มีความคิด มีปัญญา มีความต้องการในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่มีความคล้ายคลึงกัน มาประสานงานหรือทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อแก้ไขหรือตอบสนองความต้องการในเรื่องนั้นๆโดยยึดหลักความเท่าเทียมเป็นพื้นฐานหลักในการทำงาน ให้ความเคารพซึ่งกันและกัน มากกว่าการปฏิบัติตามคำสั่งของผู้มีอำนาจสั่งการ

สรุปได้ว่า เครือข่าย หมายถึง การทำงานที่เชื่อมโยงบทบาทของกลุ่มบุคคล หน่วยงาน องค์กร และสถาบันที่มีกิจกรรมคล้ายคลึงกัน รวมกลุ่มกันเพื่อขยายผลการทำงาน พัฒนา แก้ไขปัญหา โดยบุคคลเหล่านั้นจะต้องมีเป้าหมายหรือมีวัตถุประสงค์เป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีการวางรากฐาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน การมีส่วนร่วมในการคิด การตัดสินใจ ลงมือทำกิจกรรม และให้ความช่วยเหลือกัน ตลอดจนการทำงานจนบรรลุเป้าหมายที่ตั้งร่วมกันไว้ ดังนั้น เครือข่ายจึงเป็นการเชื่อมโยงระหว่างระบบการปฏิบัติงานกับเชื่อมโยงบทบาทของกลุ่มบุคคล องค์กร เข้าไว้ด้วยกันเพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์และเกิดประโยชน์สูงสุด

2. ประเภทของเครือข่าย

สนธยา พลศรี (2550 : 257) กล่าวว่า การเกิดขึ้นของเครือข่ายแต่ละเครือข่ายต่างมีจุดเริ่มต้นหรือถูกสร้างมาด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน ดังนั้นการเกิดขึ้นของเครือข่ายแต่ละเครือข่ายจึงมีสาเหตุปัจจัยสนับสนุนและการก่อรูปเครือข่ายที่แตกต่างกันออกไปซึ่ง จากการศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้

1. เครือข่ายที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ เครือข่ายลักษณะนี้เกิดขึ้นเองโดยไม่มีใครจัดตั้ง เป็นผลมาจากความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างมนุษย์ เช่น ความสัมพันธ์ของระบบครอบครัวและเครือญาติ ความสัมพันธ์ของครูอาจารย์และลูกศิษย์ เป็นต้น นอกจากนั้นอาจเกิดขึ้นจากการที่มีความคิด ความเชื่อที่

คล้ายคลึงกัน หรือประสบกับสภาพปัญหาทางเศรษฐกิจเหมือนกันก่อนมารวมตัว เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์ไปจนถึงร่วมกันแสวงหาทางเลือกใหม่ที่ดีกว่าในการดำรงอยู่ของกลุ่มสมาชิก

2. เครือข่ายที่เกิดจากวิกฤตการณ์ของสังคมมนุษย์ เป็นการเกิดเครือข่ายที่เป็นผลจากการเกิดปัญหา หรือวิกฤตการณ์ในสังคมที่สมาชิกตระหนักถึงความจำเป็นที่ต้องร่วมมือกันแก้ไขปัญหา ในลักษณะของการรวมพลังกัน สมาชิกส่วนใหญ่จะมีคุณลักษณะที่คล้ายคลึงกัน เช่น อาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน ทำอาชีพเดียวกันหรือเกี่ยวข้องกัน ดำรงชีวิตร่วมกันหรือเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน เป็นต้น การเกิดเครือข่ายอาจจะเริ่มจากการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ แสวงหาแนวทางในการแก้ปัญหา และร่วมกันแก้ไขปัญหา ในลักษณะของเครือข่ายที่เป็นอิสระปราศจากการครอบงำกันและกัน มีความสัมพันธ์แบบไม่ซับซ้อนหรือเป็นแนวราบ ที่ต่างต้องพึ่งพาอาศัยกันและกัน เช่น เครือข่ายพิทักษ์ป่า เครือข่ายอนุรักษ์ลุ่มน้ำ เป็นต้น

3. เครือข่ายที่เกิดขึ้นโดยวิวัฒนาการ เป็นการเกิดเครือข่ายเนื่องจากความสัมพันธ์ของสมาชิก เช่น เพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมงาน มารวมกันโดยวัตถุประสงค์บางอย่างเป็นเวลานานในลักษณะของกลุ่มและองค์การ แล้วพัฒนาความสัมพันธ์เป็นเครือข่าย เช่น จากกลุ่มแบบสภากาแฟ พัฒนาเป็นเครือข่ายประชาคมหมู่บ้าน หรือประชาคมเมือง เป็นต้น

4. เครือข่ายที่เกิดขึ้นโดยการจัดตั้ง เป็นการเกิดเครือข่ายที่มีผู้จัดตั้งและให้การสนับสนุน เพื่อวัตถุประสงค์บางประการ จนสมาชิกรวมกันเป็นเครือข่ายทั้งการจัดตั้งโดยผู้นำรัฐบาล ภาคเอกชน และองค์กรพัฒนาเอกชน เช่น เครือข่ายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เครือข่ายสหกรณ์ เครือข่ายกระทรวงต่างๆ เป็นต้น

การทำงานแบบเครือข่าย เป็นการปรับเปลี่ยนวิธีคิดและรูปแบบการบริหาร การจัดกิจกรรม กิจกรรม โดยรวมบุคคล องค์กร หน่วยงานต่างๆ เข้ามาอยู่ด้วยกัน โดยให้ความสำคัญกับการแสวงหา “แนวร่วม” ที่มีความรู้ความสามารถในด้านที่เกี่ยวข้อง เพื่อมาช่วยกันพัฒนา แก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น

พระสุทิตย์ อาภากร (2556 : 8) กล่าวว่าประเภทและรูปแบบของเครือข่าย แบ่งเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. เครือข่ายเชิงพื้นที่ (Area) หมายถึง การรวมตัวของกลุ่มองค์กรเครือข่ายที่อาศัยพื้นที่รูปธรรมหรือพื้นที่ดำเนินการเป็นปัจจัยหลักในการทำงานร่วมกัน เป็นกระบวนการพัฒนาที่อาศัยกิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่เป็นเป้าหมายนำทาง และเป็นการพัฒนารูปแบบบูรณาการที่ไม่แยกส่วนต่างๆ ออกจากกัน โดยยึดเอาพื้นที่เป็นที่ตั้งแห่งความสำเร็จ ในการทำงานร่วมกันของทุกฝ่าย ลักษณะ และโครงสร้างของเครือข่ายเชิงพื้นที่นั้น สามารถจัดลักษณะโครงสร้างความสัมพันธ์ได้หลายระดับตามพื้นที่และกิจกรรมที่เกิดขึ้น เช่น เครือข่ายระดับหมู่บ้าน ระดับจังหวัด ระดับภูมิภาค ระดับประเทศ และเครือข่ายองค์กรระหว่างประเทศ เช่น

1.1 การแบ่งเครือข่ายตามระบบการปกครองของภาครัฐ เช่น

1.1.1 เครือข่ายระดับหมู่บ้าน ตำบล และเครือข่ายระดับอำเภอ

1.1.2 เครือข่ายระดับจังหวัด

- 1.1.3 เครือข่ายระดับภูมิภาค เช่น เครือข่ายป่าชุมชนภาคเหนือ
- 1.1.4 เครือข่ายระดับประเทศ เช่น เครือข่ายสมาพันธ์เกษตรกรแห่งประเทศไทย
- 1.1.5 เครือข่ายองค์กรระหว่างประเทศ เช่น เครือข่ายการพัฒนาของ UNDP
- 1.2 การแบ่งพื้นที่ตามความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติ เช่น
  - 1.2.1 เครือข่ายลุ่มแม่ปิง
  - 1.2.2 เครือข่ายอ่าวปัตตานี

กิจกรรมและความสัมพันธ์ของเครือข่ายเชิงพื้นที่นั้น จะอาศัยพื้นที่ทางกายภาพเป็นฐานในการกำหนดกิจกรรมและประเด็นปัญหา กล่าวคือ จะมีการเชื่อมโยงกลุ่ม องค์กร และเครือข่ายย่อยในพื้นที่ ให้เข้ามาร่วมปรึกษาและหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ร่วมกัน โดยใช้กระบวนการที่หลากหลาย ทั้งในรูปแบบคณะกรรมการร่วม การบูรณาการจัดการเชิงพื้นที่ และการใช้ประเด็นกิจกรรมเป็นภารกิจในการทำงานร่วมกัน กิจกรรมที่เกิดขึ้นของเครือข่ายดังกล่าว จะมีความสัมพันธ์ทั้งทางด้านวัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจ และการใช้ทรัพยากรที่มาจากพื้นที่เป็นสำคัญ ส่วนโครงสร้างความสัมพันธ์เครือข่ายเชิงพื้นที่จะมีลักษณะกระบวนการทำงานทั้งในแนวดิ่งและแนวราบ โดยมีการรวมศูนย์กิจกรรมเข้าสู่ส่วนกลางระดับพื้นที่ขนาดใหญ่ และมีศูนย์ประสานย่อยในพื้นที่ขนาดเล็ก เพื่อให้เกิดกิจกรรมการสื่อสาร และความเคลื่อนไหว มีแกนนำ ผู้ประสานงาน และคณะทำงานในเครือข่ายมาร่วมผลักดันกิจกรรมในกลุ่มองค์กร และเครือข่ายย่อยอื่นๆ ทำงานตามหน้าที่และภารกิจ ในขณะที่ความสัมพันธ์ในแนวราบจะมีการประสานเครือข่ายตามประเด็นที่มีอยู่ในพื้นที่แล้วมากำหนดกิจกรรมร่วมกัน

2. เครือข่ายเชิงประเด็นกิจกรรม (Issue Network) ได้แก่ เครือข่ายที่ใช้ประเด็น กิจกรรม หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นปัจจัยหลักในการรวมกลุ่มองค์กร โดยมองข้ามมิติพื้นที่ มุ่งเน้นการจัดการในประเด็นกิจกรรมนั้นๆ อย่างจริงจัง และพัฒนาให้เกิดความร่วมมือกับภาคีอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องโดยลักษณะและโครงสร้างของเครือข่ายเชิงประเด็นกิจกรรมนั้น สามารถแบ่งลักษณะและโครงสร้างของเครือข่ายได้อย่างมากมายตามประเด็นกิจกรรม และความสนใจที่เกิดขึ้นของฝ่ายต่างๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชน โดยไม่ยึดติดกับพื้นที่ดำเนินการ แต่ใช้หลักของกิจกรรมที่เกิดขึ้นเป็นตัวกำหนดความเป็นเครือข่าย เช่น เครือข่ายป่าชุมชน เครือข่ายภูมิปัญญาชาวบ้าน เครือข่ายผู้สูงอายุ เครือข่ายสิ่งแวดล้อม เครือข่ายสิทธิมนุษยชน เครือข่ายสุขภาพ เป็นต้น

เครือข่ายเชิงประเด็นกิจกรรมนั้นส่วนใหญ่เกิดขึ้นจากประเด็นปัญหา และความสนใจของผู้ที่ทำงานในกิจกรรมนั้นๆ แล้วหาแนวร่วม และพัฒนาเครือข่ายขึ้นมา ดังนั้นกิจกรรมความสัมพันธ์ของเครือข่ายจึงเกิดขึ้นจากรวมตัวกันของหลายๆ ฝ่ายที่ต้องการจะแก้ไขประเด็นปัญหาเหล่านั้น และใช้ความเป็นเครือข่านั้นเป็นเครื่องมือในการพัฒนากิจกรรม โดยใช้วิธีที่หลากหลายในการสร้างโอกาส และการแก้ไขปัญหา รวมทั้งการสร้างความสัมพันธ์แบบพหุภาคี ซึ่งมีข้อสังเกตว่าเครือข่ายเชิงประเด็นกิจกรรมนี้จะมีการตั้งชื่อของเครือข่ายที่สื่อความหมายของการทำงานตามประเด็นนั้น

กิจกรรมการทำงานของเครือข่ายเชิงประเด็นกิจกรรม ส่วนใหญ่จะมีลักษณะการทำงานในแนวราบ เพราะเกิดจากความสนใจในประเด็นปัญหาเดียวกันของปัจเจกบุคคล กลุ่มองค์กร และเครือข่าย

ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาที่เกิดขึ้น ในขณะที่โครงสร้างความสัมพันธ์ทั้งแนวดิ่งและแนวนราบ โดยจะมีองค์กรแม่ข่ายหรือหน่วยงานหลักที่ทำงานในด้านนั้นๆ เป็นผู้ให้การสนับสนุนการทำงานของเครือข่ายย่อยในระดับพื้นที่ ซึ่งแต่ละเครือข่ายที่อยู่ในพื้นที่ต่างก็มีความเป็นอิสระในการดำเนินการกับประเด็นนั้นๆ ภายใต้ศักยภาพของตนเอง ดังนั้น กิจกรรมและความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจะมีลักษณะของการมีส่วนร่วม และการพึ่งพิงอาศัย เช่น เครือข่ายสิ่งแวดล้อมในระดับประเทศเข้าไปมีส่วนร่วมและสนับสนุนกิจกรรมการทำงานเครือข่ายประเด็นอื่นๆ

3. เครือข่ายแบ่งตามโครงสร้างหน้าที่ ได้แก่ เครือข่ายที่เกิดขึ้นโดยอาศัยภารกิจ กิจกรรม และการก่อตัวของกลุ่มผลประโยชน์ในสังคมเป็นแนวทางในการแบ่งเครือข่าย ซึ่งอาจแบ่งเป็นเครือข่ายภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคธุรกิจเอกชน และภาคองค์กรพัฒนาเอกชน โดยเครือข่ายต่างๆ ดังกล่าวมุ่งเน้นการดำเนินการภายใต้กรอบแนวคิด หลักการ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของหน่วยงานหรือโครงสร้างหลักของกลุ่มผลประโยชน์นั้นๆ ลักษณะและโครงสร้างของเครือข่ายประเภทนี้มีการก่อตัวตามภารกิจของกลุ่มผลประโยชน์ โดยกลุ่มผลประโยชน์อาจให้การสนับสนุนในการจัดตั้งเครือข่ายหรือเข้าไปเสริมสร้างให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ และมีกระบวนการพัฒนาที่สอดคล้องกับภารกิจ กิจกรรม และเป้าหมายหลักของกลุ่ม/หน่วยงานนั้นๆ ถ้าแต่ละฝ่ายเห็นความสำคัญในการร่วมพลังเพื่อการแก้ปัญหาในภาพรวม สำหรับสังคมไทยนั้นอาจแบ่งกลุ่มผลประโยชน์ได้ 4 ภาคส่วนใหญ่ อันได้แก่

3.1 เครือข่ายภาครัฐ เช่น เครือข่ายสถาบันการศึกษา เครือข่ายการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย และเครือข่ายองค์กรอิสระของภาครัฐ เช่น สถาบันพระปกเกล้า สมาชิปรีक्षा เศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ

3.2 เครือข่ายภาคธุรกิจเอกชน เช่น เครือข่ายสภาหอการค้า สมาอุตสาหกรรม สมาคมผู้ส่งออกเครือข่าย SME เป็นต้น

3.3 เครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชน เช่น เครือข่ายเพื่อนตะวันออก เครือข่ายองค์กรพัฒนา เอกชนภาคเหนือ เครือข่ายด้านแรงงาน สวัสดิการสังคม เป็นต้น

3.4 เครือข่ายภาคประชาชน เช่น เครือข่ายปราชญ์อีสาน เครือข่ายประมงพื้นบ้าน เครือข่ายสมัชชาคนจน เป็นต้น

กิจกรรมและความสัมพันธ์ของเครือข่ายแบ่งตามโครงสร้างหน้าที่ อาจมีกิจกรรมและความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนกันอยู่ ซึ่งอาจมองได้หลายมิติ โดยกิจกรรมที่เกิดขึ้นของเครือข่ายดังกล่าวนี้ ส่วนใหญ่เป็นความพยายามของฝ่ายต่างๆ ที่ต้องการสร้างจุดยืน สร้างพื้นที่ทางสังคม และการมีส่วนร่วมในการพัฒนา โดยแต่ละกลุ่มผลประโยชน์ต่างก็พัฒนากิจกรรมในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายในภาคส่วนของตนเอง ดังนั้นกิจกรรมที่เกิดขึ้นของแต่ละเครือข่ายประเภทนี้จึงมีความหลากหลายตามภารกิจของภาคส่วนนั้นๆ

ส่วนความสัมพันธ์ของเครือข่ายประเภทนี้ มีความหลากหลายเช่นกัน โดยเครือข่ายภาครัฐส่วนใหญ่จะมีโครงสร้างความสัมพันธ์กับเครือข่ายอื่นๆ ในแนวดิ่ง มีกระบวนการส่งเสริมให้เกิดการจัดตั้งกับเครือข่ายภาคประชาชน หรือภาคส่วนอื่นๆ ที่เป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ซึ่งอาจมีการครอบงำใน

เรื่องกองทุน ทรัพยากร และการบริหารจัดการ ส่วนเครือข่ายของภาคประชาชนจะมีลักษณะความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงภายใต้ระบบความเชื่อ และวัฒนธรรมชุมชน มีลักษณะความสัมพันธ์ในแนวราบที่เกิดจากการเรียนรู้ร่วมกันและการพึ่งพาอาศัย ในขณะที่เครือข่ายภาครัฐกิจ จะมีการทำงานในลักษณะของการประสานผลประโยชน์ต่างตอบแทน ส่วนเครือข่ายองค์กรเอกชน จะมีรูปแบบความสัมพันธ์ในลักษณะของการประสานงานและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเครือข่ายอื่นๆ

เสรี พงศ์พิศ (2564 : 42) กล่าวว่า เครือข่าย (Network) นั้นเป็นแนวคิดและแนวปฏิบัติที่มีมาช้านาน แนวคิดเรื่องเครือข่ายสัมพันธ์กับแนวคิดเกี่ยวกับประชาสังคม (Civit Society) และแนวคิดเกี่ยวกับอำนาจรัฐ ทั้งนี้ ในความหมายเครือข่าย คือ หัวใจของวิถีชุมชนในอดีต ซึ่งผู้คนอยู่ร่วมกันแบบพึ่งพาอาศัยกันทั้งในชุมชนและกับชุมชนอื่นๆ มีความสัมพันธ์แบบเครือข่ายที่แสวงออกทางกิจกรรมที่ทำกันสม่ำเสมอหรือเป็นครั้งคราว ทั้งนี้ เพื่อความอยู่รอดของชุมชน เพราะแม้มีอำนาจรัฐอยู่แต่ก็ไม่ได้ครอบคลุมไปถึงวิถีชีวิตของชุมชน

สหทัย วิเศษ (2554 : 42) แบ่งประเภทของเครือข่ายออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. เครือข่ายที่แบ่งตามลักษณะการเกิดของเครือข่าย โดยเครือข่ายประเภทนี้ อาจแบ่งเป็นเครือข่ายในด้านต่างๆ คือ 1) เครือข่ายที่เกิดขึ้นจากการจัดตั้งของภาครัฐ เช่น เครือข่าย กองทุนหมู่บ้าน เครือข่ายอาสาพัฒนาชุมชน เป็นต้น ซึ่งเป็นเครือข่ายที่มีกระบวนการทำงานและโครงสร้างที่ค่อนข้างเป็นทางการ มีระเบียบกฎเกณฑ์ที่กำหนดมาจากภาครัฐ และได้รับการสนับสนุนจากภาคภาครัฐในด้านต่างๆ 2) เครือข่ายที่เกิดจากการสนับสนุนขององค์กรพัฒนาเอกชน ซึ่งมีการรวมกลุ่มเครือข่ายตามประเด็นปัญหาสาธารณะที่เกิดขึ้น เช่น ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ด้านการเงิน ชุมชน ด้านสุขภาพ ด้านเกษตรกรรม โดยที่ลักษณะของเครือข่ายประเภทนี้จะเป็นกลุ่มเครือข่ายที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติมีลักษณะไม่เป็นทางการ มีการจัดโครงสร้างที่ง่ายๆ ไม่ซับซ้อน ซึ่งอยู่ในลักษณะแนวราบ (Horizontal) ไม่มีประธาน มีการเปลี่ยนแปลงบทบาทในการนำเพื่อพัฒนาศักยภาพของตน และ 3) เครือข่ายที่เกิดขึ้นจากการก่อตัวของภาคประชาชน หรือเครือข่ายภาคประชาชน โดยเป็นเครือข่ายที่เกิดจากการเรียนรู้ การสั่งสมประสบการณ์ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและเชื่อมโยง กระบวนการนั้นเป็นเครือข่าย เช่น เครือข่ายวัฒนธรรม พื้นบ้าน เครือข่ายปราชญ์ท้องถิ่น เป็นต้น

2. เครือข่ายที่แบ่งตามลักษณะของกิจกรรม ได้แก่ เครือข่ายที่ดำเนินการโดยยึดภารกิจหรือกิจกรรมที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลาเป็นเกณฑ์ในการแบ่งเครือข่าย โดยเป็นการรวมตัวกันเพื่อทำกิจกรรมเป็นครั้งคราวตามสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น เครือข่ายการเรียนรู้ เครือข่าย ผู้ได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาของภาครัฐ เป็นต้น

สรุปได้ว่า ประเภทของเครือข่ายความร่วมมือ แบ่งได้หลายประเภท ซึ่งมีความแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับให้นำหลักเกณฑ์มาใช้ในการแบ่งประเภท เช่น แบ่งตามลักษณะการเกิด แบ่งตามลักษณะของกิจกรรม แบ่งตามจุดมุ่งหมายของเครือข่าย เป็นต้น

3. องค์ประกอบของเครือข่าย

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2564 : 42) กล่าวถึง องค์ประกอบของเครือข่าย 7 องค์ประกอบ ได้แก่

1. การรับรู้มุมมองด้วยกัน (Common Perception) ที่ถือว่าเป็นหัวใจของเครือข่าย สมาชิกที่เข้ามาอยู่ในเครือข่ายต้องมีความรู้สึกนึกคิดและรับรู้ร่วมกันถึงเหตุผลการเข้าร่วมเป็นเครือข่าย เช่น มีความเข้าใจในปัญหาและมีจิตสำนึกในการแก้ปัญหาร่วมกัน มีประสบการณ์ในปัญหาร่วมกัน และมีความต้องการความช่วยเหลือในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน เป็นต้น

2. การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Common vision) เป็นการมองเห็นภาพของจุดหมายในอนาคต ร่วมกันระหว่างสมาชิกในกลุ่มที่รับรู้เข้าใจถึงทิศทางเดียวกัน และการมีเป้าหมายที่จะไปด้วยกัน จนทำให้กระบวนการเคลื่อนไหวมีพลังและเกิดเอกภาพ

3. การมีผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน (Mutual Interest/Benefit) เช่น เกียรติยศ ชื่อเสียง การยอมรับโอกาสในความก้าวหน้า ความสุข ความพึงพอใจ ฯลฯ

4. การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวาง (all stakeholders participation) เป็นเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการรับรู้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมลงมือกระทำอย่างแข็งขัน

5. การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน (Complementary Relationship) โดยใช้จุดแข็งของฝ่ายหนึ่งไปช่วยแก้ปัญหาจุดอ่อนของอีกฝ่ายหนึ่ง

6. การพึ่งพิงอิงร่วมกัน (Interdependence) ระหว่างสมาชิกของเครือข่าย เพื่อเป็นการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน และยังส่งผลให้สมาชิกมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันโดยอัตโนมัติ

7. การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน (Interaction) สมาชิกในเครือข่ายต้องทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกด้วยกันที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเครือข่าย

ปาริชาติ สถาปิตานนท์และชัยวัฒน์ ธีระพันธ์ (2546 : 9) กล่าวถึงองค์ประกอบของเครือข่าย ตามที่ Waner ได้กำหนดไว้ โดยใช้ตัวอักษรย่อภาษาอังกฤษ คือ LINK ซึ่งประกอบด้วย

1. การเรียนรู้ (Learning)
2. การลงทุน (Investing)
3. การดูแล (Nursing)
4. การรักษา (Keeping)

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า องค์ประกอบของเครือข่าย จะประกอบด้วย

1. สมาชิกของเครือข่าย
2. มีจุดมุ่งหมายร่วมกัน
3. การปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกในเครือข่าย
4. การสื่อสารภายในเครือข่าย
5. การมีปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน

ส่วนเป้าหมายของเครือข่าย นฤมล นิราทร (2543 : 16) ได้เสนอว่า เป้าหมายของเครือข่าย มีดังนี้

1. เพื่อขยายวงความสัมพันธ์ให้กว้างขวางขึ้น นำไปสู่การขยายกิจกรรม ขยายความกว้างขึ้น ช่วยเหลือเกื้อกูลที่มีต่อกัน ตลอดจนการพัฒนาศักยภาพของแต่ละองค์กรให้แสดงบทบาททั้งผู้ให้และผู้รับอย่างเหมาะสม
2. เพื่อสร้างกระบวนการการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ผ่านทางการติดต่อกันโดยตรงระหว่างบุคคล หรือกลุ่มต่างๆ ที่เข้าร่วมในเครือข่าย
3. เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ทางวัตถุแก่กัน และยังเป็นการแบ่งปันทรัพยากรให้แก่ผู้ด้อยโอกาสกว่า
4. เพื่อประโยชน์ในการรวบรวม และเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลระหว่างองค์กร
5. เพื่อเป็นแหล่งสำหรับการทำงานสนับสนุนต่างๆ เปิดช่องให้สมาชิกสามารถเข้าถึงเรื่องนั้นๆ ได้ในทุกแง่มุม เพื่อจะเอาไปปฏิบัติเป็นกิจกรรมต่างๆ ของตนเอง และยังทำให้เกิดการรวมหมู่ที่มีพลังอิทธิพลมากกว่าคนเดียวอย่างมากมาย
6. เป็นเวทีสำหรับการปฏิบัติงานร่วมกันในพื้นที่
7. เพื่อนำไปสู่การสร้างแหล่งสะสมทุน เพื่อการพึ่งตนเองในด้านต่างๆ ในอนาคต
8. เพื่อเป็นการร่วมตัวกันนำประเด็นปัญหาโรงเรียนสู่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือนำไปสู่การเสนอ หรือผลักดันนโยบายที่เหมาะสมมากกว่าเดิม

การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน

ปาริชาติ วลัยเสถียร (2543 : 30) ได้สรุปกระบวนการสร้างเครือข่ายไว้ดังนี้

1. ขั้นรับรู้จุดประสงค์ของการสร้างเครือข่าย

ในขั้นรับรู้จุดประสงค์ของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นจุดเริ่มต้นของการให้พลังกลุ่มและความเป็นเครือข่ายในการจัดการกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับชุมชน ซึ่งสมาชิกในเครือข่ายและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาเครือข่ายจะต้องมีความเข้าใจถึงขั้นตอนดังกล่าว เพื่อที่จะได้ส่งเสริมการจัดการตนเองภายในเครือข่ายได้อย่างเหมาะสมโดยมีวิธีการ ดังนี้

- 1.1 การสร้างความตระหนักในการรับรู้จุดประสงค์ของสมาชิกในองค์กร เพื่อการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน ผู้บริหาร คณะครูกลุ่มเครือข่าย ปราชญ์ชาวบ้าน เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชน ตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ต้องมีสร้างความตระหนักรู้ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษา ซึ่งสมาชิกเครือข่ายอาจจะมองไม่เห็นว่าเป็นปัญหา รวมทั้งการคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ดังนั้นการสร้างความรู้และเสนอให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นโดยการกระตุ้นและให้ข้อมูล รวมทั้งการปรึกษาหารือถึงข้อจำกัดของการไม่รวมกลุ่ม และผลดีของการรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายเป็นสิ่งที่ช่วยให้ทุกฝ่ายเกิดความตระหนักและเกิดแนวคิดในการรวมกลุ่มของบุคคล หน่วยงานหรือองค์กร ซึ่งการเสนอให้เห็นประเด็นปัญหานั้น เป็นหน้าที่ของผู้นำเครือข่ายที่จะต้อง

นำเสนอสมาชิกกลุ่มเครือข่าย เพื่อการร่วมกันกำหนดแนวทางพร้อมทั้งการค้นหาข้อมูลเพื่อนำเสนอประเด็นปัญหาร่วมกัน

1.2 การสร้างความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเอง องค์กรจะต้องมีความชัดเจนในศักยภาพของตนเอง สมาชิกและผู้นำเครือข่ายมีศักยภาพ ความสามารถ หรือความเชี่ยวชาญที่หลากหลาย มีการแลกเปลี่ยน เปิดโอกาสให้สมาชิกและผู้นำเครือข่ายได้แสดงศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ นำองค์ความรู้มาบูรณาการเข้ากับศักยภาพของสมาชิก เพื่อพัฒนาให้เกิดประโยชน์ เกิดพลังส่งผลให้เครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

1.3 การสร้างความซื่อสัตย์และความจริงใจต่อกันและกันของสมาชิก ในการก่อตัวของเครือข่ายสิ่งที่มีความสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การสร้างความจริงใจให้กับฝ่ายต่างๆ เช่น การให้ความสำคัญในเรื่องของข้อมูลบุคคล ความสำคัญของปัญหา ความสมเหตุสมผล เป็นต้น ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้จะเป็นปัจจัยที่เสริมสร้างให้บุคคล หน่วยงานหรือองค์กร เกิดความไว้วางใจยอมรับและเห็นความสำคัญที่จะมาร่วมกันเป็นเครือข่ายความร่วมมือ วิธีการหาแนวร่วม เช่น การสร้างความคุ้นเคยกับบุคคลที่เป็นแกนนำ การปรึกษาหารือ การติดตามผลงานและการสังเกตการณ์จะเป็นการเสริมสร้างให้เห็นความจริงใจในการแก้ปัญหา ซึ่งจะเป็นการพัฒนาความสัมพันธ์ที่จะนำไปสู่การรวมกลุ่มเป็นเครือข่าย

1.4 สมาชิกเข้าร่วมเครือข่ายความร่วมมือด้วยความเต็มใจ สมาชิกที่เข้าร่วมต้องเชื่อมั่นและศรัทธาต่อเครือข่าย มีความเต็มใจที่จะสร้างและเป็นส่วนหนึ่งของเครือข่ายความร่วมมือ ซึ่งความเต็มใจนี้ไม่ได้เกิดขึ้นโดยปราศจากที่มา แต่เป็นสิ่งที่ได้จากการมองเห็นประโยชน์ของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่จะมีต่องานของตน ผนวกเข้ากับความเชื่อและศรัทธาที่มีต่อกัน โดยการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันมาก่อน และมีเป้าหมายระยะยาวร่วมกันด้วยความเต็มใจที่จะสร้าง และเข้าเป็นส่วนหนึ่งของเครือข่ายความร่วมมือด้วย ทำให้กลุ่มบุคคล หน่วยงาน หรือองค์กรที่รวมกลุ่มเครือข่ายความร่วมมือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งได้มากกว่าเครือข่ายที่เกิดจากการจัดตั้งอย่างเป็นทางการ โดยความพยายามจากภายนอก

1.5 สมาชิกยอมรับในวัฒนธรรมองค์กรร่วมกัน เครือข่ายความร่วมมือต้องมีวัฒนธรรมองค์กรร่วมกัน ได้แก่ การมีความสัมพันธ์แนบแน่นมากกว่าแนวตั้ง สมาชิกทุกคนเคารพให้เกียรติซึ่งกันและกัน มีสายใยวัฒนธรรมเป็นสื่อเชื่อมโยงสมาชิกของเครือข่ายความร่วมมือเข้าด้วยกัน กลุ่มเครือข่ายความร่วมมือที่มีวัฒนธรรมของตนเข้มแข็งอยู่แล้ว เมื่อรวมตัวกันเป็นเครือข่ายย่อมทำให้วัฒนธรรมของเครือข่ายมีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น ซึ่งหน้าที่ของวัฒนธรรมเครือข่าย คือ การจำแนกและสร้างความรู้สึกร่วมในการเป็นสมาชิกของเครือข่ายความร่วมมือ รวมถึงการสร้างเสถียรภาพของเครือข่ายความร่วมมือ

1.6 สมาชิกตระหนักถึงความสำคัญของเครือข่ายอยู่เสมอ สมาชิกต้องตระหนักถึงความสำคัญของเครือข่าย รับรู้ถึงปัญหา หรือวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้นว่ามีผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนอย่างไร มองเห็นข้อดีของการเข้าร่วมเครือข่าย และข้อเสียของการไม่เข้าร่วมเครือข่ายว่าได้รับผลกระทบอย่างไรบ้าง โดยการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับเป้าหมาย นโยบาย กิจกรรมแผนการดำเนินงาน

ของเครือข่ายความร่วมมือและกระตุ้นให้กลุ่มบุคคล หน่วยงานหรือองค์กรเข้าร่วมกิจกรรมและเป็นสมาชิกของเครือข่ายความร่วมมือ

1.7 เครือข่ายมีความพร้อมและมีการเตรียมกลุ่มเครือข่ายความร่วมมือ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือควรมีการเตรียมกลุ่ม หรือเตรียมเครือข่าย เพื่อเป็นการศึกษาข้อมูลและสภาพการณ์ความพร้อมในกลุ่มของตนเองและข้อมูลของกลุ่มเครือข่ายอื่น รวมทั้งสภาพการณ์ทางสังคม เพื่อให้ทราบว่าสถานการณ์ปัจจุบันที่เป็นอยู่มีความจำเป็นต้องใช้พลังเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการหรือไม่ และเพื่อทราบว่าเครือข่ายที่จะดำเนินการส่งเสริมให้เกิดขึ้นมาใหม่นั้น เป็นเครือข่ายประเภทใด ถ้าเป็นเครือข่ายที่เกิดจากการเรียนรู้ร่วมกันสิ่งที่ควรดำเนินการ คือ การเตรียมความพร้อมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการกำหนดเป้าหมายในการดำเนินการ หากเป็นเครือข่ายที่ภาคส่วนต่างๆ เมื่อทราบถึงสภาพปัญหาการบริหารจัดการศึกษาที่มีความจำเป็นที่จะต้องรวมกลุ่มเครือข่าย เพื่อพัฒนางานให้ประสบความสำเร็จอีกด้วย

1.8 กลุ่มบุคคล หน่วยงานหรือองค์กรที่จะรวมตัวเป็นเครือข่าย ต้องมีเป้าหมายและความต้องการเหมือนกัน โดยการค้นหาความต้องการและจุดร่วมในการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ เป็นการดำเนินการหลังจากที่ทุกฝ่ายได้ตกลงที่จะมีการปรึกษาหารือ และเลือกใช้แนวทางการแก้ไขปัญหาที่กลุ่มได้กำหนดขึ้น การหาความต้องการ หรือจุดร่วมของแต่ละกลุ่มเป็นการกำหนดเป้าหมายและวิธีการที่จะดำเนินการเป็นเครือข่าย เพื่อบอกว่าเครือข่ายนั้นจะมีทิศทางในอนาคตอย่างไร การกำหนดเป้าหมายวิธีการแก้ปัญหานั้น อาจจะมีการแลกเปลี่ยนหรือประสานผลประโยชน์ เพื่อให้สอดคล้องกับกระบวนการทำงานและการรักษาผลประโยชน์ของแต่ละฝ่าย

2. ขึ้นประสานชุมชน/หน่วยงานเครือข่าย เป็นระยะเริ่มต้นหลังจากที่กลุ่มบุคคล หน่วยงานหรือองค์กรเกิดความตระหนักในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ แต่มีสมาชิกบางกลุ่มยังไม่ตระหนักถึงเป้าหมายของเครือข่าย จึงต้องมีการกระตุ้นประสานสัมพันธ์เพื่อทบทวนให้เกิดแนวคิด วิธีการที่เหมาะสมกับตนเอง มีแรงกระตุ้นที่เสริมพลังให้การลงมือทำในกิจกรรมนั้น เมื่อสมาชิกได้รู้และเข้าใจถึงเป้าหมายของเครือข่ายอย่างชัดเจนแล้ว ทำให้เครือข่ายมีสมาชิกที่เหมาะสมและเกิดการกระตุ้นให้เกิดการรวมตัวกันเป็นเครือข่ายความร่วมมือ

2.1 มีการประชาสัมพันธ์แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ความรู้ ทักษะ กลุ่มเครือข่ายจะต้องมีการติดต่อสื่อสารกันอย่างต่อเนื่องเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลข่าวสาร เทคนิควิธีการประสบการณ์ การสื่อสารจึงเป็นแกนกลางที่ทำให้เครือข่ายมีความเชื่อมโยงกัน การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพนั้นจะต้องมีการสื่อสารแบบหลายช่องทางเชื่อมโยงระหว่างสมาชิกอย่างอิสระ เปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกันให้มากที่สุด ถึงแม้ว่าเครือข่ายจะมีระบบการสื่อสารหลักผ่านทางผู้ประสานงานอยู่แล้วก็ตาม แต่ไม่ควรกำหนดให้เป็นระบบการสื่อสารที่ตายตัว และต้องผ่านขั้นตอนตามที่กำหนด เพราะจะทำให้เกิดความล่าช้าและยุ่งยากในการดำเนินงาน

2.2 มีการเชื่อมโยงสมาชิกที่ไม่มีโอกาสติดต่อกัน เพื่อให้เข้ากันได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการปกป้องคุ้มครองสมาชิกและสนองความต้องการให้สมาชิกมีความรู้สึกเป็นเจ้าของเครือข่าย และอยากมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเครือข่ายอย่างจริงจัง

2.3 มีการสื่อสารให้สมาชิกเครือข่ายสนใจทำกิจกรรม ผ่านการสื่อสาร เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์บทบาทของเครือข่ายและมวลสมาชิก เพื่อระดมความร่วมมือและสร้างความเข้าใจ ในการดำเนินงานของเครือข่ายและขยายเครือข่ายออกไปในวงกว้างมากขึ้น จัดบรรยากาศให้สมาชิกได้ไป มาหาสู่กัน สร้างบรรยากาศการรวมกลุ่มบนพื้นฐานของความรัก ความเอื้ออาทร สมานฉันท์ซึ่งจะนำไปสู่ การเชื่อมโยงให้เกิดความร่วมมืออย่างมีพลัง

2.4 มีการชี้ให้สมาชิกเครือข่ายเห็นสภาพปัญหาและประเมินผล เพื่อการพัฒนา ร่วมกัน

2.5 มีการประสานหน่วยงาน องค์กรเครือข่ายที่พร้อมสนับสนุน ให้ความช่วยเหลือ ด้านทุนทรัพย์ ทรัพยากรต่างๆที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน ได้แก่ สถาบันอุดมศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิระดับสูง ปราชญ์ชาวบ้านที่มีภูมิปัญญาอยู่ในชุมชนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นต้น

3. ขั้นการสร้างข้อตกลงร่วมกัน ขั้นตอนนี้เป็นจุดก่อเกิดความร่วมมือของความเป็น เครือข่ายทั้งภายในและภายนอกเครือข่าย เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อทุกฝ่ายที่เข้าร่วมเป็นเครือข่าย โดยในขั้นตอนนี้มีวิธีการจัดการ ดังนี้

3.1 สมาชิกเครือข่ายกำหนดเป้าหมาย และข้อตกลงในการทำงานร่วมกันของผู้บริหาร สถานศึกษา คณะครูเครือข่าย ปราชญ์ชาวบ้าน และเจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชน โดยกำหนดเป้าหมาย และข้อตกลงในการทำงานร่วมกันว่าจะดำเนินการในเรื่องใด ใช้ระยะเวลาเท่าไร ใครเป็นผู้รับผิดชอบ เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ ส่วนการตั้งข้อตกลงร่วม คือ การสร้างข้อตกลง ร่วมในเรื่องของกิจกรรมและผลประโยชน์ที่จะพึงเกิดขึ้น รวมทั้งการมอบหมายหน้าที่แต่ละบุคคลหรือ คณะทำงานแต่ละคณะลงมือปฏิบัติ เช่น คณะทำงานการจัดหาข้อมูล คณะทำงานด้านการประสานงาน ด้านการหางบประมาณ เป็นต้น

3.2 กลุ่มเครือข่ายมีการดำเนินการแบบการมีส่วนร่วม มีการกำหนดบุคลากรฝ่าย กำกับและประเมินผลแบบมีส่วนร่วมเพราะช่วยให้ทุกฝ่ายเห็นศักยภาพ ข้อจำกัดและแนวทางแก้ไข ปัญหา ที่เกิดขึ้น โดยต่างฝ่ายต่างร่วมกันรับผิดชอบ เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และให้เกิดการดำเนินกิจกรรม ที่นำไปสู่การบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ การติดตามและประเมินผลแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การให้ทุกฝ่ายร่วมกันตระหนักถึงกระบวนการทำงานตั้งแต่ต้นจนสิ้นสุดกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ ของเครือข่ายความร่วมมือทั้งหมด กล่าวคือ มีการยินยอมพร้อมใจที่จะแสดงความจริงใจในการทำงาน ด้วยความโปร่งใส เพื่อความสำเร็จของงานและความเป็นเครือข่ายความร่วมมือที่เชื่อมโยง

3.3 การกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกอย่างชัดเจน เครือข่ายควรกำหนดบทบาท หน้าที่ของสมาชิกให้ชัดเจน ได้แก่ การกำหนดในรายละเอียดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้ที่เข้าร่วมเป็น

เครือข่ายความร่วมมือ โดยเฉพาะผู้นำเครือข่ายความร่วมมือและคณะทำงานฝ่ายต่างๆ การกำหนดกฎระเบียบที่ควรจะมีต่อกัน เพื่อให้เครือข่ายความร่วมมือสามารถพัฒนาต่อยอดการดำเนินกิจกรรมได้อย่างราบรื่น การกำหนดบทบาทหน้าที่ที่เปรียบเสมือนการกำหนดภารกิจและการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ และควรมีการวางแผนเครือข่าย เพื่อเป็นการมอบหมายให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือคณะทำงานชุดใดชุดหนึ่งได้เป็นผู้รับผิดชอบหรือเป็นเจ้าภาพในเรื่องนั้น เพราะในความเป็นจริงที่ว่าความร่วมมือเป็นเครือข่ายความร่วมมือของแต่ละเครือข่ายนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นการรวมกัน เพื่อแก้ไขและพัฒนาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และมีการรักษาระดับความสัมพันธ์นั้นไว้ เพื่อการแก้ไขและพัฒนาปัญหาต่อไป

3.4 สมาชิกสร้างส่งเสริมและดำรงไว้ซึ่งความสัมพันธ์อันดีต่อกัน สมาชิกเครือข่ายความร่วมมือ ควรสร้างส่งเสริมและดำรงไว้ซึ่งความสัมพันธ์อันดีต่อกัน กล่าวคือ ส่งเสริมการรักษาผลประโยชน์และรักษาความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน หลังจากที่ได้ทุกฝ่ายในเครือข่ายได้มีการกำหนดเป้าหมายแผนงาน มอบหมายภารกิจหน้าที่และกิจกรรมที่ทำร่วมกันแล้ว กระบวนการที่จะทำให้เครือข่ายเกิดความต่อเนื่อง คือ การมีระบบการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและการทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เช่น การมีจดหมายข่าวทุกๆ 3 เดือน การสรุปผลงานในรอบ 6 เดือน และการประชุมใหญ่ประจำปี เป็นต้น

3.5 การสื่อสารแบบสองทางและสื่อสารอย่างทั่วถึง เครือข่ายความร่วมมือต้องมีการสื่อสารแบบสองทางและสื่อสารอย่างทั่วถึง เพื่อให้สมาชิกในเครือข่ายมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการรักษาความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันไว้ กล่าวคือ เครือข่ายที่มีประสิทธิภาพนั้นจะต้องมีความไหลลื่นของข้อมูลข่าวสารที่จะทำให้สมาชิกได้รับรู้ รับทราบอย่างชัดเจน มีการสะท้อนข้อมูลจากภายในเครือข่ายที่ต้องการสื่อความหมายและความเข้าใจร่วมกัน ซึ่งการจัดระบบจะต้องเป็นการสื่อสารแบบสองทางที่สามารถเป็นเสียงสะท้อนจากฝ่ายต่างๆ ในการทำงานร่วมกันได้ ทั้งนี้เพื่อให้เครือข่ายความร่วมมือเกิดการพัฒนายอย่างเป็นรูปธรรม มีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้

3.6 สมาชิกมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และดำเนินงานตามแผนอย่างเป็นระบบ ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครูกลุ่มเครือข่าย ปราชญ์ชาวบ้าน เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และดำเนินงานตามแผนอย่างเป็นระบบ ได้แก่ 1) การเสริมสร้างกิจกรรมให้สมาชิกมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างเป็นระบบ 2) สร้างเครือข่ายการเรียนรู้โดยการประสานเชื่อมโยงหน่วยงาน/องค์กรอื่นๆ ทั้งภายในและภายนอกเครือข่ายให้เข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และจะต้องมีการระดมทรัพยากรความรู้ วิทยากร อาคารสถานที่ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างราบรื่น

4. ขึ้นบริหารจัดการเครือข่าย การบริหารจัดการเครือข่ายเป็นการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพโดยมีลักษณะ ดังนี้

4.1 เครือข่ายมีกระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ พัฒนางานอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม ผู้นำเครือข่ายความร่วมมือต้องมีความชัดเจนในการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบเชื่อถือได้ มีความจริงใจในการพัฒนางาน โดยการสนับสนุนให้สมาชิกเครือข่ายมีความรู้ความสามารถ และสามารถพัฒนาตนเองตามศักยภาพ ตามความสนใจในแต่ละด้าน ให้เป็นแกนนำในเรื่องที่ถนัด ชำนาญ สามารถใช้

เป็นประโยชน์ในการโน้มน้าวชักจูงให้กลุ่มบุคคล หน่วยงาน/องค์กรรวมกันจัดตั้งเป็นกลุ่มเครือข่ายต่างๆ ได้ การดำเนินการบริหารจัดการเครือข่ายอย่างเป็นระบบ ได้แก่ 1) ระบบข้อมูลสารสนเทศ 2) การหาจุดเด่นหรือความสำเร็จ 3) การสร้างแนวคิดใหม่ 4) การสร้างงานใหม่ 5) กิจกรรมเครือข่าย และ 6) การตรวจสอบและประเมินผล

4.2 เครือข่ายมีการกำหนดโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ เครือข่ายความร่วมมือ ควรมีการกำหนดโครงสร้างและบทบาทหน้าที่โดยทั่วไปในการบริหารงาน โดยโครงสร้างการบริหารเครือข่ายจะประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เลขานุการ ประธานสัมพันธ์ ปฎิคม เภรณญิก ฝ่ายงานด้านต่างๆ ฝ่ายตรวจสอบ และกรรมการอื่นๆ ที่มีการกำหนดบทบาทหน้าที่กันตามตำแหน่งอย่างชัดเจน

4.3 เครือข่ายมีการจัดทำแผน การวางแผนประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ คือ วิธีการในการวิเคราะห์ข้อมูล การกำหนดทางเลือกในการวางแผนงาน การจัดสรรทรัพยากร การสนับสนุน การทำแผนไปใช้ และการประเมินผลการปฏิบัติตามแผน ผู้บริหารเครือข่ายที่จะต้องมีความสามารถในการวางแผนงาน กล่าวคือ ผู้บริหารจะต้องมีส่วนร่วมในการวางแผนงาน สามารถวางแผนในหน่วยงานหรือเครือข่าย เพื่อการดำเนินการบริหารจัดการเครือข่ายให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยเกิดประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

4.4 เครือข่ายมีการปฏิบัติตามแผน ประกอบด้วย การดำเนินการปฏิบัติตามแผนจะต้องทำความเข้าใจส่วนประกอบทางเทคนิคของแผน โดยเน้นถึงปัจจัยที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการเฉพาะด้านหรือเทคนิค แต่มุ่งเน้นไปทางด้านมนุษยสัมพันธ์และปฏิกิริยาของผู้ปฏิบัติที่มีต่อแผนกำหนดบทบาทของผู้ดำเนินการตามแผนการจัดเตรียมบุคคล ผู้ปฏิบัติตามแผน และการกำหนดความรับผิดชอบ การเตรียมแผนปฏิบัติงานการดำเนินการตามแผนตามกระบวนการทุกขั้นตอน ปรับปรุงแผนให้เหมาะสม รายงานผลการปฏิบัติตามแผนตั้งแต่ต้นจนถึงสิ้นสุดการปฏิบัติงาน

4.5 เครือข่ายมีการประเมินผล เป็นกระบวนการที่ช่วยให้ผู้นำเครือข่ายสามารถตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการตรวจสอบความก้าวหน้าของแผนงานตลอดจนการพิจารณาผลสัมฤทธิ์ของโครงการหรือแผนงานว่ามีมากน้อยเพียงใด การประเมินผลเป็นกระบวนการบ่งชี้ถึงคุณภาพของโครงการ/แผนงาน กล่าวคือ แผนงาน/โครงการที่ได้ดำเนินการแล้วได้ผลตามเป้าหมายของโครงการ/แผนงานหรือไม่ สามารถทำได้ทั้งการประเมินก่อนเริ่มโครงการ ประเมินขณะที่แผนงาน/โครงการกำลังดำเนินการอยู่ และการประเมินผลแผนงาน/โครงการหลังจากการดำเนินงานได้สิ้นสุดแล้ว

4.6 เครือข่ายมีการควบคุมตรวจสอบ การควบคุมตรวจสอบ เมื่อมีการกำหนดบทบาทหน้าที่แล้วต้องมีการควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้มีการรับรู้กันอย่างโปร่งใส โดยเฉพาะกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเงิน หากเงินอยู่ในมือฝ่ายการเงินเพียงฝ่ายเดียว ย่อมมีโอกาสเกิดการรั่วไหล เงินสูญหายหรือถูกนำไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว การควบคุมตรวจสอบกันและกันอยู่เสมอ จะช่วยให้เครือข่าย หรือสมาชิกไม่มีปัญหา หรือป้องกันปัญหา หรือแก้ปัญหาได้ทันทั่วทั้ง

5. ขั้นพัฒนาความสัมพันธ์

ในขั้นการพัฒนาความสัมพันธ์และการใช้ประโยชน์เครือข่ายนี้ เป็นกระบวนการหนึ่งที่จะทำให้เครือข่ายมีความเข้มแข็งและยั่งยืนโดยมีวิธีการ ดังนี้

5.1 สมาชิกในเครือข่ายมีความเป็นกัลยาณมิตรที่ดีต่อกัน ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู เครือข่าย ราษฎรชาวบ้านและเจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชน ตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ มีความสัมพันธ์ต่อกันในลักษณะของกัลยาณมิตรที่แท้จริง หมายถึง การที่สมาชิกใน เครือข่ายมีการทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก แบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจาก การทำงานร่วมกัน โดยการให้ผลประโยชน์ตอบแทนนั้น มิได้หมายถึงให้เงินหรือทุนแต่หมายถึง ความร่วมมือและเอื้ออาทรต่อกัน ปรับเปลี่ยนการให้รางวัลและผลตอบแทนเป็นความรู้สึกพอใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่มีการพบปะเสวนากันภายใต้ความสัมพันธ์ของความเป็นพี่น้องและการพึ่งพาอาศัย ตลอดจนเป็นการรักษาสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างสมาชิกและภาคีเครือข่าย

5.2 สมาชิกมีอิสระในความคิดและยอมรับความคิดเห็นของกันและกัน ควรส่งเสริมให้ สมาชิกเครือข่ายมีอิสระในความคิดให้เกียรติและยอมรับความคิดเห็นของกันและกัน ทำให้ความคิดของ สมาชิกมีความหลากหลาย ทั้งที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกัน ดังนั้นการที่จะทำให้ความแตกต่างนี้อยู่กัน อย่างราบรื่น คือ การให้เกียรติ การยอมรับความคิดเห็นของกันและกัน ซึ่งเท่ากับเป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิก มองเห็นทางเลือกอื่นที่นอกเหนือไปจากที่ตนคิดเห็น ทำให้มองเห็นจุดเด่น จุดด้อย ของแต่ละทางเลือก สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์ร่วมกันอย่างเป็นเหตุเป็นผลจากการหลอมรวมความคิดในมุมมองอื่นๆ ซึ่งเหมาะสมมากที่สุดบนพื้นฐานของการยอมรับร่วมกัน

5.3 มีการเสริมสร้างวัฒนธรรมเครือข่ายความร่วมมือเพื่อขจัดความขัดแย้ง เนื่องจาก การทำงานของเครือข่ายหลายประเภทยังถูกมองว่าเป็นการทำงานเฉพาะกลุ่มบุคคล หน่วยงาน องค์กรที่ สร้างความขัดแย้งให้เกิดขึ้นในสังคม เพราะมีแนวทางการทำงานที่แตกต่างกันออกไปจากระบบการทำงาน ในรูปแบบเดิมหรือการมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน เครือข่ายความร่วมมือจะต้องให้ความสำคัญกับ การสร้างวัฒนธรรมเพื่อขจัดความขัดแย้งที่อาจจะเกิดขึ้นได้ โดยการให้ข้อมูลข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง เคารพ ในความแตกต่าง มีการดำเนินการที่โปร่งใสชัดเจนในการทำงานอีกด้วย และต้องรู้จักการนำความรู้มาใช้ในการจัดการอย่างเหมาะสม

5.4 มีการเสริมสร้างกิจกรรมสาธารณะและเวทีแห่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เครือข่าย ความร่วมมือควรมีการเสริมสร้างกิจกรรมสาธารณะและเวทีแห่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้กิจกรรม ของเครือข่ายเป็นที่ยอมรับ และเป็นเวทีแห่งการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ต่างๆ เพื่อที่จะนำความรู้ ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนนั้นไปประยุกต์ใช้ในเครือข่ายของตนและเครือข่ายอื่นๆ โดยสมาชิกเครือข่ายมี โอกาสได้เข้ามาสรุปบทเรียน และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ซึ่งผลตอบกลับของการแลกเปลี่ยนนั้น เครือข่ายความร่วมมือจะนำข้อมูลที่ได้จากผลสะท้อนกลับไปสู่การพัฒนากิจกรรม เพื่อให้เกิดกระบวนการ ทำงานที่หลากหลายและกลายเป็นเครือข่ายประชาสังคมที่กว้างขวาง และมีประสิทธิภาพทันต่อ เหตุการณ์ที่จะเปลี่ยนแปลงไป

5.5 มีการสรุปและทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้ร่วมกัน เครือข่ายความร่วมมือควรสรุปและทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้ร่วมกัน เพื่อเป็นการให้เครือข่ายได้ทบทวนตัวเอง ได้รู้ถึงศักยภาพและปัญหาที่เกิดขึ้นภายในเครือข่าย นำไปสู่การพัฒนาและการจัดการเครือข่ายที่ต่อเนื่อง การทบทวนบทเรียนในเรื่องต่างๆ เช่น กระบวนการทำงานร่วมกัน การจัดการเครือข่าย โดยสรุปเป็นชุดความรู้จะทำให้เครือข่ายนั้นมีภูมิความรู้ที่เป็นระบบ มีการบริหารจัดการที่ดี และมีแนวทางในการทำงานที่หลากหลาย การทบทวนและสรุปบทเรียนนั้น เป็นประโยชน์ต่อสมาชิกในเครือข่ายและกลุ่มบุคคลทั่วไปที่จะนำข้อสรุป และความรู้ นั้นไปประยุกต์ใช้ในกิจกรรมของเครือข่ายให้เป็นที่ยอมรับ และเป็นกลุ่มเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพต่อไป

5.6 มีบรรยากาศแบบพลังเกื้อกูลสามัคคี เครือข่ายความร่วมมือที่มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นลักษณะที่ดีเยี่ยมของระบบการทำงานเป็นทีม มีบรรยากาศภายในเครือข่ายที่อบอุ่นและเป็นมิตรต่อกัน สมาชิกเข้าใจเป้าหมายของกลุ่มตรงกัน สนทนาและปรึกษาในสิ่งที่ เป็นประโยชน์ต่อกลุ่มสมาชิก ได้แย้งด้วยเหตุผลและหลักการ ไม่นำความรู้สึกส่วนตัวและอคติมาเกี่ยวข้อง แม้จะมีการขัดแย้งกันในด้านความคิด สมาชิกในเครือข่ายความร่วมมือพิจารณาสาเหตุด้วยความสร้างสรรค์ และมีใจพร้อมที่จะร่วมกันแก้ปัญหาในการทำงาน การตัดสินใจดำเนินการของกลุ่มเป็นไป โดยความเห็นร่วมกันเป็นส่วนใหญ่บนพื้นฐานของความถูกต้องและความดี ทุกคนยอมรับในความสามารถของกันและกัน

5.7 เครือข่ายความร่วมมือมีการทำงานเป็นทีม การทำงานเป็นทีมมีความสำคัญอย่างมากในทุกองค์กร เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการทำงาน นำพาให้องค์กรนั้นไปสู่ความสำเร็จ การทำงานเป็นทีมต้องอาศัยความร่วมมือของสมาชิกในกลุ่มที่พร้อมร่วมแรง ร่วมใจ ร่วมมือกันทำงานเป็นอย่างดี ลักษณะที่สำคัญของทีม ได้แก่ 1) การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของบุคคลแสดงออกซึ่งการยอมรับและการให้เกียรติกัน 2) มีจุดมุ่งหมายและเป้าหมายร่วมกัน และ 3) มีโครงสร้างของทีมระบบพฤติกรรมซึ่งเป็นแบบแผนเฉพาะกลุ่มสมาชิกเครือข่าย กลุ่มจะต้องปฏิบัติตามกฎหรือมติของกลุ่มเครือข่ายซึ่งอาจจะเป็นกลุ่มเครือข่ายแบบทางการ (Official networking group) หรือกลุ่มเครือข่ายแบบไม่เป็นทางการ (Informal networking group)

5.8 เครือข่ายมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน สมาชิกและระบบความสัมพันธ์ของเครือข่ายความร่วมมือ เป็นปัจจัยสำคัญเบื้องต้นที่ทำให้เกิดเครือข่ายและทำให้เครือข่ายประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน สมาชิกของเครือข่ายและผู้บริหารจัดการเครือข่ายที่มีความสัมพันธ์ที่ดีและสนับสนุนให้เครือข่ายประสบความสำเร็จควรมีลักษณะ ดังนี้ 1) สมาชิกมีวิสัยทัศน์และเป้าหมายที่ชัดเจนร่วมกัน 2) สมาชิกมีผู้นำเครือข่ายที่มีภาวะผู้นำที่เหมาะสม กล้าตัดสินใจ 3) สมาชิกมีความรัก ความเมตตา เอื้ออาทร สมานฉันท์ สามัคคีกัน 4) สมาชิกเครือข่ายความร่วมมือรวมกลุ่มกันอย่างหนาแน่น มีพันธสัญญาที่หนักแน่น และรักษาพันธกรณี มีความศรัทธาต่อกัน และ 5) สมาชิกมีค่านิยมร่วมกัน ให้เกียรติซึ่งกันและกัน มีสัมพันธ์กันด้วยจิตวิญญาณไม่ใช่เพื่อประโยชน์เพียงอย่างเดียว

5.9 มีการรักษาสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างสมาชิกทุกระดับ การเริ่มต้นจากจุดเล็กและขยายเป็นกลุ่มใหญ่ เป็นกระบวนการหนึ่งของการทำงานของเครือข่าย โดยเป็นทั้งขั้นตอนของการก่อตัวและกระบวนการทำงาน ซึ่งเครือข่ายที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและความเข้มแข็งนั้น ส่วนหนึ่งมา

จากการไม่มองข้ามในจุดเล็กๆ ที่เริ่มต้นจากการทำงานในสิ่งที่รู้ สิ่งเข้าใจ พัฒนาเชื่อมโยงประสานกับองค์กรอื่นและเครือข่ายอื่นๆ ในการทำงานของเครือข่ายที่มีความหลากหลายนั้น จะต้องคำนึงถึงความเหมาะสม ความสอดคล้องกับสถานการณ์ในพื้นที่มากขึ้น ซึ่งเครือข่ายในลักษณะนี้เป็นการทำงานที่ควบคู่กันไปทั้งการทำงานในระดับพื้นที่และการสานต่อในระดับนโยบาย

5.10 เครือข่ายความร่วมมือมีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ เครือข่ายความร่วมมือที่ดีจะต้องมีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ โดยที่ทุกฝ่ายทำงานด้วยความไว้วางใจกันและกัน การติดตาม การประเมินผลเน้นให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแล รับรู้ ผลการดำเนินการ และการทำงานในทุกขั้นตอนที่ควรทำ คือ การให้ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากโครงการ/กิจกรรมเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทำงานในทุกขั้นตอน ส่วนในระดับภาพรวมของเครือข่าย คือ การตรวจสอบระหว่างเครือข่าย เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการทำงานร่วมกันและทำให้กิจกรรมของเครือข่ายมีกระบวนการทำงานที่โปร่งใส

6. ขั้นรักษาความสัมพันธ์ของเครือข่ายอย่างยั่งยืน เนื่องด้วยวงจรชีวิตเครือข่ายความร่วมมือ มีลักษณะวงจรชีวิตคล้ายคลึงกับสรรพสิ่งที่มีการเกิดตั้งอยู่และดับไป แต่วงจรชีวิตเครือข่ายความร่วมมือนั้น อาจมีการพลิกฟื้นขึ้นมาใหม่ด้วยศักยภาพของเครือข่ายได้ โดยใช้แนวทางและวิธีการที่เหมาะสม ซึ่งขั้นตอนวิธีการรักษาความสัมพันธ์ของเครือข่ายอย่างยั่งยืนมีแนวทาง ดังนี้

6.1 มีการจัดกิจกรรมร่วมกันที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสมาชิกของเครือข่ายความร่วมมือสามารถกระทำร่วมกัน มีการจัดกิจกรรมที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งกิจกรรมดังกล่าวกลายเป็นแบบแผน (Pattern) ของการกระทำที่สมาชิกของเครือข่ายความร่วมมียอมรับโดยทั่วกัน การที่จะรักษาเครือข่ายความร่วมมือนั้น จะต้องกำหนดโครงสร้างและตารางกิจกรรมไว้ให้ชัดเจนทั้งในเรื่องของเวลา กิจกรรมที่ดำเนินการให้มีความน่าสนใจสามารถดึงดูดสมาชิกให้เข้าร่วมกิจกรรมได้ การวางแผนงานร่วมกัน การพบปะเพื่อประเมินผลร่วมกันประจำทุกเดือน หรือจัดในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ เช่น จัดกีฬานันทนาการระหว่างสมาชิก จัดงานประจำท้องถิ่นร่วมกัน การประชุมประจำปี เป็นต้น กิจกรรมจะช่วยให้มีระบบการสร้างความเข้าใจและสานต่อความสัมพันธ์ของเครือข่ายให้ยั่งยืนมากขึ้น

6.2 มีการรักษาสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างสมาชิกเครือข่าย สัมพันธภาพที่ดีเป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งในการรักษาเครือข่ายให้ยั่งยืน เครือข่ายความร่วมมือควรจัดกิจกรรมที่มีจุดประสงค์เพื่อกระชับความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกและจัดอย่างสม่ำเสมอ ไม่ใช่จัดกิจกรรมเฉพาะช่วงที่มีปัญหาเกิดขึ้นเท่านั้น นอกจากนี้สมาชิกของเครือข่ายความร่วมมือพึงตระหนักถึงความสำคัญของการรักษาสัมพันธ์ภาพที่ดีของสมาชิกเครือข่าย เพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้งหรือความไม่เข้าใจกันที่อาจเกิดขึ้น สมาชิกควรแสดงความเป็นมิตรต่อกัน เมื่อเกิดความขัดแย้งต้องรีบแก้ไขและดำเนินการไกล่เกลี่ยให้เกิดความเข้าใจในทันที

6.3 กำหนดกลไกการสร้างระบบแรงจูงใจ เครือข่ายความร่วมมือควรมีการกำหนดและสร้างระบบแรงจูงใจในการทำงาน สมาชิกจะเข้าร่วมกิจกรรมของเครือข่ายตราบนานเท่าที่ยังมีสิ่งจูงใจเพียง

พอที่จะดึงดูดให้เข้าไปมีส่วนร่วม โดยการจัดกลุ่มของสิ่งจูงใจที่ใกล้เคียงกับออกเป็นกลุ่มๆ อาทิ ค่าตอบแทน เกียรติยศชื่อเสียง การยอมรับ อันจะนำไปสู่มาตรการในการสร้างแรงจูงใจสำหรับบุคคลในแต่ละกลุ่มอย่างเฉพาะเจาะจง ตามทฤษฎีของ Maslow ความต้องการการยกย่องจากผู้อื่น (Esteem needs) ที่อยู่ในรูปของอำนาจ เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือสถานะทางสังคมเป็นสิ่งที่นำมาใช้จูงใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นรูป "สัญลักษณ์" บางอย่างที่เกี่ยวข้องกับการได้รับเกียรติยศ การยกย่อง และมีคุณค่าทางสังคม เช่น การประกาศเกียรติคุณ เชื้อชาติเกียรติ โล่เกียรติยศ

6.4 การจัดหาทรัพยากรสนับสนุน เครือข่ายหลายเครือข่ายต้องหยุดดำเนินการไปเนื่องด้วยการขาดแคลนทรัพยากรในการสนับสนุนการดำเนินงาน ทั้งด้านวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ และบุคลากร ที่สำคัญ คือ เงินทุนในการดำเนินงานซึ่งเปรียบเสมือนเลือดที่ไหลเวียนหล่อเลี้ยงเครือข่ายความร่วมมือให้สามารถดำเนินการต่อไปได้ เมื่อขาดเงินทุนที่จะจุนเจือเครือข่ายอาจต้องระงับการดำเนินงานและอาจจะทำให้งานไม่บรรลุตามเป้าหมาย หรือต้องยกเลิกการดำเนินงานในที่สุด หากเครือข่ายความร่วมมือมีแหล่งเงินทุนที่เพียงพอหรือได้รับการสนับสนุน เครือข่ายความร่วมมือจะต้องมีระบบตรวจสอบการใช้จ่ายอย่างรัดกุม มีการรายงานผลเป็นระยะ หากการดำเนินงานไม่คืบหน้าอาจให้ระงับทุนได้

6.5 การให้ความช่วยเหลือและร่วมแก้ไขปัญห เครือข่ายความร่วมมือควรมีการให้ความช่วยเหลือและร่วมแก้ไขปัญหภายในเครือข่าย ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในเครือข่าย ได้แก่ ความขัดแย้งระหว่างบุคคล การจัดการความรู้ การจัดการระบบการติดต่อสื่อสารที่ไม่มีประสิทธิภาพและการแก้ไขปัญหาภายนอกเครือข่าย เช่น การไม่ได้รับการตอบสนองจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น สิ่งเหล่านี้แกนนำผู้ประสานงาน และสมาชิกในเครือข่ายความร่วมมือจะต้องมีความพร้อมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น มีการช่วยเหลือในทุกด้าน และกระบวนการจัดการโดยมีการแบ่งงานและความรับผิดชอบต่อหน่วยปฏิบัติการต่างๆ ในรูปแบบของศูนย์ประสานงาน ซึ่งหมายถึงการสนับสนุนในด้านต่างๆ แก่สมาชิกในเครือข่ายทั้งในด้านงบประมาณ การให้คำปรึกษา และกระบวนการทำงานแก่ทุกฝ่ายที่มีความต้องการ

6.6 มีการสร้างผู้นำรุ่นใหม่ เครือข่ายความร่วมมือมีการเสริมสร้างผู้นำรุ่นใหม่ให้เกิดขึ้นในเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง การรวมตัวกันของกลุ่มเครือข่าย เพื่อทำกิจกรรมการพัฒนาอาจจะประสบความสำเร็จล้มเหลวได้หากขาดผู้นำที่มีความรู้ความสามารถที่จะนำพาเครือข่ายให้บรรลุเป้าหมาย นำไปสู่ความสำเร็จ และมีความต่อเนื่อง กล่าวคือ ในการใช้พลังกลุ่มและความเป็นเครือข่ายในการแก้ปัญหา สิ่งหนึ่งที่เป็นปัญหาที่ทำให้เครือข่ายไม่สามารถยั่งยืนได้ คือ การขาดการสร้างผู้นำรุ่นใหม่ที่จะมาสานต่อกิจกรรมและกระบวนการพัฒนา เครือข่ายความร่วมมือที่มีกระบวนการเสริมสร้างผู้นำรุ่นใหม่ให้เกิดขึ้นจะมีโอกาสในการพัฒนาเครือข่ายให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืนมากกว่ากลุ่มที่ขาดการส่งเสริมการพัฒนาผู้นำรุ่นใหม่ ดังนั้นการเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ และการพัฒนาผู้นำจะเป็นการช่วยให้เครือข่ายความร่วมมือสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการส่งเสริมให้ผู้นำรุ่นใหม่ของเครือข่ายด้วยวิธีการต่างๆ ได้แก่

- 1) การให้โอกาสแก่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถให้เข้ามารับผิดชอบในการทำงานของเครือข่ายความร่วมมือ
- 2) การเสริมสร้างผู้นำรุ่นใหม่ในการเรียนรู้กับกระบวนการทำงานของเครือข่ายความร่วมมือ และ 3) การ

พัฒนาศักยภาพของสมาชิกและคนรุ่นใหม่ในเครือข่ายความร่วมมือโดยการศึกษา ดูงาน ฝึกอบรม และการให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น

พิสิฐ เทพไกรวัล (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ประกอบด้วย กระบวนการสร้างเครือข่าย 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย 2) ขั้นประสานหน่วยงาน/องค์กรเครือข่าย 3) ขั้นสร้างพันธะสัญญาร่วมกัน 4) ขั้นบริหารจัดการเครือข่าย 5) ขั้นพัฒนาความสัมพันธ์ และ 6) ขั้นรักษาความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ส่วนองค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ได้แก่ 1) ลักษณะหรือกิจกรรมสำคัญที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินการกิจของเครือข่าย 2) ขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษา 3) เทคนิค/วิธีการพัฒนาสมาชิกเครือข่าย 4) กระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจ (empoween) ของเครือข่าย 5) คุณลักษณะที่ดีของผู้นำเครือข่าย และ 6) การปฏิบัติงานของเครือข่าย และการสะท้อนผล ในขณะที่ผลการทดลองใช้รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก พบว่า กลุ่มบุคคล หน่วยงานหรือองค์กรที่สมัครใจรวมกลุ่มเครือข่ายความร่วมมือ ได้แก่ กลุ่มผู้ปกครองนักเรียน กลุ่มผู้นำชุมชน สถาบันทางศาสนา สถาบันอุดมศึกษา กลุ่มศิษย์เก่า กลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงพยาบาลชุมชน สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยดำเนินการตามกระบวนการปฏิบัติงานของเครือข่าย ตั้งแต่การวิเคราะห์บริบทเพื่อรับทราบจุดแข็งและจุดอ่อนที่ควรพัฒนาของการดำเนินงานด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคคล และด้านบริหารทั่วไป นำผลสรุปรวมจุดแข็งและจุดที่ควรพัฒนาของการดำเนินงานแต่ละด้าน เพื่อกำหนดเป้าหมายในการทำงาน มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และจัดทำแผนพัฒนาร่วมกัน มีโครงการเกิดขึ้นหลายโครงการในโรงเรียนทั้ง 2 แห่ง การดำเนินงานตามโครงการเสร็จสิ้นในหนึ่งปีการศึกษา ผลการประเมินโครงการ พบว่า ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงการบริหารงานด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคคล และด้านบริหารทั่วไป อีกทั้งผลกระทบต่อนักเรียนตามขอบข่ายที่คาดหวังสูงกว่าปีที่ผ่านมา

ภัทรวรรณ นิลแก้วบรรณวิทย์ (2559 : 101) ได้กล่าวถึงขั้นการนำกระบวนการ/ขั้นตอนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในงานวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไว้ดังนี้

1. ขั้นรับรู้จุดประสงค์ของการสร้างเครือข่าย

การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนในขั้นรับรู้จุดประสงค์ของการสร้างเครือข่าย ประกอบด้วย

1.1 ผู้บริหารตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาและเสริมสร้างความตระหนักรู้ให้แก่สมาชิกในองค์กร เพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

- 1.2 สมาชิกในองค์กรมีความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเองและศักยภาพในองค์กร
- 1.3 สมาชิกมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อองค์กร
- 1.4 สมาชิกมีความศรัทธาในเครือข่ายที่ได้เข้าร่วม
- 1.5 สมาชิกให้การยอมรับและถือปฏิบัติตามวัฒนธรรมองค์กร
- 1.6 เครือข่ายต้องมีความพร้อมในการเตรียมกลุ่ม หรือเตรียมเครือข่ายอยู่ตลอดเวลา
- 1.7 กลุ่มเครือข่าย หน่วยงาน บุคคล ที่จะรวมตัวเป็นเครือข่ายต้องมีเป้าหมายที่ตั้งไว้เหมือนกัน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันและเกิดประโยชน์สูงสุด
2. **ขั้นประสานชุมชน/หน่วยงานเครือข่าย**
การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน ในขั้น
ประสานชุมชน/หน่วยงานเครือข่าย ประกอบด้วย
  - 2.1 การประชาสัมพันธ์แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับสมาชิกเครือข่าย
  - 2.2 การสื่อสารให้สมาชิกเครือข่ายเข้าใจในวัตถุประสงค์และสนใจที่จะทำร่วมกัน
  - 2.3 การชี้แจงให้สมาชิกเห็นสภาพปัญหาและวัตถุประสงค์ของการพัฒนาร่วมกันอย่างชัดเจน
  - 2.4 การประสานหน่วยงาน/องค์กรเครือข่ายที่มีบริบทคล้ายหรือเหมือนกัน เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา
  - 2.5 กำหนดและสร้างข้อตกลงร่วมกัน เพื่อเป็นพันธสัญญาให้การเข้ามาเป็นส่วนร่วมในการแก้ไข พัฒนาให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ
  - 2.6 สมาชิกเครือข่ายมีความจริงใจ เอื้อเฟื้อเผื่อ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีใจศรัทธาต่อกลุ่มเครือข่าย
3. **ขั้นสร้างข้อตกลงร่วมกัน**
การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน ในขั้น
สร้างข้อตกลงร่วมกัน ประกอบด้วย
  - 3.1 สมาชิกเครือข่ายเข้าร่วมประชุมรับทราบวัตถุประสงค์และสร้างข้อตกลงร่วมกัน เพื่อให้การดำเนินงานเกิดความราบรื่นและบรรลุข้อตกลงที่สร้างไว้ร่วมกัน
  - 3.2 กำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกเครือข่ายอย่างชัดเจน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามขั้นตอน อีกทั้งช่วยให้เครือข่ายได้สมาชิกที่สามารถดำเนินงานตามความสามารถ
  - 3.3 มีการจัดตั้งสมาชิกเครือข่ายหรือบุคลากร ให้กำกับติดตาม ประเมินผล การดำเนินงานแบบการมีส่วนร่วม
  - 3.4 มีการติดต่อสื่อสารที่ชัดเจนทั่วถึงแบบสองทาง
  - 3.5 สมาชิกเครือข่ายมีการดำเนินงานตามแผนข้อตกลง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกัน
แก้ไข พัฒนางานอย่างเป็นระบบ

3.6 สมาชิกเครือข่ายมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ช่วยกันสร้าง ส่งเสริม พัฒนาเครือข่ายให้เป็นเครือข่ายที่เข้มแข็งและมีศักยภาพ

4. ชั้นบริหารจัดการเครือข่าย

การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน ในชั้นบริหารจัดการเครือข่าย ประกอบด้วย

4.1 เครือข่ายมีการกำหนดโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ของสมาชิกเครือข่ายอย่างชัดเจน

4.2 เครือข่ายมีการกำหนดกฎกติกาของเครือข่ายอย่างชัดเจน

4.3 เครือข่ายมีกระบวนการดำเนินงานและพัฒนางานอย่างชัดเจนเป็นระบบ

4.4 ผู้นำเครือข่ายมีการสื่อสารกับสมาชิกเครือข่ายอยู่เสมอ และมีช่องทางการติดต่อสื่อสารที่หลากหลาย

4.5 มีการควบคุมตรวจสอบการดำเนินงานให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย โปร่งใส

5. ชั้นพัฒนาความสัมพันธ์

การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน ในชั้นพัฒนาความสัมพันธ์ ประกอบด้วย

5.1 สมาชิกเครือข่ายมีความสัมพันธ์ต่อกันอย่างเป็นกัลยาณมิตร

5.2 มีการส่งเสริมให้สมาชิกเครือข่ายได้รับอิสระทางความคิด ยอมรับความคิดเห็นของกันและกัน และให้เกียรติกัน

5.3 เครือข่ายมีการเสริมสร้างวัฒนธรรมเครือข่ายความร่วมมือเพื่อขจัดปัญหาความขัดแย้งต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น

5.4 เครือข่ายมีการเสริมสร้างผู้นำท้องถิ่นองค์กรและสมาชิกเครือข่าย

5.5 องค์กรเครือข่ายมีการเสริมสร้างกิจกรรมเวทีแห่งการแลกเปลี่ยนรู้ เพื่อการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมืออย่างยั่งยืน

5.6 มีการสรุปผลการดำเนินงานองค์กรเครือข่ายความร่วมมือ

5.7 มีกระบวนการทำงานของเครือข่ายความร่วมมือที่เชื่อมโยงประสานจากจุดเล็กๆ ขยายไปสู่จุดใหญ่

5.8 มีการติดตาม ประเมินผลการทำงานเครือข่ายความร่วมมืออย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

5.9 มีการให้ความช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาภายในเครือข่ายความร่วมมือ

5.10 เครือข่ายความร่วมมือมีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้

5.11 มีการเสริมสร้างผู้นำรุ่นใหม่ในเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อให้เกิดแรงจูงใจในการทำงาน

5.12 มีการสานสัมพันธ์และรักษาสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างสมาชิกเครือข่ายความร่วมมือทุกระดับ

6. ขั้นรักษาความสัมพันธ์อย่างยั่งยืน

การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน ในขั้นรักษาความสัมพันธ์อย่างยั่งยืน ประกอบด้วย

6.1 เครือข่ายความร่วมมือมีการเสริมบรรยากาศแห่งการสร้างสรรค์ และกิจกรรมใหม่ๆ ในบรรยากาศการทำงานแบบสมานฉันท์

6.2 เครือข่ายส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาฐานข้อมูลสารสนเทศ

6.3 เครือข่ายความร่วมมือมีการนำระบบเทคโนโลยีมาใช้ในการประสานงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อให้เครือข่ายความร่วมมือเกิดการพัฒนาทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก

ตารางที่ 2 การสังเคราะห์ขั้นตอนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน

การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน	ปาริชาติ วลัยเสถียร (2543 : 30)	พิสิฐ เทพไกรวัล (2551 : บทคัดย่อ)	ภัทรวรรณ นิลแก้ววรวิญญ์ (2559 : 101)	คามิล
ขั้นรับรู้จุดประสงค์ของการสร้างเครือข่าย	✓	✓	✓	3
ขั้นประสานชุมชน/หน่วยงานเครือข่าย	✓	✓	✓	3
ขั้นสร้างข้อตกลงร่วมกัน	✓	✓	✓	3
ขั้นบริหารจัดการเครือข่าย	✓	✓	✓	3
ขั้นพัฒนาความสัมพันธ์	✓	✓	✓	3
ขั้นรักษาความสัมพันธ์อย่างยั่งยืน	✓	✓	✓	3

จากตารางที่ 2 การสังเคราะห์ขั้นตอนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน ผู้วิจัยได้สังเคราะห์วิธีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน โดยต้องทำให้เครือข่ายเกิดการเรียนรู้ร่วมกันอาศัยการเชื่อมโยงความสัมพันธ์แบบปัจเจกต่อปัจเจก (คนต่อคน) ปัจเจกต่อกลุ่ม (คนต่อกลุ่ม) และกลุ่มต่อกลุ่ม ตามแนวคิดนักวิชาการและผู้วิจัยได้เลือกแนวคิดที่มีความสอดคล้องกันมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ได้แก่ ปาริชาติ วลัยเสถียร (2543 : 30), พิสิฐ เทพไกรวัล (2554 : บทคัดย่อ), ภัทรวรรณ นิลแก้ววรวิญญ์ (2559 : 101) โดยเลือกความถี่ตั้งแต่ 3 ขึ้นไป ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า

ขั้นตอนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มี 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นรับรู้จุดประสงค์ของการสร้างเครือข่าย ดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทำหนังสือขออนุญาตจัดตั้งและหนังสือตอบรับการเข้าร่วมเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพไปยัง 6 โรงเรียน

2. ขึ้นประสานชุมชน/หน่วยงานเครือข่าย โดยเจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เชิญครูเครือข่าย ปราชญ์ชาวบ้าน ร่วมประชุมเพื่อรับรู้จุดประสงค์ของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน

3. ขึ้นสร้างข้อตกลงร่วมกันระหว่าง ดำเนินการโดยครูเครือข่าย เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และปราชญ์ชาวบ้าน สร้างข้อตกลงร่วมกันในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน

4. ขึ้นบริหารจัดการเครือข่าย ครูเครือข่าย เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และปราชญ์ชาวบ้าน ทำแบบประเมินทักษะอาชีพของนักเรียน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ทักษะการแก้ปัญหา 2) ทักษะการจัดการ 3) ทักษะการสื่อสาร และ 4) ทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อประเมินทักษะอาชีพของนักเรียนว่าอยู่ระดับใดก่อนเข้าร่วมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 การเรียนรู้ภาคเนื้อหา โดยครูเครือข่ายเป็นผู้สอนหลัก ร่วมกันสอนกับเจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ส่วนที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้ภาคปฏิบัติ โดยมีปราชญ์ชาวบ้านกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้สอนหลัก และครูเครือข่ายกับเจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชน ตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ คอยให้คำแนะนำและช่วยเหลือนักเรียน

5. ขึ้นพัฒนาความสัมพันธ์เครือข่ายความร่วมมือของชุมชน ภายใต้การนิเทศติดตามผลของผู้วิจัย ดังนี้

5.1 ครูเครือข่าย เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชน ตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และปราชญ์ชาวบ้าน ทำแบบประเมินทักษะอาชีพของนักเรียน หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน

5.2 ครูเครือข่าย เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชน ตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และปราชญ์ชาวบ้านประชุมสรุปผลการจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพว่าอยู่ในระดับใด สำเร็จตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ร่วมกันหรือไม่

5.3 ครูเครือข่าย เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชน ตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และปราชญ์ชาวบ้านแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อเสนอแนะจุดเด่น จุดด้อยในการจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน รวมถึงร่วมกันสรุปและทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้ร่วมกันเพื่อที่จะนำข้อสรุปและความรู้ที่เกิดขึ้นจากการทำงานร่วมกันเป็นเครือข่ายความร่วมมือไปปรับประยุกต์ใช้ในการดำเนินกิจกรรมของเครือข่ายให้ประสบความสำเร็จ เป็นที่ยอมรับและเป็นกลุ่มเครือข่ายความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพต่อไป

6. ชั้นรักษาความสัมพันธ์ของเครือข่ายอย่างยั่งยืน ดังนี้

6.1 ผู้วิจัยนำผลการประเมินที่ได้จากการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลงานวิจัยมาประเมินผลการดำเนินการว่าอยู่ในระดับใด

6.2 ผู้วิจัย ครูเครือข่าย เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชน ตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และปราชญ์ชาวบ้าน ประชุมสรุปและอภิปรายผล เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ได้รับและประเมินความเหมาะสม ของคู่มือสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

6.3 ผู้บริหารสถานศึกษา ครูเครือข่าย เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชน ตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และปราชญ์ชาวบ้าน ลงนามในหนังสือพันธสัญญาเครือข่ายความร่วมมือ (MOU) ของกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อรักษาความสัมพันธ์ของเครือข่ายอย่างยั่งยืน

บริบทของกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายตำบลหินเหล็กไฟ

1. โรงเรียนอนุบาลหัวหิน(บ้านหนองขอน) ตั้งอยู่ เลขที่ 439 หมู่ 9 ตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อ 1 กันยายน พ.ศ.2494 โดยใช้ศาลาธารณสุขหมู่บ้านเป็นสถานที่เรียนชั่วคราว เปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยมีนายเทียน ฉิมโหมด เป็นครูใหญ่ ต่อมานายเที่ยง คุณทวี ผู้ใหญ่บ้านขณะนั้นได้ปลูกสร้างอาคารใหม่ในบริเวณที่ดินปัจจุบัน โดยมีชาวบ้านบริจาคเงินสมทบอีกจำนวนหนึ่ง รวมเนื้อที่ทั้งหมด 5 ไร่ 2 งาน 10 ตารางวา สร้างอาคารเรียนชั่วคราวมาจาก ฝาขัดแตะ ต่อมาชำรุดเสียหายเนื่องจากพายุฝน 8 มีนาคม 2503 ได้รับงบประมาณสร้างอาคารเรียนแบบ 002 ขนาด 2 ห้องเรียน 29 สิงหาคม 2506 ต่อมาขยายต่ออีก 1 ห้องเรียน พ.ศ. 2509 ได้รับงบประมาณต่อเติมอาคารเรียนแบบ 0023 ห้องเรียน งบประมาณ 40,000 บาท พ.ศ. 2511 ขยายชั้นเรียนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ได้รับงบประมาณสร้างอาคารแบบ 0024 ห้องเรียนวันที่ 25 พฤษภาคม 2511 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จมาพระราชทานเครื่องเขียน แบบเรียน และเสื้อผ้าให้กับนักเรียน และพระราชทานแท่งค้ำเหล็ก จำนวน 4 ใบ พร้อมติดตั้งรางน้ำฝนอาคารเรียนทิศตะวันตก

พ.ศ. 2514 ได้รับงบประมาณจำนวน 45,000 บาท สร้างโรงฝึกงาน

พ.ศ. 2515 ได้งบประมาณสร้างอาคาร 017 และ บ้านพักครู 1 หลัง

พ.ศ. 2523 ได้งบประมาณ 120,000 บาท ต่อเติมอาคารชั้นล่าง

พ.ศ. 2532 ได้สร้างห้องสุขา และห้องอาบน้ำ จำนวน 6 ห้อง โดยเงินบริจาค

พ.ศ. 2541 ได้รับแต่งตั้งให้เป็นศูนย์กลางในระดับก่อนประถมศึกษาและเปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนอนุบาลหัวหิน(บ้านหนองขอน) ปัจจุบันจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นอนุบาล 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ข้อมูลนักเรียนของโรงเรียนอนุบาลหัวหิน(บ้านหนองซอน)

ระดับชั้น	ชาย	หญิง	รวม
อ.1	10	12	23
อ.2/1	19	21	39
อ.2/2	16	24	36
อ.3/1	20	17	37
อ.3/2	20	15	35
รวม	85	89	170
ป.1/1	20	13	33
ป.1/2	16	16	32
ป.1/3	12	14	26
ป.2/1	18	18	36
ป.2/2	18	18	36
ป.3/1	16	15	31
ป.3/2	21	12	33
ป.4/1	17	10	27
ป.4/2	17	9	26
ป.5/1	13	14	27
ป.5/2	17	11	28
ป.6/1	16	17	33
ป.6/2	17	15	32
รวม	218	182	400
รวมทั้งสิ้น	303	271	570

ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2565

2. โรงเรียนบ้านหนองตะเภา อยู่ที่เลขที่ 1 หมู่ 4 ตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 เปิดสอนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เนื้อที่ 12 ไร่ 2 งาน เขตพื้นที่บริการ 1) หมู่ที่ 3 หมู่บ้านหนองนกน้อย 2) หมู่ที่ 4 หมู่บ้านหนองตะเภา 3) หมู่ที่ 12 หมู่บ้านสามพันนาม 4) หมู่ที่ 13 หมู่บ้านโชคพัฒนา โรงเรียนบ้านหนองตะเภา ได้ทำการก่อตั้งครั้งแรกโดยปลูกอาคารเรียนหลังแรกเสร็จเมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2509 สร้างตามแบบ ป.1 ข. ขนาด 2 ห้องเรียน เป็นเงิน 40,000 บาท โดยได้รับงบประมาณค่าก่อสร้างจากกรมสามัญศึกษา ต่อมาโรงเรียนได้โอนมาอยู่สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดกระทรวงมหาดไทย และได้รับความร่วมมือ ช่วยเหลือการก่อสร้างจากประชาชน ช่วยกันบริจาคเสาไม้เนื้อแข็ง จำนวน 24 ต้น และนายโต นางฟอย ปุ๋ยคล้าย ราษฎรหมู่บ้านหนองตะเภา

ได้มอบที่ดินให้โรงเรียนเนื้อที่ประมาณ 12 ไร่เศษ เพื่อใช้ในการก่อสร้างโรงเรียน และโรงเรียนได้รับอนุญาตจากทางราชการให้ทำการเปิดสอนได้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2510 เมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2510 เปิดสอนตั้งแต่ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงประถมศึกษาปีที่ 4 มีนักเรียนเริ่มแรกจำนวน 30 คน ราษฎรหมู่บ้านหนองตะเภา ร่วมบริจาคโต๊ะ เก้าอี้จำนวน 15 ชุด

ปีการศึกษา 2514 ได้งบประมาณซ่อมแซม และต่อเติมอาคารเรียนอีก 2 ห้องเรียน โดยต่อเติมจากอาคารเดิมมาทางทิศตะวันออก จำนวนเงินค่าซ่อมแซม 5,000 บาท ค่าต่อเติม 25,000 บาท และได้รับงบประมาณสร้างส้วม 1 หลัง เป็นเงิน 4,000 บาท

ปีการศึกษา 2518 ได้รับงบประมาณสร้างบ้านพักครู 1 หลัง จำนวนเงิน 36,000 บาท พร้อมกันนี้ ราษฎรหมู่บ้านหนองตะเภาได้สละแรงงานเครื่องจักรกลและทรัพย์สิน ร่วมกันปรับปรุงบริเวณสนาม และถนนเข้าโรงเรียน โดยการนำของนายพันธ์เทพ ตั้งถาวรการ นายธรรมรัตน์ โชคสุขอนันต์ นายมนูญ จิตรศิลา และหมวดการทางหัวหิน คิดเป็นเงินทั้งสิ้น 10,400 บาท

ปีการศึกษา 2519 ได้รับงบประมาณสร้างอาคารเรียน แบบ 017 จำนวน 2 ชั้น 8 ห้องเรียน จำนวนเงิน 550,000 บาท บ้านพักครู 1 หลัง จำนวนเงิน 60,000 บาท

ปีการศึกษา 2520 ได้รับงบประมาณสร้างโรงฝึกงาน 1 หลัง จำนวนเงิน 40,000 บาท

ปีการศึกษา 2523 ได้รับงบประมาณสร้างส้วม 1 หลัง 5 ที่ จำนวนเงิน 40,000 บาท

ปีการศึกษา 2527 ได้รับงบประมาณก่อสร้างเรือนเพาะชำ จำนวนเงิน 15,000 บาท

ปีการศึกษา 2530 เปิดสอนตั้งแต่ชั้นเด็กเล็ก ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ปีการศึกษา 2536 ได้รับงบประมาณสร้างอาคารเรียน แบบ 101 จำนวน 4 ห้องเรียน

ปีการศึกษา 2537 เปิดเป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษานักเรียนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ปีการศึกษา 2539 เป็นโรงเรียนปฏิรูปการศึกษา

ปีการศึกษา 2555 เป็นโรงเรียนดีศรีตำบล

ปัจจุบันโรงเรียนบ้านหนองตะเภาตั้งอยู่ที่เลขที่ 1 หมู่ที่ 4 ตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กลุ่มโรงเรียนหินเหล็กไฟ โรงเรียนเปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาล ถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้บริหารคนปัจจุบัน ชื่อ นางวนิดา ครุฑทากาศ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน

ข้อมูลนักเรียนของโรงเรียนบ้านหนองตะเภา

ระดับชั้น	ชาย	หญิง	รวม
อนุบาล 1	0	0	0
อนุบาล 2	19	21	40
อนุบาล 3	16	15	31
ประถมศึกษาปีที่ 1	23	21	44
ประถมศึกษาปีที่ 2	22	14	36
ประถมศึกษาปีที่ 3	17	24	41
ประถมศึกษาปีที่ 4	12	9	21

ประถมศึกษาปีที่ 5	22	11	33
ประถมศึกษาปีที่ 6	14	12	26
มัธยมศึกษาปีที่ 1	33	16	49
มัธยมศึกษาปีที่ 2	16	17	33
มัธยมศึกษาปีที่ 3	34	19	53
รวมทั้งสิ้น	228	179	407

ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2565

3. โรงเรียนบ้านหนองซอ การจัดตั้งโรงเรียนภายใต้ความต้องการของประชาชน ในตำบลหมูบ้าน จึงร่วมกันจัดตั้งโรงเรียนขึ้นในโรงเรียนบ้านหนองซอ ตั้งอยู่หมู่ที่ 6 ตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอดงหลวง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์โดยชาวบ้านได้ร่วมกันเสียสละทุนทรัพย์ซื้อที่ดินจากนางครวญ เนียมหอม แบ่งเป็นอาณาเขตโรงเรียนบ้านหนองซอ จำนวน 7 ไร่ 2 งาน ที่เหลือสร้างเป็นสำนักสงฆ์หนองซอ เริ่มเปิดทำการสอนในปีการศึกษา 2517 ตั้งแต่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยรับโอนเด็กจากโรงเรียนบ้านหนองตะเภา เมษายน ปีพ.ศ.2517 ชาวบ้านร่วมกันอุทิศกำลังทรัพย์ สิ่งของ และแรงงาน สร้างอาคารเรียนชั่วคราวหลังคามุงหญ้าคา (ซึ่งต่อมาชำรุด รื้อถอนปลายปี 2519) พฤษภาคม ปีพ.ศ. 2517 เปิดเรียนวันแรกที่อาคารชั่วคราว ชาวบ้านร่วมกันทำบุญตักบาตรและทำการสอนโดยมี นายประยูร คงประเสริฐ รักษาการในตำแหน่งครูใหญ่

มิถุนายน ปี พ.ศ.2518 ได้รับงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวนเงิน 32,000 บาท ก่อสร้างบ้านพักครูหลังที่

ตุลาคม ปี พ.ศ.2518 ได้รับงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวนเงิน 36,000 บาท ก่อสร้างบ้านพักครูหลังที่ 2 (รื้อถอนแล้ว)

พฤศจิกายน ปี พ.ศ.2518 ได้รับงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวนเงิน 20,000 บาท ก่อสร้างส้วมขนาด 5 ห้อง 1 หลัง

ปี พ.ศ.2518 ได้รับงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวนเงิน 150,000 บาท ก่อสร้างอาคารเรียนถาวรแบบ ป 1 จ. ขนาด 4 ห้องเรียน จำนวน 1 หลัง (ได้รับอนุมัติรื้อถอน)

สิงหาคม ปี พ.ศ.2519 พระครูประเวทย์วรญาณ (อาจารย์นคร) เจ้าอาวาสวัดเขาอติสุกโต บริจาคเงิน จำนวนเงิน 3,000 บาท สร้างเสาดง พฤษภาคม ปี พ.ศ.2521 โรงเรียนได้ขยายชั้นเรียนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สิงหาคม ปี พ.ศ.2521 ได้รับเงินภาษีบำรุงท้องที่จากสภาตำบลหินเหล็กไฟ จำนวนเงิน 12,518 บาท สร้างรั้วลวดหนาม พฤษภาคม ปี พ.ศ.2522 โรงเรียนขยายชั้นเรียนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 ตุลาคม ปี พ.ศ.2522 ได้รับงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวนเงิน 75,000 บาท ก่อสร้างอาคารเรียนถาวร หลังที่ 2 แบบ 017 (อาคารใต้ถุนสูง) 4 ห้องเรียน 1 หลัง กันยายน ปี พ.ศ.2526 ได้รับงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติจำนวนเงิน 175,000 บาท ก่อสร้างอาคารเอนกประสงค์แบบ สปช. 202/2526 ปี พ.ศ.2530 ได้รับงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

จำนวนเงิน 20,000 บาท ก่อสร้างเรือนเพาะชำแบบ พ. 1 จำนวน 1 หลัง (รื้อถอนแล้ว) ปี พ.ศ.2539 ได้รับงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สร้างห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ และห้องปฏิบัติการทางภาษา จำนวน 2 ห้อง ปี พ.ศ.2541 ได้รับงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวนเงิน 248,250 บาท ต่อเติมอาคารเรียนแบบ 017 ชั้นล่าง จำนวน 3 ห้อง ปี พ.ศ.2542 ได้รับงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวนเงิน 82,750 บาท ต่อเติมอาคารเรียนแบบ 017 ชั้นล่างจำนวน 1 ห้อง พฤษภาคม ปี พ.ศ.2543 ได้รับงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจำนวนเงิน 100,000 บาท สร้างลานกีฬาเอนกประสงค์ แบบกรมพลศึกษา ปี พ.ศ.2544 ได้รับบริจาคจากผู้ปกครองนักเรียน จำนวนเงิน 40,000 บาท ก่อสร้างส้วม จำนวน 4 ที่ (แบบอื่นอื่น) กุมภาพันธ์ ปี พ.ศ.2545 ได้รับงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจำนวนเงิน 90,800 บาท สร้างส้วมแบบ สปช. 601/26 ตุลาคม ปี พ.ศ.2553 ได้รับงบประมาณจากคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามโครงการไทยเข้มแข็ง (SP2) ก่อสร้างอาคารเรียนแบบ สปช.101/26 ต่อมาได้ต่อเติมด้านล่างของอาคาร มีนาคม ปี พ.ศ.2557 ได้รับการสนับสนุนสร้างอาคารจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร มาสร้างอาคารห้องประชุม ด้วยงบประมาณ 275,000 บาท ธันวาคม ปี พ.ศ.2560 ได้รับการสนับสนุนจากชาวบ้านหนองซอ หนองตาแวว รวมถึงร้านทองเจริญดีหัวหิน ในการร่วมสร้างรั้วโรงเรียนด้านหน้า ในราคาช่องละ 6,000 บาท และร้านทองเจริญดีหัวหิน ได้บริจาคป้ายโรงเรียนเป็นเงิน 250,000 บาท พร้อมทั้งบริษัท GDH จำกัด ได้บริจาคเงินอีก 336,000 บาท ในการสร้างรั้วด้านข้างทิศตะวันตก

ข้อมูลนักเรียนของโรงเรียนบ้านหนองซอ

ระดับชั้น	ชาย	หญิง	รวม
อนุบาล 1	0	0	0
อนุบาล 2	5	7	12
อนุบาล 3	6	12	18
ประถมศึกษาปีที่ 1	10	9	19
ประถมศึกษาปีที่ 2	6	11	17
ประถมศึกษาปีที่ 3	8	13	21
ประถมศึกษาปีที่ 4	10	8	18
ประถมศึกษาปีที่ 5	8	6	14
ประถมศึกษาปีที่ 6	4	6	10
รวมทั้งสิ้น	57	72	129

ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2565

4. โรงเรียนบ้านหนองเหียง ได้จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2521 โดยชาวบ้านหนองเหียงและหมู่บ้านใกล้เคียงพร้อมด้วยหน่วยสาธารณสุขภัยหัวหิน ได้ร่วมกันบริจาคทรัพย์และแรงงานทำการก่อสร้างอาคารเรียนชั่วคราวขนาดกว้าง 4.50 เมตร ยาว 16 เมตร ในที่ดินสาธารณะของหมู่ที่ 7 เป็นป่าช้าเก่า มีเนื้อที่ 5 ไร่ 84 ตารางวา เปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ประถมศึกษาปีที่ 4 นาง

ถนนวงศ์ พวงทรัพย์ เป็นครูใหญ่ โดยเปิดเป็นโรงเรียนสาขาของโรงเรียนบ้านหนองซอน วันที่ 20 เมษายน 2523 ได้รับงบประมาณ 1,075,000 บาท ทำการก่อสร้างอาคารเรียน 017 จำนวน 4 ห้องเรียน เดือนกุมภาพันธ์ 2525ได้รับงบประมาณ 175,600 บาท ทำการก่อสร้างอาคารอเนกประสงค์ แบบ 202/26 จำนวน 1 หลัง 24 กุมภาพันธ์ 2531 นางบุญเยี่ยม บุญสนอง ได้บริจาคที่ดินติดกับป่าช้าเก่าอีก 10 ไร่ 3 งาน 1/10 ตารางวา รวมเป็นเนื้อที่โรงเรียน 16 ไร่ 1 งาน 10 ตารางวา เป็นที่ตั้งโรงเรียน บ้านเลขที่ 219 หมู่ที่ 7 จนถึงปัจจุบัน เงินและอุปกรณ์การก่อสร้างห้องน้ำ จำนวน 2 ห้อง ให้กับนักเรียน ชั้นเด็กเล็กของ อบต.หินเหล็กไฟ คิดเป็นมูลค่า 50,000 บาท 23 เมษายน 2554 ชาวบ้านพร้อมด้วย คณะกรรมการสถานศึกษาโดยการนำของนายชัยยา เอี่ยมสำอาง คณะกรรมการสถานศึกษา ปรับพื้นที่ รอบขอบสระเลี้ยงปลา และปักเสารั้วลวดหนาม

ข้อมูลนักเรียนของโรงเรียนบ้านหนองเที่ยง

ระดับชั้น	ชาย	หญิง	รวม
อนุบาล 1	0	0	0
อนุบาล 2	14	7	21
อนุบาล 3	10	9	19
ประถมศึกษาปีที่ 1	15	12	27
ประถมศึกษาปีที่ 2	9	8	17
ประถมศึกษาปีที่ 3	11	2	13
ประถมศึกษาปีที่ 4	10	16	26
ประถมศึกษาปีที่ 5	11	7	18
ประถมศึกษาปีที่ 6	7	6	13
รวมทั้งสิ้น	87	67	154

ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2565

5. โรงเรียนบ้านหนองคร้า ตั้งอยู่เลขที่ 48 หมู่ที่ 5 ตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ กลุ่มโรงเรียนหินเหล็กไฟ มี นายภัทรารุณ ญาณสิทธิ์ ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนบ้าน หนองคร้า โรงเรียนทำการเปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาล 1 ถึง ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ข้อมูลนักเรียนของโรงเรียนบ้านหนองเที่ยง

ระดับชั้น	ชาย	หญิง	รวม
อนุบาล 1	0	0	0
อนุบาล 2	4	4	8
อนุบาล 3	12	5	17
ประถมศึกษาปีที่ 1	8	11	19
ประถมศึกษาปีที่ 2	5	6	11
ระดับชั้น	ชาย	หญิง	รวม
ประถมศึกษาปีที่ 3	11	4	15

ประถมศึกษาปีที่ 4	4	10	14
ประถมศึกษาปีที่ 5	4	3	7
ประถมศึกษาปีที่ 6	7	3	10
รวมทั้งสิ้น	55	46	101

ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2565

6. โรงเรียนบ้านวังโบสถ์ ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 ตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สร้างขึ้นเมื่อ 5 พ.ค. 2485 โดยราษฎรหมู่บ้านวังโบสถ์ โดยมีนายด้อย บุญรอด เป็นครูใหญ่ เปิดเรียนตั้งแต่ชั้นเด็กเล็กถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในปี พ.ศ. 2507 ได้รับงบประมาณสร้างอาคารเรียน แบบ ป002 เป็นจำนวนเงิน 15,500 บาท โดยมีนายสง่า พรหมเชื้อ และ นายเดิม อ่วมทอง นายเจียม ด้วงไพร ราษฎรหมู่บ้านไร่เนินได้บริจาคที่ดินให้โรงเรียน จำนวน 16 ไร่ 2 งาน 22.3 ตารางวา มีเขตพื้นที่บริการ 1 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 2 ตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เปิดสอนตั้งแต่ระดับ อนุบาล 2 ถึง ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ข้อมูลนักเรียนของโรงเรียนบ้านวังโบสถ์

ระดับชั้น	ชาย	หญิง	รวม
อนุบาล 1	0	0	0
อนุบาล 2	5	5	10
อนุบาล 3	5	5	10
ประถมศึกษาปีที่ 1	6	4	10
ประถมศึกษาปีที่ 2	4	7	11
ประถมศึกษาปีที่ 3	5	7	12
ระดับชั้น	ชาย	หญิง	รวม
ประถมศึกษาปีที่ 4	8	3	11
ประถมศึกษาปีที่ 5	5	4	9
ประถมศึกษาปีที่ 6	8	4	12
รวมทั้งสิ้น	46	39	85

ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2565

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ภัทรวรรณ นิลแก้วบรรวิษญ์ (2559 : 3) ทำการวิจัย เรื่องรูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ ประกอบด้วย 1) กระบวนการสร้างเครือข่ายมี 6 ขั้นตอน คือ (1) ขั้นตอนหลักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย (2) ขั้นตอนประสานหน่วยงาน/องค์กรเครือข่าย (3) ขั้นตอนสร้างพันธมิตรสัญญาร่วมกัน (4) ขั้นตอนบริหารจัดการเครือข่าย (5) ขั้นตอนพัฒนาความสัมพันธ์ และ (6) ขั้นรักษาความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง 2) องค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการมี 5 องค์ประกอบ คือ (1) กิจกรรมสำคัญที่เสริมประสิทธิภาพ

การดำเนินการกิจของเครือข่าย (2) เทคนิค วิธีการพัฒนาสมาชิกเครือข่าย (3) กระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจ (Empowerment) (4) คุณลักษณะที่ดีของสมาชิกและผู้นำเครือข่าย และ (5) การปฏิบัติงานของเครือข่ายและการสะท้อนผล 3) ขอบข่ายภารกิจงานด้านวิชาการมี 7 ภารกิจ คือ (1) การพัฒนาหลักสูตร (2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (3) การพัฒนาการวัดและประเมินผลการศึกษา (4) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา (5) การพัฒนาระบบการนิเทศติดตาม (6) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา และ (7) การพัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษา 4) ผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

สรเดช เลิศวัฒนาวิช (2560 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยใช้โครงงานเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและคุณลักษณะในการประกอบอาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ต้องการให้จัดการเรียนรู้เกี่ยวกับมะพร้าว ของดีประจำตำบลบ้านแพ้ว มาสร้างอาชีพและสร้างรายได้ให้กับนักเรียน โดยมีการศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น มีการนำผู้รู้ท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ ด้วยกระบวนการกลุ่ม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน การอภิปรายโดยมีครู นักเรียน เพื่อนนักเรียน และปราชญ์ชาวบ้านเป็นผู้วัดและประเมินผล 2) ผลการพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เรื่องของดีบ้านแพ้วประกอบด้วย หลักการ เป้าหมาย แนวการจัดกิจกรรม รูปแบบการจัดกิจกรรม คำอธิบายรายวิชาจุดประสงค์การเรียนรู้ โครงสร้างการจัดกิจกรรม สื่อการวัดและประเมินผล และแผนการจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจำนวน 5 แผน แต่ละแผนจัดการเรียนรู้ด้วยโครงงาน เพื่อส่งเสริมทักษะและคุณลักษณะในการประกอบอาชีพ 3) ผลการทดลองจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เรื่อง ของดีบ้านแพ้ว จัดการเรียนรู้ด้วยโครงงาน 6 ขั้นตอน ได้แก่ ให้ความรู้พื้นฐาน เลือกรหัสข้อที่สนใจ วางแผนลงมือปฏิบัติ นำเสนอและอภิปราย และการวัดและประเมินผล พบว่า นักเรียนสนใจและตั้งใจในการสร้างสรรค์เป็นผลงานโครงงานอาชีพ และ 4) ผลการประเมินและปรับปรุงกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เรื่อง ของดีบ้านแพ้ว พบว่า นักเรียนมีทักษะอาชีพโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี นักเรียนมีคุณลักษณะในการประกอบอาชีพโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เรื่อง ของดีบ้านแพ้ว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เห็นควรให้มีการปรับปรุงกิจกรรม ให้มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง

พศรัตน์ มีลอด (2559 : 70 – 72) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียน โรงเรียนบ้านป่าสักไก่อ ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียน โรงเรียนบ้านป่าสักไก่อ ในภาพรวมและทุกด้าน ด้านทักษะการทำงาน ด้านการแก้ปัญหา ด้านการทำงานร่วมกัน ด้านแสวงหาความรู้ ด้านการจัดการระบบงานและระบบบุคลากร มีการจัดการอยู่ในระดับมาก โดยด้านทักษะการทำงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมา คือ ด้านแสวงหาความรู้ ด้านการทำงานร่วมกัน ด้านการแก้ปัญหา และด้านการจัดการระบบงานและบุคลากร ตามลำดับ 2) เหตุและปัจจัยในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียน โรงเรียน

บ้านป่าสักไถ่ ในภาพรวม เป็นเหตุและปัจจัยในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านบุคลากรและด้านการจัดการเป็นเหตุและปัจจัยในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านสภาพสังคม และด้านสภาพเศรษฐกิจตามลำดับ และ 3) แนวทางการบริหารจัดการแหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียน โรงเรียนบ้านป่าสักไถ่ คือ (1) การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียน โรงเรียนบ้านป่าสักไถ่ ในปีการศึกษาต่อไปปีการศึกษา 2558 ควรเน้นให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียน ด้านการจัดการระบบงานและระบบบุคลากร เป็นอันดับแรก รองลงมา คือด้านแก้ปัญหา ด้านการทำงานร่วมกัน ด้านแสวงหาความรู้ และด้านทักษะการทำงานตามลำดับ (2) การสนับสนุน เพื่อให้สามารถบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียน ได้ดียิ่งขึ้น ควรให้ความสำคัญกับด้านบุคลากรและด้านการจัดการเป็นอันดับแรก รองลงมา คือ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านสภาพสังคม และด้านสภาพเศรษฐกิจตามลำดับ

มอร์ราเดียน (Mooradian, 2012 : A) ได้กล่าวถึง การประเมินและพัฒนาทักษะอาชีพจะมีประสิทธิภาพที่สุดในช่วงอายุระหว่าง 13 -15 ปี เด็กจะสามารถประเมินความสามารถของตนเองได้ และพิจารณาเลือกอาชีพได้ ตลอดจนสามารถประเมินความสนใจ และความสามารถของตนเองมีความสนใจด้านใด ยิ่งไปกว่านั้นการเสริมสร้างการเรียนรู้ทักษะอาชีพ รวมถึงรูปแบบการเรียน จะจัดให้เหมาะสมตามพัฒนาการของสมอง ครูจะต้องเรียนรู้วิธีการออกแบบการเรียนรู้ แบบให้แก่บุคคลแต่ละกลุ่มอายุและตามพัฒนาการของสมองแต่ละคน เพราะทักษะนี้จะใช้วิธีการสอนเพียงอย่างเดียวไม่ได้ แต่ละบุคคลจะต้องเรียนรู้ด้วยตนเอง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ในการศึกษาการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการดำเนินการวิจัย โดยมีรายละเอียดการกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยเป็นผู้บริหาร ครูผู้สอน นักเรียน ของกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง ได้แก่

1) ผู้บริหารสถานศึกษา	จำนวน 6 คน
2) ครูโรงเรียนอนุบาลหัวหิน (บ้านหนองซอน)	จำนวน 1 คน
3) ครูโรงเรียนบ้านหนองตะเภา	จำนวน 1 คน
4) ครูโรงเรียนบ้านหนองซอ	จำนวน 1 คน
5) ครูโรงเรียนบ้านหนองเหียง	จำนวน 1 คน
6) ครูโรงเรียนบ้านหนองคร้า	จำนวน 1 คน
7) ครูโรงเรียนบ้านวังโบสถ์	จำนวน 1 คน
8) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลหัวหิน (บ้านหนองซอน)	จำนวน 9 คน
9) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านหนองตะเภา	จำนวน 9 คน
10) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านหนองซอ	จำนวน 5 คน
11) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านหนองเหียง	จำนวน 7 คน
12) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านหนองคร้า	จำนวน 4 คน
13) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านวังโบสถ์	จำนวน 6 คน
14) ปราชญ์ชาวบ้าน	จำนวน 3 คน
15) เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ	จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง และเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ คู่มือการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน ประกอบไปด้วย ขั้นตอนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน 6

ขั้นตอน และแผนกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน ใช้เวลาในการดำเนินกิจกรรม จำนวนทั้งสิ้น 15 ชั่วโมง

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินทักษะอาชีพของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มโรงเรียนหินเหล็กไฟ เป็นแบบประเมินก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพ โดยครูเครือข่าย 6 โรงเรียน ประเมินทักษะอาชีพของนักเรียน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1. ทักษะการแก้ปัญหา 2. ทักษะการจัดการ 3. ทักษะการสื่อสาร และ 4. ทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล โดยมีเกณฑ์การประเมินในแต่ละทักษะ ทักษะละ 3 คะแนน โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินแบบจัดลำดับคุณภาพ โดยผู้วิจัยได้กำหนดค่าคะแนนของช่วงน้ำหนักไว้ 3 ระดับ ซึ่งมีความหมาย ดังนี้

ระดับ 1 หมายถึง คุณลักษณะในการปฏิบัติทักษะอาชีพอยู่ในระดับควรปรับปรุง

ระดับ 2 หมายถึง คุณลักษณะในการปฏิบัติทักษะอาชีพอยู่ในระดับพอใช้

ระดับ 3 หมายถึง คุณลักษณะในการปฏิบัติทักษะอาชีพอยู่ในระดับดี

ในการแปลความหมายของ แบบประเมินทักษะอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มโรงเรียนหินเหล็กไฟ ผู้วิจัยได้ใช้ค่าเฉลี่ยที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ซึ่งพัฒนามาจากเกณฑ์ของเบสท์ (Best, 1970 อ้างถึงในบงกชพร กรุดนาค 2555 : 68) มีรายละเอียดดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง คุณลักษณะในการปฏิบัติทักษะอาชีพของนักเรียนอยู่ในระดับควรปรับปรุง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง คุณลักษณะในการปฏิบัติทักษะอาชีพของนักเรียนอยู่ในระดับพอใช้

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.00 หมายถึง คุณลักษณะในการปฏิบัติทักษะอาชีพของนักเรียนอยู่ในระดับดี

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาและดำเนินการวิจัย 5 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน และการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

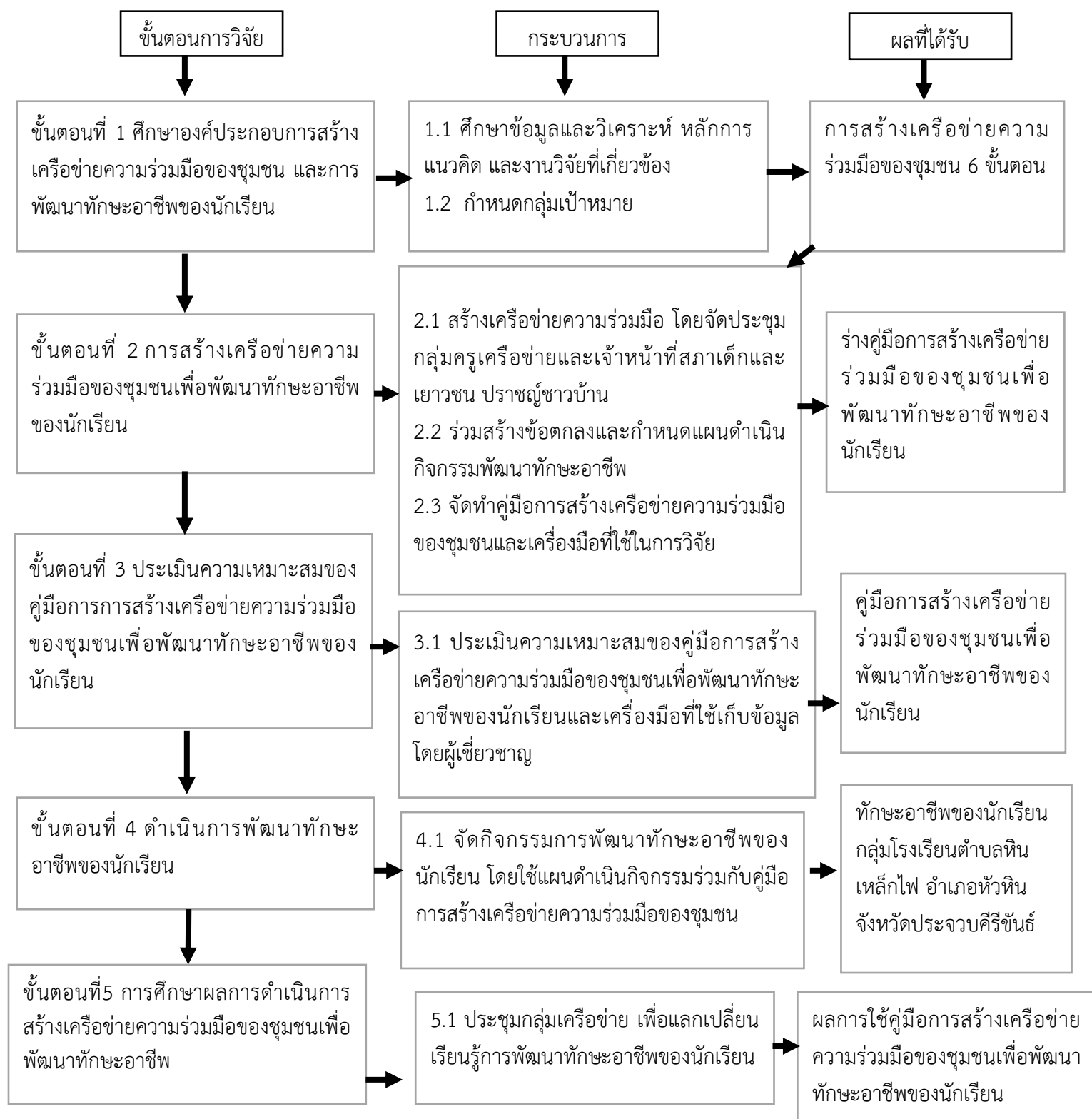
ขั้นตอนที่ 2 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อร่วมสร้างข้อตกลงและกำหนดแผนดำเนินกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน และจัดทำคู่มือการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินความเหมาะสมของคู่มือการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล โดยผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 4 ดำเนินกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโดยครูผู้นำเครือข่าย
ปราชญ์ชาวบ้าน เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ ผู้วิจัยติดตามผลการดำเนินกิจกรรม

ขั้นตอนที่ 5 การศึกษาผลการดำเนินการการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน
เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 5 ขั้นตอน แสดงในภาพที่ 2 ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 2 แผนภูมิขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกศึกษาและดำเนินการวิจัย 5 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับทักษะอาชีพ แนวคิดความร่วมมือ และแนวคิดการสร้างเครือข่าย ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษา วางแผนและสังเคราะห์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน ได้ 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) ขั้นรับรู้จุดประสงค์ของการสร้างเครือข่าย 2) ขั้นประสานชุมชน/หน่วยงานเครือข่าย 3) ขั้นสร้างข้อตกลงร่วมกัน 4) ขั้นบริหารจัดการเครือข่าย 5) ขั้นพัฒนาความสัมพันธ์ และ 6) ขั้นรักษาความสัมพันธ์ของเครือข่ายอย่างยั่งยืน

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้กระบวนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ 6 ขั้นตอน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ขั้นรับรู้จุดประสงค์ของการสร้างเครือข่าย ทำหนังสือขออนุญาตจัดตั้งและหนังสือตอบรับการเข้าร่วมเครือข่ายความร่วมมือไปยัง 6 โรงเรียน ราษฎรชาวบ้าน และเจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

2.2 ขั้นประสานชุมชน/หน่วยงานเครือข่าย เชิญครูเครือข่าย ราษฎรชาวบ้าน เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ร่วมประชุมเพื่อรับรู้จุดประสงค์ของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน

2.3 ขั้นสร้างข้อตกลงร่วมกัน โดยการสร้างข้อตกลงร่วมกันของครูเครือข่าย ราษฎรชาวบ้าน เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ ระดมความคิด กำหนดแผนการดำเนินกิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพ ร่วมจัดทำคู่มือการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 รายละเอียดของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน ส่วนที่ 2 แนวคิด หลักการที่เกี่ยวข้อง ส่วนที่ 3 ขั้นตอนการดำเนินการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.4 ขั้นบริหารจัดการเครือข่าย โดยครูเครือข่าย เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และราษฎรชาวบ้าน กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน โดยแบ่งกิจกรรมออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) การเรียนรู้ภาคเนื้อหาโดยครูเครือข่าย 6 โรงเรียน และเจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 2) การเรียนรู้โดยการฝึกปฏิบัติจากราษฎรชาวบ้าน

2.5 ขั้นพัฒนาความสัมพันธ์เครือข่ายความร่วมมือของชุมชน โดยครูเครือข่าย เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชน ตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และปราชญ์ชาวบ้าน ดำเนินการพัฒนาทักษะอาชีพให้กับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 40 คน จาก 6 โรงเรียน ในกลุ่มเครือข่ายความร่วมมือ ตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

2.6 ขั้นรักษาความสัมพันธ์ของเครือข่ายอย่างยั่งยืน โดยผู้วิจัย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูเครือข่าย เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟฯ และปราชญ์ชาวบ้าน ประชุมสรุปและอภิปรายผลการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และลงนามพันธสัญญาเครือข่ายความร่วมมือ (MOU) เพื่อรักษาความสัมพันธ์ของเครือข่ายอย่างยั่งยืน

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินความเหมาะสมของคู่มือการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ได้แก่ ดร.ปราโมทย์ ตงฉิน อาจารย์คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ว่าที่ร้อยตรีฤชดา หาญเม่ง ศึกษานิเทศก์ สำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 นางศิรินุช ชูกุล ศึกษานิเทศก์ สำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 นางสาวธัญลักษณ์ ตั้งถาวรการ ศึกษานิเทศก์ สำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 นางสาวรักชนก เทียนสมบุญ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านทับใต้ สำหรับตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการที่จะนำคู่มือไปใช้จริง

ขั้นตอนที่ 4 การดำเนินกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน ภายใต้การนิเทศติดตามผลของผู้วิจัย ดังนี้

1) เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟฯ ทำหนังสือเชิญครูเครือข่าย นำนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มเป้าหมายที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 40 คน จาก 6 โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายความร่วมมือ ตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพ ในวันที่ 18 – 19 ตุลาคม พ.ศ.2566 เวลา 08.00 – 16.30 น. เป็นเวลา 2 วัน ณ องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

2) คณะครูเครือข่ายทำแบบประเมินทักษะอาชีพของนักเรียน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ทักษะการแก้ปัญหา 2) ทักษะการจัดการ 3) ทักษะการสื่อสาร และ 4) ทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อประเมินทักษะอาชีพของนักเรียนว่าอยู่ระดับใด

3) ร่วมดำเนินการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โดยแบ่งกิจกรรมออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) การเรียนรู้ภาคเนื้อหา โดยครูเครือข่าย 6 โรงเรียน และเจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ จำนวน 2 แผน ใช้เวลา 5 ชั่วโมง 2) การเรียนรู้โดยการฝึกปฏิบัติ จากปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 3 แผน ใช้เวลา 10 ชั่วโมง

4) คณะครูเครือข่าย เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ และปราชญ์ชาวบ้าน ร่วมกันประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนด้วยแบบประเมินทักษะอาชีพ

ขั้นตอนที่ 5 การศึกษาผลการดำเนินกิจกรรมของเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ สรุปและอภิปรายผล ดังนี้

1) ครูเครือข่าย เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ และปราชญ์ชาวบ้าน ประชุมสรุปผลการจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพอยู่ในระดับใด

2) ผู้วิจัย ครูเครือข่าย เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ และปราชญ์ชาวบ้าน ประชุมสรุปและอภิปรายผล เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ได้รับ และสรุปผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

3) ผู้วิจัยนำผลการประเมินที่ได้จากการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลงานวิจัยมาประเมินผลการดำเนินการว่าอยู่ในระดับใด

4) จัดทำหนังสือและลงนามพันธสัญญาเครือข่ายความร่วมมือ (MOU) ของกลุ่มโรงเรียน ตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมีผู้บริหารสถานศึกษา ครูเครือข่าย เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ และปราชญ์ชาวบ้าน เพื่อรักษาความสัมพันธ์ของเครือข่ายอย่างยั่งยืน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลจำนวนกลุ่มเป้าหมายโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง 2.1 การหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของคู่มือการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยนำคู่มือที่สร้างเสร็จเสนออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้อง แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ได้แก่ ดร.ปราโมทย์ ตงฉิน อาจารย์คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ว่าที่ร้อยตรีกฤษดา หาญเม่ง ศึกษานิเทศก์ สำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 นางศิรินุช ชูกุศล ศึกษานิเทศก์ สำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 นางสาวธัญลักษณ์ ตั้งถาวรการ ศึกษานิเทศก์ สำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 นางสาวรักชนก เทียนสมบูรณ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านทับใต้ เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบประเมินการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข มีรายละเอียดในการตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมิน ดังนี้ นำแบบประเมินดัชนีความ

สอดคล้อง ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา จำนวน 5 ท่าน แต่ละท่านพิจารณาถึงความเห็นและให้คะแนน มีรายละเอียดดังนี้

- 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามในแบบประเมินนั้นถูกต้องเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
- 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามในแบบประเมินนั้นถูกต้องเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
- 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามในแบบประเมินนั้นไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสมและไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

นำคะแนนที่ได้มาแทนค่าในสูตร ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ
	R	แทน	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ถ้าดัชนีความสอดคล้องที่คำนวณได้มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ข้อคำถามนั้นถูกต้อง เหมาะสม และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ถ้าข้อคำถามใดมีค่าดัชนีต่ำกว่า 0.5 ต้องนำไปปรับปรุง แก้ไขให้ดีขึ้น ซึ่งจากการแปลผลที่ได้ จากผู้เชี่ยวชาญพบว่า ค่า IOC มีค่าระหว่าง 0.67 – 1.00 หลังจากนั้นทำการปรับปรุงแก้ไขคู่มือ แล้วนำคู่มือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบอีกครั้ง แล้วจึงนำคู่มือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปใช้ศึกษาภาคสนาม

3. ใช้สถิติภาคบรรยาย การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา การสังเคราะห์ผลการวิจัย คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. การหาร้อยละความก้าวหน้าของคะแนนเฉลี่ยก่อนทำกิจกรรม-หลังทำกิจกรรม ใช้สูตร ดังนี้ (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2545 อ้างถึงใน ภัทรวรรณ ทองด้วง, 2552 : 64)

$$\text{ร้อยละความก้าวหน้า} = \frac{\bar{x}_2 - \bar{x}_1}{\text{คะแนนเต็ม}} \times 100$$

เมื่อ $\bar{x}_1$ แทน คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน

เมื่อ $\bar{x}_2$ แทน คะแนนเฉลี่ยหลังเรียน

ใช้เกณฑ์การแปลความหมาย ร้อยละความก้าวหน้าจากคะแนนเฉลี่ย คือ อย่างน้อยร้อยละ 25 ของคะแนนเต็ม

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ในการศึกษาการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ 1) สร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 2) ศึกษาผลของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้วิจัยได้ใช้การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ จำนวน 6 คน ครู จำนวน 6 คน เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 3 คน ประชาชนชาวบ้าน จำนวน 3 คน และนักเรียนโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 40 คน ในครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกศึกษาและดำเนินการวิจัย 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน และการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ขั้นตอนที่ 2 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อร่วมสร้างข้อตกลง กำหนดแผนดำเนินกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน และจัดทำคู่มือการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน ขั้นตอนที่ 3 ประเมินความเหมาะสมของคู่มือการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล โดยผู้เชี่ยวชาญ ขั้นตอนที่ 4 ดำเนินกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโดยครูผู้นำเครือข่าย ประชาชนชาวบ้าน เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ ผู้วิจัยติดตามผลการดำเนินกิจกรรม และขั้นตอนที่ 5 การศึกษาผลการดำเนินการการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ ผู้วิจัยได้นำเสนอแบ่งเป็น 2 ตอน มีรายละเอียด ดังนี้ ตอนที่ 1 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ตอนที่ 2 ผลการศึกษาผลของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ตอนที่ 1 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียน ตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

จากแนวคิดของนักวิชาการเกี่ยวกับขั้นตอนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือไว้ ดังนี้

ตารางที่ 2 การสังเคราะห์ขั้นตอนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ

การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน	ปาริชาติ วลัยเสถียร (2543 : 30)	พิสิฐ เทพไกรวัล (2551 : บัณฑิตย่อ)	ภัทรวรรณ นิลแก้ววรวิญญ์ (2559 : 101)	ความถี่
ขั้นรับรู้จุดประสงค์ของการสร้างเครือข่าย	✓	✓	✓	3
ขั้นประสานชุมชน/หน่วยงานเครือข่าย	✓	✓	✓	3
ขั้นสร้างข้อตกลงร่วมกัน	✓	✓	✓	3
ขั้นบริหารจัดการเครือข่าย	✓	✓	✓	3
ขั้นพัฒนาความสัมพันธ์	✓	✓	✓	3
ขั้นรักษาความสัมพันธ์อย่างยั่งยืน	✓	✓	✓	3

จากตาราง 2 สังเคราะห์สรุปแนวคิดเกี่ยวกับขั้นตอนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่มีค่าความถี่มากที่สุด ผลการสังเคราะห์ปรากฏว่าทั้ง 6 ขั้นตอน มีค่าความถี่เท่ากับ 3 ทั้ง 6 ขั้นตอน ผู้วิจัยจึงนำมาใช้เป็นขั้นตอนในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ในครั้งนี้

1. ขั้นรับรู้จุดประสงค์ของการสร้างเครือข่าย มีขั้นตอนการดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ ทำหนังสือเชิญผู้บริหารเข้าร่วมประชุม เพื่อรับรู้จุดประสงค์ของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ โดยผู้วิจัยได้อธิบายถึงความเป็นมาและความสำคัญในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน และชี้แจงข้อมูลจากการสอบถามปัญหาที่พบในการจัดการเรียนการสอนที่ขาดการมุ่งเน้นการสร้างเสริมทักษะด้านอาชีพให้นักเรียน อีกทั้งบริบทโดยรอบของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายตำบลหินเหล็กไฟที่มีอาณาเขตติดต่อกับตำบลหัวหินที่ถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะอาชีพให้นักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญ ผู้บริหาร 6 โรงเรียนเห็นชอบและมอบหมายให้ครูที่สอนวิชาการงานอาชีพเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน

2. ขั้นประสานชุมชน/หน่วยงานเครือข่าย ดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ เชิญครูเครือข่าย ราษฎ์ชาวบ้านเข้าร่วมประชุม เพื่อรับรู้จุดประสงค์ของการสร้าง

เครือข่ายความร่วมมือของชุมชนในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน และเพื่อหาปัญหาด้านทักษะอาชีพของนักเรียนว่าสมควรพัฒนาทักษะอาชีพด้านใดก่อน ซึ่งจากการประชุมได้ให้ความเห็นว่าควรพัฒนาทักษะอาชีพ ประกอบด้วย 1) ทักษะการสื่อสาร 2) ทักษะการจัดการ 3) ทักษะการแก้ปัญหา และ 4) ทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ตามตารางที่ 1 การสังเคราะห์ทักษะอาชีพ

3. ขึ้นสร้างข้อตกลงร่วมกัน ดำเนินการโดยครูเครือข่าย เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชน ตำบลหินเหล็กไฟฯ และปราชญ์ชาวบ้าน กำหนดเป้าหมายร่วมกัน ระดมความคิด กำหนดแผนการดำเนินกิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพ จำนวน 5 แผน 15 ชั่วโมง ในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนให้สำเร็จ จัดทำคู่มือการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียน ตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4. ขึ้นบริหารจัดการเครือข่าย ดำเนินการโดยครูเครือข่าย เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชน ตำบลหินเหล็กไฟฯ และปราชญ์ชาวบ้าน ร่วมกันดำเนินการพัฒนาทักษะอาชีพให้กับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในกลุ่มเครือข่ายความร่วมมือ จำนวน 40 คน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) การเรียนรู้ภาคเนื้อหา โดยครูเครือข่ายที่ทำหน้าที่สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพเป็นผู้สอนหลัก ร่วมกันสอนกับเจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชน ตำบลหินเหล็กไฟฯ โดยจัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง รวมสิ่งดีที่หินเหล็กไฟ จำนวน 2 ชั่วโมง และแผนการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง มีอาชีพ มีรายได้ จำนวน 3 ชั่วโมง รวมเวลาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาคเนื้อหา จำนวน 5 ชั่วโมง 2) การเรียนภาคปฏิบัติ โดยมีปราชญ์ชาวบ้านกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้สอนหลัก โดยจัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง ฝึกอาชีพเพิ่มทักษะ(1) จำนวน 4 ชั่วโมง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง ฝึกอาชีพเพิ่มทักษะ(2) จำนวน 4 ชั่วโมง และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง มองไกลในอนาคต จำนวน 2 ชั่วโมง รวมเวลาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาคปฏิบัติ จำนวน 10 ชั่วโมง ครูเครือข่ายและเจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟฯ คอยให้คำแนะนำ ช่วยเหลือนักเรียน ประจำกลุ่มการเรียนรู้ที่ได้รับหน้าที่เป็นโค้ชกลุ่ม การทำกิจกรรมต่างๆร่วมกัน ซึ่งภายในการจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนจะมีการพูดคุย แลกเปลี่ยนความรู้ ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน มีการวางแผนการทำงานร่วมกัน พึ่งพากัน ช่วยเหลือหรือแก้ไขปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นระหว่างทำกิจกรรมให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีร่วมกัน โดยการปรับตัวเข้าหากัน สื่อสารกันได้อย่างเป็นระบบ มีการแสดงออกถึงบทบาทการเป็นผู้นำหรือผู้ตามที่ดีได้อย่างเหมาะสม ทำให้กิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลอย่างแท้จริง

5. ขึ้นพัฒนาความสัมพันธ์เครือข่ายความร่วมมือของชุมชน ดำเนินการโดยครูเครือข่าย เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟฯ และปราชญ์ชาวบ้าน ประชุมสรุปผลการจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพอยู่ในระดับใด สำเร็จตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ร่วมกันหรือไม่ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อเสนอแนะจุดเด่น จุดด้อยในการจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน รวมถึงร่วมกันสรุปและทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้ร่วมกัน เพื่อที่จะนำข้อสรุปและความรู้ที่เกิดขึ้นจากการทำงานร่วมกันเป็นเครือข่ายความร่วมมือไปปรับ

ประยุกต์ใช้ในการดำเนินกิจกรรมของเครือข่ายให้ประสบความสำเร็จ เป็นที่ยอมรับและเป็นกลุ่มเครือข่ายความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพต่อไป

6. ชั้นรักษาความสัมพันธ์ของเครือข่ายอย่างยั่งยืน ดำเนินการโดยผู้บริหารสถานศึกษา ครูเครือข่าย เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ และปราชญ์ชาวบ้าน ประชุมสรุปและอภิปรายผลเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ได้รับ และลงนามในหนังสือพันธสัญญาเครือข่ายความร่วมมือ (MOU) ของกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อรักษาความสัมพันธ์ของเครือข่ายอย่างยั่งยืน

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาผลของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

จากการที่ครูเครือข่าย เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟฯ และปราชญ์ชาวบ้าน ได้ดำเนินการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนตามขั้นตอนในคู่มือการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ให้กับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 40 คน ในการพัฒนาทักษะอาชีพ โดยแบ่งเป็น 5 แผนกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพ ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง รวสิ่งดีที่หินเหล็กไฟ จำนวน 2 ชั่วโมง 2) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง มีอาชีพ มีรายได้ จำนวน 3 ชั่วโมง 3) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง ฝึกอาชีพเพิ่มทักษะ (1) จำนวน 4 ชั่วโมง 4) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง ฝึกอาชีพเพิ่มทักษะ (2) จำนวน 4 ชั่วโมง และ 5) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง มองไกลในอนาคต จำนวน 2 ชั่วโมง โดยใช้ระยะเวลาดำเนินกิจกรรมทั้ง 5 กิจกรรมเป็นเวลา 15 ชั่วโมง เมื่อดำเนินกิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพสำเร็จลุล่วงแล้ว ได้มีการประเมินทักษะอาชีพของนักเรียน โดยครูเครือข่าย เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และปราชญ์ชาวบ้านทั้งก่อนและหลังดำเนินกิจกรรมครบทั้ง 5 แผนกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพ ตามคู่มือ โดยใช้แบบประเมินคู่มือทักษะอาชีพ 4 ทักษะของนักเรียนเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าแบบจัดลำดับคุณภาพ 3 ระดับ ดังนี้

ระดับ 1 หมายถึง คุณลักษณะในการปฏิบัติทักษะอาชีพอยู่ในระดับควรปรับปรุง

ระดับ 2 หมายถึง คุณลักษณะในการปฏิบัติทักษะอาชีพอยู่ในระดับพอใช้

ระดับ 3 หมายถึง คุณลักษณะในการปฏิบัติทักษะอาชีพอยู่ในระดับดี

ในการแปลความหมายของ แบบประเมินทักษะอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มโรงเรียนหินเหล็กไฟ ผู้วิจัยได้ใช้ค่าเฉลี่ยที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ซึ่งพัฒนามาจากเกณฑ์ของเบสต์ (Best, 1970 อ้างถึงในบงกชพร กรุดนาค 2555 : 68) มีรายละเอียดดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง คุณลักษณะในการปฏิบัติทักษะอาชีพของนักเรียนอยู่ในระดับ ควรปรับปรุง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง คุณลักษณะในการปฏิบัติทักษะอาชีพของนักเรียนอยู่ในระดับ พอใช้

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.00 หมายถึง คุณลักษณะในการปฏิบัติทักษะอาชีพของนักเรียนอยู่ในระดับ ดี

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบผลการประเมินทักษะอาชีพของนักเรียนก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพของเครือข่ายความร่วมมือ

ที่	ทักษะพื้นฐาน	คะแนนก่อนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพ			คะแนนหลังเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพ			เพิ่มขึ้น	
		μ	σ	ความหมาย	μ	σ	ความหมาย	μ	ร้อยละ
1.	ทักษะการแก้ปัญหา	1.95	0.22	พอใช้	2.93	0.27	ดี	0.98	32.50
2.	ทักษะการจัดการ	1.98	0.16	พอใช้	2.78	0.42	ดี	0.80	26.67
3.	ทักษะการสื่อสาร	1.98	0.16	พอใช้	2.78	0.42	ดี	0.80	26.67
4.	ทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล	1.93	0.27	พอใช้	2.90	0.30	ดี	0.98	32.50

จากตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบทักษะอาชีพของนักเรียนที่ใช้ในการประกอบอาชีพเบื้องต้น โดยประกอบด้วย 4 ทักษะ ที่จัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพให้กับนักเรียนกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน ซึ่งครูกลุ่มเครือข่าย เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ และปราชญ์ชาวบ้านเป็นผู้ประเมินผล มีคะแนนเต็มด้านละ 3 คะแนน ผลการประเมินนักเรียนในภาคปฏิบัติ พบว่านักเรียนที่ได้รับการพัฒนาทักษะอาชีพที่จำเป็นในการประกอบอาชีพเบื้องต้น ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนในรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีคะแนนหลังจัดการกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพเพิ่มขึ้นจากคะแนนก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างชัดเจน โดยนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยก่อนจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพ ประกอบด้วยทักษะต่างๆ 1) ทักษะการแก้ปัญหามีค่า $\mu = 1.95$, $\sigma = 0.22$ อยู่ในระดับพอใช้ 2) ทักษะการจัดการมีค่า $\mu = 1.98$, $\sigma = 0.16$ อยู่ในระดับพอใช้ 3) ทักษะการสื่อสารมีค่า $\mu = 1.98$, $\sigma = 0.16$ อยู่ในระดับพอใช้ และ 4) ทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลมีค่า $\mu = 1.93$, $\sigma = 0.27$ อยู่ในระดับพอใช้ อยู่ในระดับพอใช้ ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยหลังจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วยทักษะต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ 1) ทักษะการแก้ปัญหามีค่า $\mu = 2.93$, $\sigma = 0.27$ อยู่ในระดับดี 2) ทักษะการจัดการมีค่า $\mu = 2.78$, $\sigma = 0.42$ อยู่ในระดับดี 3) ทักษะการสื่อสารมีค่า $\mu = 2.78$, $\sigma = 0.42$ อยู่ในระดับดี และ 4) ทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลมีค่า $\mu = 2.90$, $\sigma = 0.30$ อยู่ในระดับดี

ผลการเปรียบเทียบทักษะอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในภาพรวมของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ก่อนและหลังเรียน ซึ่งครูกลุ่มเครือข่าย เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ และปราชญ์ชาวบ้านเป็นผู้ประเมินผล มี

คะแนนรวมทั้งหมด 12 คะแนนเต็ม ผลการประเมินนักเรียนในภาคปฏิบัติ พบว่านักเรียนที่ได้รับการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนในรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีคะแนนหลังทำกิจกรรมเพิ่มขึ้นจากคะแนนก่อนทำกิจกรรมอย่างชัดเจน โดยนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยก่อนจัดการเรียนการสอนมีค่า $\mu = 1.96$, $\sigma = 0.21$ คิดเป็นร้อยละ 65.21 และคะแนนเฉลี่ยหลังจัดการเรียนการสอนมีค่า $\mu = 2.84$, $\sigma = 0.36$ คิดเป็นร้อยละ 94.79 คะแนนเฉลี่ยหลังจัดการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น ร้อยละ 29.58 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือร้อยละ 25

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 2) ศึกษาผลของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน 6 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นรับรู้จุดประสงค์ของการสร้างเครือข่าย 2) ขั้นประสานชุมชน/หน่วยงานเครือข่าย 3) ขั้นสร้างข้อตกลงร่วมกัน 4) ขั้นบริหารจัดการเครือข่าย 5) ขั้นพัฒนาความสัมพันธ์ และ 6) ขั้นรักษาความสัมพันธ์ของเครือข่ายอย่างยั่งยืน และใช้กระบวนการพัฒนาทักษะอาชีพในรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC โดยกลุ่มเป้าหมายคือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 6 คน ครู จำนวน 6 คน เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 3 คน และประชาชนชาวบ้าน จำนวน 3 คน และนักเรียนโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 40 คน ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกศึกษาและดำเนินการวิจัย 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนและการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ขั้นตอนที่ 2 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อร่วมสร้างข้อตกลงและกำหนดแผนดำเนินกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน และจัดทำคู่มือการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน ขั้นตอนที่ 3 ประเมินความเหมาะสมของคู่มือการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล โดยผู้เชี่ยวชาญ ขั้นตอนที่ 4 ดำเนินกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโดยครูกลุ่มเครือข่าย เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟและประชาชนชาวบ้าน ผู้วิจัยติดตามผลการดำเนินกิจกรรม และขั้นตอนที่ 5 การศึกษาผลการดำเนินการการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย เครื่องมือที่เป็นนวัตกรรม ได้แก่ คู่มือการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประกอบด้วย ขั้นตอนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนและแผนกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แบบประเมินทักษะอาชีพของนักเรียน สำหรับครู 2) แบบประเมินคู่มือการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน

จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยาย คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และร้อยละของความก้าวหน้า

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีขั้นตอน 6 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 ขั้นรับรู้จุดประสงค์ของการสร้างเครือข่าย มีขั้นตอนการดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ ทำหนังสือเชิญผู้บริหารเข้าร่วมประชุม เพื่อรับรู้จุดประสงค์ของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ โดยผู้วิจัยได้อธิบายถึงความเป็นมาและความสำคัญในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน และชี้แจงข้อมูลจากการสอบถามปัญหาที่พบในการจัดการเรียนการสอนที่ขาดการมุ่งเน้นการสร้างเสริมทักษะด้านอาชีพให้แก่นักเรียน อีกทั้งบริบทโดยรอบของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายตำบลหินเหล็กไฟที่มีอาณาเขตติดต่อกับตำบลหัวหินที่ถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะอาชีพให้แก่นักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญ ผู้บริหาร 6 โรงเรียนเห็นชอบและมอบหมายให้ครูที่สอนวิชาการงานอาชีพเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน

1.2 ขั้นประสานชุมชน/หน่วยงานเครือข่าย ดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ เชิญครูเครือข่าย ราษฎรชาวบ้านเข้าร่วมประชุม เพื่อรับรู้จุดประสงค์ของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน และเพื่อหาปัญหาด้านทักษะอาชีพของนักเรียนว่าสมควรพัฒนาทักษะอาชีพด้านใดก่อน ซึ่งจากการประชุมได้ให้ความเห็นว่าควรพัฒนาทักษะอาชีพ ประกอบด้วย 1) ทักษะการสื่อสาร 2) ทักษะการจัดการ 3) ทักษะการแก้ปัญหา และ 4) ทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ตามตารางที่ 1 การสังเคราะห์ทักษะอาชีพ

1.3 ขั้นสร้างข้อตกลงร่วมกัน ดำเนินการโดยครูเครือข่าย เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟฯ และราษฎรชาวบ้าน กำหนดเป้าหมายร่วมกัน ระดมความคิด กำหนดแผนการดำเนินกิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพ จำนวน 5 แผน 15 ชั่วโมง ในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนให้สำเร็จ จัดทำคู่มือการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.4 ขั้นบริหารจัดการเครือข่าย ดำเนินการโดยครูเครือข่าย เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟฯ และราษฎรชาวบ้าน ร่วมกันดำเนินการพัฒนาทักษะอาชีพให้กับนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในกลุ่มเครือข่ายความร่วมมือ จำนวน 40 คน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) การเรียนรู้ภาคเนื้อหา โดยครูเครือข่ายที่ทำหน้าที่สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพเป็นผู้สอนหลัก ร่วมกันสอนกับเจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟฯ โดยจัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง รวมสิ่งดีที่หินเหล็กไฟ จำนวน 2 ชั่วโมง และแผนการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง มีอาชีพ มีรายได้ จำนวน 3 ชั่วโมง รวมเวลาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ภาคเนื้อหา จำนวน 5 ชั่วโมง 2) การเรียนรู้ภาคปฏิบัติ โดยมีราษฎรชาวบ้านกลุ่มเป้าหมายที่

เป็นผู้สอนหลัก โดยจัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง ฝึกอาชีพเพิ่มทักษะ(1) จำนวน 4 ชั่วโมง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง ฝึกอาชีพเพิ่มทักษะ(2) จำนวน 4 ชั่วโมง และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง มองไกลในอนาคต จำนวน 2 ชั่วโมง รวมเวลาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาคปฏิบัติ จำนวน 10 ชั่วโมง ครูเครือข่ายและเจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟฯ คอยให้คำแนะนำ ช่วยเหลือนักเรียนประจำกลุ่มการเรียนรู้ที่ได้รับหน้าที่เป็นโค้ชกลุ่ม การทำกิจกรรมต่างๆร่วมกัน ซึ่งภายในการจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนจะมีการพูดคุย แลกเปลี่ยนความรู้ ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน มีการวางแผนการทำงานร่วมกัน พึ่งพากัน ช่วยเหลือหรือแก้ไขปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นระหว่างทำกิจกรรม ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีร่วมกัน โดยการปรับตัวเข้าหากัน สื่อสารกันได้อย่างเป็นระบบ มีการแสดงออกถึงบทบาทการเป็นผู้นำหรือผู้ตามที่ดีได้อย่างเหมาะสม ทำให้กิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลอย่างแท้จริง

1.5 ขั้นพัฒนาความสัมพันธ์เครือข่ายความร่วมมือของชุมชน ดำเนินการโดยครูเครือข่าย เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟฯ และปราชญ์ชาวบ้าน ประชุมสรุปผลการจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพอยู่ในระดับใด สำเร็จตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ร่วมกันหรือไม่ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อเสนอแนะจุดเด่น จุดด้อยในการจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน รวมถึงร่วมกันสรุปและทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้ร่วมกันเพื่อที่จะนำข้อสรุปและความรู้ที่เกิดขึ้นจากการทำงานร่วมกัน เป็นเครือข่ายความร่วมมือไปปรับประยุกต์ใช้ในการดำเนินกิจกรรมของเครือข่ายให้ประสบความสำเร็จ เป็นที่ยอมรับและเป็นกลุ่มเครือข่ายความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพต่อไป

1.6 ขั้นรักษาความสัมพันธ์ของเครือข่ายอย่างยั่งยืน ดำเนินการโดยผู้บริหารสถานศึกษา ครูเครือข่าย เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟและปราชญ์ชาวบ้าน ประชุมสรุปและอภิปรายผลเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ได้รับ และลงนามในหนังสือพันธสัญญาเครือข่ายความร่วมมือ (MOU) ของกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อรักษาความสัมพันธ์ของเครือข่ายอย่างยั่งยืน

2. ผลการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ผลการเปรียบเทียบทักษะอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งผู้วิจัย ครูเครือข่าย เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟและปราชญ์ชาวบ้าน นำคู่มือการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ไปใช้ในการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนและประเมินผลการดำเนินงานตามคู่มือโดยมีคะแนนเต็มในแต่ละด้าน ด้านละ 3 คะแนน ผลการประเมินทักษะอาชีพของนักเรียน พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพมีผลการพัฒนาทักษะอาชีพ 4 ทักษะที่ดีขึ้น โดยมีคะแนนความก้าวหน้าเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละดังนี้ 1) ผู้เรียนมีทักษะการแก้ปัญหา เพิ่มขึ้นร้อยละ 32.50 2) ผู้เรียนมีทักษะการจัดการ เพิ่มขึ้นร้อยละ

26.67 3) ผู้เรียนมีทักษะการสื่อสาร เพิ่มขึ้นร้อยละ 26.67 และ 4) ผู้เรียนมีทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล เพิ่มขึ้นร้อยละ 32.50

การอภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่องการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. ผลการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีขั้นตอน 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นรับรู้ จุดประสงค์ของการสร้างเครือข่าย มีขั้นตอนการดำเนินงานใช้หลักการมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้วิจัยได้ปรึกษากับ ผู้อำนวยการโรงเรียนว่าจะพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ ผู้วิจัยได้อธิบายถึงความเป็นมาและความสำคัญในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน และชี้แจงข้อมูลจากการสอบถามปัญหาที่พบในการจัดการเรียนการสอนที่ขาดการมุ่งเน้นการสร้างเสริมทักษะด้านอาชีพให้นักเรียน อีกทั้งบริบทโดยรอบของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายตำบลหินเหล็กไฟที่มีอาณาเขตติดต่อกับตำบลหัวหินที่ถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะอาชีพให้นักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญ ผู้บริหาร 6 โรงเรียนเห็นชอบและมอบหมายให้ครูที่สอนวิชาการงานอาชีพเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน 2) ขั้นประสานชุมชน/หน่วยงานเครือข่าย มีขั้นตอนการดำเนินงาน โดยเจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ เชิญครูเครือข่าย ปราชญ์ชาวบ้าน ร่วมประชุมเพื่อรับรู้จุดประสงค์ของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน ระดมความคิด แสดงความคิดเห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน โดยเปิดโอกาสให้ได้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ คือ สำรวจปัญหาเกี่ยวกับทักษะอาชีพของนักเรียน และพัฒนานวัตกรรมทักษะอาชีพของนักเรียน 3) ขั้นสร้างข้อตกลงร่วมกันมีขั้นตอนการดำเนินงานโดยครูเครือข่าย เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ และปราชญ์ชาวบ้าน ร่วมดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนให้สำเร็จร่วมกัน ระดมความคิด กำหนดแผนการดำเนินกิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพจำนวน 5 แผน 15 ชั่วโมง และจัดทำคู่มือและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินทักษะอาชีพของนักเรียน 4) ขั้นบริหารจัดการเครือข่าย ขั้นตอนการดำเนินงานครูเครือข่าย เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ และปราชญ์ชาวบ้าน มาช่วยในการพัฒนาทักษะอาชีพให้ประสบผลสำเร็จการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 การเรียนรู้ภาคเนื้อหา โดยครูเครือข่ายเป็นผู้สอนหลัก ร่วมกันสอนกับเจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 รวม 5 ชั่วโมง ส่วนที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้ภาคปฏิบัติ โดยมีปราชญ์ชาวบ้านกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้สอนหลักและครูเครือข่ายกับเจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์คอยให้คำแนะนำ ช่วยเหลือนักเรียนประจำกลุ่มการเรียนรู้ที่ได้รับหน้าที่เป็นโค้ชกลุ่ม โดยสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 ถึงแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 และแผนการเรียนรู้ที่

5 ครูเครือข่าย เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ และปราชญ์ชาวบ้านร่วมกันดำเนินการ และสรุปผลพัฒนาทักษะอาชีพในชั้นการบริหารจัดการเครือข่ายจะมีลักษณะการทำงานที่เป็นทีมระหว่าง ครู เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนฯ ปราชญ์ชาวบ้าน และนักเรียนที่เข้ามาร่วมกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยแบ่งหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน มีความสัมพันธ์กันและวัตถุประสงค์เดียวกัน ซึ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพนั้นจะมี ปฏิสัมพันธ์ที่ระหว่างการวางแผนการทำงานร่วมกัน พี่พากันในระหว่างทำกิจกรรม โดยสามารถสื่อสารกัน ได้อย่างเป็นระบบ รวมถึงการปรับตัวเข้าหากันได้ มีการแสดงบทบาทการเป็นผู้นำหรือผู้ตามที่ดีได้อย่าง เหมาะสม ทำให้กิจกรรมบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล 5) ขั้นพัฒนา ความสัมพันธ์เครือข่ายความร่วมมือของชุมชน มีขั้นตอนการดำเนินงาน โดยครูเครือข่าย เจ้าหน้าที่สภา เด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ และปราชญ์ชาวบ้าน ประชุมสรุปผลการจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะ อาชีพของนักเรียนก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพอยู่ในระดับใด สำเร็จตาม เป้าหมายที่ได้วางไว้อย่างร่วมกันหรือไม่ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อเสนอแนะจุดเด่น จุดด้อยในการจัด กิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน รวมถึงร่วมกันสรุปและทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้ร่วมกัน เพื่อที่จะ นำข้อสรุปและความรู้ที่เกิดขึ้นจากการทำงานร่วมกันเป็นเครือข่ายความร่วมมือไปปรับประยุกต์ใช้ในการ ดำเนินกิจกรรมของเครือข่ายให้ประสบความสำเร็จ เป็นที่ยอมรับและเป็นกลุ่มเครือข่ายความร่วมมือที่มี ประสิทธิภาพต่อไป และ6) ขั้นรักษาความสัมพันธ์ของเครือข่ายอย่างยั่งยืน มีขั้นตอนการดำเนินงานขั้น รักษาความสัมพันธ์ของเครือข่ายอย่างยั่งยืน ดำเนินการโดยผู้บริหาร ครูเครือข่าย เจ้าหน้าที่สภาเด็กและ เยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ และปราชญ์ชาวบ้าน ประชุมสรุปและอภิปรายผล เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ที่ได้รับ ผู้บริหาร 6 โรงเรียน ตัวแทนครูเครือข่าย เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และปราชญ์ชาวบ้าน ลงนามในหนังสือพันธสัญญาเครือข่ายความร่วมมือ (MOU) ของกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ ปราชญ์ชาวบ้าน และเจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหิน เหล็กไฟ เพื่อรักษาความสัมพันธ์ของเครือข่ายอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับภัทรวรรณ นิลแก้ววรวิชัย (2558 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากการวิจัยครั้งนี้ มี วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือ สร้างและพัฒนาารูปแบบเครือข่ายความ ร่วมมือทางวิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานผลวิจัย พบว่า รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ ประกอบไปด้วย 6 ขั้นตอน คือ 1) กระบวนการสร้างเครือข่าย 1.1) ขั้นตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย 1.2) ขั้นประสานหน่วยงาน/องค์กรเครือข่าย 1.3) ขั้นสร้างพันธสัญญาร่วมกัน 1.4) ขั้นบริหารจัดการ เครือข่าย 1.5) ขั้นพัฒนาความสัมพันธ์ และ1.6) ขั้นรักษาความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง 2) องค์ประกอบ ของเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการมี 5 องค์ประกอบ คือ 2.1) กิจกรรมสำคัญที่เสริมประสิทธิภาพ การดำเนินการกิจของเครือข่าย 2.2) เทคนิค วิธีการพัฒนาสมาชิกเครือข่าย 2.3) กระบวนการเสริมสร้าง พลังอำนาจ (Empowerment) 2.4) คุณลักษณะที่ดีของสมาชิกและผู้นำเครือข่าย และ2.5) การ

ปฏิบัติงานของเครือข่ายและการสะท้อนผล 3) ขอบข่ายภารกิจงานด้านวิชาการมี 7 ภารกิจ คือ 3.1) การพัฒนาหลักสูตร 3.2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3.3) การพัฒนาการวัดและประเมินผลการศึกษา 3.4) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา 3.5) การพัฒนาระบบการนิเทศติดตาม 3.6) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา และ 3.7) การพัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษา 4) ผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนอกจากนี้ยัง สอดคล้องกับเจือจันทร์ จงสถิตอยู่ และอรุณศรี จิตต์แจ้ง (2556 : 23) กล่าวว่า เครือข่ายเป็นความเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของบุคคล กลุ่ม หรือองค์กร และสถาบัน เพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน ตามเป้าหมายหลัก โดยเป้าหมายย่อยของบุคคลหรือองค์กรอาจจะแตกต่างกันออกไป การดำเนินกิจกรรมรูปแบบเครือข่ายเป็นการรวมพลังที่นำไปสู่ผลลัพธ์ที่มีคุณค่าหรือเข้มแข็งมากกว่าการทำงานโดยลำพัง ซึ่งเครือข่ายประกอบด้วย สมาชิกที่มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน มีการทำหน้าที่อย่างมีจิตสำนึกต่อส่วนร่วม มีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมลงมือทำจนเกิดประโยชน์ร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้พึ่งพาอาศัยกัน และร่วมกันลงมือทำอย่างต่อเนื่อง ทำให้สมาชิกในเครือข่ายเกิดการเรียนรู้ ยอมรับในกระบวนการทำงาน และช่วยดูแลรักษาความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิก

2. ผลการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยผลการเปรียบเทียบทักษะอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพในภาพรวมของกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ก่อนและหลังจัดการเรียนการสอน ซึ่งผู้วิจัยและครูเครือข่ายเจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์และปราชญ์ชาวบ้านเป็นผู้ประเมินผล มีคะแนนรวมทั้งหมด 12 คะแนนเต็ม ผลการประเมินนักเรียนในภาคปฏิบัติ พบว่านักเรียนที่ได้รับการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีคะแนนหลังจัดการเรียนการสอนเพิ่มขึ้นจากคะแนนก่อนจัดการเรียนการสอนอย่างชัดเจนโดยมีคะแนนความก้าวหน้าเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละได้ดังนี้ 1) ผู้เรียนมีทักษะการแก้ปัญหา เพิ่มขึ้นร้อยละ 32.50 2) ผู้เรียนมีทักษะการจัดการ เพิ่มขึ้นร้อยละ 26.67 3) ผู้เรียนมีทักษะการสื่อสาร เพิ่มขึ้นร้อยละ 26.67 และ 4) ผู้เรียนมีทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล เพิ่มขึ้นร้อยละ 32.50 ซึ่งผลจากการศึกษาครั้งนี้ สอดคล้องกับพระพร รัตนเกียรติ และกนกวรรณ ศรีวารี (2563 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ PLC เพื่อส่งเสริมการทำงาน ร่วมกันของนักศึกษาสาขาการศึกษาปฐมวัย หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ PLC กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็น นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 3 ภาค เรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โดยวิธีเลือกแบบเจาะจงจำนวน 29 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ PLC และแบบประเมินการทำงานร่วมกัน ดำเนินการทดลองตามแผนการวิจัยเชิงทดลองแบบ One Group Pretest – Posttest Design สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูล คือ ค่าร้อยละความก้าวหน้าของคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน - หลังการจัด

กิจกรรม ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาสาขาการศึกษาปฐมวัยมีพฤติกรรมการทำงานร่วมกันสูงขึ้นหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ PLC คิดเป็นคะแนนร้อยละความก้าวหน้า เท่ากับ 63.26 ดังนั้นงานวิจัยนี้สามารถนำไปบูรณาการกับรายวิชาอื่นได้

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ข้อเสนอแนะเป็น 2 ส่วน คือ ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะที่มาจากผลการวิจัย

1. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นการสร้างความร่วมมือให้โรงเรียน หน่วยงาน และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ส่งเสริม สนับสนุน รวมถึงประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนให้ดีขึ้นได้ ดังนั้นโรงเรียนสามารถนำการสร้างเครือข่ายความร่วมมือไปใช้ในโรงเรียนเพื่อพัฒนาทักษะในด้านอื่นๆ เช่น การพัฒนาทักษะชีวิต การพัฒนาทักษะสารสนเทศ การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ หรือการพัฒนาทักษะด้านต่างๆ ตามเป้าหมายที่วางไว้ให้ประสบผลสำเร็จ ส่งผลให้นักเรียนเกิดการพัฒนาด้านที่เต็มศักยภาพ และขยายเครือข่ายความร่วมมือในการทำงานให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลอย่างแท้จริง

2. คู่มือการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สามารถนำไปประยุกต์ใช้สำหรับเป็นแนวทางในการทำวิจัยในชั้นเรียนด้านอื่นๆ ได้ โดยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำก่อนนำไปใช้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรเลือกใช้ขั้นตอนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน นำไปพัฒนาทักษะอาชีพทางด้านอื่นๆ เช่น ทักษะการใช้คณิตศาสตร์และการคำนวณ ทักษะและความสามารถทางด้านภาษา ทักษะความสามารถเฉพาะวิชาชีพ เป็นต้น เพื่อพัฒนาให้กลุ่มเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนได้พัฒนาความสัมพันธ์และรักษาความสัมพันธ์ของเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนอย่างยั่งยืน

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551ก). **แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : ครูสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551ข). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2555). **ยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2555**. (เอกสารอัดสำเนา)
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560ก). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ.2560-2564**. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **นโยบายและจุดเน้น ของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ พ.ศ.2565**. ค นเมื่อ 20 ตุลาคม 2565, จาก <https://www.moe.go.th2565>.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). **การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21**. ค้นเมื่อ 13 มีนาคม 2565, จาก http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=38880&Key=news_research.
- กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา. (2562). **แนวทางการหนุนเสริมขับเคลื่อน กระบวนการ PLC (Professional Learning Community) “ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนาผู้เรียน”**. หนองคาย: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2564). **การจัดการเครือข่ายกลยุทธ์สำคัญสู่ความสำเร็จของการปฏิรูป การศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ชัคเชสมิเดีย จำกัด.
- คลังความรู้ออนไลน์. (2560). **ความหมายทักษะอาชีพ**. ค้นเมื่อ 19 ตุลาคม 2565, จาก <https://www.scimath.org>.
- จรีลักษณ์ รัตนพันธ์. (2557). **ทักษะทางสังคม**. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 18 ตุลาคม 2565, จาก http://jareeluk.blogspot.com/2014/09/blog-post_27.html.
- จันทร์เพ็ญ สุวรรณคร. (2558). **กระบวนการจัดการกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้าง การใช้ทักษะชีวิต และอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- จินดารัตน์ โพธิ์นอก.(2557). **ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21**. ค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2565, จาก <https://www.dailynews.co.th/article/262150>.
- เจือจันทร์ จงสถิตอยู่ และอรุณศรี จิตต์แจ้ง. (2556). **พลังเครือข่ายในพื้นที่**. กรุงเทพมหานคร.สำนักงาน กองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ชลิต ชูกำแพง. (2560). **ชุมชนแห่งการเรียนรู้ของครู Professional Learning Community : PLC. วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม**. 23 (2), 1 - 6.

- ชัชวาล หัตถศิริช. (2551). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research PAR) : มิติใหม่ของรูปแบบวิธีวิจัยเพื่อการพัฒนาชุมชนระดับท้องถิ่น. คนเมื่อ 16 พฤศจิกายน 2565, จาก www.polpacon7.ru.ac.th/download/article/.
- ชูชาติ พ่วงสมจิตต์. (2560). ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพและแนวทางการนำมาใช้ในสถานศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 10 (1), 34 – 41.
- นฤมล นิราทร. (2543). การสร้างเครือข่ายการทำงานข้อควรพิจารณาบางประการ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นันทวัน จันทร์กลั่น. (2557). การศึกษาปัญหาและแนวทางการบริหารจัดการคุณภาพในการพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนบ้านเนินมะปราง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิษณุโลก เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- บงกชพร กรุดนาค. (2555). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง สารสกัดสมุนไพรและปืหมักธรรมชาติจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลกลัดหลวง อำเภอยายาง จังหวัดเพชรบุรี โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- บุญชู บุญลิขิตศิริ. (2553). การพัฒนาระบบการสร้างความรู้ในชุมชนการเรียนรู้เชิงเสมือนสำหรับนักวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร. (2543). กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. กรุงเทพฯ: โครงการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข.
- ปาริชาติ สถาปิตานนท์ และชัยวัฒน์ ธีระพันธ์. (2546). สื่อสารกับสังคมเครือข่าย. กรุงเทพมหานคร. สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา.
- พีระพร รัตนเกียรติ และกนกวรรณ ศรีวาปี. (2563). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ PLC เพื่อส่งเสริมการทำงานร่วมกันของนักศึกษา สาขาการศึกษาปฐมวัย. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พระมหาสุทิตย์ อาภากรโร และคณะ. (2556). การพัฒนาระบบการบริหารจัดการและการสร้างเครือข่ายองค์กรพระพุทธศาสนาในประเทศไทย. นนทบุรี : สำนักสนับสนุนสุขภาวะองค์กร สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.
- พศรัตน์ มีลอด. (2559). แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียนโรงเรียนบ้านป่าสักไก่อ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

- พิสิฐ เทพไกรวัลย์. (2554). **การพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก**. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- ภัทรวรรณ ทองด้วง. (2552). **กลยุทธ์การพัฒนาและการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัยเพชรบุรี**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- ภัทรวรรณ นิลแก้วบรรวิชัย. (2559). **รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มิ่งขวัญ คงเจริญ. (2553). **การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจของชุมชนเพื่อเสริมสร้างที่ยั่งยืนของ ชุมชนแห่งการเรียนรู้**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.
- เยาวลักษณ์ พิพัฒน์จำเริญกุล. (2554). **การพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ.
- รัตนศรี พรหมใจรักษ์. (2555). **การพัฒนาทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพ โดยใช้กิจกรรมค่ายการงานอาชีพและเทคโนโลยี**. รายงานการศึกษาอิสระ ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- เรวัต ชาทวีวิชญ์. (2539). **การบริหารองค์กรยุคใหม่**. กรุงเทพฯ: ธรรมนิติ.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). **วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี – สฤษดิ์วงศ์.
- วิฑูรย์ สิมะโชติ. (2539). **การปฏิรูปราชการและการจัดการภาครัฐ**. กรุงเทพฯ: โนเบลมีเดีย.
- วิสิทธิ์ศักดิ์ ชัยเกิด. (2559). **การพัฒนารูปแบบการจัดการเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน**. ปริญญาโทปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาสารคาม, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศรเนตร อารีโสภณพิเชฐ. (2550). **การพัฒนากลยุทธ์ความร่วมมือด้านการวิจัยทางสังคมศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ**. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. สาขาอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ศักดิ์ชัย ภูเจริญ. (2556). **Professional Learning Community (PLC)**. ค้นเมื่อ 30 พฤศจิกายน 2565, จาก http://www.kruinter.com/show.php?id_quiz=3311&p=1.
- ศักดิ์นิพนธ์ สว่างวงศ์. (2557). **เครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา**. วารสารการบริหารการศึกษา **ฉบับ** 14 (2), 12 – 24.

- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน. (2560). **พระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551**. ค้นเมื่อ 21 ตุลาคม 2565, จาก <http://www.codior.th/index.php>.
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน. (2560). **พระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551**. ค้นเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2560, จาก <http://www.codior.th/index.php>.
- สนธยา พลศรี. (2550). **เครือข่ายการเรียนรู้ในงานพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สมศักดิ์ เอี่ยมดี. (2556). **การพัฒนากระบวนการเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารและพัฒนการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์.
- สรเดช เลิศวัฒนาภิช. (2560). **การพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยใช้โครงงานเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและคุณลักษณะในการประกอบอาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เสรี พงศ์พิศ. (2564). **แผนชีวิตเศรษฐกิจชุมชน**. กรุงเทพมหานคร : เจริญผลการพิมพ์
- สร้อยญา จุฑานิล. (2556). **การบริหารเครือข่ายของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน สำนักงานปฏิบัติการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต)**.
กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิต พัฒนบริหารศาสตร์
- สหทยา วิเศษ. (2554). **ภูมิปัญญาชาวบ้านในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าต้นน้ำ ศึกษาเฉพาะกรณี กลุ่มฮักป่าศรีถ้อย ตำบลศรีถ้อย อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สหพัฒน์ ทิพย์มาศ. (2561). **รายงานการประเมินโครงการพัฒนาทักษะอาชีพเพื่อการมีรายได้ ระหว่างเรียนของนักเรียนโดยใช้กลยุทธ์“พลังประชารัฐ”**.โรงเรียนตะเคียนวิทยาคม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). **นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561**.ค้นเมื่อ 17 ตุลาคม 2565 , จาก <https://www.obec.go.th/archives/5476>.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564**. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานจังหวัดสมุทรสาคร. (2560). **บรรยายสรุปจังหวัดสมุทรสาคร**. สมุทรสาคร : สำนักงานจังหวัดสมุทรสาคร.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2559). **แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)**. กรุงเทพมหานคร : สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2559). **รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา รอบสาม(2554-2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา.

- สำนักแรงงานจังหวัดสมุทรสาคร. (2560). **รายงานการวิเคราะห์ข้อมูลอุปสงค์และอุปทานแรงงานจังหวัดสมุทรสาคร ปี พ.ศ.2560**. สมุทรสาคร: สำนักแรงงานจังหวัดสมุทรสาคร.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2555). **แนวทางการพัฒนาและประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์ เขียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกระทรวงศึกษาธิการ. (2554). **มาตรฐาน กศน.ต่ำบปี2554**. กรุงเทพฯ : บริษัท พรักหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี. (2565). **แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566– 2570)**.
- เสรี พงศ์พิศ. (2564). **เครือข่าย : ยุทธวิธีเพื่อประชาคมเข้มข้น ชุมชนเข้มแข็ง**. กรุงเทพมหานคร : เจริญวิทย์การพิมพ์.
- อมรา จำรูญศิริ. (2555). **รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชน แห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา. เลย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- อมรรัตน์ ภิญโญอนันตพงษ์. (2546). **การพัฒนารูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียน การสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ**. ปริญญาานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Agranoff Robert. (2006). **Inside Collaborative Networks: Ten Lessons for Public Managers**. Public Administration Review. ,66(s1), pp. 56–65.
- Bardach, Eugene. (1998). **Creating Value Through Collaboration**. In *Getting Agencies To Work Together : The Practice and Theory Of Managerial Craftsmanship*. Washington, D. C. : Brookings Institution Press. 37-60.
- Cohen , J.M. and Uphoff , N.T.(1996). **Rural Development Participation : Concept and Measures for Project Design Implementation and Evaluation**. Rural Development Committee Center for International Studies , Cornell University. for Community Colleges. 97: 23 - 28.
- Dubrion, A.J. & Ireland, R.D. (1993). **Management and organization**. 2 ed. Cincinnati, OH : South – West.
- Jackson, Daney; & Maddy William. (2005). **Ohio State University Fact Sheet :Introduction**.Retrived. November 23, 2022, from <http://www.ohioline.osu.edu/bc-fact/0001.html>.
- Kisner, M.K.; Mazza, M.J.; & Liggett, D.R. (1997). **Building Partnerships**. New Directions.

- Mooradian. (2012). **The way to create learning for students in the 21st century**, Bangkok: Sodsri-saridwongsa foundation. Retrieved November 1, 2010, from
- Tennyson, Ros. (2008). **The Brokering Guidebook**. London: Folium.
- San Diego State University's College of Education. (2003). **Collaboration rubric**. Retrieved. from [http://edweb.sdsu.edu/triton/tidepoolunit/Rubics/collrubic.html](http://edweb.sdsu.edu/triton/tidepoolunit/Rubrics/collrubic.html).
- Super, D. E. (1957). **Career pattern as a basic for vocational**. New York: Harper and Brothers.
- Man Power Group. (2013). **Career Skills**. Accessed July 8. Available from <http://www.m2fjob.com/>.
- Mesa Public School. (2003). **Individual collaboration rubic**. Retrieved from http://www.mpsaz.org/webquest/jones/collaboration_rubic.html.
- Plymouth State University. (2003). **Area of concern/ targets for growth indicators**. Retrieved from http://www.plymouth.edu/educate/growth_indicators.pdf.
- Weltch, M., & Tulbert, B. (2000). **Practitioner's perspective of collaboration: A social validation and factor analysis**. Journal of Educational and Psychological Consultant, 11(3-4), 357-378.
- WHO. (2003). **A Pocket guide to building partnership**. [Online]. Available from : <http://www.stophth.org>. [2007, September].

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

1. หนังสือขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย
2. คู่มือการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน ประกอบไปด้วย แผนกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน ใช้เวลาในการดำเนินกิจกรรม จำนวนทั้งสิ้น 15 ชั่วโมง
3. แบบตอบรับการเข้าร่วมประชุมสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
4. หนังสือขอความอนุเคราะห์ส่งเด็กและเยาวชนเข้าร่วมโครงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
5. รายชื่อนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
6. แบบประเมินทักษะอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มโรงเรียนหินเหล็กไฟ เป็นแบบประเมินก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพ โดยครูเครือข่าย 6 โรงเรียน ประเมินทักษะอาชีพของนักเรียน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1. ทักษะการแก้ปัญหา 2. ทักษะการจัดการ 3. ทักษะการสื่อสาร และ 4. ทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล โดยมีเกณฑ์การประเมินในแต่ละทักษะ ทักษะละ 3 คะแนน โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินแบบจัดลำดับคุณภาพ โดยผู้วิจัยได้กำหนดค่าคะแนนของช่วงน้ำหนักไว้ 3 ระดับ ซึ่งมีความหมาย ดังนี้

ระดับ 1	หมายถึง คุณลักษณะในการปฏิบัติทักษะอาชีพอยู่ในระดับควรปรับปรุง
ระดับ 2	หมายถึง คุณลักษณะในการปฏิบัติทักษะอาชีพอยู่ในระดับพอใช้
ระดับ 3	หมายถึง คุณลักษณะในการปฏิบัติทักษะอาชีพอยู่ในระดับดี

หนังสือขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

ที่ อว ๐๖๓๔.๑๖/วศ๓๗

คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
๗๖๐๐๐

๒๐ กันยายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน นางสาวธัญลักษณ์ ตั้งถาวรการ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบประเมินผลความสามารถในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนกลุ่มโรงเรียน
ตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. คู่มือการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนกลุ่ม
โรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นางสาวธิดา จันทร์อำ รหัสนักศึกษา ๖๔๔๑๔๑๐๐๗ เป็นนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี กำลังทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง "การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนตำบล
หินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐกานต์ ภาคพรต
เป็นประธานที่ปรึกษา และ ดร.โพธิ์ วัฒนโชติ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ซึ่งได้รับอนุมัติหัวข้อและโครงร่าง
วิทยานิพนธ์แล้ว นั้น

ในการนี้ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และ
ประสบการณ์ในทางวิชาการอย่างยิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ
เครื่องมือวิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ ทั้งนี้ นักศึกษาได้ส่งต้นฉบับโครงร่างวิทยานิพนธ์มาเพื่ออ่านพิจารณา
ประกอบด้วยแล้ว หากประสงค์ข้อมูลเพิ่มเติม สามารถประสานงานได้ที่ นางสาวธิดา จันทร์อำ
หมายเลขโทรศัพท์ ๐๖ ๓๗๓๖ ๘๕๔๘

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา นุญส่ง)
คณบดีคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

สำนักงานคณบดีคณะครุศาสตร์

โทร. ๐ ๗๖๔๔ ๓๐๐๕

จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ saraban_edu@pbru.ac.th

ที่ อว ๐๖๓๔.๑๑/วศ๑๗

คณะครูศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
๗๖๐๐๑

๒๐ กันยายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน ว่าที่ร้อยตรีกฤษดา หาญเม่ง

ถึงที่ส่งมาด้วย ๑. แบบประเมินผลความสามารถในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนกลุ่มโรงเรียน
ตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. คู่มือการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนกลุ่ม
โรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นางสาวธิดา จันทร์อำ รหัสนักศึกษา ๖๔๗๑๗๑๐๐๗ เป็นนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครูศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี กำลังทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง "การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนตำบล
หินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐกานต์ ภาคพรต
เป็นประธานที่ปรึกษา และ ดร.ไพรัช มณีโชติ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ซึ่งได้รับอนุมัติหัวข้อและโครงร่าง
วิทยานิพนธ์แล้ว นั้น

ในการนี้ คณะครูศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และ
ประสบการณ์ในทางวิชาการอย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ
เครื่องมือวิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ ทั้งนี้ นักศึกษาได้ส่งต้นฉบับโครงร่างวิทยานิพนธ์มาเพื่ออ่านพิจารณา
ประกอบด้วยแล้ว หากประสงค์ข้อมูลเพิ่มเติม สามารถประสานงานได้ที่ นางสาวธิดา จันทร์อำ
หมายเลขโทรศัพท์ ๐๖ ๓๗๒๖ ๘๕๗๘

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา นุ่น)
คณบดีคณะครูศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

สำนักงานคณบดีคณะครูศาสตร์

โทร. ๐ ๓๖๔๙ ๓๐๐๕

จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ saraban_edu@pbru.ac.th

ที่ ๒๖ ๐๖๓๔.๑๑/๖๓๕๓

คณะกรรมการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
๓๖๐๐๐

๒๐ กันยายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน นางศิริบุษ บุญศล

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบประเมินผลความสามารถในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนกลุ่มโรงเรียน
ตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. คู่มือการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนกลุ่ม
โรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นางสาวธิดา จันทร์อ่ำ รหัสนักศึกษา ๖๔๙๑๙๐๐๗ เป็นนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี กำลังทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง "การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนตำบล
หินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐกานต์ ภาควรรค
เป็นประธานที่ปรึกษา และ ดร.โพธิ์ นมโหสิทธิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ซึ่งได้รับอนุมัติหัวข้อและโครงร่าง
วิทยานิพนธ์แล้ว นั้น

ในการนี้ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และ
ประสบการณ์ในทางวิชาการอย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ
เครื่องมือวิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ ทั้งนี้ นักศึกษาได้ส่งต้นฉบับโครงร่างวิทยานิพนธ์มาเพื่ออ่านพิจารณา
ประกอบด้วยแล้ว หากประสงค์ข้อมูลเพิ่มเติม สามารถประสานงานได้ที่ นางสาวธิดา จันทร์อ่ำ
หมายเลขโทรศัพท์ ๐๖ ๓๙๓๖ ๘๕๓๘

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ภาณุณา บุญส่ง)
คณบดีคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

สำนักงานคณบดีคณะครุศาสตร์

โทร. ๐ ๓๖๔๙ ๓๐๐๕

จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ saraban_edu@pbu.ac.th

ที่ อว ๐๖๓๔.๑๑/ว๓๔๗

คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
๗๖๐๐๐

๒๐ กันยายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์ ดร.ปราโมทย์ คงนิน

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบประเมินผลความสามารถในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนกลุ่มโรงเรียน
ตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. คู่มือการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนกลุ่ม
โรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นางสาวธิดา จันทร์อ่ำ รหัสนักศึกษา ๖๔๔๑๗๑๐๐๗ เป็นนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี กำลังทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง “การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนตำบล
หินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐกานต์ ภาคพรต
เป็นประธานที่ปรึกษา และ ดร.โพธิ์ มณีโชติ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ซึ่งได้รับอนุมัติหัวข้อและโครงร่าง
วิทยานิพนธ์แล้ว นั้น

ในการนี้ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และ
ประสบการณ์ในทางวิชาการอย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ
เครื่องมือวิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ ทั้งนี้ นักศึกษาได้ส่งต้นฉบับโครงร่างวิทยานิพนธ์มาเพื่ออ่านพิจารณา
ประกอบด้วยแล้ว หากประสงค์ข้อมูลเพิ่มเติม สามารถประสานงานได้ที่ นางสาวธิดา จันทร์อ่ำ
หมายเลขโทรศัพท์ ๐๖ ๑๗๑๖ ๘๕๗๘

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา บุญส่ง)
คณบดีคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

สำนักงานคณบดีคณะครุศาสตร์

โทร. ๐ ๗๒๘๗ ๑๐๐๕

จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ saraben_edu@pbru.ac.th

ที่ อว ๐๖๓๔.๑๗/ว๓๔๗

คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
๗๖๐๐๐

๒๐ กันยายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน นางสาวรัชชนก เทียนสมบูรณ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบประเมินผลความสามารถในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนกลุ่มโรงเรียน
ตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน ๓ ฉบับ
๒. คู่มือการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนกลุ่ม
โรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นางสาวธิดา จันทร์อ่ำ รหัสนักศึกษา ๖๔๕๓๙๓๐๐๗ เป็นนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี กำลังทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง “การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนตำบล
หินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐกานต์ ภาคพรต
เป็นประธานที่ปรึกษา และ ดร.ไพรัช มณีโชติ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ซึ่งได้รับอนุมัติหัวข้อและโครงร่าง
วิทยานิพนธ์แล้ว นั้น

ในการนี้ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และ
ประสบการณ์ในทางวิชาการอย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ
เครื่องมือวิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ ทั้งนี้ นักศึกษาได้ส่งต้นฉบับโครงร่างวิทยานิพนธ์มาเพื่ออ่านพิจารณา
ประกอบด้วยแล้ว หากประสงค์ข้อมูลเพิ่มเติม สามารถประสานงานได้ที่ นางสาวธิดา จันทร์อ่ำ
หมายเลขโทรศัพท์ ๐๖ ๓๓๓๖ ๘๕๖๘

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา บุญส่ง)

คณบดีคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

สำนักงานคณบดีคณะครุศาสตร์

โทร. ๐ ๓๖๔๔ ๓๐๐๕

จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ saraban_edu@pbru.ac.th

คู่มือการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน

กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ
อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

คำนำ

เอกสารคู่มือการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นสื่อในการส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน โดยมีขั้นตอนในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) ขั้นรับรู้จุดประสงค์ของการสร้างเครือข่าย 2) ขั้นประสานชุมชน/หน่วยงานเครือข่าย 3) ขั้นสร้างข้อตกลงร่วมกัน 4) ขั้นบริหารจัดการเครือข่าย 5) ขั้นพัฒนาความสัมพันธ์ และ 6) ขั้นรักษาความสัมพันธ์ของเครือข่ายอย่างยั่งยืน โดยใช้การจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนในรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC ให้นักเรียนเกิดทักษะอาชีพ 4 ทักษะ ประกอบด้วย 1) ทักษะการแก้ปัญหา 2) ทักษะการจัดการ 3) ทักษะการสื่อสาร และ 4) ทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล คู่มือการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เหมาะสำหรับกลุ่มบุคคล หน่วยงาน องค์กรที่มีเป้าหมายในการพัฒนางานโดยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับมาตรฐานการศึกษาให้มีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลสูงสุด โดยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คู่มือการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนต่อไป

ธิดา จันทร์อ่ำ

สารบัญ

	หน้า
ส่วนที่ 1 รายละเอียดของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน	
หลักการและเหตุผล	1
วัตถุประสงค์	2
วิธีการดำเนินการ	3
ส่วนที่ 2 แนวคิด หลักการที่เกี่ยวข้อง	
การสร้างกลุ่มเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน	5
ขั้นตอนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ	6
ส่วนที่ 3 ขั้นตอนการดำเนินการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนกลุ่มโรงเรียน	
ตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	
แนวทางการดำเนินการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน	21

ส่วนที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

ยุทธศาสตร์ชาติได้กำหนดเป้าหมายการขับเคลื่อนการพัฒนาให้ประเทศเจริญก้าวหน้าไปในอนาคต ซึ่งทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยขับเคลื่อนสำคัญในการยกระดับการพัฒนาประเทศในทุกมิติไปสู่เป้าหมายการเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว และยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ เพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง มีคุณภาพ มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้านและมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย อีกทั้งมีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักการคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 อีกทั้งการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตสู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่ และอื่นๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง และแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ได้มุ่งเน้นการปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ยุทธศาสตร์ด้านการผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เป็นยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพการศึกษา การผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีสมรรถนะ ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ให้สามารถปรับตัวและรู้เท่าทันต่อกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลก มุ่งเน้นคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา เสริมสร้างทักษะและสมรรถนะผู้เรียน

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาให้มีการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษามีอาชีพและรายได้ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพและคุณภาพชีวิตที่ดี โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะทางอาชีพเป็นวาระเร่งด่วน ซึ่งองค์ความรู้และทักษะทางอาชีพจะสามารถช่วยให้รับมือกับความเสี่ยงต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อรายได้ทั้งความเสี่ยงทางเศรษฐกิจ ตลาดงาน หรือความเสี่ยงที่เป็นผลกระทบจากโรคระบาด ตลอดจนนโยบายในการเพิ่มโอกาสและการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพของกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา และผู้เรียนที่มีตามต้องการจำเป็นพิเศษ มีการจัดการศึกษาในระบบนอกระบบ และตามอัธยาศัย โดยยึดหลักตลอดชีวิตและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วน ประชาชนในแต่ละช่วงวัยได้รับการศึกษาตามความต้องการอย่างมีมาตรฐาน เหมาะสม และเต็มตามศักยภาพตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยชรา และพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมเพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่สังคมผู้สูงวัย การจัดการศึกษาสำหรับผู้ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ส่งเสริมการจัดการศึกษาให้ผู้ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ สามารถดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีเกียรติศักดิ์ศรีเท่าเทียมกับผู้อื่นในสังคม สามารถช่วยเหลือตนเองและมีส่วนร่วมในการพัฒนา

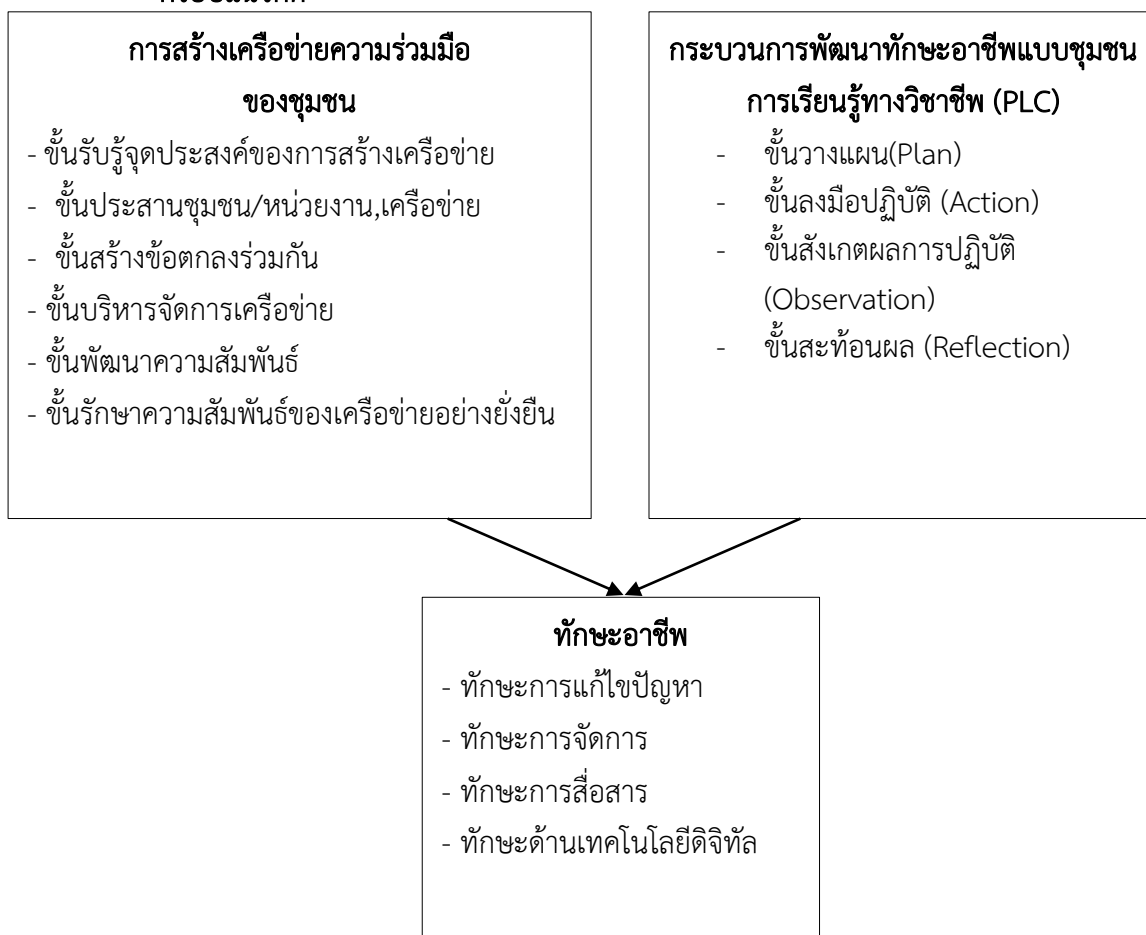
จากหลักการและเหตุผลในข้างต้น สถานศึกษาเป็นหน่วยงานหลักในการวางแผนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้บริการทางวิชาการกับชุมชนในท้องถิ่นที่สถานศึกษาตั้งอยู่ ดังนั้นสถานศึกษาควรให้ความสำคัญและส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนให้จบการศึกษาตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน และได้รับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้านอาชีพ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีแนวทางในการศึกษาต่อตามความถนัดของ

ตนเองหรือนำความรู้ไปต่อยอดเป็นอาชีพเสริมให้การเพิ่มรายได้จนพัฒนาเป็นเจ้าของกิจการในอนาคต โดยใช้หลักการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเข้ามามีส่วนช่วยในการพัฒนานักเรียนในมีศักยภาพ มีความพร้อมในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ สามารถอยู่ในสังคมและช่วยเหลือสังคมได้ ในการพัฒนาทักษะอาชีพจึงนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ เพื่อให้นักเรียนมีทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น ความถนัดความสนใจของผู้เรียน ซึ่งเป็นไปตามหลักการของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในการกระจายอำนาจให้สังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในสอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่น มีโครงสร้างที่ยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลา และการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 3)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟกับหน่วยงาน องค์กร และปราชญ์ชาวบ้านในชุมชน ตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอดงหลวง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. เพื่อจัดทำแผนการจัดกิจกรรมที่พัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟกับหน่วยงาน องค์กร และปราชญ์ชาวบ้านในชุมชน ตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอดงหลวง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

กรอบแนวคิด

วิธีการดำเนินการ

1. ศึกษาการทำคู่มือการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟและครูในเครือข่าย 6 โรงเรียน ปราชญ์ชาวบ้าน เจ้าหน้าที่สภาเด็ก รวมถึงเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. ศึกษาทักษะอาชีพของนักเรียนทั้ง 4 ด้านในการพัฒนา
3. ประชุมครูในเครือข่าย 6 โรงเรียน ปราชญ์ชาวบ้าน เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อทำข้อตกลงร่วมกันและระดมความคิดในการพัฒนาทักษะอาชีพโดยใช้การจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนในรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC
4. วางแผนการจัดกิจกรรมที่พัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน
5. จัดทำคู่มือการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
6. ประชุมครูในเครือข่าย 6 โรงเรียน ปราชญ์ชาวบ้าน เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อดำเนินการตามคู่มือฯ
7. จัดทำการประเมินผลและสรุปการดำเนินกิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน
8. ประชุมครูในเครือข่าย 6 โรงเรียน ปราชญ์ชาวบ้าน เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อเสนอผลการดำเนินการตามคู่มือฯ และลงนามพันธสัญญาเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อรักษาความสัมพันธ์ของเครือข่ายอย่างยั่งยืน

ส่วนที่ 2

แนวคิด หลักการที่เกี่ยวข้อง

การสร้างกลุ่มเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554 : 18-19) ได้กำหนดมาตรฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไว้ 5 มาตรฐาน โดยที่มาตรฐานที่ 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษา ตัวบ่งชี้ที่ 1 การสร้างและพัฒนาเครือข่ายสภาพที่พึงประสงค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีการสร้างเครือข่ายทางวิชาการหรือวิชาชีพตามความต้องการ ความสนใจอย่างต่อเนื่อง 1) มีการกำหนดวิธีการและแนวปฏิบัติในการส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนากิจการการจัดการเครือข่าย 2) มีการแสวงหาเทคนิคหรือนวัตกรรมในการส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนากิจการการจัดการเครือข่าย ตัวบ่งชี้ที่ 2 ผลที่ได้รับจากการสร้างและพัฒนาเครือข่าย สภาพที่พึงประสงค์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีการสร้างเครือข่ายที่ครอบคลุมทุกภารกิจงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาผลงานที่เกิดจากเครือข่ายมาใช้ประโยชน์ในการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านการบริหารทั่วไป ได้รับการสนับสนุนด้านทรัพยากร ได้แก่ งบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และการบริหารจัดการจากเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านการบริหารทั่วไป ครูและบุคลากรในเครือข่ายมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในระยะเริ่มต้นของเครือข่ายต้องเริ่มจากการมีผู้นำเครือข่าย ซึ่งผู้นำเครือข่ายนี้อาจเป็นทั้งปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มบุคคล อาจเป็นคนในท้องถิ่นผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ ครูและบุคลากรทางการศึกษา นักวิชาการโดยที่ผู้นำเครือข่ายจะเป็นผู้กำหนดประเด็นที่ตนเองสนใจเป็นผู้จุดประกายให้คนอื่นเริ่มรับรู้ปัญหาาร่วมกัน จนเกิดความตระหนักถึงความจำเป็นที่ต้องรวมตัวกันเป็นเครือข่าย หากผู้นำสามารถร่วมใจสมาชิกเครือข่ายและผลักดันให้เกิดการร่วมใจกันตามเป้าหมายเครือข่ายก็มีโอกาสประสบความสำเร็จ ปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่เป็นตัวกำหนดว่าเครือข่ายจะดำเนินการไปได้ยั่งยืนมากน้อยเพียงใดนั้น ก็คือปริมาณและคุณภาพของสมาชิกเครือข่าย ด้วยเหตุนี้เองการสร้างแนวร่วมของสมาชิกเครือข่ายให้กว้างขวางและดึงกลุ่มบุคคล หน่วยงาน องค์กร ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเข้าเป็นสมาชิกเครือข่ายจะก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อเครือข่ายในอนาคต

ขั้นตอนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ

ขั้นตอนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มี 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นรับรู้จุดประสงค์ของการสร้างเครือข่าย โดยเจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทำหนังสือเชิญผู้บริหารสถานศึกษา ร่วมประชุมเพื่อรับรู้จุดประสงค์ของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน จากนั้นจัดตั้งกลุ่มเครือข่ายความร่วมมือและลงนามในหนังสือตอบรับการเข้าร่วมเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน

2. ชั้นประสานชุมชน/หน่วยงานเครือข่าย เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทำหนังสือเชิญครูเครือข่ายที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารสถานศึกษา และปราชญ์ชาวบ้าน ร่วมประชุมเพื่อรับรู้จุดประสงค์ของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนและสร้างข้อตกลงร่วมกัน ในการพัฒนาทักษะอาชีพ 4 ทักษะให้เกิดขึ้นกับนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพ

3. ชั้นสร้างข้อตกลงร่วมกันระหว่างครูเครือข่าย เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ และปราชญ์ชาวบ้าน

4. ชั้นบริหารจัดการเครือข่าย โดยนำข้อตกลงที่ได้สร้างร่วมกันของครูเครือข่าย เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และปราชญ์ชาวบ้าน นำมาเป็นเป้าหมายในการกำหนดแผนการดำเนินกิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพ และร่วมจัดทำคู่มือการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

5. ชั้นพัฒนาความสัมพันธ์เครือข่ายความร่วมมือของชุมชน ภายใต้การนิเทศติดตามผลของผู้วิจัย ดังนี้

5.1 เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ ทำหนังสือเชิญครูเครือข่ายหินเหล็กไฟและนักเรียนกลุ่มเป้าหมายระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จาก 6 โรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนอนุบาลหัวหิน(บ้านหนองขอน) 2) โรงเรียนบ้านหนองตะเภา 3) โรงเรียนบ้านหนองซอ 4) โรงเรียนบ้านหนองคร้า 5) โรงเรียนบ้านวังโบสถ์ และ 6) โรงเรียนบ้านหนองเหียง จำนวน 40 คน เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพ ณ องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

5.2 คณะครูเครือข่ายกลุ่มหินเหล็กไฟ ทำแบบประเมินทักษะอาชีพของนักเรียนก่อนเข้ารับการพัฒนาทักษะอาชีพ 11 ด้าน ประกอบด้วย 1) ทักษะกระบวนการทำงาน 2) ทักษะการทำงานร่วมกัน 3) ทักษะการแก้ปัญหา 4) ทักษะแสวงหาความรู้ 5) ทักษะการจัดการ 6) ทักษะการสื่อสาร 7) ทักษะในการวางแผน 8) ทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล 9) ทักษะและความสามารถทางด้านภาษา 10) ทักษะการใช้คณิตศาสตร์และการคำนวณ และ 11) ทักษะความสามารถเฉพาะวิชาชีพ เพื่อประเมินทักษะอาชีพของนักเรียนว่าอยู่ระดับใด

5.3 คณะครูเครือข่ายหินเหล็กไฟ ปราชญ์ชาวบ้าน เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ร่วมกันดำเนินกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน โดยแบ่งกิจกรรมออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) การเรียนรู้ภาคทฤษฎี โดยครูเครือข่ายหินเหล็กไฟและเจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ใช้เวลาเรียนภาคทฤษฎี จำนวน 5 ชั่วโมง 2) การเรียนรู้โดยการฝึกปฏิบัติจากปราชญ์ชาวบ้าน ใช้เวลาเรียนภาคปฏิบัติและสรุปผล จำนวน 10 ชั่วโมง

5.5 คณะครูเครือข่ายหินเหล็กไฟ ปราชญ์ชาวบ้าน และเจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ ร่วมกันประเมินผลการจัดกิจกรรมด้วยแบบประเมินการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนหลังเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพ

6. ชั้นรักษาความสัมพันธ์ของเครือข่ายอย่างยั่งยืน ดังนี้

6.1 ผู้วิจัยนำผลการประเมินที่ได้จากการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลงานวิจัยมาประเมินผลการดำเนินการว่าอยู่ในระดับใด

6.2 ประชุมสรุปและอภิปรายผล เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ได้รับ และประเมินความเหมาะสม ของคู่มือสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

6.3 จัดทำหนังสือลงนามพันธสัญญาเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ ประชาชนชาวบ้าน และเจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ เพื่อรักษาความสัมพันธ์ของเครือข่ายอย่างยั่งยืน

ส่วนที่ 3

ขั้นตอนการดำเนินการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

การพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน โดยใช้การดำเนินการพัฒนาทักษะอาชีพรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) มีเป้าหมายในการพัฒนาทักษะอาชีพที่มีความจำเป็น 4 ทักษะ ได้แก่ 1) ทักษะการแก้ปัญหา 2) ทักษะการจัดการ 3) ทักษะการสื่อสาร และ 4) ทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 40 คน ในกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับทักษะอาชีพเน้นการจัดกิจกรรมตามความสนใจของผู้เรียน พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้เต็มเต็มศักยภาพ มีทักษะและมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ โดยเริ่มจากการเรียนรู้ทรัพยากร ภูมิปัญญาที่มีในท้องถิ่น มาสร้างเป็นอาชีพให้กับนักเรียน โดยเน้นให้นักเรียนเกิดทักษะพื้นฐานที่จำเป็นและสามารถต่อยอดพัฒนาไปสู่การพัฒนาทักษะอาชีพด้านอื่นๆต่อไป โดยใช้กระบวนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน โดยนำโรงเรียน 6 โรงเรียน ราษฎรชาวบ้าน เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์เข้ามามีส่วนช่วยในการถ่ายทอดองค์ความรู้ จัดกิจกรรมและประเมินผล การพัฒนาทักษะอาชีพให้กับนักเรียน

เป้าหมาย

การพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน โดยใช้การจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 40 คน จาก 6 โรงเรียนกลุ่มเครือข่ายตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมุ่งส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนเกิดทักษะอาชีพ 4 ทักษะ ได้แก่ 1) ทักษะการแก้ปัญหา 2) ทักษะการจัดการ 3) ทักษะการสื่อสาร และ 4) ทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล สามารถนำความรู้ ประสบการณ์จากการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพไปพัฒนาให้เกิดประโยชน์ในอนาคต

แนวการดำเนินการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน

โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน 6 โรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนอนุบาลหัวหิน(บ้านหนองขน) 2) โรงเรียนบ้านหนองตะเภา 3) โรงเรียนบ้านหนองซอ 4) โรงเรียนบ้านหนองคร้า 5) โรงเรียนบ้านวังโบสถ์ และ 6) โรงเรียนบ้านหนองเหียง เข้าร่วมกิจกรรม โดยมีแนวการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน ดังนี้

1. นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพ ณ องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

2. นักเรียนเข้าร่วมปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพ โดยเรียนภาคเนื้อหาเกี่ยวกับเครือข่ายและเจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชน ตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อเรียนรู้ข้อมูลพื้นฐานของอาชีพในท้องถิ่น และเป็นการสะท้อนความรู้ ความเข้าใจ ทักษะหรือประสบการณ์ของนักเรียน

3. จัดกิจกรรมรูปแบบกลุ่ม โดยให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้จากการเรียนเนื้อหา มาศึกษาเรียนรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง ประกอบการจัดการอย่างเป็นระบบ เน้นกระบวนการทำงาน การสื่อสาร การวางแผน กระบวนการแก้ไขปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในการดำเนินกิจกรรม

4. นักเรียนเข้าร่วมปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพ ภาคปฏิบัติกับปราชญ์ชาวบ้าน เพื่อฝึกขั้นตอนการทำงานที่สอดคล้องกับวิธีการทำงานในชีวิตจริง เพื่อให้นักเรียนได้ใช้ทักษะ และประสบการณ์ในการปฏิบัติกิจกรรม โดยมีครูที่ปรึกษาประจำกลุ่มคอยดูแลและให้คำแนะนำ

5. ใช้วิธีการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

6. จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเผยแพร่การจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพของ นักเรียนกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้นำกระบวนการ PLC มาปรับใช้ในการพัฒนาทักษะอาชีพ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1 ขั้นตอนการวางแผน (Plan)

1.1 คณะครูเครือข่ายหินเหล็กไฟ จัดเตรียมข้อมูล สื่อที่เกี่ยวข้องกับอาชีพที่มีอยู่ใน ห้องถิ่น เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้และเข้าใจในขอบเขตของการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ อีกทั้ง เป็นการกระตุ้นความสนใจของนักเรียนและช่วยให้ครูได้ทราบถึงความรู้เดิมของนักเรียน

1.2 นักเรียนแต่ละคนเลือกหัวข้ออาชีพที่สนใจจะศึกษา ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม จากนั้นให้นักเรียนเข้ากลุ่มตามหัวข้ออาชีพที่นักเรียนเลือกไว้ สมาชิกในกลุ่มช่วยกันศึกษาเนื้อหาเกี่ยว อาชีพที่สนใจในห้องถิ่นตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จากนั้นนำหัวข้อที่ สนใจมานำเสนอต่อครู เพื่อช่วยกันกรองข้อมูลและให้คำแนะนำเพิ่มเติม

1.3 ครูกลุ่มเครือข่ายหินเหล็กไฟ เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชน ตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประชุมหารือเกี่ยวกับหัวข้ออาชีพที่นักเรียนสนใจ นำมา วิเคราะห์หาข้อมูลจากปราชญ์ชาวบ้านในห้องถิ่น กำหนดขั้นตอน เนื้อหา ระยะเวลา และหน้าที่ รับผิดชอบในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพให้กับนักเรียน

2. ขั้นลงมือปฏิบัติ (Action)

2.1 นักเรียนเข้ากลุ่มร่วมกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพ โดยเรียนรู้เนื้อหาจากครูที่ ปรึกษาประชุมกลุ่มตามหัวข้อที่นักเรียนสนใจ

2.2 นักเรียนเรียนภาคปฏิบัติกับปราชญ์ชาวบ้าน ตามกระบวนการของอาชีพที่ นักเรียนสนใจ

2.3 นักเรียนลงมือปฏิบัติด้วยตนเองตามกระบวนการที่ได้เรียนรู้มา โดยจะมีครูที่ ปรึกษาประจำกลุ่ม ปราชญ์ชาวบ้าน และเจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอ หัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ คอยให้คำแนะนำ

3. ขั้นสังเกตผลการปฏิบัติ (Observation)

3.1 นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอและร่วมกันอภิปรายทักษะอาชีพที่นักเรียนได้ศึกษา ลงมือปฏิบัติ ว่ามีทักษะใดบ้างที่เกิดขึ้น เกิดขึ้นในขั้นตอนใด มีปัญหาอุปสรรคใดบ้าง แก้ไขโดยวิธีใด และการต่อยอดอาชีพในมุมมองของนักเรียนเป็นไปในทิศทางใด

3.2 ครูกลุ่มเครือข่ายหินเหล็กไฟ ปราชญ์ชาวบ้าน เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชน ตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สรุปผลการดำเนินกิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพว่าเป็นไปตามข้อตกลงหรือไม่ นักเรียนเกิดทักษะอาชีพบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่

4. ขั้นสะท้อนผล (Reflection)

ครูในกลุ่มเครือข่ายหินเหล็กไฟ ปราชญ์ชาวบ้าน เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชน ตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ร่วมกันประชุมสรุปและประเมินผลทักษะอาชีพที่เกิดขึ้นกับนักเรียนตามสภาพจริง และข้อเสนอแนะความคิดเห็นสำหรับการดำเนินกิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพ เพื่อนำข้อคิดเห็นมาปรับปรุงแก้ไขให้การดำเนินการพัฒนาทักษะอาชีพให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

คำชี้แจง

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ เรื่อง อาชีพในฝัน สานสัมพันธ์ท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นแผนการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพโดยใช้รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ทฤษฎีและลงมือปฏิบัติกิจกรรมผ่านอาชีพในท้องถิ่น ฝึกการทำงานที่สอดคล้องกับชีวิตจริง แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ มุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดทักษะ 1) ทักษะการแก้ปัญหา 2) ทักษะการจัดการ 3) ทักษะการสื่อสาร 4) ทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล โดยมีแผนการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน จำนวน 5 แผน รวม 15 ชั่วโมง ดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง รวมสิ่งดีที่เห็นหลักไฟ	จำนวน 2 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง มีอาชีพ มีรายได้	จำนวน 3 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง ฝึกอาชีพเพิ่มทักษะ (1)	จำนวน 4 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง ฝึกอาชีพเพิ่มทักษะ (2)	จำนวน 4 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง มองไกลในอนาคต	จำนวน 2 ชั่วโมง

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง อาชีพในฝัน สานสัมพันธ์ท้องถิ่น
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ
 หน่วยที่ 1 เรื่อง รวมสิ่งดีที่หิวน้ำไฟ
 ภาคเรียนที่ 2/2566
 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
 เวลาเรียน 2 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ
  1. ความเป็นมาของที่ตั้ง ทรัพยากรทางธรรมชาติ และอาชีพที่มีในตำบลหิวน้ำไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. จุดประสงค์การเรียนรู้
  1. นักเรียนสามารถอธิบายความเป็นมาและทรัพยากรที่มีในตำบลหิวน้ำไฟได้
  2. นักเรียนสามารถวิเคราะห์อาชีพในท้องถิ่นที่ตนเองสนใจได้
3. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน
  1. ความสามารถในการสื่อสาร
4. คุณลักษณะอันพึงประสงค์
  1. มีวินัย
  2. ใฝ่เรียนรู้
  3. มุ่งมั่นในการทำงาน
5. ทักษะอาชีพ
  1. ทักษะการแก้ปัญหา
  2. ทักษะการจัดการ
  3. ทักษะการสื่อสาร
  4. ทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล
6. กระบวนการจัดกิจกรรม โดยใช้รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC

ชั่วโมงที่ 1

ขั้นที่ 1 ขั้นตอนการวางแผน (Plan)

  1. ครูนำแผนที่อำเภอหัวหิน มาให้นักเรียนดู จากนั้นนักเรียนตอบคำถามดังนี้
    - 1.1 ตำบลหิวน้ำไฟอยู่ส่วนไหนของแผนที่
    - 1.2 นักเรียนทราบหรือไม่ว่าตำบลหิวน้ำไฟมีทรัพยากรทางธรรมชาติที่สำคัญอะไรบ้าง

ขั้นลงมือปฏิบัติ (Action)

  2. นักเรียนชมวีดิทัศน์แนะนำตำบลหิวน้ำไฟ
  3. นักเรียน ครู และเจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหิวน้ำไฟ ร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานที่ตั้งของชุมชน ทรัพยากรทางธรรมชาติที่สำคัญมีอะไรบ้าง และสามารถนำไปประกอบเป็นอาชีพได้บ้าง
  4. นักเรียนเข้ากลุ่มช่วยกันวิเคราะห์การประกอบอาชีพของคนในท้องถิ่นว่ามีอะไรบ้าง
  5. ครูอธิบายอาชีพที่มีในท้องถิ่นตำบลหิวน้ำไฟมีอะไรบ้าง แต่ละอาชีพมีความสำคัญอย่างไร

ขั้นที่ 3 ขั้นสังเกตผลการปฏิบัติ (Observation)

6. นักเรียนวิเคราะห์อาชีพในท้องถิ่นที่ตนเองสนใจ จากนั้นเข้ากลุ่มอาชีพที่ได้เลือกไว้ เพื่อศึกษาหาข้อมูลพื้นฐานของอาชีพ นำเสนอครูที่ปรึกษาประจำกลุ่มในคำแนะนำและอธิบายเพื่อสร้างความเข้าใจให้กับนักเรียน

ขั้นที่ 4 ขั้นสะท้อนผล (Reflection)

7. นักเรียนนำเสนอข้อสรุป แลกเปลี่ยนความคิดของอาชีพที่นักเรียนในกลุ่มสนใจและมีเป้าหมายจะนำหารายได้ในระหว่างเรียน จนกระทั่งเป็นอาชีพในอนาคต

ชั่วโมงที่ 2

ขั้นที่ 1 ขั้นตอนการวางแผน (Plan)

1. นักเรียน ครู และเจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ ร่วมกันอภิปรายลักษณะของอาชีพในท้องถิ่นที่นักเรียนสนใจ

ขั้นที่ 2 ขั้นลงมือปฏิบัติ (Action)

2. นักเรียนเข้ากลุ่มทำใบงานวิเคราะห์ ค้นพบอาชีพ โดยเลือกอาชีพที่คิดว่าเหมาะสมและสอดคล้องกับตนเองมากที่สุด โดยครู และเจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟคอยให้คำแนะนำ

3. ครูให้นักเรียนวิเคราะห์คุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพที่ฉันค้นพบ และคุณสมบัติของนักเรียน

ขั้นที่ 3 ขั้นสังเกตผลการปฏิบัติ (Observation)

4. นักเรียนในกลุ่มนำข้อมูลจากการค้นคว้ามาสรุปในชิ้นงานแผนผังความคิด เรื่องอาชีพที่ฉันค้นพบ

5. ครู และเจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟร่วมกันอภิปรายและแนะนำปราชญ์ชาวบ้านที่มีความเชี่ยวชาญในอาชีพที่นักเรียนแต่ละกลุ่มสนใจ เพื่อให้นักเรียนได้เตรียมความพร้อมในการศึกษาภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ

ขั้นที่ 4 ขั้นสะท้อนผล (Reflection)

6. นักเรียน ครู และเจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ นัดหมายในการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งต่อไป

7. สื่อการเรียนรู้/แหล่งเรียนรู้

1. แผนที่อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

2. วิดีทัศน์แนะนำตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

3. แผนพับแนะนำอาชีพสำคัญของตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

8. ชิ้นงาน/ภาระงาน

1. ใบงานเรื่อง รวมสิ่งดีที่หินเหล็กไฟ

2. ใบงานเรื่อง อาชีพที่ฉันค้นพบ

9. การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการ	เครื่องมือ
1. นักเรียนสามารถอธิบาย ความเป็นมาและทรัพยากรที่มี ในตำบลหินเหล็กไฟได้ 2. นักเรียนวิเคราะห์อาชีพ ในท้องถิ่นได้	ตรวจใบงาน รวมสิ่งดีที่หิน เหล็กไฟ ตรวจใบงาน อาชีพที่ฉัน ค้นพบ ผ่าน หมายถึง นักเรียนตอบ คำถามแสดงรายละเอียดความ เป็นมาและทรัพยากรที่มีคุณค่า และวิเคราะห์อาชีพในท้องถิ่น ของตำบลหินเหล็กไฟได้ ถูกต้อง ไม่ผ่าน หมายถึง นักเรียน ไม่สามารถตอบคำถามแสดง รายละเอียดความเป็นมาและ ทรัพยากรที่มีคุณค่าและ วิเคราะห์อาชีพในท้องถิ่นของ ตำบลหินเหล็กไฟได้ถูกต้อง	ใบงาน รวมสิ่งดีที่หินเหล็กไฟ ใบงาน อาชีพที่ฉันค้นพบ

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการ	เครื่องมือ
สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	ประเมินผู้เรียน	แบบประเมินสมรรถนะของผู้เรียน
คุณลักษณะอันพึงประสงค์	ประเมินผู้เรียน	แบบประเมินคุณลักษณะอันพึง ประสงค์

10. บันทึกการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ

10.1 ผลการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

.....

.....

.....

10.2 ปัญหา/อุปสรรค

.....

.....

.....

10.3 ข้อเสนอแนะ/แนวทางการแก้ไข

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้จัดกิจกรรม
(.....)

ความคิดเห็น

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้จัดกิจกรรม
(.....)

ความคิดเห็น

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้จัดกิจกรรม
(.....)

“ ใบงานที่ 1 รวมสิ่งดีที่หิวน้ำไฟ

คำชี้แจง ให้นักเรียนสรุปองค์ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรอาชีพที่มี
อยู่ในท้องถิ่น เป็น Mind map

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อาชีพในฝัน สานสัมพันธ์ท้องถิ่น
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ
 หน่วยที่ 2 เรื่อง มีอาชีพ มีรายได้ ภาคเรียนที่ 2/2566
 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เวลาเรียน 3 ชั่วโมง

---

1. สาระสำคัญ

1. อาชีพ เป็นสิ่งสำคัญในวิถีชีวิตและการดำรงชีพของมนุษย์ในปัจจุบัน เพราะอาชีพเป็นการสร้างรายได้เพื่อเลี้ยงชีพตนเองและครอบครัว อาชีพก่อให้เกิดผลผลิตและการบริการเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภค อีกทั้งอาชีพยังส่งผลต่อเศรษฐกิจของประเทศชาติ อาชีพจึงเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ ชุมชน และส่งผลถึงความเจริญก้าวหน้าของประเทศอีกด้วย

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถบอกอาชีพที่นักเรียนสนใจได้
2. นักเรียนสามารถวิเคราะห์บุคลิกภาพที่สอดคล้องกับอาชีพในท้องถิ่นของตนเองได้

3. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1. ความสามารถในการสื่อสาร

4. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีวินัย
2. ใฝ่เรียนรู้
3. มุ่งมั่นในการทำงาน

5. ทักษะอาชีพ

1. ทักษะการแก้ปัญหา
2. ทักษะการจัดการ
3. ทักษะการสื่อสาร
4. ทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล

6. กระบวนการจัดกิจกรรม โดยใช้รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC

ชั่วโมงที่ 1

ขั้นที่ 1 ขั้นตอนการวางแผน (Plan)

1. ทบทวนการเรียนรู้จากชั่วโมงที่ผ่านมา เรื่อง อาชีพที่ฉันค้นพบ

ขั้นลงมือปฏิบัติ (Action)

2. นักเรียนชมวิดีโอทัศน์จากกรมการจัดหางาน “ทำไมต้องรู้จักตัวเอง” แล้วให้นักเรียนบอกความรู้สึกหรือข้อคิดที่ได้จากการชมวิดีโอทัศน์ดังกล่าว

3. ครูและเจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สรุปแนวทางและกล่าวจูงใจนักเรียนถึงความฝันของแต่ละคน คนทุกคนย่อมมีความฝันคนเราจึงควรมีความฝันเพื่อเป็นแรงบันดาลใจในการดำเนินชีวิต

ขั้นที่ 3 ขั้นสังเกตผลการปฏิบัติ (Observation)

4. ครูให้นักเรียนเข้ากลุ่มตามอาชีพในท้องถิ่นที่นักเรียนสนใจ และวาดภาพความฝันกับอาชีพในท้องถิ่นที่อยากเป็นลงในใบงาน

ขั้นที่ 4 ขั้นสะท้อนผล (Reflection)

6. นักเรียนนำเสนอผลงานและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชีพที่อยากเป็นในท้องถิ่น ชั่วโมงที่ 2

ขั้นที่ 1 ขั้นตอนการวางแผน (Plan)

1. นักเรียน ครู และเจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ร่วมกันสรุปอาชีพในท้องถิ่นที่นักเรียนอยากเป็น ได้แก่

- ปลุกหม่อน เลี้ยงไหม
- ขนมไทยจากสับปะรด
- ไกด์นำทาง ชวนชมบ้านหม่อนไหม
- รังสรรค์เกศา (ช่างตัดผม)
- งานศิลปกับผ้ามัดย้อม

ขั้นที่ 2 ขั้นลงมือปฏิบัติ (Action)

2. นักเรียนเข้ากลุ่มตามอาชีพที่แบ่งไว้ตามความสนใจของนักเรียน จากนั้นเรียนรู้ภาคทฤษฎีเกี่ยวกับอาชีพจากปราชญ์ชาวบ้าน

ขั้นที่ 3 ขั้นสังเกตผลการปฏิบัติ (Observation)

3. นักเรียนนำข้อมูลความรู้จากปราชญ์ชาวบ้านและจากการค้นคว้าเพิ่มเติมมาอภิปรายกันในกลุ่มจนเข้าใจ โดยครูที่ปรึกษาประจำกลุ่มคอยให้คำแนะนำ

4. นักเรียนภายในกลุ่มช่วยกันเขียนแผนภาพ การวางแผนการประกอบอาชีพ พร้อมบอกจุดเด่น จุดด้อย ในอาชีพของตน

ขั้นที่ 4 ขั้นสะท้อนผล (Reflection)

5. นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอแผนภาพ การวางแผนการประกอบอาชีพ หน้าชั้นเรียน

6. ครูให้นักเรียนจดบันทึกสิ่งที่นักเรียนต้องจัดเตรียมมาในชั่วโมงต่อไป

ชั่วโมงที่ 3

ขั้นที่ 1 ขั้นตอนการวางแผน (Plan)

1. นักเรียน ครูที่ปรึกษาประจำกลุ่มอาชีพ และเจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทบทวนความรู้ที่ได้รับจากปราชญ์ชาวบ้านและการค้นคว้าเพิ่มเติม

ขั้นที่ 2 ขั้นลงมือปฏิบัติ (Action)

2. นักเรียนเข้ากลุ่มตามอาชีพเรียนรู้ภาคทฤษฎี กระบวนการทำงานตามขั้นตอนของอาชีพจากปราชญ์ชาวบ้าน

ขั้นที่ 3 ขั้นสังเกตผลการปฏิบัติ (Observation)

3. นักเรียนนำข้อมูลความรู้จากปราชญ์ชาวบ้านและจากการค้นคว้าเพิ่มเติม มาอภิปรายกันในกลุ่มจนเข้าใจ โดยครูที่ปรึกษาประจำกลุ่มคอยให้คำแนะนำ

ขั้นที่ 4 ขั้นสะท้อนผล (Reflection)

5. นักเรียนในกลุ่มอาชีพร่วมกันสรุปความรู้ที่ได้รับและร่วมกันหาวิธีการต่อยอดอาชีพของตนให้มีความก้าวหน้าในโลกโดยการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้

7. สื่อการเรียนรู้/แหล่งเรียนรู้

1. วีดิทัศน์จากกรมการจัดหางาน “ทำไมต้องรู้จักตัวเอง”

2. ปราชญ์ชาวบ้าน

3. สื่อการประกอบอาชีพในห้องเรียนที่นักเรียนสนใจ ได้แก่

- ปลุกหม่อน เลี้ยงไหม
- ขนมไทยจากสับปะรด
- ไกด์นำทาง ชวนชมบ้านหม่อนไหม
- รังสรรค์เกศา (ช่างตัดผม)
- งานศิลป์กับผ้ามัดย้อม

8. ชิ้นงาน/ภาระงาน

1. แผนภาพ การวางแผนการประกอบอาชีพ

9. การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการ	เครื่องมือ
1. นักเรียนสามารถบอกอาชีพที่นักเรียนสนใจได้ 2. นักเรียนสามารถวิเคราะห์บุคลิกภาพที่สอดคล้องกับอาชีพในห้องเรียนของตนเองได้	แผนภาพ การวางแผนการประกอบอาชีพ ผ่าน หมายถึง นักเรียนตอบคำถามแสดงรายละเอียดความเป็นมาและทรัพยากรที่มีคุณค่าของตำบล หินเหล็กไฟได้ถูกต้อง ไม่ผ่าน หมายถึง นักเรียนไม่สามารถตอบคำถามแสดงรายละเอียดความเป็นมาและทรัพยากรที่มีคุณค่าของตำบล หินเหล็กไฟได้ถูกต้อง	แบบประเมินทักษะอาชีพ 4 ทักษะ
สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	ประเมินผู้เรียน	แบบประเมินสมรรถนะของผู้เรียน
คุณลักษณะอันพึงประสงค์	ประเมินผู้เรียน	แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

10. บันทึกการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ

10.1 ผลการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

.....

.....

10.2 ปัญหา/อุปสรรค

.....

.....

10.3 ข้อเสนอแนะ/แนวทางการแก้ไข

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้จัดกิจกรรม
(.....)

ความคิดเห็น

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้จัดกิจกรรม
(.....)

ความคิดเห็น

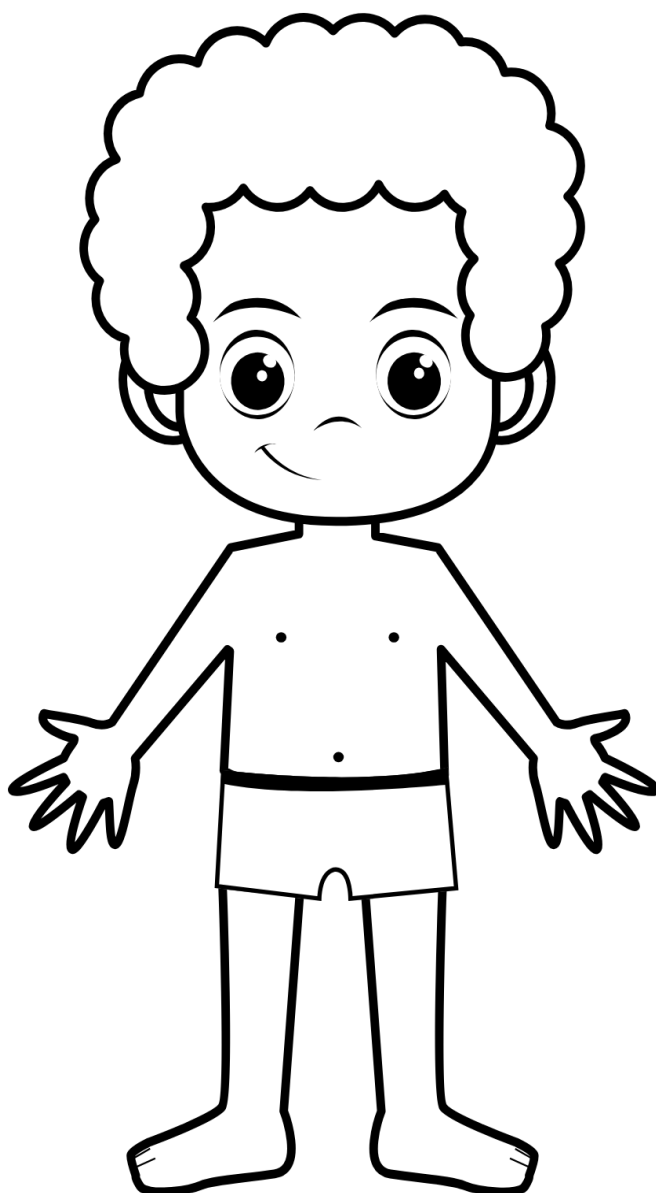
.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้จัดกิจกรรม
(.....)

ใบงานที่ 2 อาชีพที่ฉันค้นพบ

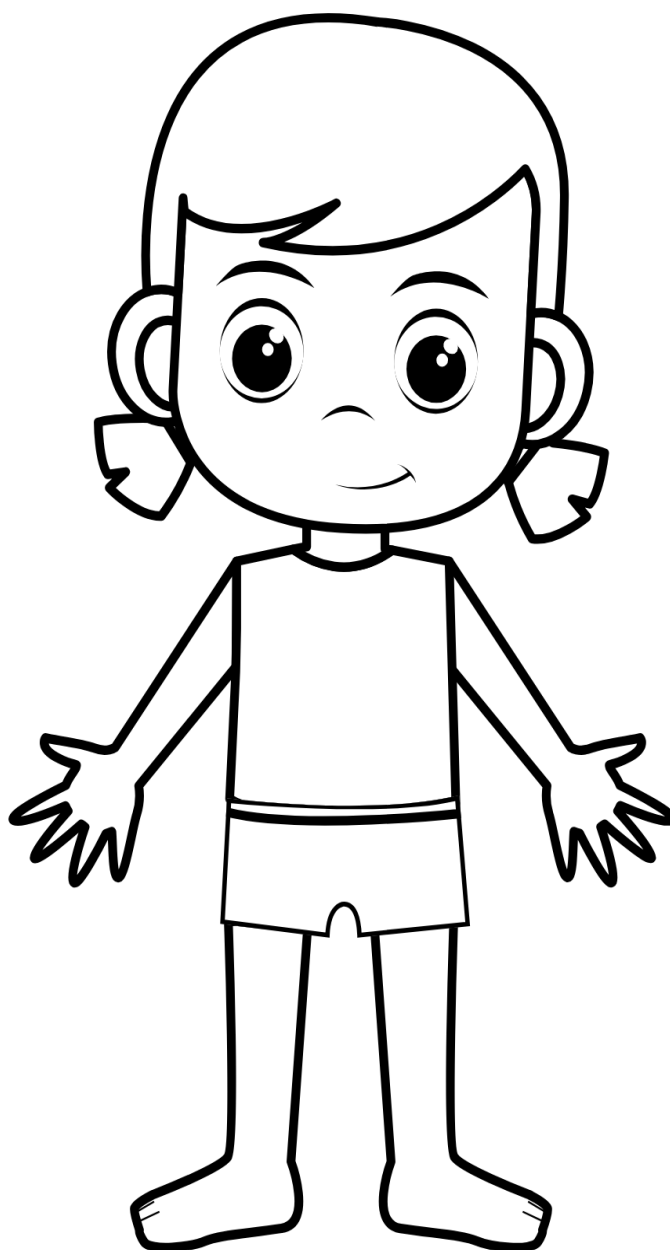
คำชี้แจง ให้นักเรียนวาดภาพเกี่ยวกับอาชีพที่มีอยู่ในท้องถิ่น

ใบงานที่ 2 อาชีพที่ฉันค้นพบ

คำชี้แจง ให้นักเรียนวาดภาพเกี่ยวกับอาชีพที่ชื่นชอบในท้องถิ่น

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อาชีพในฝัน สานสัมพันธ์ท้องถิ่น
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ
 หน่วยที่ 3 เรื่อง ฝึกอาชีพเพิ่มทักษะ (1) ภาคเรียนที่ 2/2566
 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เวลาเรียน 4 ชั่วโมง

---

1. สาระสำคัญ
  1. การฝึกอาชีพ เป็นกระบวนการเพิ่มทักษะและประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ ช่วยให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เพิ่มพูนทัศนคติในการทำงานและได้พัฒนาฝีมือจากการฝึกปฏิบัติอาชีพ
2. จุดประสงค์การเรียนรู้
  1. นักเรียนสามารถอธิบายขั้นตอนการทำอาชีพได้
  2. นักเรียนสามารถปฏิบัติอาชีพที่ตนสนใจได้
3. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน
  1. ความสามารถในการสื่อสาร
4. คุณลักษณะอันพึงประสงค์
  1. มีวินัย
  2. ใฝ่เรียนรู้
  3. มุ่งมั่นในการทำงาน
5. ทักษะอาชีพ
  1. ทักษะการแก้ปัญหา
  2. ทักษะการจัดการ
  3. ทักษะการสื่อสาร
  4. ทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล
6. กระบวนการจัดกิจกรรม โดยใช้รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC
  - ขั้นที่ 1 ขั้นตอนการวางแผน (Plan)
    1. นักเรียนเข้ากลุ่มอาชีพที่ได้เลือกไว้ ได้แก่
      - ปลุกหม่อน เลี้ยงไหม
      - ขนมไทยจากสับปะรด
      - ไกด์นำทาง ชวนชมบ้านหม่อนไหม
      - รังสรรค์เกศา (ช่างตัดผม)
      - งานศิลปะกับผ้ามัดย้อม

จากนั้นนักเรียนเตรียมตัวเพื่อฝึกอาชีพตามขั้นตอนของอาชีพที่สนใจ โดยครูที่ปรึกษาประจำกลุ่มคอยให้คำแนะนำ

  - ขั้นที่ 2 ขั้นลงมือปฏิบัติ (Action)
    2. นักเรียนเรียนรู้ขั้นตอนการประกอบอาชีพภาคปฏิบัติทีละขั้นตอนจากปราชญ์ชาวบ้านตามอาชีพที่นักเรียนเลือกไว้
  - ขั้นที่ 3 ขั้นสังเกตผลการปฏิบัติ (Observation)

3. นักเรียนฝึกปฏิบัติอาชีพด้วยตนเอง โดยมีปราชญ์ชาวบ้าน ครูที่ปรึกษาประจำกลุ่มคอยให้คำแนะนำ

ขั้นที่ 4 ขั้นสะท้อนผล (Reflection)

4. นักเรียนออกนำเสนอผลงานการประกอบอาชีพของตนเองและร่วมกันอภิปรายอาชีพถึงจุดเด่น จุดด้อยที่ควรนำไปพัฒนาในการฝึกปฏิบัติครั้งต่อไป

7. สื่อการเรียนรู้/แหล่งเรียนรู้

1. ปราชญ์ชาวบ้าน
2. อุปกรณ์ในการใช้ฝึกอาชีพทั้ง 5 อาชีพ
3. สื่อการประกอบอาชีพในห้องเรียนที่นักเรียนสนใจ ได้แก่
  - ปลุกหม่อน เลี้ยงไหม
  - ขนมไทยจากสับปะรด
  - ไกด์นำทาง ชวนชมบ้านหม่อนไหม
  - รังสรรค์เกศา (ช่างตัดผม)
  - งานศิลปกับผ้ามัดย้อม

8. ชิ้นงาน/ภาระงาน

1. ผลงานจากอาชีพที่ได้ฝึกปฏิบัติ

9. การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการ	เครื่องมือ
1. นักเรียนสามารถอธิบายขั้นตอนการทำอาชีพได้ 2. นักเรียนสามารถปฏิบัติอาชีพที่ตนสนใจได้	ผ่าน หมายถึง นักเรียนสามารถอธิบายขั้นตอนการทำอาชีพสามารถปฏิบัติอาชีพได้ถูกต้อง ไม่ผ่าน หมายถึง นักเรียนไม่สามารถอธิบายขั้นตอนการทำอาชีพสามารถปฏิบัติอาชีพได้ถูกต้อง	แบบประเมินทักษะอาชีพ 4 ทักษะ
สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	ประเมินผู้เรียน	แบบประเมินสมรรถนะของผู้เรียน
คุณลักษณะอันพึงประสงค์	ประเมินผู้เรียน	แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

10. บันทึกการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ

10.1 ผลการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

.....

.....

.....

10.2 ปัญหา/อุปสรรค

.....

.....

.....

10.3 ข้อเสนอแนะ/แนวทางการแก้ไข

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้จัดกิจกรรม
(.....)

ความคิดเห็น

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้จัดกิจกรรม
(.....)

ความคิดเห็น

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้จัดกิจกรรม
(.....)

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อาชีพในฝัน สานสัมพันธ์ท้องถิ่น
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ
 หน่วยที่ 4 เรื่อง ฝึกอาชีพเพิ่มทักษะ (2) ภาคเรียนที่ 2/2566
 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เวลาเรียน 4 ชั่วโมง

---

1. สาระสำคัญ
  1. การฝึกอาชีพ เป็นกระบวนการเพิ่มทักษะและประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ ช่วยให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เพิ่มพูนทัศนคติในการทำงานและได้พัฒนาฝีมือจากการฝึกปฏิบัติอาชีพ
2. จุดประสงค์การเรียนรู้
  1. นักเรียนสามารถปฏิบัติอาชีพที่ตนสนใจได้
  2. นักเรียนสามารถจำหน่ายผลิตภัณฑ์และให้บริการอาชีพที่ตนสนใจได้
3. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน
  1. ความสามารถในการสื่อสาร
4. คุณลักษณะอันพึงประสงค์
  1. มีวินัย
  2. ใฝ่เรียนรู้
  3. มุ่งมั่นในการทำงาน
5. ทักษะอาชีพ
  1. ทักษะการแก้ปัญหา
  2. ทักษะการจัดการ
  3. ทักษะการสื่อสาร
  4. ทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล
6. กระบวนการจัดกิจกรรม โดยใช้รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC
  - ขั้นที่ 1 ขั้นตอนการวางแผน (Plan)
    1. นักเรียนเข้ากลุ่มอาชีพของตนเอง เรียนรู้ภาคปฏิบัติกับปราชญ์ชาวบ้าน
  - ขั้นที่ 2 ขั้นลงมือปฏิบัติ (Action)
    2. นักเรียนทดลองปฏิบัติอาชีพตามขั้นตอนด้วยตนเอง
    3. นักเรียนและเพื่อนในกลุ่มอาชีพร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการนำผลิตภัณฑ์จากกลุ่มอาชีพของตนเองไปจำหน่ายหรือการทำให้ผลิตภัณฑ์เป็นที่รู้จัก โดยมีปราชญ์ชาวบ้าน ครูที่ปรึกษาประจำกลุ่ม เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนคอยให้คำแนะนำ
  - ขั้นที่ 3 ขั้นสังเกตผลการปฏิบัติ (Observation)
    4. นักเรียนทดลองสร้างร้านขายผลิตภัณฑ์จากกลุ่มอาชีพของตนเอง
  - ขั้นที่ 4 ขั้นสะท้อนผล (Reflection)
    5. นักเรียนร่วมกันสรุปผลการจำหน่ายสินค้า
7. สื่อการเรียนรู้/แหล่งเรียนรู้
  1. ปราชญ์ชาวบ้าน
  2. อุปกรณ์ในการใช้ฝึกอาชีพทั้ง 5 อาชีพ

8. ชิ้นงาน/ภาระงาน

1. การจำหน่ายผลิตภัณฑ์และให้บริการ

9. การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการ	เครื่องมือ
1. นักเรียนสามารถปฏิบัติอาชีพตามขั้นตอนได้ 2. นักเรียนสามารถจำหน่ายผลิตภัณฑ์และให้บริการอาชีพที่ตนสนใจได้	ผ่าน หมายถึง นักเรียนสามารถปฏิบัติอาชีพและสามารถจำหน่ายผลิตภัณฑ์และให้บริการอาชีพที่ตนสนใจได้ ไม่ผ่าน หมายถึง นักเรียนไม่สามารถปฏิบัติอาชีพและสามารถจำหน่ายผลิตภัณฑ์และให้บริการอาชีพที่ตนสนใจได้	แบบประเมินทักษะอาชีพ 4 ทักษะ
สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	ประเมินผู้เรียน	แบบประเมินสมรรถนะของผู้เรียน
คุณลักษณะอันพึงประสงค์	ประเมินผู้เรียน	แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

10. บันทึกการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ

10.1 ผลการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

.....

.....

.....

10.2 ปัญหา/อุปสรรค

.....

.....

.....

10.3 ข้อเสนอแนะ/แนวทางการแก้ไข

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้จัดกิจกรรม
(.....)

ความคิดเห็น

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้จัดกิจกรรม
(.....)

ความคิดเห็น

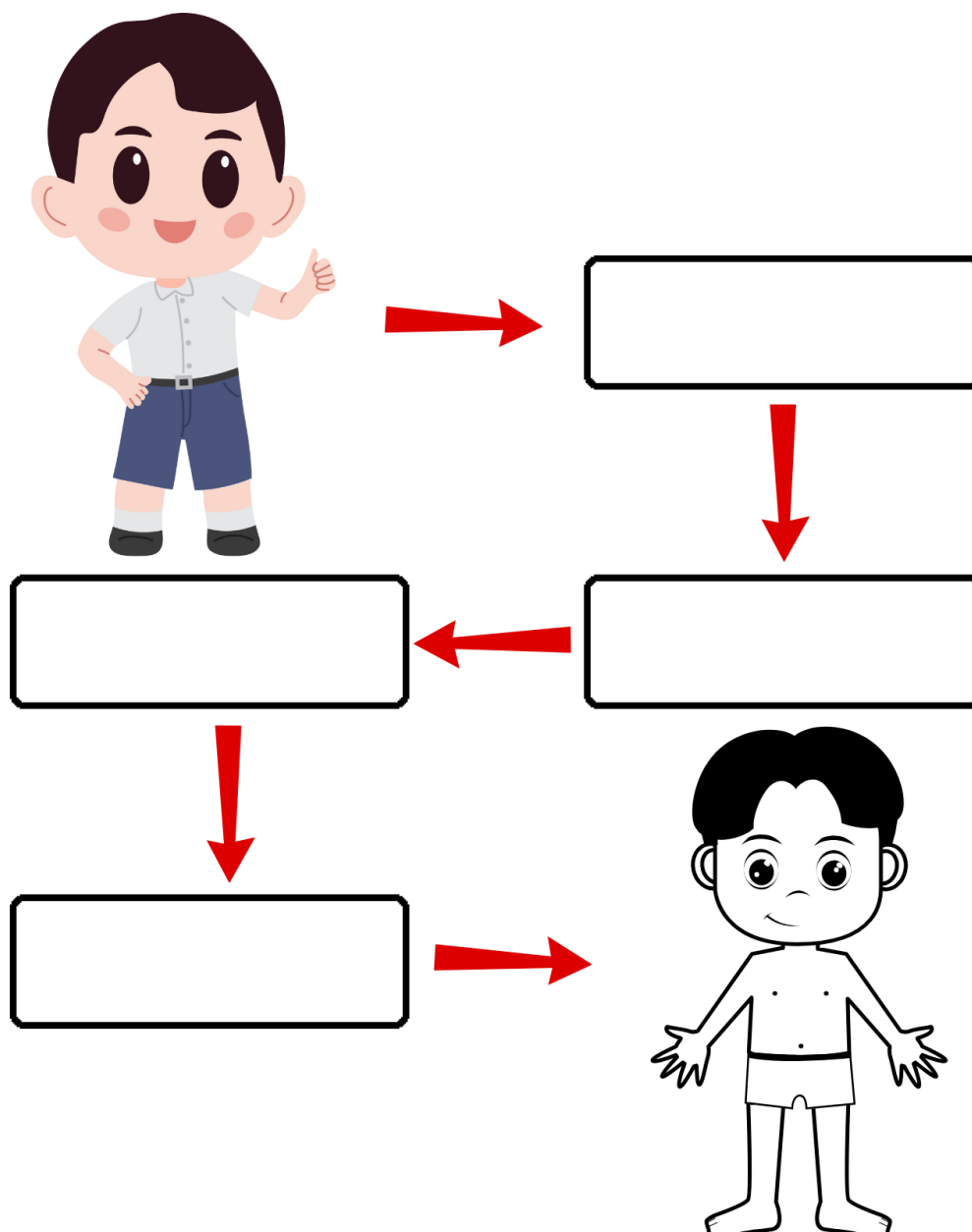
.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้จัดกิจกรรม
(.....)

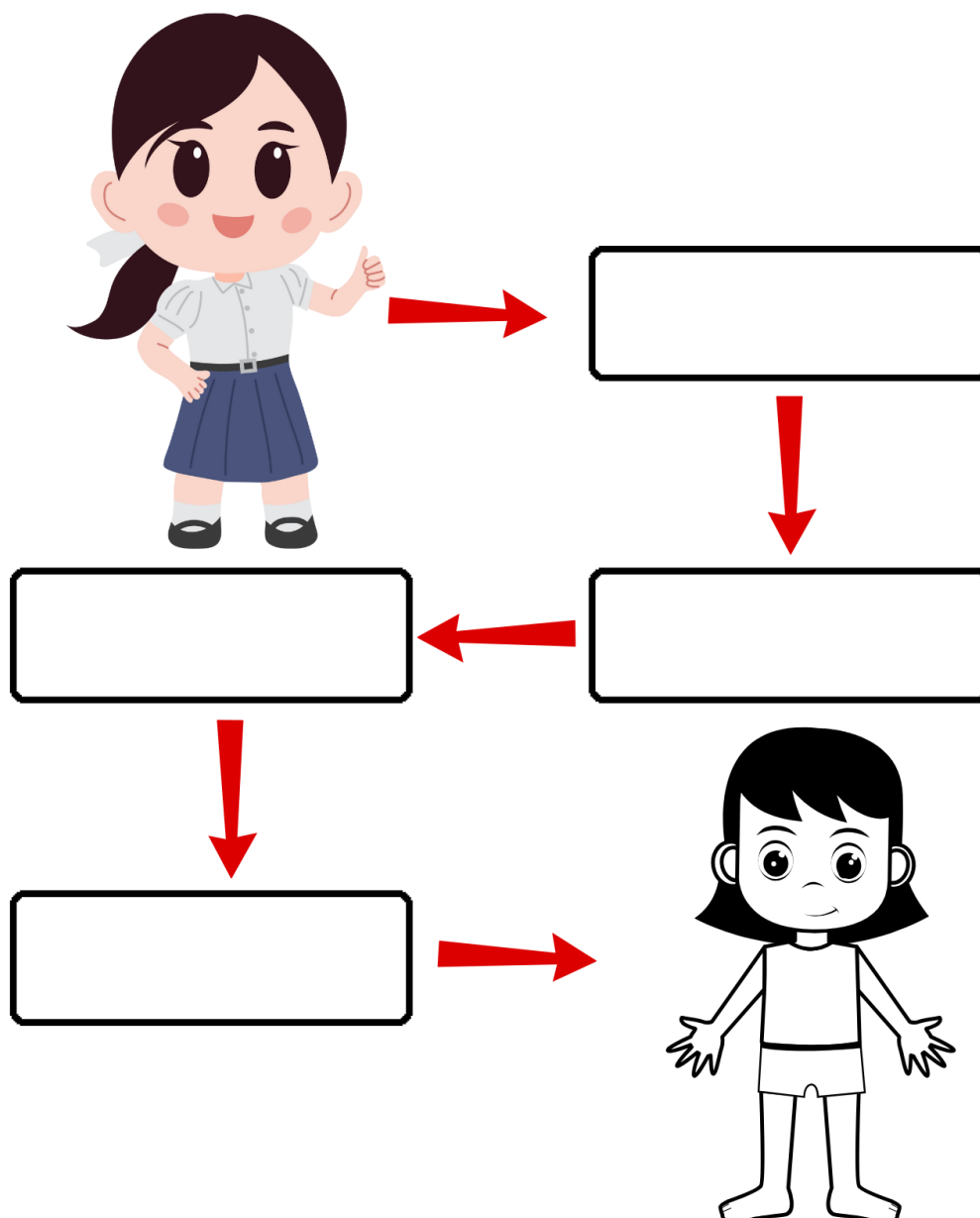
ใบงานที่ 3 การวางแผนประกอบอาชีพ

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนข้อความในกรอบว่างที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับอาชีพที่นักเรียนต้องการจะเป็น

ใบงานที่ 3 การวางแผนประกอบอาชีพ

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนข้อความในกรอบว่างที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับอาชีพที่นักเรียนต้องการจะเป็น

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อาชีพในฝัน สานสัมพันธ์ท้องถิ่น
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ
 หน่วยที่ 5 เรื่อง มองไกลในอนาคต ภาควิชาที่ 2/2566
 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เวลาเรียน 2 ชั่วโมง

---

1. สาระสำคัญ
  1. การค้นพบตัวเองเกี่ยวกับความสามารถในด้านการประกอบอาชีพหรือด้านต่างๆ ของตนเอง จะช่วยให้นักเรียนสามารถตัดสินใจเพื่อวางแผนการศึกษาต่อหลังจากจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อการเตรียมตัวสู่การประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของนักเรียน
2. จุดประสงค์การเรียนรู้
  1. นักเรียนสามารถบอกบอกแนวทางการประกอบอาชีพที่สนใจได้
  2. นักเรียนสามารถตัดสินใจและวางแผนการศึกษาต่อเพื่อเตรียมตัวสู่การประกอบอาชีพได้
3. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน
  1. ความสามารถในการสื่อสาร
4. คุณลักษณะอันพึงประสงค์
  1. มีวินัย
  2. ใฝ่เรียนรู้
  3. มุ่งมั่นในการทำงาน
5. ทักษะอาชีพ
  1. ทักษะการแก้ปัญหา
  2. ทักษะการจัดการ
  3. ทักษะการสื่อสาร
  4. ทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล
6. กระบวนการจัดกิจกรรม โดยใช้รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC

ชั่วโมงที่ 1

ขั้นที่ 1 ขั้นตอนการวางแผน (Plan)

  1. นักเรียน ครู เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชน ร่วมกันทบทวนการเรียนรู้จากชั่วโมงที่ผ่านมา ในเรื่องการเรียนรู้ทฤษฎีและการปฏิบัติอาชีพที่ตนเองสนใจ
  2. นักเรียนอธิบายความรู้สึกที่ได้ทดลองเป็นผู้ประกอบการตามอาชีพที่สนใจว่านักเรียนรู้สึกเช่นไรกับอาชีพ คุณค่าของอาชีพ คุณลักษณะอาชีพ และความรู้ที่ได้รับสามารถพัฒนาตนเองเพื่อไปสู่อาชีพที่ฝันไว้

ขั้นที่ 2 ขั้นลงมือปฏิบัติ (Action)

  3. นักเรียนชมวิดีโอทัศนียภาพจากธนาคารกรุงเทพ “อยากเป็นนักบินอวกาศ” แล้วให้นักเรียนบอกข้อคิดที่ได้จากการชมโฆษณาดังกล่าว

ขั้นที่ 3 ขั้นสังเกตผลการปฏิบัติ (Observation)

4. นักเรียนเล่าความหลังเกี่ยวกับอาชีพแรกที่นักเรียนอยากเป็น จนถึงตอนนี้กับอาชีพที่นักเรียนได้ฝึกทดลองเป็นผู้ประกอบการเกี่ยวกับอาชีพที่ตนเองสนใจ ว่ารู้สึกเป็นอย่างไร และสามารถนำไปต่อยอดเป็นอาชีพในอนาคตได้หรือไม่

ขั้นที่ 4 ขั้นสะท้อนผล (Reflection)

5. ครู เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนร่วมกันสรุปแนวทางและกล่าวจูงใจให้นักเรียนเดินตามความฝัน เพื่อเป็นแรงบันดาลใจในการดำเนินชีวิต

ชั่วโมงที่ 2

ขั้นที่ 1 ขั้นตอนการวางแผน (Plan)

1. ครู เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนพูดคุยถึงกิจกรรมที่นักเรียนได้เล่าเรื่องราวเกี่ยวกับอาชีพ

2. นักเรียนเข้ากลุ่มอาชีพเดิมที่นักเรียนเลือกไว้ เพื่อทำกิจกรรมวางแผนมองไกลในอนาคต

ขั้นที่ 2 ขั้นลงมือปฏิบัติ (Action)

3. ครูที่ปรึกษาประจำกลุ่ม เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชน และปราชญ์ชาวบ้าน ร่วมกันกับนักเรียนเขียนแผนการศึกษาต่อเมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ที่มีความพร้อมด้านอาชีพตามความต้องการและสามารถเข้าสู่ตลาดโลกได้ในอนาคต

ขั้นที่ 3 ขั้นสังเกตผลการปฏิบัติ (Observation)

4. นักเรียนนำเสนอแผนการศึกษาต่อ และแลกเปลี่ยนความคิดกับเพื่อนกลุ่มอาชีพต่างๆ

ขั้นที่ 4 ขั้นสะท้อนผล (Reflection)

5. นักเรียน ครู เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชน และปราชญ์ชาวบ้าน ร่วมกันสรุปความรู้ความประทับใจที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน

7. สื่อการเรียนรู้/แหล่งเรียนรู้

1. วิดีทัศน์โฆษณาจากธนาคารกรุงเทพ “อยากเป็นนักบินอวกาศ”

8. ชิ้นงาน/ภาระงาน

1. แผนการศึกษาต่อจากกิจกรรมมองไกลในอนาคต

9. การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการ	เครื่องมือ
1. นักเรียนสามารถบอกแนวทางการประกอบอาชีพที่สนใจได้ 2. นักเรียนสามารถตัดสินใจและวางแผนการศึกษาต่อเพื่อเตรียมตัวสู่การประกอบอาชีพได้	ผ่าน หมายถึง นักเรียนสามารถบอกแนวทางการประกอบอาชีพที่สนใจและสามารถตัดสินใจและวางแผนการศึกษาต่อเพื่อเตรียมตัวสู่การประกอบอาชีพได้ ไม่ผ่าน หมายถึง นักเรียนไม่สามารถบอกแนวทางการประกอบอาชีพที่สนใจและสามารถตัดสินใจและวางแผนการศึกษาต่อเพื่อเตรียมตัวสู่การประกอบอาชีพได้	แบบประเมินทักษะอาชีพ 4 ทักษะ
สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	ประเมินผู้เรียน	แบบประเมินสมรรถนะของผู้เรียน
คุณลักษณะอันพึงประสงค์	ประเมินผู้เรียน	แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

10. บันทึกการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ

10.1 ผลการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

.....

.....

.....

10.2 ปัญหา/อุปสรรค

.....

.....

.....

10.3 ข้อเสนอแนะ/แนวทางการแก้ไข

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้จัดกิจกรรม
(.....)

ความคิดเห็น

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้จัดกิจกรรม
(.....)

ความคิดเห็น

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้จัดกิจกรรม
(.....)

ใบงานที่ 4 แผนการศึกษาต่อ

คำชี้แจง ให้นักเรียนวางแผนการศึกษาต่อจากกิจกรรมของไกลโซอนาคต

สายสามัญ

สายอาชีพ

ใบงานที่ 4 แผนการศึกษาต่อ

คำชี้แจง ให้นักเรียนวางแผนการศึกษาต่อจากกิจกรรมของไกลโซอนาคต

สายสามัญ

สายอาชีพ

แบบประเมินความสามารถทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

นิยามศัพท์เฉพาะ

ทักษะการแก้ปัญหา (Problem solving skills) หมายถึง ความสามารถในการจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยความเข้าใจ คิดวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา แนวทางในการแก้ไขปัญหอย่างเป็นระบบ เพื่อจัดอุปสรรคและสามารถดำเนินงานต่อไปได้อย่างราบรื่น

ทักษะการจัดการ (Management skills) หมายถึง ความสามารถในการบริหารเวลา จัดสรรคนให้เหมาะสมกับงาน และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างคล่องแคล่ว รวดเร็ว ถูกต้อง แม่นยำในรายละเอียดของงานนั้นๆ มีการวางแผนงาน ขั้นตอนในการทำงานอย่างชัดเจน เพื่อให้ผลลัพธ์ของงานเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ทักษะการสื่อสาร (Communication skills) หมายถึง การใช้วัจนภาษาในการส่งสารและรับสารของปัจเจกต่อปัจเจก (คนต่อคน) เพื่อให้เกิดความเข้าใจในสารนั้นส่งผลให้การดำเนินงานต่างๆบรรลุจุดประสงค์และเกิดความเชื่อมโยงความสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆที่เอื้อประโยชน์ต่อกัน

ทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital technology skills) หมายถึง ความสามารถในการนำเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนช่วยในการทำงานให้มีความทันสมัย สะดวก รวดเร็ว ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของโลก และเป็นช่องทางในการแสวงหาความรู้ เพื่อนำความรู้มาใช้ในการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จและบรรลุเป้าหมายของงาน

**กรอบการประเมินผลความสามารถในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหิน
เหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์**

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ			หลักฐาน ร่องรอย
	ระดับ 3	ระดับ 2	ระดับ 1	
ด้านที่ 1 ทักษะ การแก้ปัญหา	นักเรียนสามารถสังเกต วิเคราะห์สาเหตุของ ปัญหา หาวิธีการในการ แก้ปัญหาและเลือกวิธีการ แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้	นักเรียนสามารถ สังเกตวิเคราะห์หา สาเหตุของปัญหา พร้อมทั้งหาวิธีการใน การแก้ปัญหาได้	นักเรียนสามารถ สังเกตและวิเคราะห์ หาสาเหตุของปัญหา ได้	แบบประเมิน ทักษะอาชีพ
ด้านที่ 2 ทักษะ การจัดการ	นักเรียนสามารถจัดการ เวลาในการวางแผนการ ทำงานและสามารถจัดการ คนให้เหมาะกับงานตาม แผนงานที่กำหนดไว้ได้	นักเรียนสามารถ จัดการเวลาในการวางแผน การทำงานและ สามารถจัดการคนให้ เหมาะกับงานได้	นักเรียนสามารถ จัดการเวลาในการวางแผน การทำงานได้	แบบประเมิน ทักษะอาชีพ
ด้านที่ 3 ทักษะ การสื่อสาร	นักเรียนสามารถถ่ายทอด ความรู้ ความคิด ความ เข้าใจของตนเอง โดยใช้ ภาษาอย่างเหมาะสม สามารถใช้ภาษาในการ สื่อสารเพื่อขอจัดหรือลด ปัญหาที่จะเกิดขึ้นและ สามารถเลือกรับและไม่รับ ข้อมูลข่าวสารด้วยเหตุผล และถูกต้องได้	นักเรียนสามารถ ถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความเข้าใจ ของตนเอง โดยใช้ ภาษาอย่างเหมาะสม และสามารถใช้ภาษา ในการสื่อสารเพื่อขอจัด หรือลดปัญหาที่จะ เกิดขึ้นได้	นักเรียนสามารถ ถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความเข้าใจของตนเอง โดยใช้ภาษาอย่าง เหมาะสมได้	แบบประเมิน ทักษะอาชีพ
ด้านที่ 4 ทักษะ ด้านเทคโนโลยี ดิจิทัล	นักเรียนสามารถเลือกและ ใช้เทคโนโลยีได้เหมาะสม ตามวัย มีทักษะ กระบวนการทาง เทคโนโลยีสามารถนำ ความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ ในชีวิตประจำวันและ สามารถใช้เทคโนโลยีใน การแก้ปัญหาได้อย่าง สร้างสรรค์	นักเรียนสามารถเลือก และใช้เทคโนโลยีได้ เหมาะสมตามวัย มี ทักษะกระบวนการ ทางเทคโนโลยีและ สามารถนำความรู้ที่ได้ ไปใช้ประโยชน์ใน ชีวิตประจำวัน	นักเรียนสามารถเลือก และใช้เทคโนโลยีได้ เหมาะสมตามวัยและ มีทักษะกระบวนการ ทางเทคโนโลยีได้	แบบประเมิน ทักษะอาชีพ

กรอบการให้คะแนน

ความสามารถในการพัฒนาทักษะอาชีพ แบ่งการให้คะแนนเป็น 4 ด้าน รวมคะแนนทั้งสิ้น 12 คะแนน ดังนี้

ด้านที่ 1 ทักษะการแก้ปัญหา	จำนวน 3 คะแนน
ด้านที่ 2 ทักษะการจัดการ	จำนวน 3 คะแนน
ด้านที่ 3 ทักษะการสื่อสาร	จำนวน 3 คะแนน
ด้านที่ 4 ทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล	จำนวน 3 คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนน

ระดับดีมาก	คะแนนระหว่าง	คะแนน 10 – 12 คะแนน
ระดับดี	คะแนนระหว่าง	คะแนน 7 – 9 คะแนน
ระดับพอใช้	คะแนนระหว่าง	คะแนน 4 – 6 คะแนน
ระดับปรับปรุง	คะแนนระหว่าง	คะแนน 0 – 3 คะแนน

แบบประเมินผลความสามารถในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
คำชี้แจง แบบประเมินนี้สร้างขึ้นเพื่อประเมินทักษะอาชีพ โดยทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องระดับคุณภาพ

ชื่อ – สกุล	ทักษะอาชีพ				รวม 12 คะแนน	หมายเหตุ
	ทักษะการแก้ปัญหา (3 คะแนน)	ทักษะการจัดการ (3 คะแนน)	ทักษะการสื่อสาร (3 คะแนน)	ทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล (3 คะแนน)		
1. ด.ญ.นันท์วัน พรหมเชื้อ						
2. ด.ญ.นิชาภัทร เอี่ยมสำอาง						
3. ด.ญ.อมลลัดดา พิมพ์สวัสดิ์						
4. ด.ช.จตุพล ผิวพิมพ์ดี						
5. ด.ช.รัชต์ธร ทรัพย์มา						
6. ด.ช.ภากร ผิวพิมพ์ดี						
7. ด.ช.สุภโชค นิมา						
8. ด.ช.ธนกฤต ดิษทองคำ						
9. ด.ญ.ศศิวิมล พวงผกา						
10. ด.ญ.ฉัตรชฎากร ตรวจมรรคา						
11. ด.ญ.อุมาพร วรสิทธิ์						
12. ด.ช.อโนทัย เกตุทิม						

ชื่อ – สกุล	ทักษะอาชีพ				รวม 12 คะแนน	หมายเหตุ
	ทักษะการแก้ปัญหา (3 คะแนน)	ทักษะการจัดการ (3 คะแนน)	ทักษะการสื่อสาร (3 คะแนน)	ทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล (3 คะแนน)		
13. ด.ญ.รัตยากร แมนแสนแก้ว						
14. ด.ญ.ชลธิชา หล้าวรรณะ						
15. ด.ญ.สาธิตา เคลือบอาบ						
16. ด.ญ.พรพิมล ปานกลัด						
17. ด.ญ.จิรวดี มหาอุป						
18. ด.ญ.นิตา มาลา						
12. ด.ช.อโณทัย เกตุทิม						
13. ด.ญ.รัตยากร แมนแสนแก้ว						
14. ด.ญ.ชลธิชา หล้าวรรณะ						
15. ด.ญ.สาธิตา เคลือบอาบ						
16. ด.ญ.พรพิมล ปานกลัด						
17. ด.ญ.จิรวดี มหาอุป						
18. ด.ญ.นิตา มาลา						
19. ด.ญ.แพรวา คุณดี						
20. ด.ญ.เสาวภา เปรมปรี						

ชื่อ – สกุล	ทักษะอาชีพ				รวม 12 คะแนน	หมายเหตุ
	ทักษะการแก้ปัญหา (3 คะแนน)	ทักษะการจัดการ (3 คะแนน)	ทักษะการสื่อสาร (3 คะแนน)	ทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล (3 คะแนน)		
21. ด.ช.วัชรพงษ์ แป้นแย้ม						
22. ด.ช.ปิยะพัฒน์ ลองนา						
23. ด.ช.ภราดร วรณละภา						
24. ด.ช.อิสระ ยุทธวาริชัย						
25. ด.ญ.ธารารัตน์ ธรรมกิจ						
26. ด.ญ.จุฑามาศ จันทร์หอม						
27. ด.ญ.พิชญา เรืองอร่าม						
28. ด.ช.พิรุณ กสินพงศ์						
29. ด.ช.สิทธิชัย อ่วมประเสริฐ						
30. ด.ช.พรพนา เสือดาว						
31. ด.ญ.วรนุช เหมือนอ่วม						
32. ด.ญ.ปนัดดา บุญชาญ						
33. ด.ญ.เบญญาภา นาคะสิทธิ์						
34. ด.ญ.จิรติรัตน์ ดีประเสริฐ						
35. ด.ญ.อัญญารินทร์ บุญล้อม						

ชื่อ – สกุล	ทักษะอาชีพ				รวม 12 คะแนน	หมายเหตุ
	ทักษะการแก้ปัญหา (3 คะแนน)	ทักษะการจัดการ (3 คะแนน)	ทักษะการสื่อสาร (3 คะแนน)	ทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล (3 คะแนน)		
36. ด.ญ.ณัฐนลิน เสือน้อย						
37. ด.ช.นาวิน ใจบุญ						
38. ด.ช.ปิยะชัย ชูจิต						
39. ด.ช.ธนภูมิ ไชยดำ						
40. ด.ช.ศิวรานนท์ มุลตรีภักดี						

แบบตอบรับการเข้าร่วมประชุมสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน
กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

แบบตอบรับการเข้าร่วมประชุม
การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน
กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
วัน สุกร ที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๖
ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ

(ส่วนของผู้บริหารโรงเรียน)

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว).....กนิษฐา.....นามสกุล.....คณาภ
ผู้อำนวยการโรงเรียน.....บ้านหนองตะเภา.....มีความประสงค์
☒ ๑. ตอบรับเข้าร่วมการประชุม
☐ ๒. ไม่สามารถเข้าร่วมการประชุมได้และได้ส่งผู้แทนมา คือ.....
ตำแหน่ง.....หมายเลขโทรศัพท์.....

(ส่วนของครูผู้ประสานงานโครงการฯ ประจำโรงเรียน)

๑. ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว).....ชารุณพร.....นามสกุล.....เจ้าคุณ
ตำแหน่ง.....ครู (คศ.๓).....หมายเลขโทรศัพท์.....๐๙๒๓๖๕๙๒๓๒.....มีความประสงค์
☒ ๑. ตอบรับเข้าร่วมงาน
☐ ๒. ไม่สามารถเข้าร่วมงานได้และได้ส่งผู้แทนมา คือ.....
ตำแหน่ง.....หมายเลขโทรศัพท์.....

๒. นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ที่มีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน
จำนวนทั้งสิ้น.....๙.....คน
☒ ๑. สามารถเข้าร่วมงานได้ทุกคน
☐ ๒. ไม่สามารถเข้าร่วมงานได้ทุกคน เนื่องจาก.....

แบบตอบรับการเข้าร่วมประชุม
 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน
 กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
 วัน ศุกร์ ที่ ๔ กันยายน ๒๕๖๖
 ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ

(ส่วนของผู้บริหารโรงเรียน)

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว) ศิริกร นามสกุล บุญเกิด

ผู้อำนวยการโรงเรียน อเนกพัฒนา (หินเหล็กไฟ) มีความประสงค์

☒ ตอบรับเข้าร่วมการประชุม

☐ ไม่สามารถเข้าร่วมการประชุมได้และได้ส่งผู้แทนมา คือ

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา หมายเลขโทรศัพท์ ๐๖๒๓๖๔๒๔๗

(ส่วนของครูผู้ประสานงานโครงการฯ ประจำโรงเรียน)

๑. ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว) อรุณ นามสกุล อาสา

ตำแหน่ง ครู หมายเลขโทรศัพท์ ๐๙๖ ๕๖๖๔๔๖ มีความประสงค์

☐ ตอบรับเข้าร่วมงาน

☐ ไม่สามารถเข้าร่วมงานได้และได้ส่งผู้แทนมา คือ

ตำแหน่ง _____ หมายเลขโทรศัพท์ _____

๒. นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ที่มีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน
 จำนวนทั้งสิ้น ๙ คน

☒ สามารถเข้าร่วมงานได้ทุกคน

☐ ไม่สามารถเข้าร่วมงานได้ทุกคน เนื่องจาก _____

แบบตอบรับการเข้าร่วมประชุม
 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน
 กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
 วัน ศุกร์ ที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๖
 ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ

(ส่วนของผู้บริหารโรงเรียน)

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว) อัทธราวุธ นามสกุล ฉาวะสิทธิ์
 ผู้อำนวยการโรงเรียน บ้านหนองครก มีความประสงค์

☒ ตอบรับเข้าร่วมการประชุม

☐ ไม่สามารถเข้าร่วมการประชุมได้และได้ส่งผู้แทนมา คือ.....

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน หมายเลขโทรศัพท์ 089-1220304

(ส่วนของครูผู้ประสานงานโครงการฯ ประจำโรงเรียน)

๑. ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว) อภิชา นามสกุล อานันท์
 ตำแหน่ง ครู หมายเลขโทรศัพท์ 064-1389137 มีความประสงค์

☒ ตอบรับเข้าร่วมงาน

☐ ไม่สามารถเข้าร่วมงานได้และได้ส่งผู้แทนมา คือ.....

ตำแหน่ง ครูโรงเรียนบ้านหนองครก หมายเลขโทรศัพท์ 064-1389137

๒. นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ที่มีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน
 จำนวนทั้งสิ้น 4 คน

☒ สามารถเข้าร่วมงานได้ทุกคน

☐ ไม่สามารถเข้าร่วมงานได้ทุกคน เนื่องจาก.....

แบบตอบรับการเข้าร่วมประชุม
 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน
 กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
 วัน ศุกร์ ที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๖
 ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ

(ส่วนของผู้บริหารโรงเรียน)

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว) ทศพร พินิจ นามสกุล ธรรม

ผู้อำนวยการโรงเรียน วัดหัวหิน มีความประสงค์

☒ ตอบรับเข้าร่วมการประชุม

☐ ไม่สามารถเข้าร่วมการประชุมได้และได้ส่งผู้แทนมา คือ

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ หมายเลขโทรศัพท์ 093 6253561

(ส่วนของครูผู้ประสานงานโครงการฯ ประจำโรงเรียน)

๓. ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว) ศ. ธรรม นามสกุล ธรรม

ตำแหน่ง อ. ธรรม หมายเลขโทรศัพท์ 099 6194096 มีความประสงค์

☒ ตอบรับเข้าร่วมงาน

☐ ไม่สามารถเข้าร่วมงานได้และได้ส่งผู้แทนมา คือ

ตำแหน่ง อ. ธรรม หมายเลขโทรศัพท์

๒. นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ที่มีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน
 จำนวนทั้งสิ้น 6 คน

☒ สามารถเข้าร่วมงานได้ทุกคน

☐ ไม่สามารถเข้าร่วมงานได้ทุกคน เนื่องจาก

แบบตอบรับการเข้าร่วมประชุม
 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนากิจกรรมอาชีพของนักเรียน
 กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
 วัน ศุกร์ ที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๖
 ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ

(ส่วนของผู้บริหารโรงเรียน)

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว) สุรินทร์ นามสกุล ชกแก้ว

ผู้อำนวยการโรงเรียน อ.พ.ม.อ.หินเหล็กไฟ มีความประสงค์

☒ ตอบรับเข้าร่วมการประชุม

☐ ไม่สามารถเข้าร่วมการประชุมได้และได้ส่งผู้แทนมา คือ

ตำแหน่ง ผอ. รร. อ.พ.ม.อ.หินเหล็กไฟ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๙๕-๒๙๘๖๘๗๔

(ส่วนของครูผู้ประสานงานโครงการ ประจำโรงเรียน)

๑. ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว) ณัฐพร นามสกุล ศิริวิทย์

ตำแหน่ง อ.ส. หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๗-๐๑๓๑๖๙๕ มีความประสงค์

☒ ตอบรับเข้าร่วมงาน

☐ ไม่สามารถเข้าร่วมงานได้และได้ส่งผู้แทนมา คือ

ตำแหน่ง _____ หมายเลขโทรศัพท์ _____

๒. นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ที่มีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนากิจกรรมอาชีพของนักเรียน
 จำนวนทั้งสิ้น ๗ คน

☒ สามารถเข้าร่วมงานได้ทุกคน

☐ ไม่สามารถเข้าร่วมงานได้ทุกคน เนื่องจาก _____

หนังสือขอความอนุเคราะห์ส่งเด็กและเยาวชนเข้าร่วมโครงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนา
ทักษะอาชีพของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ที่ ปจ ๗๕๐๐๒/ ๓ ๗๖๕

องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ
๗๖๓ หมู่ที่ ๔ ต.หินเหล็กไฟ
อ.หัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์ ๗๖๓๑๐

สุราษฎร์ธานี ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์จัดส่งเด็กและเยาวชนเพื่อเข้าร่วมโครงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อ
พัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน สุราษฎร์ธานี (บ้านนาสวน)

นี้เพื่อส่งมาด้วย แบบจัดส่งรายชื่อ จำนวน ๑ ฉบับ

ตามที่องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ จะดำเนินการจัดโครงการสร้าง เครือข่ายความร่วมมือ
ของชุมชนเพื่อ พัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัด
ประจวบคีรีขันธ์ เพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพให้กับนักเรียน นั้น

องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ จึงขอความอนุเคราะห์ท่านจัดส่งรายชื่อเด็กและเยาวชน
เพื่อเข้าร่วมประชุมสามัญประจำปีสภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ ในวันที่ ๑๘-๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๖
เวลา ๐๙.๐๐ น. ณ องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ ทั้งนี้เป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์จากท่าน
เหมือนเช่นที่แ้วมา และขอขอบคุณ ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมพิศ ชุ่มครอง)

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ

กองสวัสดิการและสังคม
โทร./โทรสาร ๐๙๖-๕๗๖๒๘๒ พ.๕ ๕๐

ที่ ปธ.๑๕๐๐/๖ ๑๒๕

องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ
๒๒๓ หมู่ที่ ๔ ต.หินเหล็กไฟ
อ.พิบูลย์ จ.ปทุมธานี ๑๗๗๑๐

ตุลาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์จัดส่งเด็กและเยาวชนเพื่อเข้าร่วมโครงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อ
พัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอพิบูลย์ จ.ปทุมธานี

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน บ้านห้วยทราย

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบจัดส่งรายชื่อ

จำนวน ๑ ฉบับ

ตามที่องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ จะดำเนินการจัดโครงการสร้าง เครือข่ายความร่วมมือ
ของชุมชนเพื่อ พัฒนาศักยภาพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอพิบูลย์ จ.ปทุมธานี
ปทุมธานี เพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพให้กับนักเรียน นั้น

องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ จึงขอความอนุเคราะห์ท่านจัดส่งรายชื่อเด็กและเยาวชน
เพื่อเข้าร่วมประชุมสามัญประจำปีสภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ ในวันที่ ๑๙-๒๐ ตุลาคม ๒๕๖๖
เวลา ๐๘.๐๐ น. ณ องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ หรือเป็นอย่างอื่นว่าจะได้รับการอนุเคราะห์จากท่าน
เหมือนเช่นที่แนบมา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมนึก คุ้มครอง)

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ

กองสวัสดิการและสังคม

โทร./โทรสาร ๐๙๖-๕๗๖๐๘๓ ต่อ ๕๐

ที่ ปช ๗๕๐๐๖/ว ๗๒๕

องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ
๒๒๓ หมู่ที่ ๔ ต.หินเหล็กไฟ
อ.หัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์ ๗๗๑๑๐

ตุลาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์จัดส่งเด็กและเยาวชนเพื่อเข้าร่วมโครงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อ
พัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน..... บ้านหัวโนสอ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบจัดส่งรายชื่อ

จำนวน ๓ ฉบับ

ตามที่องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ จะดำเนินการจัดโครงการสร้าง เครือข่ายความร่วมมือ
ของชุมชนเพื่อ พัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัด
ประจวบคีรีขันธ์ เพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพให้กับนักเรียน นั้น

องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ จึงขอความอนุเคราะห์ท่านจัดส่งรายชื่อเด็กและเยาวชน
เพื่อเข้าร่วมประชุมสามัญประจำปีสภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ ในวันที่ ๑๘-๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๖
เวลา ๐๙.๐๐ น. ณ องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์จากท่าน
เหมือนเช่นที่ผ่านมา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมพิศ คุ้มครอง)

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ

กองสวัสดิการและสังคม

โทร,โทรสาร ๐๓๒-๕๗๖๒๔๓ ต่อ ๕๐

ที่ ปช ๗๕๐๐๖/ว ๗๒๕

องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ
๒๒๓ หมู่ที่ ๔ ต.หินเหล็กไฟ
อ.หัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์ ๗๗๑๓๐

ตุลาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์จัดส่งเด็กและเยาวชนเพื่อเข้าร่วมโครงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อ
พัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน.....บ้านนาทองกว๋.....

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบจัดส่งรายชื่อ

จำนวน ๑ ฉบับ

ตามที่องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ จะดำเนินการจัดโครงการสร้าง เครือข่ายความร่วมมือ
ของชุมชนเพื่อ พัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัด
ประจวบคีรีขันธ์ เพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพให้กับนักเรียน นั้น

องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ จึงขอความอนุเคราะห์ท่านจัดส่งรายชื่อเด็กและเยาวชน
เพื่อเข้าร่วมประชุมสามัญประจำปีสภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ ในวันที่ ๓๔-๓๕ ตุลาคม ๒๕๖๖
เวลา ๐๙.๐๐ น. ณ องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์จากท่าน
เหมือนเช่นที่แล้วมา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมพิศ คุ้มครอง)

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ

กองสวัสดิการและสังคม

โทร,โทรสาร ๐๓๒-๕๗๖๒๘๓ ต่อ ๕๐

ที่ ปช ๗๕๐๐๖/ ว ๓๒๕

องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ
๒๒๓ หมู่ที่ ๔ ต.หินเหล็กไฟ
อ.หัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์ ๗๗๑๑๐๐

ตุลาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์จัดส่งเด็กและเยาวชนเพื่อเข้าร่วมโครงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อ
พัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน บ้านหนองหิวง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบจัดส่งรายชื่อ

จำนวน ๓ ฉบับ

ตามที่องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ จะดำเนินการจัดโครงการสร้าง เครือข่ายความร่วมมือ
ของชุมชนเพื่อ พัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัด
ประจวบคีรีขันธ์ เพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพให้กับนักเรียน นั้น

องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ จึงขอความอนุเคราะห์ท่านจัดส่งรายชื่อเด็กและเยาวชน
เพื่อเข้าร่วมประชุมสามัญประจำปีสภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ ในวันที่ ๓๘-๓๙ ตุลาคม ๒๕๖๖
เวลา ๐๙.๐๐ น. ณ องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์จากท่าน
เหมือนเช่นที่แล้วมา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมศักดิ์ คุ้มครอง)

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ

กองสวัสดิการและสังคม

โทร,โทรสาร ๐๓๒-๕๗๖๒๖๓ ต่อ ๕๐

ที่ ปธ ๗๕๐๐๖/ว ๗๒๕

องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ
๒๒๓ หมู่ที่ ๔ ต.หินเหล็กไฟ
อ.หัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์ ๗๖๑๓๐

ตุลาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์จัดส่งเด็กและเยาวชนเพื่อเข้าร่วมโครงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อ
พัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน, **บ้านหนองอ้อ**

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบจัดส่งรายชื่อ

จำนวน ๑ ฉบับ

ตามที่องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ จะดำเนินการจัดโครงการสร้าง เครือข่ายความร่วมมือ
ของชุมชนเพื่อ พัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัด
ประจวบคีรีขันธ์ เพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพให้กับนักเรียน นั้น

องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ จึงขอความอนุเคราะห์ท่านจัดส่งรายชื่อเด็กและเยาวชน
เพื่อเข้าร่วมประชุมสามัญประจำปีสภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ ในวันที่ ๑๘-๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๖
เวลา ๐๙.๐๐ น. ณ องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์จากท่าน
เหมือนเช่นที่แล้วก และขอขอบคุณ ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมพิศ คู่มครอง)

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ

กองสวัสดิการและสังคม

โทร,โทรสาร ๐๙๒-๕๗๖๒๘๓ ต่อ ๕๐

รายชื่อนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ
อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

รายชื่อนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม				
การพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์				
วันที่ 18 - 19 เดือนตุลาคม พ.ศ.2566				
ณ องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์				
ที่	รายชื่อ	โรงเรียน	ลายมือชื่อ	หมายเหตุ
1	ค.ญ.นันทิวัน พราหมณี	โรงเรียนบ้านวังโตนด	นันทิวัน	
2	ค.ญ.นิชาภัทร เขื่อนลำยาง	โรงเรียนบ้านวังโตนด	นิชาภัทร	
3	ค.ญ.อรุณกิตตา พินสวัสดิ์	โรงเรียนบ้านวังโตนด	อรุณกิตตา	
4	ค.ช.ชศุภา มิวพิณศิริ	โรงเรียนบ้านวังโตนด	จิราพร	
5	ค.ช.รัชต์ธร ทรัพย์นิภา	โรงเรียนบ้านวังโตนด	รัชต์ธร	
6	ค.ช.ภากร มิวพิณศิริ	โรงเรียนบ้านวังโตนด	ภากร	
7	ค.ช.ศุภโชค นิมา	โรงเรียนบ้านหนองเพียง	ศุภโชค	
8	ค.ช.ชนกฤต ศิษย์ทองคำ	โรงเรียนบ้านหนองเพียง	ชนกฤต	
9	ค.ญ.ศศิวิมล พวงนก	โรงเรียนบ้านหนองเพียง	ศศิวิมล	
10	ค.ญ.ณิชาภากร ดรรชนี	โรงเรียนบ้านหนองเพียง	ณิชาภากร	
11	ค.ญ.อุมาพร วรสิทธิ์	โรงเรียนบ้านหนองเพียง	อุมาพร	
12	ค.ช.อโณทัย มาตุพิณ	โรงเรียนบ้านหนองเพียง	อโณทัย	
13	ค.ญ.รัตนากร แก้วแสนแก้ว	โรงเรียนบ้านหนองเพียง	รัตนากร	
14	ค.ญ.ชลธิชา หล้าวรรณ	โรงเรียนบ้านหนองซอ	ชลธิชา	
15	ค.ญ.สาธิตา เกตุสขาน	โรงเรียนบ้านหนองซอ	สาธิตา	
16	ค.ญ.พรพิมล ปานกิต	โรงเรียนบ้านหนองซอ	พรพิมล	
17	ค.ญ.จิรวดี วกหาญ	โรงเรียนบ้านหนองซอ	จิรวดี	
18	ค.ญ.นิตา มาลา	โรงเรียนบ้านหนองซอ	นิตา	
19	ค.ญ.แพรวา ชูณดี	โรงเรียนบ้านหนองตะเภา	แพรวา	
20	ค.ญ.เสาวภา เปรมปรี	โรงเรียนบ้านหนองตะเภา	เสาวภา	
21	ค.ช.วิชรพงษ์ วัฒนชัย	โรงเรียนบ้านหนองตะเภา	วิชรพงษ์	
22	ค.ช.ปิยะพัฒน์ อองนา	โรงเรียนบ้านหนองตะเภา	ปิยะพัฒน์	
23	ค.ช.ภาวธร วรรณธนา	โรงเรียนบ้านหนองตะเภา	ภาวธร	
24	ค.ช.ณิสา ฤทธาวิชิต	โรงเรียนบ้านหนองตะเภา	ณิสา	

25	ค.อ.ธรรมาธิปไตย จรรย์มณี	โรงเรียนบ้านหนองตะเภา	ธรรมาธิปไตย	
26	ค.อ. พุทธมาศ จันทร์พรม	โรงเรียนบ้านหนองตะเภา	พุทธมาศ	
27	ค.อ. ศิริญา เวียงรัมย์	โรงเรียนบ้านหนองตะเภา	ศิริญา	
28	ค.อ. พิรุณ ภิรมย์พงศ์	โรงเรียนบ้านหนองครก	พิรุณ	
29	ค.อ. สิทธิชัย อ่วมประเสริฐ	โรงเรียนบ้านหนองครก	สิทธิชัย	
30	ค.อ. พรพนา เมื่อนาว	โรงเรียนบ้านหนองครก	พรพนา	
31	ค.อ. วรพศ เหมอินทร์	โรงเรียนบ้านหนองครก	วรพศ	
32	ค.อ. ปณิศา บุญญา	โรงเรียนอนุบาลทิวหิน(บ้านหนองขอน)	ปณิศา	
33	ค.อ. เสนอณา นาคะสิทธิ์	โรงเรียนอนุบาลทิวหิน(บ้านหนองขอน)	เสนอณา	
34	ค.อ. สุจิตต์ ธีประเสริฐ	โรงเรียนอนุบาลทิวหิน(บ้านหนองขอน)	สุจิตต์	
35	ค.อ. สันติยาภิบาล บุญล้อม	โรงเรียนอนุบาลทิวหิน(บ้านหนองขอน)	สันติยาภิบาล	
36	ค.อ. สันติยา เมื่อนาว	โรงเรียนอนุบาลทิวหิน(บ้านหนองขอน)	สันติยา	
37	ค.อ. นารีวัน ไชยบุญ	โรงเรียนอนุบาลทิวหิน(บ้านหนองขอน)	นารีวัน	
38	ค.อ. ปิยะชัย ชูจิต	โรงเรียนอนุบาลทิวหิน(บ้านหนองขอน)	ปิยะชัย	
39	ค.อ. ภาณุ ไรทองคำ	โรงเรียนอนุบาลทิวหิน(บ้านหนองขอน)	ภาณุ	
40	ค.อ. ศิวรานนท์ บุญศิริภักดิ์	โรงเรียนอนุบาลทิวหิน(บ้านหนองขอน)	ศิวรานนท์	

แบบประเมินก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน
กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

**งานวิจัยเรื่อง : การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของ
นักเรียนกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์**

**Creating a network of community partnerships to develop the vocational
skills of students of Hin Lek Fai School Group Hua Hin District, Prachuap Khiri Khan
Province**

คำชี้แจง

แบบประเมินทักษะอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มโรงเรียนหินเหล็กไฟ เป็นแบบประเมินก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพ โดยครูเครือข่าย 6 โรงเรียน ประเมินทักษะอาชีพของนักเรียน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1. ทักษะการแก้ปัญหา 2. ทักษะการจัดการ 3. ทักษะการสื่อสาร และ 4. ทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล โดยมีเกณฑ์การประเมินในแต่ละทักษะๆ 3 คะแนน โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินแบบจัดลำดับคุณภาพ โดยผู้วิจัยได้กำหนดค่าคะแนนของช่วงน้ำหนักไว้ 3 ระดับ ซึ่งมีความหมาย ดังนี้

- ระดับ 1 หมายถึง คุณลักษณะในการปฏิบัติทักษะอาชีพอยู่ในระดับควรปรับปรุง
- ระดับ 2 หมายถึง คุณลักษณะในการปฏิบัติทักษะอาชีพอยู่ในระดับพอใช้
- ระดับ 3 หมายถึง คุณลักษณะในการปฏิบัติทักษะอาชีพอยู่ในระดับดี

ภาคผนวก ข

1. ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยสำหรับ
ผู้เชี่ยวชาญเครื่องมือ : แบบสอบถามการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ
ของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยสำหรับ
ผู้เชี่ยวชาญเครื่องมือ : แบบประเมินทักษะอาชีพของนักเรียน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน
กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
3. ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยสำหรับ
ผู้ทรงคุณวุฒิเครื่องมือ : แบบสอบถามการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ
ของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยสำหรับ
 ผู้เชี่ยวชาญเครื่องมือ : แบบสอบถาม การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ
 ของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

เกณฑ์ในการพิจารณาความสอดคล้องของแบบสอบถาม (IOC) ดังนี้

+1 หมายถึง เหมาะสม

0 หมายถึง ไม่แน่ใจ

-1 หมายถึง ไม่เหมาะสม

ข้อที่	รายการขอความคิดเห็น	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					รวม	IOC	ผล พิจารณา
		1	2	3	4	5			
1	ความสอดคล้องเหมาะสมของ วัตถุประสงค์	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
2	ความสอดคล้องเหมาะสมของขั้นตอนการ สร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
3	ความถูกต้อง เหมาะสมของเนื้อหา	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
4	ความสอดคล้องเหมาะสมแนวการ ดำเนินการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
5	ความเหมาะสมของกิจกรรมพัฒนาทักษะ อาชีพของผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
6	สอดคล้องเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
7	ความสมบูรณ์ของเนื้อหา	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
8	ความเหมาะสมของปก	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
9	ความเหมาะสมของคำนำ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
10	ความเหมาะสมของขนาดตัวอักษร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
11	ความเหมาะสมของการใช้ภาษา	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
12	ความเหมาะสมของรูปเล่ม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

**ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยสำหรับ
ผู้เชี่ยวชาญเครื่องมือ : แบบประเมินทักษะอาชีพของนักเรียน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่ม
โรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์**

เกณฑ์ในการพิจารณาความสอดคล้องของแบบสอบถาม (IOC) ดังนี้

+1 หมายถึง เหมาะสม

0 หมายถึง ไม่แน่ใจ

-1 หมายถึง ไม่เหมาะสม

ทักษะด้าน	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					รวม	IOC	ผล พิจารณา
		1	2	3	4	5			
ด้านที่ 1 ทักษะการ แก้ปัญหา	1.1 สามารถแก้ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่ เผชิญได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
	1.2 ใช้เหตุผลในการแก้ไขปัญหา	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
	1.3 ตัดสินใจแก้ปัญหาเกี่ยวกับตนเองได้อย่าง เหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
ด้านที่ 2 ทักษะการ จัดการ	2.1 สามารถจัดการเวลาในการวางแผนการ ทำงานได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
	2.2 สามารถจัดการคนให้เหมาะกับงานที่ทำได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
	2.3 สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างเป็นระบบ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
ด้านที่ 3 ทักษะการ สื่อสาร	3.1 มีความสามารถในการรับ - ส่งสาร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
	3.2 มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความเข้าใจของตนเอง โดยใช้ภาษา ได้อย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
	3.3 ใช้วิธีสื่อสารที่เหมาะสม มีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
ด้านที่ 4 ทักษะด้าน เทคโนโลยี ดิจิทัล	4.1 เลือกและใช้เทคโนโลยีได้เหมาะสมกับวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
	4.2 สามารถนำเทคโนโลยีไปใช้พัฒนาตนเอง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
	4.3 ใช้เทคโนโลยีในการแก้ปัญหาย่าง สร้างสรรค์	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิเครื่องมือ
: แบบสอบถาม การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่ม

โรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

เกณฑ์ในการพิจารณาความสอดคล้องของแบบสอบถาม (IOC) ดังนี้

+1 หมายถึง เหมาะสม

0 หมายถึง ไม่แน่ใจ

-1 หมายถึง ไม่เหมาะสม

ข้อ ที่	รายการขอความคิดเห็น	ผู้เชี่ยวชาญคนที่						รวม	IOC	ผล พิจารณา
		1	2	3	4	5	6			
1	ความสอดคล้องเหมาะสมของวัตถุประสงค์	+1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
2	ความสอดคล้องเหมาะสมของขั้นตอนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน	+1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
3	ความถูกต้อง เหมาะสมของเนื้อหา	+1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
4	ความสอดคล้องเหมาะสมแนวการดำเนินการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
5	ความเหมาะสมของกิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียน	+1	0	+1	0	+1	+1	3	0.60	ใช้ได้
6	สอดคล้องเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	+1	0	+1	+1	0	+1	3	0.60	ใช้ได้
7	ความสมบูรณ์ของเนื้อหา	+1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
8	ความเหมาะสมของปก	+1	0	0	+1	+1	+1	3	0.60	ใช้ได้
9	ความเหมาะสมของคำนำ	+1	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
10	ความเหมาะสมของขนาดตัวอักษร	+1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
11	ความเหมาะสมของการใช้ภาษา	+1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
12	ความเหมาะสมของรูปเล่ม	+1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

ภาคผนวก ค

1. ผลการแบบประเมินความสามารถการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนก่อนและหลังการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ผลการประเมินความสามารถการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนก่อนและหลัง

การพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน

ตาราง เปรียบเทียบผลการประเมินความสามารถการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนก่อนและหลัง
การพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน

เลขที่	ผลการประเมินก่อนเรียน	ผลการประเมินหลังเรียน
1	7	10
2	8	9
3	8	9
4	8	10
5	8	11
6	8	12
7	7	12
8	7	12
9	8	12
10	8	12
11	8	11
12	8	11
13	8	11
14	8	11
15	8	12
16	8	10
17	8	10
18	8	11
19	8	10
20	8	11
21	8	12
22	8	12
23	8	11
24	8	12
25	8	11
26	8	12
27	8	12

เลขที่	ผลการประเมินก่อนเรียน	ผลการประเมินหลังเรียน
28	7	12
29	8	12
30	6	12
31	7	12
32	8	12
33	8	12
34	8	12
35	8	12
36	8	12
37	8	12
38	8	12
39	8	12
40	8	12

การประเมิน	N	μ	σ	t	Sig.
ก่อนเรียน	40	1.96	0.21	20.78	.000**
หลังเรียน	40	2.84	0.36		

จากตาราง วิเคราะห์ผลการประเมินความสามารถการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนก่อนและหลัง เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่าผลการประเมินการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน ($\mu = 1.96$, $\sigma = 0.21$) คิดเป็นร้อยละ 65.21 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน ($\mu = 2.84$, $\sigma = 0.36$) คิดเป็นร้อยละ 94.79 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 29.58

ภาคผนวก ง

1. ภาพการศึกษาสภาพปัญหาและวางแผนในการพัฒนา
2. ภาพการดำเนินการพัฒนา
3. ภาพการติดตามผลหลังการพัฒนา
4. หนังสือลงนามพันธสัญญา (MOU)

ภาพการศึกษาสภาพปัญหาและความจำเป็นในการพัฒนา

ภาพการดำเนินการพัฒนา

ภาพการติดตามผลหลังการพัฒนา

หนังสือลงนามพันธสัญญา (MOU)

บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ(MOU)

ระหว่าง

โรงเรียนกลุ่มเครือข่ายตำบลหินเหล็กไฟ

และ

สถานศึกษาและเยาวชน ปราชญ์ชาวบ้านตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ(MOU) ฉบับนี้จัดทำขึ้นระหว่าง โรงเรียนกลุ่มเครือข่ายตำบลหินเหล็กไฟ และสถานศึกษาและเยาวชน ปราชญ์ชาวบ้าน ตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมี ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลหัวหิน(บ้านหนองซอน) นางสิริกร บุญเที่ยง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองตะเภา นางวนิดา ศุภภาค ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองคร้า นายภัทรารุณ ญาณสิทธิ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนหนองหอย นางสาวบุณยวีร์ ปานหอม ผู้อำนวยการโรงเรียนหนองห้อย นางสาวอารียา ชวกเขียว ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านวังโบลี นางเพ็ญผกา ชัยนา ฝ่ายหนึ่งกับสถานศึกษาและเยาวชน ปราชญ์ชาวบ้านตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์อีกฝ่ายหนึ่ง โดยมีรายละเอียดข้อตกลงความร่วมมือ ดังนี้

ข้อ ๑ วัตถุประสงค์ของบันทึกข้อตกลง

- ๑.๑ เพื่อพัฒนาและเสริมสร้างคุณภาพการศึกษาตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาของรัฐ
- ๑.๒ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ในการทำงานด้านการศึกษาร่วมกันให้เกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน

ข้อ ๒ แนวทางการดำเนินงานและกิจกรรมความร่วมมือ

- ๒.๑ ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้พัฒนาการบริหารการศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมนักเรียนและด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
- ๒.๒ ส่งเสริม สนับสนุนร่วมมือในด้านวิชาการ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านการพัฒนาทักษะอาชีพ และชีวิตความเป็นอยู่ของนักเรียน ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
- ๒.๓ การนำเทคโนโลยีมาเป็นสื่อในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ติดต่อสื่อสารร่วมกันจัดกิจกรรมต่างๆ

ข้อ ๓ ระยะเวลาความร่วมมือ

บันทึกข้อตกลงฉบับนี้ มีระยะเวลาผูกพันคู่สัญญาจนกว่าผู้บริหารทั้งสองฝ่ายย้ายไปดำรงตำแหน่งในสถานศึกษาอื่น

ข้อ ๔ การลงนามบันทึกข้อตกลง

“บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ” นี้ทำขึ้นเป็นสองฉบับ มีข้อความถูกต้องตรงกัน แต่ละฝ่ายได้อ่านเข้าใจ ตีแล้ว รวมทั้งเพื่อแสดงถึงเจตจำนงและความตั้งใจในการดำเนินการบันทึกข้อตกลง ความร่วมมือทั้งสองฝ่ายจะลงลายมือชื่อร่วมกันไว้เป็นหลักฐานต่อหน้าพยานเป็นสำคัญ ณ วันที่ ๑๐ เดือน ตุลาคม พ.ศ.๒๕๖๖ และค่าฝ่ายต่างกับไว้ฝ่ายละฉบับ

ลงนาม ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ลงชื่อ.....

(นางสิริกร บุญเที่ยง)

ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลหัวหิน(บ้านหนองซอน)

ลงชื่อ.....

(นางวนิดา ครูชกาศ)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองตะเภา

ลงชื่อ.....

(นายภัทราวุธ ญาณสิทธิ์)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองคร้า

ลงชื่อ.....

(นางสาวปณทรีก์ ปานหอม)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองซอ

ลงชื่อ.....

(นางสาวอารียา ชวกเขียว)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองเตี้ย

ลงชื่อ.....

(นางเพ็ญผกา ชัยนา)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านวังโบสถ์

ลงชื่อ.....

(นางสาวกนกพิชร์ บอน้อย)

(.....) **นักพัฒนาชุมชน**

เจ้าหน้าที่สถานเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ

ลงชื่อ.....

(.....) **นักพัฒนาชุมชน**

เจ้าหน้าที่สถานเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ

ลงชื่อ.....

(นางสาวนิศาภัศรา มั่นแก้ว)

เจ้าหน้าที่สถานเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ

ลงชื่อ.....

(นางสาว.....) **นักพัฒนาชุมชน**

ปราชญ์ชาวบ้าน

ลงชื่อ.....

(นายเอกชัย เจริญ)

ปราชญ์ชาวบ้าน

ลงชื่อ.....

(นางสาว.....) **นักพัฒนาชุมชน**

ปราชญ์ชาวบ้าน

ลงชื่อ.....

(นางสาว.....) **นักพัฒนาชุมชน**

ครู โรงเรียน.....

ลงชื่อ.....

(นางสาว.....) **นักพัฒนาชุมชน**

ครู โรงเรียน.....

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล	นางสาวธิดา จันทร์อ่ำ
วัน เดือน ปีเกิด	16 พฤษภาคม 2536
ที่อยู่ปัจจุบัน	9 หมู่ 2 ตำบลเวียงคอย อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000
ประวัติการศึกษา	สำเร็จการศึกษาปริญญาตรี ครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานาฏดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2559	ครูอัตราจ้างโรงเรียนโรตารีกรุงเทพ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2
พ.ศ. 2561	ครูผู้ช่วย โรงเรียนอนุบาลหัวหิน(บ้านหนองขน) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ เขต 2
พ.ศ. 2563 - ปัจจุบัน	ครู คศ.1 โรงเรียนอนุบาลหัวหิน(บ้านหนองขน) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ เขต 2
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนอนุบาลหัวหิน(บ้านหนองขน) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ เขต 2